

Uradni list Republike Slovenije

Internet: www.uradni-list.si

e-pošta: info@uradni-list.si

Št. **108** Ljubljana, petek **20. 12. 2013**

ISSN 1318-0576 Leto XXIII

VLADA

3939. Uredba o spremembi Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o plačah direktorjev v javnem sektorju

Na podlagi drugega odstavka 11. člena Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 40/12 – ZUJF in 46/13) izdaja Vlada Republike Slovenije

UREDBO

o spremembi Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o plačah direktorjev v javnem sektorju

1. člen

V Uredbi o spremembah in dopolnitvah Uredbe o plačah direktorjev v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 41/12) se v drugem odstavku 3. člena številka »2014« nadomesti s številko »2015«.

2. člen

Ta uredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00717-37/2013

Ljubljana, dne 18. decembra 2013

EVA 2013-1711-0085

Vlada Republike Slovenije

mag. Alenka Bratušek l.r.
Predsednica

3940. Uredba o spremembah Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske odpadne vode

Na podlagi tretjega odstavka 149. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12 in 92/13) izdaja Vlada Republike Slovenije

UREDBO

o spremembah Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske odpadne vode

1. člen

V Uredbi o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske odpadne vode (Uradni list RS, št. 88/11 in 8/12) se v 4. členu 14., 20. in 22. točka spremenijo tako, da se glasijo:

»14. obdelava blata je obdelava neobdelanega blata na območju komunalne ali skupne čistilne naprave, ki jo v okviru javne službe izvaja izvajalec javne službe. Za obdelavo blata se štejejo vsi postopki obdelave blata, ki se lahko izvajajo na območju komunalne ali skupne čistilne naprave, s katerimi se doseže:

– izpolnjevanje zahtev za uporabo kot gnojilo v kmetijstvu, v skladu s predpisom, ki ureja uporabo blata iz komunalnih čistilnih naprav v kmetijstvu, ali

– izpolnjevanje zahtev za postopke predelave ali odstranjevanja blata v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje z odpadki.

Obdelava blata je tudi obdelava delno obdelanega blata, ki nastane po obdelavi neobdelanega blata (na primer nadaljnja obdelava po dehidraciji, sušenju in podobno), če zanj izvajalec javne službe zagotavlja nadaljnjo obdelavo v okviru javne službe na območju druge komunalne ali skupne čistilne naprave;

20. primarno kanalizacijsko omrežje javne kanalizacije (v nadaljnjem besedilu: primarno omrežje) je sistem kanalov in jarkov ter z njimi povezanih objektov in tehnoloških sklopov (peskolovi, lovilniki olj, črpališča in druge naprave za prečrpavanje odpadne vode, zadrževalniki čistilnega vala, razbremenilniki in podobno), ki so namenjeni odvajanju komunalne in padavinske odpadne vode, lahko pa tudi odvajanju industrijske odpadne vode, iz dveh ali več sekundarnih kanalizacijskih omrežij. Primarno omrežje se zaključi z navezavo na komunalno ali skupno čistilno napravo ali čistilno napravo padavinske odpadne vode;

22. javni kanalizacijski sistem je hidravlično samostojen sistem primarnega ali sekundarnega omrežja z enim iztokom, ki je namenjen izvajanju javne službe in ga upravlja en izvajalec javne službe. Iztok iz javnega kanalizacijskega sistema po tej uredbi je njegov končni iztok ali navezava na drug javni kanalizacijski sistem;«.

2. člen

Ta uredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00728-64/2013

Ljubljana, dne 18. decembra 2013

EVA 2013-2330-0194

Vlada Republike Slovenije

mag. Alenka Bratušek l.r.
Predsednica

3941. Uredba o spremembah Uredbe o odlaganju odpadkov na odlagališčih

Na podlagi drugega odstavka 17. člena in petega odstavka 20. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – MetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12 in 92/13) izdaja Vlada Republike Slovenije

UREDBO**o spremembah Uredbe o odlaganju odpadkov na odlagališčih**

1. člen

V Uredbi o odlaganju odpadkov na odlagališčih (Uradni list RS, št. 61/11) se šesti odstavek 60. člena spremeni tako, da se glasi:

»(6) Upravljavca odlagališča komunalnih odpadkov lahko odlaga odpadke, obdelane v skladu s tem členom, dokler ni zagotovljena obdelava mešanih komunalnih odpadkov v skladu s 5. členom te uredbe oziroma najdlje do 31. decembra 2015.«.

Sedmi odstavek se črta.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

2. člen

Upravljavca odlagališča komunalnih odpadkov, ki je do uveljavitve te uredbe odlagal odpadke na podlagi sedmega odstavka 60. člena Uredbe o odlaganju odpadkov na odlagališčih (Uradni list RS, št. 61/11), mora za odlaganje odpadkov v skladu s spremenjenim šestim odstavkom 60. člena uredbe pridobiti odločbo o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja.

3. člen

Ta uredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00728-80/2013

Ljubljana, dne 18. decembra 2013

EVA 2013-2330-0217

Vlada Republike Slovenije

mag. Alenka Bratušek i.r.
Predsednica

3942. Uredba o spremembah Uredbe o načinu izvajanja javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov

Na podlagi četrtega odstavka 113. člena v zvezi s 115. členom, tretjega odstavka 114. člena in prvega odstavka 118. člena Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12 in 90/12 – ZdZPVHVVR), 7. člena Zakona o gospodarskih javnih službah (Uradni list RS, št. 32/93, 30/98 – ZZLPPO, 127/06 – ZJZP, 38/10 – ZUKN in 57/11 – ORZGJS40) ter za izvrševanje osmega odstavka 2. člena Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 19/10 – uradno prečiščeno besedilo in 56/10 – ORZSKZ16) izdaja Vlada Republike Slovenije

UREDBO**o spremembah Uredbe o načinu izvajanja javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov**

1. člen

V Uredbi o načinu izvajanja javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov (Uradni list RS,

št. 95/11) se v drugem odstavku 4. člena četrta alineja spremeni tako, da se glasi:

»– priprava letnih poročil za Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo);«.

Sedma alineja se spremeni tako, da se glasi:

»– zagotovitev vpogleda melioracijskim skupnostim in lastnikom zemljišč na melioracijskem območju v vso dokumentacijo o delih na hidromelioracijskih sistemih;«.

2. člen

V drugem odstavku 5. člena se v točki a) prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»– košnja ali mulčenje trave na brežinah jarkov;«.

Deseta alineja se spremeni tako, da se glasi:

»– druge naloge, ki jih lahko predlaga melioracijska skupnost ali lastniki zemljišč na melioracijskem območju (na primer popravilo poljskih poti);«.

V točki b) se prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»– košnja ali mulčenje trave na brežinah jarkov;«.

Trinajsta alineja se spremeni tako, da se glasi:

»– druge naloge, ki jih lahko predlaga melioracijska skupnost ali lastniki zemljišč na melioracijskem območju (na primer popravilo poljskih poti);«.

3. člen

V petem odstavku 8. člena se besedilo »melioracijske skupnosti« nadomesti z besedilom »Inšpektorata Republike Slovenije za kmetijstvo in okolje«.

4. člen

Naslov 12. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(letni program upravljanja in letni programi vzdrževanja)«.

V prvem odstavku se besedilo »letnimi programi upravljanja« nadomesti z besedilom »letnim programom upravljanja« in črta besedilo »s soglasjem melioracijske skupnosti«.

V tretjem odstavku se besedilo »Letni programi upravljanja vsebujejo« nadomesti z besedilom »Letni program upravljanja vsebuje«.

Prva alineja se spremeni tako, da se glasi:

»– program upravljanja namakalnih sistemov in program upravljanja osuševalnih sistemov;«.

V drugi alineji se črta besedilo »aktivnosti ali« in »oziroma storitve«.

V petem odstavku se zadnji stavek črta.

5. člen

Prvi odstavek 13. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Izvajalec pripravi predlog o višini nadomestila za odmero vzdrževanja in rednega delovanja hidromelioracijskih sistemov.«.

Drugi odstavek se črta.

6. člen

V drugem odstavku 15. člena se črta vejica in besedilo »ob soglasju melioracijske skupnosti«.

7. člen

V drugem odstavku 16. člena se črta besedilo »v skladu s četrtem odstavkom 17. člena te uredbe«.

8. člen

17. člen se spremeni tako, da se glasi:

»17. člen

(sodelovanje z melioracijskimi skupnostmi in lastniki oziroma zakupniki zemljišč na melioracijskem območju)

(1) Izvajalec sodeluje z melioracijsko skupnostjo, če ta obstaja.

(2) Sodelovanje iz prejšnjega odstavka obsega:

- seznanitev melioracijske skupnosti z osnutkom programa vzdrževanja ter dajanje mnenj in predlogov melioracijske skupnosti izvajalcu k osnutku programa vzdrževanja iz četrtega odstavka 12. člena te uredbe,
- seznanitev melioracijske skupnosti s potrjenim letnim programom vzdrževanja iz tretjega odstavka 5. člena te uredbe,
- dajanje mnenj melioracijske skupnosti izvajalcu k poročilu o opravljenem delu in gradbeni situaciji,
- seznanitev melioracijske skupnosti s potrjenimi poročili o opravljenem delu in gradbenimi situacijami iz petega odstavka 8. člena te uredbe in
- dajanje mnenj melioracijske skupnosti na predlog višine nadomestila za odmero iz prvega odstavka 13. člena te uredbe.

(3) Če izvajalec na melioracijskem območju, na katerem so bila opravljena vzdrževalna dela na podlagi programa vzdrževanja, ne izvede oziroma neustrezno izvede vzdrževalna dela, melioracijska skupnost, lastniki oziroma zakupniki zemljišč na tem melioracijskem območju o tem obvestijo inšpekcijo, pristojno za kmetijstvo.«.

9. člen

Priloga se nadomesti z novo Prilogo 1, ki je kot priloga sestavni del te uredbe.

10. člen

Ta uredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00728-71/2013

Ljubljana, dne 18. decembra 2013

EVA 2013-2330-0192

Vlada Republike Slovenije

mag. Alenka Bratušek l.r.
Predsednica

PRILOGA:**»PRILOGA 1: PROGRAM JAVNE SLUŽBE UPRAVLJANJA IN VZDRŽEVANJA HIDROMELIORACIJ ZA OBDOBJE 2012–2017****UVOD**

Hidromelioracijski sistemi so osuševalni in namakalni sistemi, namenjeni usposobitvi kmetijskih zemljišč za učinkovito kmetijsko pridelavo, s tem da načrtno vplivajo na režim vlage v tleh. Zakonska izhodišča za uvedbo melioracije se nahajajo v Zakonu o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo in 58/12; v nadaljnjem besedilu: ZKZ). Namakalni sistemi se delijo na velike in male namakalne sisteme. Veliki namakalni sistemi, ki so poleg osuševalnih sistemov predmet izvajanja javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracij, so namenjeni večjemu številu uporabnikov za skupno rabo po namakalnem urniku.

Vseh trenutno evidentiranih hidromelioracijskih sistemov je 874, od teh je 478 osuševalnih in 396 namakalnih (velikih in večina malih) sistemov. Od vseh hidromelioracijskih sistemov se okoli 300 osuševalnih in velikih namakalnih sistemov redno vzdržuje. Delujoči osuševalni sistemi obsegajo okoli 50 000 hektarjev, veliki delujoči namakalni sistemi pa 6 689,00 hektarjev.

Hidromelioracijski sistemi so bili zgrajeni po večini v 80. in 90. letih prejšnjega stoletja. Zadnjih 20 let se v okviru velikih melioracijskih sistemov izvajajo zgozlj investicije v velike namakalne sisteme in agromelioracije. Novih investicij na področju namakanja je bilo v zadnjih 20. letih relativno malo. V obdobju od 1993 do 2006 so se sicer razvijali nekateri veliki namakalni sistemi (Miklavž, Osluševci, Ivanci, Kalce – Naklo). Več pa je v zadnjem desetletju malih namakalnih sistemov, kjer je lastnik namakanih zemljišč posameznik. Največji namakalni kompleks v Sloveniji je namakalni razvod Vogršček, ki vodo prejema iz zadrževalnika Vogršček. Vogršček je največja akumulacija in namakalni razvod v Republiki Sloveniji. Velikost akumulacije, ki znaša okrog 8 milijonov m³ vodnega zajetja, predstavlja pomembno strateško ter varnostno (glede stabilnosti pregrade) nalogo, zato država redno zagotavlja sredstva za vzdrževanje tega namakalnega sistema in akumulacije.

FINANCIRANJE JAVNE SLUŽBE

Financiranje javne službe se zagotavlja iz proračuna Republike Slovenije ali iz drugih virov, pa tudi z delnim ali celotnim plačilom uporabnikov storitev.

Naloge upravljanja hidromelioracijskih sistemov se financira iz Proračuna Republike Slovenije. Sredstva za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov do terciarnega omrežja na podlagi ZKZ zagotavljajo lastniki oziroma zakupniki kmetijskih zemljišč znotraj hidromelioracijskih sistemov v sorazmerju s površino zemljišč. Zbiranje sredstev za redno delovanje in vzdrževanje se izvaja preko odmere Davčne uprave Republike Slovenije na podlagi sprejetega predpisa o določitvi višine nadomestila za kritje stroškov za vzdrževalna dela na skupnih objektih in napravah na melioracijskih območjih za tekoče leto. Zbrana sredstva se evidentirajo za vsak hidromelioracijski sistem posebej in se nato v višini zbranih sredstev porabijo izključno za namene vzdrževanja in rednega delovanja na določenem melioracijskem območju v skladu s sprejetimi programi vzdrževanja. Sredstva za vzdrževanje, redno in investicijsko vzdrževanje, se lahko zagotavljajo tudi iz drugih virov.

Posamezna enostavna dela vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov (košnja trave, posek zarasti in popravilo obstoječih poljskih poti), ki jih odobri izvajalec javne službe (v nadaljnjem

besedilu: izvajalec) skupaj z melioracijsko skupnostjo, lahko izvajajo člani melioracijske skupnosti sami. Strošek vzdrževanja se zmanjša za vrednost navedenih teh enostavnih del, ki jih izvajajo člani melioracijske skupnosti.

Posamezna dela, ki so v korist delovanja javne službe, lahko sofinancira tudi lokalna skupnost ali druga pravna ali fizična oseba.

NAMEN JAVNE SLUŽBE

Obveznosti izvajalcev javnih služb na področju kmetijstva so trajno in nepretrgano opravljanje dejavnosti in izvajanje storitev, izvajanje storitev po določenem programu in izvajanje storitev po določeni ceni. Poleg oblik, določenih z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe, lahko opravljajo javne službe na področju kmetijstva tudi javni zavodi, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija ali lokalna skupnost ali na podlagi posebnega zakona druga oseba javnega prava. Sprejme se program javne službe. Strokovni nadzor opravlja ministrstvo, pristojno za kmetijstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

Na podlagi zakona, ki ureja gospodarske javne službe, se z javnimi službami zagotavljajo materialne javne dobrine kot proizvodi in storitve, katerih trajno in nemoteno proizvodnjo v javnem interesu zagotavlja Republika Slovenija oziroma občina ali druga lokalna skupnost zaradi zadovoljevanja javnih potreb, kadar in kolikor jih ni mogoče zadovoljevati na trgu.

Namen javne službe je opravljanje nalog upravljanja in vzdrževanja. Do sedaj je upravljanje in vzdrževanje potekalo na podlagi javnonaročniškega razmerja s sklenitvami pogodb, ki so z vmesnimi prekinitvami trajale največ štiri leta. Javna služba bo omogočila trajno in nepretrgano opravljanje nalog, ki so potrebne za učinkovito gospodarjenje z hidromelioracijskimi sistemi. Naloge upravljanja mora izvajalec izvajati tako, da je zagotovljeno nemoteno delovanje hidromelioracijskih sistemov, da se ohrani javni namen delovanja teh sistemov ter da se zagotovi njihova uporaba in vzdrževanje v skladu s predpisi. Naloge vzdrževanja se morajo izvajati tako, da se objekti in naprave ohranjajo v dobrem stanju in da se zagotavlja njihovo nemoteno delovanje v skladu z njihovo namembnostjo.

PРАВNA PODLAGA ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE

Pravno podlago za izvajanje javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov predstavljajo:

- določbe 113. do 127. člena Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12 in 90/12 – ZdZPVHVVR; v nadaljnjem besedilu: ZKme-1), ki opredeljujejo javne službe na področju kmetijstva;
- 127. člen ZKme-1 opredeljuje naloge javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov;
- ZKme-1 v 115. členu določa, da javne službe lahko opravljajo tudi javni zavodi, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija;
- ZKme-1 v 118. členu določa vsebino programa javne službe;
- določbe 7. člena Zakona o gospodarskih javnih službah (Uradni list RS, št. 32/93, 30/98 – ZZLPPO, 127/06 – ZJZP, 38/10 – ZUKN in 57/11 – ORZGJS40) opredeljujejo način opravljanja gospodarske javne službe;
- ZKZ določa uvedbo melioracijskih sistemov in zbiranje sredstev za redno delovanje hidromelioracijskih sistemov;
- Zakon o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 19/10 – uradno prečiščeno besedilo in 56/10 – ORZSKZ16) v 2. členu določa, da

- Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov gospodari z zemljišči, gospodarjenje pa pomeni razpolaganje in upravljanje;
- 121. člen Ustave Republike Slovenije določa, da »Naloge uprave opravljajo neposredno ministrstva. Z zakonom lahko samoupravne skupnosti, podjetja in druge organizacije ter posamezniki dobijo javno pooblastilo za opravljanje nekaterih funkcij državne uprave.«.

NALOGE JAVNE SLUŽBE

Naloge javne službe so opredeljene v 127. členu ZKme-1.

Upravljanje obsega naslednje naloge:

- **načrtovanje in izvajanje upravljanja**
- **priprava letnega programa upravljanja in letnega programa vzdrževanja**

Obrazložitev:

Skladno s programom javne službe se obseg nalog javne službe za posamezno leto določi z letnimi programi upravljanja in letnimi programi vzdrževanja, ki jih sprejme izvajalec javne službe do 1. marca tekočega leta, potrdi pa minister.

Letne programe upravljanja izvajalec predlaga v potrditev ministrstvu in morajo vsebovati: opredeljene cilje nalog upravljanja; aktivnosti ali naloge oziroma storitve upravljanja skupaj s predvidenim letnim obsegom dela; obseg in vire financiranja nalog upravljanja; dinamiko izvajanja letnega programa upravljanja. Izvajalec pripravi letne programe vzdrževanja do 1. junija tekočega leta. Letne programe vzdrževanja izvajalec predlaga v potrditev ministrstvu in morajo vsebovati: vrsto in obseg predvidenih vzdrževalnih del; opredeljene cilje opravljanja vzdrževanja; obseg in vire financiranja vzdrževanja; dinamiko izvajanja letnega programa vzdrževanja.

Če se na hidromelioracijskem sistemu z rednimi vzdrževalnimi deli ne more zagotoviti nemotenega delovanja sistema, se izvede potrebno investicijsko vzdrževanje. Izvajalec da pobudo ministrstvu, da skupaj pripravita program investicijskega vzdrževanja, ki je sestavni del letnega programa vzdrževanja in ga potrdi minister, pristojen za kmetijstvo.

- **urejanje financiranja oziroma pokrivanja stroškov, nastalih kot posledica rednega delovanja velikih namakalnih sistemov (stroški elektrike, vode, zavarovanja itd.)**

Obrazložitev:

Na namakalnih sistemih se z odjemalci vode (lastniki in zakupniki kmetijskih zemljišč na območju NS) sklenejo pogodbe za zbiranje sredstev za fiksne obratovalne stroške (elektrika, voda, zavarovanje sistema). Ta sredstva izvajalec v namakalni sezoni sproti v skladu s pogodbenimi zavezami zbira sam z izstavitvijo položnic uporabnikom namakalnega sistema. Izvajalec poskrbi za pogodbe z dobaviteljem elektrike, zavarovanj itd. in sproti poravnava vse obveznosti na sistemu.

O opravljenih nalogah na koncu tekočega leta poroča ministrstvu. Izvajalec mora priložiti tudi krovno pogodbo (ali vzorec pogodbe), ki jo je sklenil z odjemalci. V kolikor ta dela izvaja namakalna skupnost sama, izvajalec ni upravičen do obračunavanja teh uslug.

Za pravilno delovanje namakalnega sistema izvajalec uskladi in pripravi pravilnik oziroma urnik za namakanje in pogoje koriščenja vode pri velikih namakalnih sistemih. Izvajalec urnik pripravi upošteva hidravlične lastnosti namakalnega sistema in namakalne opreme, talne lastnosti površin, stanje vodnih teles, velikost sočasno namakanih površin, varstvena, varovana, zavarovana in ogrožena območja ter velikost površine, ki jo uporablja posamezen član melioracijske skupnosti, vrsto namakane kulture in njene potrebe po vodi, možnost cenejše dobave elektrike – namakanje izven konic idr.

– **priprava letnih poročil za ministrstvo**

Obrazložitev:

Vsakoletno izvajalec za ministrstvo pripravi letna poročila svojega dela ter letna poročila o stanju hidromelioracijskih sistemov, ki jih ima v upravljanju do 1. marca tekočega leta, za preteklo koledarsko leto.

Zraven tega izvajalec navede tudi vse svoje predloge in opažanja ter poroča tudi o uspešnosti sodelovanja z melioracijskimi skupnostmi oziroma drugimi organizacijami.

Za potrebe statističnih evidenc izvajalec poroča in izpolni obrazce za Statistični urad Republike Slovenije (SURS), ki vključujejo podatke o porabi vode na sistemu, vire vode in druge podatke.

– **strokovna pomoč pri ustanovitvi melioracijskih skupnosti pri novih hidromelioracijskih sistemih ter pri ponovni vzpostavitvi delovanja melioracijskih skupnosti na že obstoječih hidromelioracijskih sistemih**

Obrazložitev:

Naloga obsega pomoč pri ustanovitvi melioracijske skupnosti, pripravi ustanovitvenega akta in sklenitvi pogodbe o sodelovanju med melioracijsko skupnostjo in izvajalcem.

V melioracijsko skupnost naj bi bili vključeni vsi lastniki zemljišč iz tega območja. Med seboj naj bi izbrali predsednika in sklenili pogodbo o ustanovitvi skupnosti, kjer dorečejo vse medsebojne obveznosti, dolžnosti in pravice. Vzorčne pogodbe za ustanovitev skupnosti ministrstvo posreduje izvajalcu. Na sistemih, kjer še ni ustanovljena, je naloga izvajalca, da aktivno sodeluje pri njihovi ustanovitvi. Kar pomeni, da na podlagi seznama lastnikov in zakupnikov zemljišč na območju hidromelioracije, le-te pisno in preko medijskih obvestil skliče (za kar organizira tudi ustrezen prostor) in uredi, da sklenejo pogodbo o ustanovitvi melioracijske skupnosti. Izberejo tudi upravni odbor oziroma vsaj predsednika skupnosti. V kolikor se melioracijska skupnost ustanovi kot pravna oseba (društvo), ji izvajalec pomaga pri ustanovitvenem postopku (pogodba o ustanovitvi).

Melioracijska skupnost se lahko z odobritvijo izvajalca odloči, da določena enostavna vzdrževalna dela (košnja trave, ureditev poljskih poti itd.) sama opravi in ta dela ne grede v odmero sredstev za vzdrževanje in redno delovanje hidromelioracijskih sistemov. Izvajalec ta dela samo prekontrolira in po potrebi nadzira njihovo izvajanje. Vsa ta dela se vključijo v program vzdrževanja.

– **vse potrebno sodelovanje z melioracijsko skupnostjo in drugimi organizacijami, vključno s pripravo podatkov za odmero višine nadomestila za kritje stroškov za vzdrževalna dela na skupnih objektih in napravah na melioracijskih območjih**

Obrazložitev:

Izvajalec mora sodelovati z melioracijsko skupnostjo oziroma njenim predstavnikom, v kolikor melioracijska skupnost obstaja. Za splošno sodelovanje s strankami (člani melioracijskih skupnosti in drugimi lastniki in zakupniki zemljišč znotraj hidromelioracije) mora imeti izvajalec vsaj enkrat tedensko pisarno z uradnimi urami, kamor se stranke lahko obrnejo. Storitve upravljanja morajo namreč biti dostopne vsem lastnikom oziroma zakupnikom kmetijskih zemljišč, ki ležijo znotraj hidromelioracijskih sistemov, pod enakimi pogoji.

Če izvajalec oceni in na podlagi analize utemelji, da sredstva ne zadoščajo za obseg del, ki zagotavlja normalno delovanje hidromelioracijskega sistema, lahko izjemoma predlaga višji znesek nadomestila, ki ne sme presežati 30 odstotkov predlaganega nadomestila. Povečano nadomestilo potrdi ministrstvo.

Izvajalec sodeluje tudi z lokalnimi skupnostmi, kmetijsko svetovalno službo in drugimi.

- **zagotovitev vpogleda melioracijskim skupnostim in lastnikom zemljišč na melioracijskem območju v vso dokumentacijo o delih na hidromelioracijskih sistemih**

Obrazložitev:

Izvajalec zagotavlja melioracijski skupnosti in lastnikom zemljišč na melioracijskemu območju vpogled v dokumentacijo o posameznem melioracijskem sistemu.

- **nadzor nad delovanjem hidromelioracijskih sistemov ter strokovni nadzor pri izvedbi letnih vzdrževalnih del za te sisteme**

Obrazložitev:

Izvajalec opravlja redne letne obhode v skladu s potrebami – npr. osuševalni sistemi v obdobju večjih deževij in namakalni sistemi v času namakanja. Izvajalec ministrstvo obvesti tudi o morebitnih nepredvidenih poškodbah oziroma pomembnih dogodkih na območju hidromelioracijskega sistema in hkrati predlaga potrebne ukrepe za njihovo odpravo. O vseh ugotovitvah zapiše zapisnik oziroma uradni zaznamek. Strokovni nadzor nad izvajanjem nalog javne službe izvaja ministrstvo v skladu z ZKme-1.

- **sporočanje sprememb podatkov v evidenco melioracijskih sistemov in naprav**

Obrazložitev:

Izvajalec redno sporoča vse spremembe podatkov v evidenci melioracijskih sistemov in naprav, kot so spremembe podatkov o parcelah, vključenih v hidromelioracijsko območje, opisnih podatkov, grafičnih podatkov, dokumentov o hidromelioracijskih sistemih, melioracijskih skupnostih itd. Izvajalcu se dodeli vse potrebne pravice za dostop do spletne aplikacije - Katastra melioracijskih sistemov in naprav – KatMeSiNa.

- **strokovna pomoč pri načrtovanju novih hidromelioracijskih sistemov in pri posodobitvah hidromelioracijskih sistemov**

Obrazložitev:

Izvajalec ob pomoči drugih strokovnih služb Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in za to usposobljenih izvajalcev nudi strokovno pomoč pri načrtovanju novih hidromelioracij oziroma nadgradnjah in sanacijah obstoječih hidromelioracij. Izvajalec pri pregledovanju funkcioniranja sistemov pisno opozori ministrstvo o nujnosti sanacije določenega hidromelioracijskega sistema. Izvajalec po navodilu ministrstva pripravi projektno nalogo, ki jo finančno ovrednoti, za morebitno sanacijo hidromelioracij ali potrebno tehnološko posodobitev in eventualne predlagane širitve velikih namakalnih sistemov.

- **organizacija in zagotavljanje vzdrževanja transformatorskih postaj in visokonapetostnih vodov po pooblaščenih izvajalcih vzdrževanja teh naprav**

Obrazložitev:

Izvajalec v okviru naloge usklajuje priprave programa pregledov in vzdrževanja transformatorskih postaj, terminov rednih kontrol, izvajanja vzdrževanja ter meritev transformatorskih postaj in visokonapetostnih vodov s pooblaščenim izvajalcem vzdrževanja teh naprav, obvešča uporabnike namakalnih sistemov o možnem izklopu električne energije, obvešča pooblaščenega izvajalca vzdrževanja o motnjah in napakah pri delovanju visokonapetostnih naprav ter izvaja druga organizacijska dela pri zagotavljanju vzdrževanja visokonapetostnih naprav.

– **priprava in izvedba postopkov za izbiro podizvajalca vzdrževalnih del**

Obrazložitev:

Izvajalec v skladu z zakonodajo s področja javnega naročanja izbira podizvajalce vzdrževalnih del.

– **strokovna pomoč pri reševanju pritožb na odmero višine nadomestila za kritje stroškov za vzdrževalna dela na skupnih objektih in napravah na melioracijskih območjih**

Obrazložitev:

Izvajalec po naročilu ministrstva rešuje pritožbe zoper odmero nadomestila za vzdrževanje in redno delovanje hidromelioracijskih sistemov, na podlagi kontrole evidence melioracijskih sistemov in naprav in ostale obstoječe dokumentacije. Po potrebi opravi terenski ogled s pripravo zapisnika. Izvajalec strokovno mnenje pisno posreduje ministrstvu.

– **podajanje potrebnih strokovnih pojasnil ministrstvu s področja hidromelioracijskih sistemov**

Obrazložitev:

Izvajalec po naročilu ministrstva pripravlja strokovna pojasnila v zvezi z določenim hidromelioracijskim sistemom.

– **izvajanje vloge soglasodajalca v postopkih poseganja v prostor na območjih izvedenih hidromelioracijskih sistemov**

Obrazložitev:

Izvajalec pripravlja projektne pogoje za izvajanje raznih drugih gradbenih posegov znotraj območij hidromelioracij. Končno tudi pregleduje pripravljeno dokumentacijo in podaja soglasja za izvedbo.

– **sodelovanje s podizvajalci**

Obrazložitev:

Izvajalec redno sodeluje z izbranimi podizvajalci vzdrževalnih del.

– **sodelovanje z izvajalci javne službe na podlagi predpisov o vodah**

Obrazložitev:

Izvajalec po potrebi sodeluje z izvajalci javne službe na podlagi predpisov o vodah pri pripravi letnih programov vzdrževanja, pripravi vodnih dovoljenj, reševanju pritožb strank o delovanju hidromelioracijskih sistemov itd. Pripravlja ustrezne podatke za Agencijo Republike Slovenije za okolje.

– **sodelovanje z lastniki ali zakupniki kmetijskih zemljišč na melioriranih zemljiščih in imetniki vodnih pravic**

Obrazložitev:

Za splošno sodelovanje s strankami, lastniki in zakupniki melioriranih zemljišč mora imeti izvajalec vsaj enkrat tedensko pisarno z uradnimi urami, kamor se stranke lahko obrnejo. Storitve upravljanja morajo namreč biti dostopne vsem lastnikom oziroma zakupnikom kmetijskih zemljišč, ki ležijo znotraj hidromelioracijskih sistemov pod enakimi pogoji.

– druge naloge na področju upravljanja hidromelioracijskih sistemov

Obrazložitev:

Ministrstvo v skladu s svojimi potrebami lahko izjemoma naroči tudi dodatne naloge, ki se vključijo v letni program upravljanja in vzdrževanja. Za ta dodatna dela se pred izvedbo izvajalec in ministrstvo uskladita o predvidenem časovnem obsegu in jih finančno ovrednotita.

Naloge rednega vzdrževanja osuševalnih sistemov:

- košnja oziroma mulčenje trave na brežinah jarkov;
- posek zarasti na brežinah jarkov (grmovje, drevesa s premerom debel do 20 cm);
- čiščenje cevnih prepustov z odvozom materiala na deponijo;
- ročno čiščenje brežin jarka ob izlivki in čiščenje izlivke;
- izravnava mikro depresij delno z dovozom materiala, delno pa s površinskim planiranjem;
- zamenjava poškodovanih izlivk;
- izpiranje drenaž;
- čiščenje hidromelioracijskih jarkov (zakoličba in določitev nivelete jarkov, strojni izkop, odvoz v mikrodepresije na melioracijskem območju);
- podrahljanje ali krtičenje površin;
- druge naloge, ki jih lahko predlaga melioracijska skupnost ali lastniki zemljišč na melioracijskem območju (kot na primer popravilo obstoječih poljskih poti).

Naloge rednega vzdrževanja namakalnih sistemov:

- košnja oziroma mulčenje trave na brežinah jarkov;
- pregledi in redno vzdrževanje črpališč;
- pregledi in zagotavljanje rednega delovanja vozlišč, odzemnih jaškov, blatnikov in zračnikov;
- pregledi zasunov in hidrantov;
- sanacija pokrovov;
- vzdrževanje cevovodov – odprtih (mostovi);
- polnjenje in odzračevanje cevovodov;
- praznjenje namakalnih sistemov in konzerviranje črpališč;
- odstranjevanje mulja iz usedalnikov in filtrov;
- meritve katodne zaščite;
- vzdrževanje električne opreme črpališč;
- zimska zaščita črpalk in elektro omar;
- druge naloge, ki jih lahko predlaga melioracijska skupnost ali lastniki na melioracijskem območju (kot na primer popravilo obstoječih poljskih poti).

Med nalogami javne službe spada tudi izvedba del v okviru investicijskega vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov. Izvajalec izvaja naloge upravljanja in vzdrževanja na podlagi potrjenega programa javne službe in letnega programa upravljanja in vzdrževanja javne službe.

DINAMIKA IZVAJANJA

Javna služba upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov se mora izvajati neprekinjeno v celotnem obdobju, v skladu s petletnim programom javne službe in v skladu z letnimi programi upravljanja in vzdrževanja.

DOLGOROČNI CILJI JAVNE SLUŽBE

Dolgoročni cilji in okvirni časovni in drugi kazalniki za merjenje uspešnosti in njihovo uresničitev so:

Cilj 1: Uspešno vodenje javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov (ohranjanje proizvodne zmogljivosti hidromelioracijskih sistemov)

Kazalniki k cilju 1:

- povečanje števila hidromelioracijskih sistemov v javni službi,
- povečanje hektarjev vzdrževanih hidromelioracijskih sistemov.

Cilj 2: Povečevanje obsega namakalnih sistemov

Kazalnik k cilju 2:

- povečanje števila novih namakalnih sistemov,
- povečanje hektarjev kmetijskih zemljišč z novimi namakalnimi sistemi.

KRATKOROČNI CILJI JAVNE SLUŽBE

Kratkoročni cilji in okvirni časovni in drugi kazalniki za merjenje uspešnosti in njihovo uresničitev so:

Cilj 1: Ohranjanje števila hidromelioracijskih sistemov v javni službi

Kazalniki k cilju št. 1:

- 200–250 hidromelioracijskih sistemov v javni službi.

Cilj št. 2: Učinkovito vzdrževanje in delovanje hidromelioracijskih sistemov

Kazalniki k cilju št. 2:

- 200–250 vzdrževanih in delujočih hidromelioracijskih sistemov,
- 35.000–50.000 ha vzdrževanih hidromelioracijskih sistemov.

Cilj št. 3: Uspešno upravljanje in redno vzdrževanje največjega namakalnega sistema in akumulacije Vogršček za namen namakanja kmetijskih zemljišč

Kazalci k cilju št. 3:

- ohranitev dosedanjega obsega uporabnikov namakalnega sistema in namakanih površin (1.100 ha namakanih kmetijskih površin).

«

3943. Uredba o spremembi Uredbe o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije

Na podlagi 165. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12 in 92/13) in 10.a člena Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 19/10 – uradno prečiščeno besedilo in 56/10 – ORZSKZ16) izdaja Vlada Republike Slovenije

U R E D B O**o spremembi Uredbe o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije**

1. člen

V Uredbi o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 98/10, 98/12, 62/13 in 90/13) se tretji odstavek 2. člena spremeni tako, da se glasi:

»(3) Ne glede na prejšnji odstavek je koncesionar lahko tudi fizična oseba, ki je uvrščena na seznam prednostnih upravičencev iz Programa ohranjanja kmetij in podeželja v gorskem in hribovitem svetu z omejenimi možnostmi gospodarjenja, sprejetega na podlagi zakona, ki ureja gozdove, če v času izbire in ves čas trajanja koncesije:

– zagotavlja potrebna tehnična sredstva in ima strokovna znanja za izvajanje koncesije v skladu s pravilnikom, ki ureja pogoje, ki jih mora izpolnjevati fizična oseba za uveljavljanje prednostne pravice pri podelitvi koncesije za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije,

– njeni lastni in s koncesijo pridobljeni gozdovi predstavljajo zaokroženo celoto in ne smejo presegati 200 hektarjev v skladu s pravilnikom, ki ureja pogoje, ki jih mora izpolnjevati fizična oseba za uveljavljanje prednostne pravice pri podelitvi koncesije za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije, ter

– izpolnjuje pogoje iz četrte, pete, osme in desete alineje prejšnjega odstavka.«.

2. člen

Ta uredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00728-65/2013

Ljubljana, dne 18. decembra 2013

EVA 2013-2330-0214

Vlada Republike Slovenije**mag. Alenka Bratušek** l.r.
Predsednica**3944. Uredba o spremembi in dopolnitvi Uredbe o koncesiji za graditev sedežnice Kladje na Golteh**

Na podlagi drugega odstavka 26. člena Zakona o žičniških napravah za prevoz oseb (Uradni list RS, št. 126/03 in 56/13) izdaja Vlada Republike Slovenije

U R E D B O**o spremembi in dopolnitvi Uredbe o koncesiji za graditev sedežnice Kladje na Golteh**

1. člen

V Uredbi o koncesiji za graditev sedežnice Kladje na Golteh (Uradni list RS, št. 54/07 in 58/11) se v prvem odstavku 1. člena beseda »in« nadomesti z vejico, za besedilom »598/5« se črta vejica in doda besedilo »in 602/1.«.

2. člen

Ta uredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00729-66/2013

Ljubljana, dne 18. decembra 2013

EVA 2013-2430-0128

Vlada Republike Slovenije**mag. Alenka Bratušek** l.r.
Predsednica

3945. Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Kranj

Na podlagi prvega odstavka 24. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US in 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12 in 92/13) in za izvajanje prvega odstavka 15. člena Uredbe o kakovosti zunanega zraka (Uradni list RS, št. 9/11) izdaja Vlada Republike Slovenije

ODLOK**o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Kranj****1. člen**
(namen)

Ta odlok določa:

– območje izvajanja ukrepov, ki je s Sklepom o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 58/11) opredeljeno kot podobmočje z oznako SI31 in je na podlagi Odredbe o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zraka (Uradni list RS, št. 50/11) zaradi čezmerne onesnaženosti zunanjega zraka (v nadaljnjem besedilu: zrak) z delci PM₁₀ uvrščeno v razred največje obremenjenosti,

– ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ za doseganje skladnosti z mejnimi vrednostmi za PM₁₀ s ciljem zmanjšati škodljive vplive na zdravje in okolje,

– spremljanje učinkov izvajanja, noveliranje in čas izvajanja ukrepov iz prejšnje alineje,

– odgovorne organe za pripravo in izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznostmi povzročiteljev obremenitve, obveznostmi izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja,

– podrobnejši program ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ (v nadaljnjem besedilu: podrobnejši program ukrepov),

– program za analizo vzrokov onesnaženosti, spremljanje učinkov ukrepov in podporo načrta.

2. člen

(določitev območja največje obremenjenosti)

Območje največje obremenjenosti z delci PM₁₀ je območje Mestne občine Kranj (v nadaljnjem besedilu: občina).

3. člen

(opis onesnaženja in ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti)

(1) Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaževanja, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznosti povzročiteljev obremenitve, obveznosti izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, so določeni v prilogi, ki je sestavni del tega odloka.

(2) Pri intenzivnosti izvajanja posameznih ukrepov se upošteva tudi njihov prispevek k zmanjševanju onesnaženosti z delci PM_{2,5} in drugimi onesnaževali zunanjega zraka, zmanjševanju lokalne obremenjenosti s hrupom ter dopolnjevanje z zmanjševanjem izpustov toplogrednih plinov.

4. člen

(spodbude države in občine)

(1) Investicijski projekti gospodinjstev za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi napravami za ogrevanje stavb ter obnova posameznih delov ali celotnega zunanjega ovoja stavb, ki jih spodbuja Eko sklad, j. s., in veliki zavezanci z ne-

povratnimi sredstvi na podlagi predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih (v nadaljnjem besedilu: subvencije), se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(2) Upravičenci do spodbud za zamenjavo kotlov na katero koli vrsto goriv z novimi kotli na lesno biomaso in vgradnjo toplotnih črpalk za ogrevanje stavb iz predpisa, ki ureja spodbujanje učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije, in predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, do teh spodbud niso upravičeni na območju, kjer je z občinskimi akti ali lokalnim energetskega konceptom kot prednostni način ogrevanja stavb določeno daljinsko ogrevanje, razen če so ti kotli namenjeni za daljinsko ogrevanje. Če je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina, upravičenci do spodbud niso upravičeni do spodbud za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi kotli na lesno biomaso.

(3) Vgradnja kotlov na zemeljski plin ali toplotnih postaj ob hkratni priključitvi na sistem distribucije zemeljskega plina ali omrežje daljinskega ogrevanja na območju, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina ali toplota iz daljinskega ogrevanja, se lahko spodbuja s subvencijami države in občine.

(4) Občina za namen dodeljevanja subvencij zagotovi Eko skladu, j. s., in ministrstvu, pristojnemu za energijo, podatke o meji območja iz 2. člena tega odloka na parcelo natančno in podatke o mejah območij, kjer je kot prednostni način ogrevanja določeno daljinsko ogrevanje ali uporaba zemeljskega plina, prav tako na zemljiško parcelo natančno.

(5) Investicijski projekti za uporabo goriv ali tehnologij, ki imajo majhne emisije delcev, v javnem potniškem prometu ali v vozilih, ki jih uporabljajo lokalne javne službe, se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(6) Veliki zavezanci iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, pridobijo podatke iz četrtega odstavka tega člena od Eko sklada, j. s.

(7) Eko sklad, j. s., pri potrditvi programa za izboljšanje energetske učinkovitosti iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, upošteva določbe tega odloka.

5. člen

(kratkoročni ukrepi)

(1) Agencija Republike Slovenije za okolje (v nadaljnjem besedilu: agencija) dnevno napoveduje možnost čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ za prihodnje dni na območju iz 2. člena tega odloka.

(2) V primeru napovedane čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ je priporočljivo, da posamezniki in pravne osebe:

– zmanjšajo ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov, kjer se kot energent uporabljajo tekoča ali trdna goriva;

– uporabljajo goriva za ogrevanje prostorov, ki sproščajo nižje emisije delcev, če imajo to možnost;

– uporabljajo javni prevoz;

– zmanjšajo uporabo osebnih vozil;

– ne izvajajo dejavnosti na prostem, pri katerih se sproščajo večje količine delcev.

(3) Agencija razglasi prenehanje obdobja povečane onesnaženosti s PM₁₀, ko oceni, da zaradi spremenjenih meteoroloških razmer mejne vrednosti za PM₁₀ tisti ali naslednji dan ne bodo več prekoračene.

(4) O napovedani čezmerni onesnaženosti z delci PM₁₀ iz prvega odstavka tega člena in o priporočilih iz drugega odstavka tega člena ter o prenehanju iz prejšnjega odstavka agencija nemudoma obvesti občino in sredstva javnega obveščanja.

6. člen

(podrobnejši program ukrepov)

(1) Na podlagi ukrepov iz priloge tega odloka Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) sprejme po-

drobnejši program ukrepov za tri koledarska leta, ki je finančno ovrednoten.

(2) Podrobnejši program ukrepov iz prejšnjega odstavka pripravi ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino in ga predloži vladi v sprejetje vsaka tri leta, najpozneje do 30. septembra tistega leta, v katerem se ta program izteče, za naslednja tri leta. Podrobnejši program ukrepov se sprejme po enakem postopku kakor ta odlok.

(3) Če se v okolju bistveno spremenijo okoliščine, ki imajo pomemben in takojšen vpliv na kakovost zraka, ter bi ustrezen ukrep lahko prispeval k izboljšanju kakovosti zunanega zraka, vendar ni vključen v prilogo tega odloka, se podrobnejši program ukrepov iz prvega odstavka tega člena lahko dopolni s tem ukrepom.

7. člen

(program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

(1) Agencija v sodelovanju z občino pripravi program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov izvajanja ukrepov za zmanjševanje onesnaženosti zraka.

(2) Program iz prejšnjega odstavka vsebuje:

a) meritve ravni onesnaženosti ter kemično in elementno speciacijo delcev PM₁₀ v zraku,

b) emisijske evidence s primerno krajevno in časovno resolucijo za:

– modeliranje disperzije delcev PM₁₀ v zraku,

– ugotavljanje sprememb emisij zaradi izvedenih ukrepov in drugih vzrokov in

– pripravo scenarijev zmanjševanja emisij,

c) kemično in elementno speciacijo značilnih virov delcev PM₁₀ na območju občine za določanje prispevka virov z receptorskimi modeli,

d) zajem in pripravo meteoroloških podatkov, ki bodo omogočali ustrezno analizo obdobj s preseženimi mejnimi vrednostmi delcev PM₁₀ in modeliranje disperzije delcev PM₁₀ v pogojih na območju občine,

e) analizo obdobj s preseženimi koncentracijami delcev PM₁₀ ob upoštevanju značilnosti virov in vremenskih razmer,

f) modeliranje vpliva virov sedanjih emisij delcev PM₁₀ na onesnaženost zraka z delci PM₁₀ in modeliranje vpliva scenarijev emisij,

g) določanje prispevka posameznih virov emisij na onesnaženost zraka z receptorskimi modeli in

h) sintezo in celovito interpretacijo rezultatov analiz in modeliranja iz tega odstavka ter oceno učinkov izvajanja ukrepov.

(3) Pri ugotavljanju vpliva virov na onesnaženost zraka se ločeno določa prispevek virov iz območja največje obremenjenosti iz 2. člena tega odloka ter prispevek regionalnih virov in prispevek čezmejnega onesnaževanja.

(4) Agencija pripravi letno poročilo o izvajanju programa iz prvega odstavka tega člena do 31. marca za preteklo leto.

8. člen

(noveliranje ukrepov)

Na podlagi analize spremljanja učinkov izvajanja ukrepov iz priloge tega odloka in drugih analiz iz prejšnjega člena ter najboljših rešitev stanja tehnike in dobrih praks ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi ministri in občino predlaga vladi spremembe in dopolnitve odloka najpozneje do konca leta 2016.

9. člen

(usklajevanje in nosilci ukrepov)

(1) Ukrepe usklajuje ministrstvo, pristojno za okolje.

(2) Nosilci ukrepov na državni ravni so ministrstva, pristojna za okolje, promet in energijo, in izvajalci obveznih državnih gospodarskih javnih služb, na občinski ravni pa organi občine in izvajalci lokalnih gospodarskih javnih služb, kakor so določeni v prilogi tega odloka.

(3) Med nosilce ukrepov se štejejo tudi osebe, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, in povzročitelji obremenitve (pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost, ter posamezniki na območju občine).

10. člen

(čas izvajanja ukrepov)

Izvajanje ukrepov iz tega odloka in programa iz prvega odstavka 6. člena tega odloka traja najmanj, dokler kakovost zunanega zraka tri koledarska leta zapored, ne doseže mejnih vrednosti za delce PM₁₀, kakor so določene v predpisu, ki ureja kakovost zunanega zraka.

11. člen

(podrobnejši program ukrepov za leta 2014, 2015 in 2016)

Podrobnejši program ukrepov zmanjševanja onesnaženosti z delci PM₁₀ se za leta 2014, 2015 in 2016 sprejme v treh mesecih po sprejetju tega odloka.

12. člen

(izvajanje kratkoročnih ukrepov in programa za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

Agencija začne napovedovati čezmerno onesnaženost z delci PM₁₀ iz prvega odstavka 5. člena tega odloka 1. januarja 2014. Agencija pripravi program iz prvega odstavka 7. člena tega odloka do 30. marca 2014, prvo sintezo in celovito interpretacijo rezultatov analiz in modeliranja iz točke h) drugega odstavka 7. člena tega odloka pa do 31. avgusta 2015.

13. člen

(začetek veljavnosti)

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00728-67/2013

Ljubljana, dne 18. decembra 2013

EVA 2012-2330-0274

Vlada Republike Slovenije

mag. Alenka Bratušek l.r.
Predsednica

Mestni svet Mestne občine Kranj je podal soglasje k nalogam občine, kakor izhajajo iz predloga Odloka o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Kranj (gradio Ministrstva za kmetijstvo in okolje št. 007-634/2012 z dne 1. 10. 2013), s sklepom št. 354-61/2013-2-48/01 z dne 20. 11. 2013.

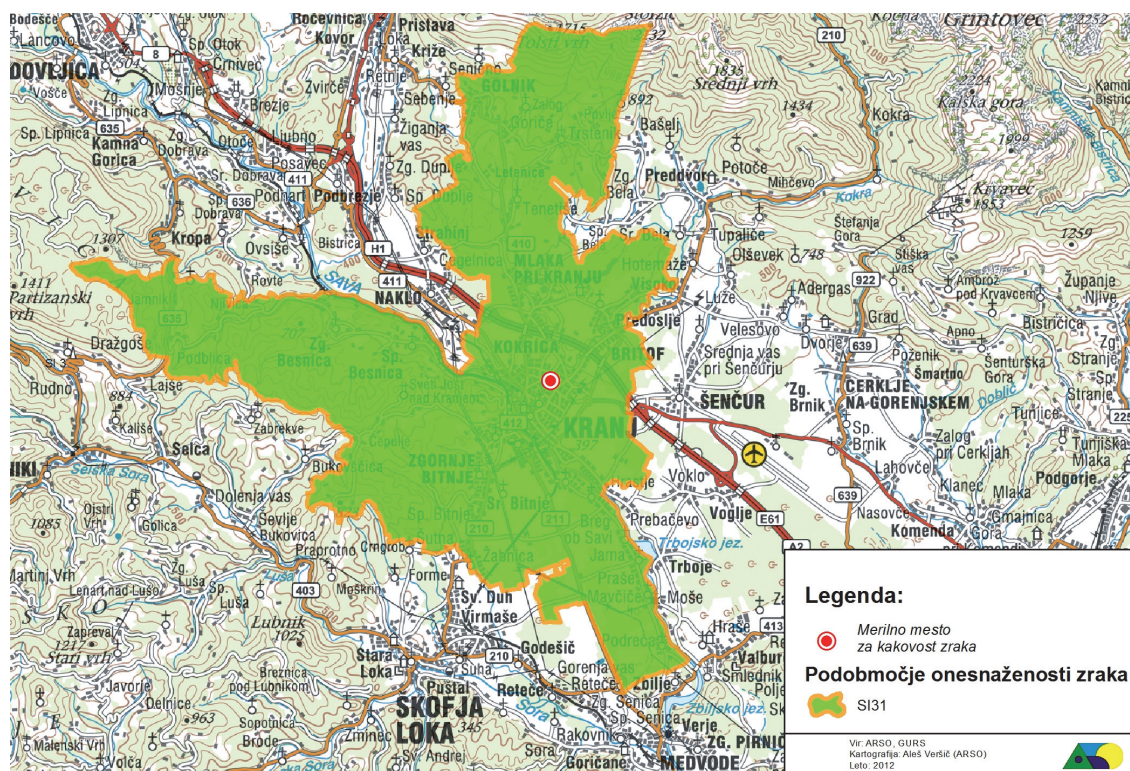
PRILOGA: Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov na onesnaženost, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov

1. Opis območja prekomerne onesnaženosti

Območje SI3 (osrednjeslovenska regija brez Ljubljane) zajema območje od Gorenjske do Kočevja. Poseljenost območja SI3 je neenakomerna, z naselji do 10.000 ljudi (z izjemo Kranja, ki ima nad 20.000 prebivalcev). Razen široke savske doline in ljubljanske kotline je relief hribovit. Na območju občine Kranj, ki ima površino 151 km², živi 55.000 prebivalcev.

Območje čezmerne onesnaženosti je prikazano na sliki 1.

Merilno mesto Kranj po tipu štejemo v mestno ozadje. Je na vrtu šolskega centra. V okolici so stanovanjska naselja in skladišče nekdanje tovarne. Merilno mesto je reprezentativno za širše območje mesta, kjer živi večina prebivalstva.

Slika 1: Kartografski prikaz čezmerno onesnaženega območja

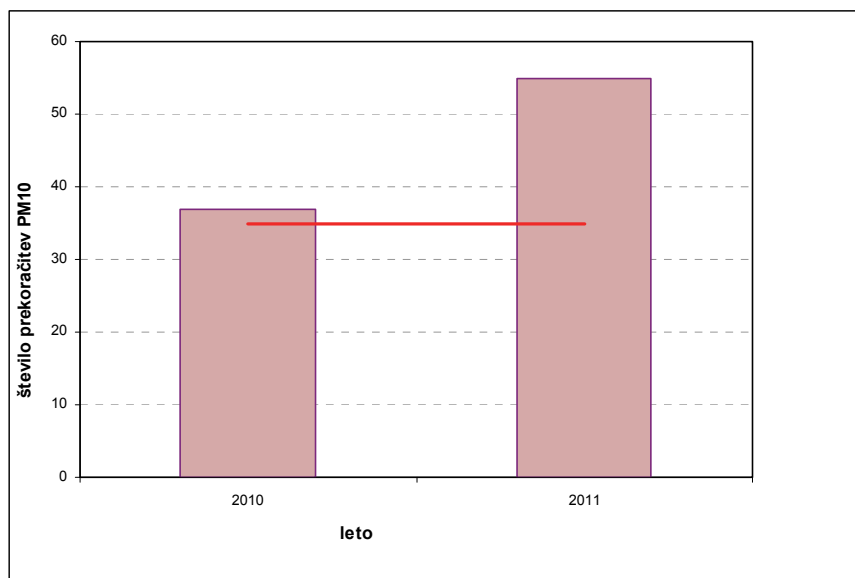
2. Raven onesnaženosti z delci PM₁₀

Meritev delcev PM₁₀ je bila na lokaciji merilnega mesta Kranj vzpostavljena v začetku leta 2010.

V omenjenem času meritev predpisana mejna letna koncentracija ni bila presežena.

Dovoljeno število preseganj mejne dnevne koncentracije je preseženo (slika 2). Presežen je tudi zgornji ocenjevalni prag. Do preseganj mejne dnevne koncentracije prihaja izključno v zimskem

obdobju leta (od oktobra do aprila), kar je povezano z nizkimi temperaturami, vplivom individualnih kurišč in temperaturno inverzijo in seveda z dodatnimi emisijami iz prometa in industrije.

Slika 2: Število prekrščitov dnevne mejne vrednosti na merilni postaji Kranj.

V zadnjih dveh letih je opazno povečan vpliv individualnih kurišč. Predvsem najnovejša kriza je povzročila uporabo cenejših in s tem »nečistih« energentov – drva, premog, biomasa. Poleg tega se uporabljajo stare naprave, ki imajo slab toplotni izkoristek, in ne dovolj suha drva.

3. Viri onesnaževanja in njihov vpliv na onesnaženost zraka

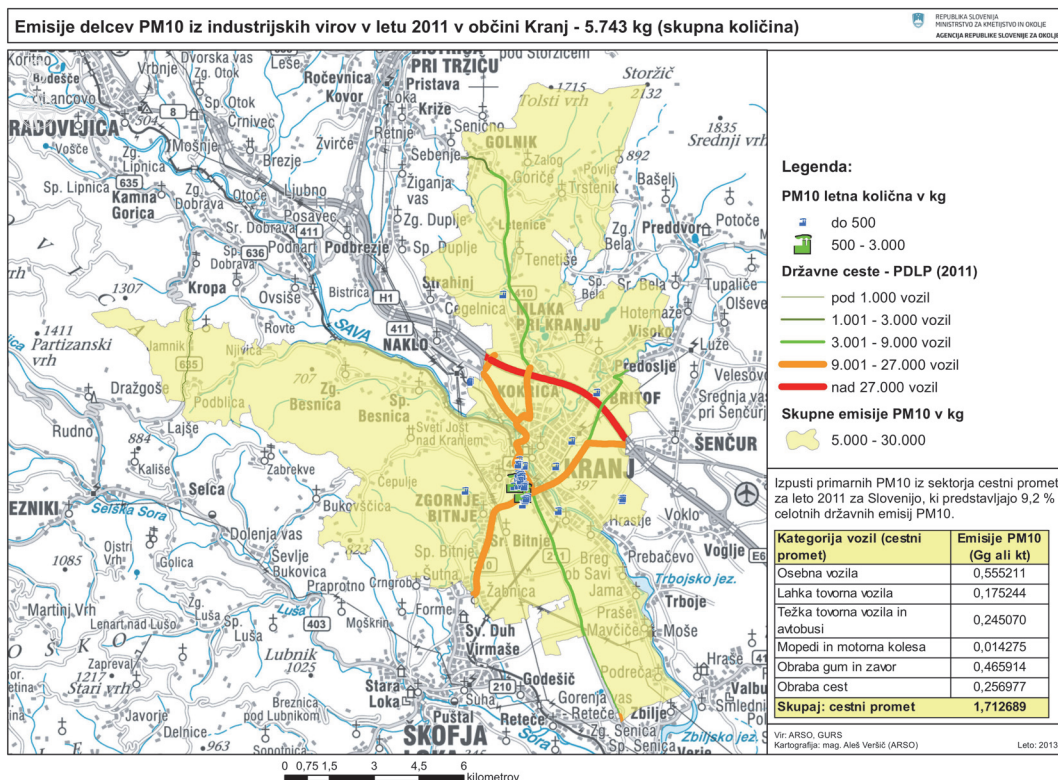
Agencija za okolje Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: agencija) razpolaga z evidenco emisij industrijskih virov, ki so prikazane na sliki na sliki 3. Evidenc emisij drugih virov še ni na razpolago.

Glede na to, da meritve na merilnem mestu Kranj potekajo šele od leta 2010 dalje, opredelitev virov še ni bila opravljena. Dodatne analize za to lokacijo so predvidene v letu 2014.

Glede na to, da so trendi na merilnem mestu Kranj enaki, kakor na vseh drugih merilnih mestih po Sloveniji, strokovno ocenjujemo, da so viri delcev PM₁₀ podobni kakor na drugih podobnih lokacijah.

Iz zgornjih predpostavk lahko sklepamo na naslednje vire: individualna kurišča, sekundarni delci (transport) in promet. Do izvedbe ustrezne analize se ti viri ne morejo določiti v odstotkih.

V splošnem agencija za Slovenijo ocenjuje, da znaša prispevek virov, ki niso lokalni približno eno tretjino izmerjenih ravni delcev PM₁₀.

Slika 3: Kartografski prikaz emisij delcev PM₁₀ industrije in prometnih obremenitev državnih cest v letu 2011.

4. Ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti in odgovorni organi za izvajanje ukrepov

4.1 Ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije

4.1.1 Daljinsko ogrevanje in oskrba s plinom

4.1.1.1 Povečevanje odjema in širitev sistema za daljinsko ogrevanje

Občina pripravi načrt razvoja daljinskega ogrevanja tako, da postane daljinsko ogrevanje prednostni vir ogrevanja na območjih z večjo gostoto odjema. Občina v svojih aktih določi, da za območja, na katerih že obstaja ali je predvideno omrežje daljinskega ogrevanja, velja daljinsko ogrevanje za prednostni način ogrevanja. Ocenjuje se, da ni veliko možnosti za nadaljnjo širitev obstoječega sistema daljinskega ogrevanja.

Nosilca ukrepa: občina, koncesionar.

4.1.1.2 Ugotavljanje možnosti in spodbujanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso (DOLB) v primestnih naseljih in vaseh

V primestnih krajevnih skupnostih je vzpostavljanje mikro sistemov daljinskega ogrevanja na lesno biomaso ukrep, ki zaradi nadomestitve obstoječih, večinoma zastarelih ogrevalnih naprav, prispeva k izboljševanju kakovosti zunanje zraka. Občina je v lokalni energetske zasnovi že določila nekatera območja (Besnica, Trstenik, Podblica), kjer je smiselna izgradnja mikro sistemov daljinskega ogrevanja na lesno biomaso. Druge lokacije bodo določene na podlagi študije, predvidene z akcijskim načrtom lokalne energetske zasnove.

Cilj je, da bi bil do leta 2015 v mestni občini postavljen vsaj en mikro sistem daljinskega ogrevanja na lesno biomaso.

Nosilka ukrepa: občina.

4.1.1.3 Priklučevanje objektov na plinovodno omrežje

Občina spodbuja priklučevanje objektov na plinovodno omrežje na območjih, kjer je to že zgrajeno. Občina skupaj s koncesionarjem za distribucijo zemeljskega plina spodbuja prehod na ogrevanje z zemeljskim plinom na območjih, kjer ni daljinskega ogrevanja ali ni predvidena izgradnja mikro sistemov daljinskega ogrevanja na lesno biomaso. Na podlagi sklenjene koncesijske pogodbe lokalna skupnost zagotovi širitev plinovodnega omrežja. Koncesionar izvaja širjenje plinskega omrežja v skladu z letnim načrtom, ki ga mora pripraviti vsako leto, občina pa ga potrdi. Načrt izgradnje plinovodnega omrežja se uskladi z izgradnjo komunalne infrastrukture (kanalizacija, vodovod).

Nosilca ukrepa: občina, koncesionar.

4.1.2 Ukrepi v zvezi z napravami za ogrevanje gospodinjstev

4.1.2.1 Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustreznimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije

Zastarele kurilne naprave za ogrevanje gospodinjstev so eden izmed glavnih virov onesnaževanja zraka. Da bi spodbudili pospešeno zamenjavo zastarelih kurilnih naprav s sodobnejšimi, varnejšimi in varčnejšimi (energetska učinkovitost novih kurilnih naprav je najmanj 90 %) in hkrati upoštevali cilje za povečanje deleža obnovljivih virov v energetske bilanci na državni ravni, se v okviru razpisov države za spodbujanje vgradnje sodobnih kurilnih naprav na biomaso, toplotnih črpalk in drugih načinov uporabe obnovljivih virov energije za ogrevanje določijo ugodni pogoji. Deležu spodbud, ki veljajo za območje celotne države, se dodajo sredstva države in občin. Subvencije države in občine za območje, ki je v skladu z občinskimi akti predvideno za daljinsko ogrevanje ali za oskrbo z zemeljskim plinom kot prednostnima načina ogrevanja, ne bo mogoče dobiti.

Vgradnja kotlov na zemeljski plin ob istovrstni priklučitvi na sistem distribucije plina na območju, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina, se lahko spodbuja z dodatnimi subvencijami države in občine.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.1.2.2 Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah

Ministrstvo, pristojno za okolje, vzpostavi, vzdržuje in izboljšuje spletno mesto za uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se informacije pošiljajo gospodinjstvom še na druge načine. MOK pred vsako kurilno sezono na primeren način informira občane o možnostih za zmanjševanje porabe lesa in emisij z ustrezno uporabo kurilnih naprav in pripravo kuriva (informacije prek krajevnih skupnosti, spletna stran MOK, spletna stran LEAG ipd.).

Ministrstvo pred začetkom kurilne sezone in v času povečanih možnosti za slabšo kakovost zunanega zraka na območjih sporoči informacijo o pomembnosti in koristih pravilne uporabe lesne biomase v energetske namene.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.1.2.3 Prepoved uporabe premoga v malih kurilnih napravah

Država prouči ukrep prepovedi uporabe premoga v malih kurilnih napravah na čezmerno onesnaženih območjih, da bi preprečila ponovno široko uporabo premoga. Pospešuje se uporaba lokalno dosegljive lesne biomase primerne kakovosti in drugih primernih obnovljivih virov energije, ki manj obremenjujejo okolje kakor premog.

Nosilka ukrepa: država.

4.1.2.4 Ozaveščanje o nevarnostih ter poostren nadzor nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah

Država ozavešča uporabnike o škodljivosti kurjenja z neustreznimi gorivi v malih kurilnih napravah. Država izvaja poostren nadzor nad kurjenjem gorljivih odpadkov v malih kurilnih napravah. Država poveča učinkovitost delovanja dimnikarske službe za izvajanje tega ukrepa in izboljša sistem, ki bo omogočal izvedbo ukrepa.

Nosilka ukrepa: država.

4.1.3 Horizontalni ukrepi

4.1.3.1 Lokalne energetske zasnove

Občina je v letu 2008 sprejela lokalno energetske zasnovo (LEZ), katere sestavni del je tudi akcijski načrt, ki je podlaga za izvedbo aktivnosti energetskega razvoja občine.

V letu 2011 so zaradi obsežnih sprememb na energetske področju občine vnovično nastale potrebe po pregledu obstoječega stanja in dopolnitvi akcijskega načrta. Podrobneje je obdelano področje oskrbe z električno energijo, prenova sistema daljinskega ogrevanja Planina, analiza možnosti za izgradnjo sončnih elektrarn, javna razsvetljava in javni potniški promet. V okviru sprememb LEZ-e je bil dopolnjen tudi akcijski načrt, ki vključuje naslednje aktivnosti:

- imenovanje energetskega upravitelja: že izvedeno,
- priprava predpisov za izvajanje energetske strategije občine: stalna naloga,
- načrt izrabe obnovljivih virov energije: načrt 2013,
- energetske knjigovodstvo: v uvajanju ali delno že izvedeno,

- ciljno spremljanje rabe energije in vode za občinske objekte,
- energetski pregledi občinskih objektov: v izvajanju ali delno že izvedeno,
- zmanjšanje rabe energije na občinskih objektih: stalna naloga,
- spremljanje rabe energije za javno razsvetljavo: rok 2014,
- prenova javne razsvetljave: večinoma že prenovljena v letu 2012,
- priprava načrta za izvedbo motiviranja občanov: stalna naloga energetskega upravitelja,
- izvajanje načrta energetske sanacije večstanovanjskih stavb: po letu 2013,
- študija mikro daljinskega ogrevanja na biomaso: 2013,
- ugotavljanje interesa za izvedbo izkoriščanja bioplina: po letu 2015,
- javno-zasebno partnerstvo za izvedbo DOLB: po letu 2012,
- koriščenje geotermalne energije: po letu 2015,
- poročanje o aktivnostih in doseženih rezultatih pristojnemu ministrstvu: stalna naloga,
- strategija mestnega potniškega prometa: stalna naloga,
- energetska sanacija javnih stavb: stalna naloga, vezana na občinski proračun,
- študija o uporabi standarda SIST EN ISO 50001:2011 kot orodja za izvajanje energetskega upravljanja: po letu 2013,
- konvencija županov: ogljični odtis: se že izvaja,
- izdelava razširjenih energetskih pregledov javnih objektov: stalna naloga,
- izdelava letnega programa informativnih aktivnosti: od leta 2013 naprej,
- prijave na razpise za naložbe v ukrepe učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije: stalna naloga,
- izdelava energetskih izkaznic javnih objektov: začetek v letu 2013.

Izvajanje aktivnosti akcijskega načrta LEZ-e so vezane na vsakoletni sprejem občinskega proračuna. Nosilci izvajanja akcijskega načrta LEZ so občinska uprava, energetski upravitelj – Lokalna energetska agencija Gorenjske in akcijska skupina, ki jo je ustanovil župan v mesecu novembru 2012. Pri spremembah LEZ-e bo v večji meri upoštevan tudi vidik čezmerne onesnaženosti zraka z delci PM₁₀.

Nosilka ukrepa: občina.

4.1.3.2 Informiranje in spodbujanje zmanjševanja toplotnih izgub stavb

Z zmanjševanjem toplotnih izgub stavb se zmanjšuje potreba po toploti za ogrevanje, sorazmerno temu pa tudi emisije v zrak. S prenovami starih objektov in gradnjo energetske varčnih stavb se v stavbah znižajo obratovalni stroški, ki so večinoma sestavljeni iz stroškov za energijo in hkrati zmanjšane emisije onesnaževal zraka ter toplogrednih plinov.

Spodbujanje večje rabe obnovljivih virov energije, znižanja izpusta toplogrednih plinov in povečanja energetske učinkovitosti stavb je naloga države in lokalnih skupnosti. Informiranje za povečanja energetske učinkovitosti stavb na območju občine izvaja svetovalna služba ENSVET in Lokalna energetska agencija Gorenjske (LEAG). Aktivnosti energetske svetovalne službe »ENSVET« se izvajajo za potrebe občanov, medtem ko LEAG izvaja aktivnosti energetske svetovalne službe za potrebe javnega sektorja. Občina in svetovalna služba izvajata informiranje o nepovratnih sredstvih in kreditih, prirejata izobraževanja, izdajata publikacije, svetujeta občanom in lokalnim skupnostim. Aktivnosti LEAG-a so vezane na sprejeti akcijski načrt LEZ in program LEAG, ki je sofinanciran s sredstvi EU.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.1.3.3 Uvedba energetskega knjigovodstva in dodatne finančne spodbude za zmanjševanje toplotnih izgub javnih in zasebnih stavb

Na podlagi določil zakona, ki ureja energetiko, ki predvideva uvedbo energetskega knjigovodstva za vse javne stavbe s celotno tlorisno površino nad 500 m² je LEAG v letu 2012 začel z uvajanjem energetskega knjigovodstva občine. V letu 2011 je bil izveden poskusni pilotni projekt ciljnega spremljanja rabe energije v osnovni šoli Stražišče. Nato se izbere primerna računalniška podpora za uvajanje energetskega knjigovodstva v javnih objektih. Uvajanje energetskega knjigovodstva že poteka, izvajanje pa je stalna naloga. Podatki iz energetskega knjigovodstva bodo podlaga za izdelavo študij izvedljivosti in določitev objektov, ki jih je treba podrobneje obravnavati ali sanirati. Naloga mestne uprave in LEAG je sanacija energetskega potratnih stavb v javni lasti, za kar bo občina koristila lastna proračunska sredstva, nepovratna sredstva in tudi zasebni kapital (energetsko pogodbništvo).

Občina bo v skladu s sprejetim proračunom izvajala energetske sanacije javnih stavb in spodbujala učinkovito rabo energije tudi v objektih občanov. Glede teh bo pred tem sprejela potrebne akte, ki bodo podlaga za izvajanje spodbud. Načrtuje se tudi, da bo država zagotovila dodatna sredstva za spodbude na območjih, ki so čezmerno onesnažena z delci PM₁₀.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.2 Ukrepi na področju prometa

4.2.1 Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta

Občina preuči pripravo celostne prometne strategije, v kateri se zagotovijo strokovne osnove za prostorsko načrtovanje in urejanje prometa na območju občine.

Občina v svoje akte in programe na področju prometa v skladu s finančnimi in prostorskimi možnostmi vključi naslednje prednostne ukrepe:

- spodbujanje kolesarjenja tudi z umestitvijo novih kolesarskih stez in peš prometa,
- predlagane nove poti javnega potniškega prometa (v nadaljnjem besedilu: JPP),
- spodbujanje uporabe javnega potniškega prometa,
- urejanje mirujočega prometa.

Nosilka ukrepa: občina.

4.2.2 Izboljšanje mestnega potniškega prometa

Občina izboljša učinkovitost mestnega potniškega prometa z naslednjimi ukrepi:

- prenovitev mestnega potniškega prometa s ponovno določitvijo prog in povečanjem pogostnosti voženj zlasti v času prometnih konic (za prihod in odhod delavcev ter šolajoče mladine),
- pregled voženj v primestnem prometu in povezava ter uskladitev obeh vrst prometa (možnost podajševanja obeh vrst prog).

Občina pripravi strategijo mestnega potniškega prometa v mestni občini Kranj. Predmetna strategija naj bi uskladila izhodišča, ki jih država uvaja na področju prevoza potnikov v javnem prometu, z izhodišči linijskega prevoza potnikov v občini, pripravijo se tudi izhodišča za razpis in sklenitev nove koncesijske pogodbe za izvajanje storitve javnega potniškega prometa, ki je prenehala veljati v letu 2012.

Cilj strategije je zagotovitev kakovostnega in usklajenega javnega prevoza potnikov v občini.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.2.3 Uvajanje vozil na stisnjeni zemeljski plin

Občina v sodelovanju z zasebnimi investitorji načrtuje vzpostavitev infrastrukture za uporabo vozil na stisnjeni zemeljski plin.

Izvajalci javnih gospodarskih služb na področju komunale pri zamenjavi službenih vozil dajejo prednost vozilom na zemeljski plin.

Nosilka ukrepa: občina.

4.2.4 Zagotovitev parkiranja koles na železniških postajališčih

Občina je delno že zagotovila izgradnjo in ureditev nadstrešnic za parkiranje koles na železniški postaji, v ožjem mestnem jedru in v bližini nakupovalnih središč. Urejanje parkirnih mest za kolesa se bo nadaljevalo tudi v prihodnje.

Nosilka ukrepa: občina.

4.2.5 Nadgraditev obstoječih postaj in postajališč JPP glede prometne varnosti in standardov kakovosti storitev JPP

Občina zagotovi izboljšanje povezav pločnikov do avtobusnih postajališč in ureditev varnih dostopov.

Nosilka ukrepa: občina.

4.2.6 Trajnostna parkirna politika

Občina že izvaja politiko trajnostnega parkiranja, ki jo bo v prihodnje še nadgradila. Ena izmed rešitev za urejanje mirujočega prometa je gradnja dveh garažnih hiš v bližini središča mesta.

Nosilka ukrepa: občina.

4.2.7 Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov in promocija trajnostne mobilnosti

Subjekti javnega sektorja in gospodarstva na območju občine za svoje potrebe izdelajo mobilnostne načrte, v katerih določijo ukrepe za povečanje trajnostne mobilnosti:

- odgovorno rabo avtomobila, portal za dogovore o skupnih vožnjah,
- spodbujanje hoje z načrti pešpoti, službenim dežnikom, garderobami,
- spodbujanje kolesarjenja z varnimi kolesarnicami, službenim kolesom, kolesarjem prijaznim delovnim mestom,
- spodbujanje uporabe JPP z informacijami o povezavah, potovalnim načrtom,
- zmanjševanje potovalnih potreb z delom na domu, gibljivim delovnim časom, telekonferencami,
- drugi ukrepi na predlog nosilca naloge.

V letih 2013 in 2014 ta načrt izdelajo subjekti javnega sektorja: občine, državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi pristojnimi ministrstvi do konca leta 2013 pripravi enotne usmeritve za izdelavo načrtov z vzorcem načrta in ga pošlje vsem subjektom javnega in gospodarskega sektorja na območju občine.

Občina načrte izdela do konca leta 2013, državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva pa v prvi polovici leta 2014.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva na območju občine morajo medsebojno uskladiti ukrepe iz svojih načrtov.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva izvajanje ukrepov iz načrta intenzivirajo tako, da se načrt v celoti izvaja najmanj do konca leta 2015.

Nosilci ukrepa: občina, država, posamezni subjekti javnega sektorja in gospodarski sektor.

4.2.8 Preusmeritev tovornega prometa na železnico

Zaradi povečevanja tovornega prometa, ki ga uporabljajo predvsem večji industrijski obrati, ki delujejo v industriji, se ocenjuje, da so emisije delcev iz tovornega cestnega prometa razmeroma visoke, zato jih je treba precej zmanjšati. Preučene bodo možnosti, da se večji del tovornega prometa preusmeri na železnico.

Nosilci ukrepa: država, izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine, in Gospodarska zbornica Slovenije.

4.3 Ukrepi na drugih področjih

4.3.1 Izvajalci gospodarskih dejavnosti

Izvajalci gospodarskih dejavnosti na območju občine izvajajo ukrepe za zmanjšanje njihovih emisij delcev predvsem z boljšim upravljanjem proizvodnih procesov.

Nosilci ukrepov: izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine, ter gospodarska in obrtno podjetniška zbornica.

4.3.1.1 Uveljavitev sistema za ravnanje z okoljem

Izvajalci gospodarskih dejavnosti izvedejo usposabljanje za uveljavitev sistema ravnanja z okoljem v vseh podjetjih (po lastnih finančnih in kadrovskega zmožnostih), ki vključuje pripravo načrta na področjih usposabljanja, organizacijskih prilagoditev in načrtovanja investicij.

4.3.1.2 Spodbujanje najboljših razpoložljivih tehnologij (BAT)

Izvajalci gospodarskih dejavnosti v okviru BAT spodbujajo tehnologije, ki najmanj obremenjujejo zrak z delci PM₁₀.

4.3.1.3 *Drugi dodatni ukrepi industrije*

Izvajalci gospodarskih dejavnosti glede na svoje zmožnosti izvedejo naslednje ukrepe:

- analizirajo toplotne izgube svojih zgradb in na tej podlagi izvedejo toplotno izolacijo stavb,
- proučijo glede na svoje značilnosti možnosti prodaje toplotne energije za daljinsko ogrevanje za območje odjema v svoji neposredni bližini.

Na področju prometa vsa večja podjetja pripravijo mobilnostne načrte, jih medsebojno po potrebi uskladijo in jih začnejo izvajati v letu 2014.

4.3.2 *Izobraževanje in ozaveščanje*

4.3.2.1 *Vzpostavitev posebnega spletnega mesta za kakovost zraka*

Ministrstvo, pristojno za okolje, ima vzpostavljeno spletno mesto za kakovost zraka z naslednjimi vsebinami:

- pomen kakovosti zraka;
- pomen čistega zraka za zdravje;
- letni podatki o preteklih emisijah in temeljne značilnosti teh emisij časovno (analize, trendi ipd.) ter podatki o učinkih ukrepov;
- viri emisij po skupinah (male kurilne naprave, promet, industrija in drugi viri);
- ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka, ki jih lahko v vsakodnevem življenju izvajajo posamezniki in gospodinjstva;
- kratkoročni ukrepi, ki so predvideni ob nekajdnevem zaporednem in visokem preseganju mejnih vrednosti;
- spletni dostop do tega odloka;
- povezave z drugimi spletnimi mesti s področja vsebin kakovosti zraka (EU, organizacije civilne družbe s področij kakovosti zraka, evropska mesta in regije);
- kontaktni podatki.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se o spletnem mestu seznanja javnost, informacije pa se pošiljajo gospodinjstvom še na druge načine.

Nosilka ukrepa: država.

4.3.2.2 *Izvajanje stalne medsektorske sociološko-ekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov*

Ministrstvo, pristojno za okolje, izvaja stalno medsektorsko sociološko-ekonomsko analizo socioloških, ekonomskih in drugih okoliščin ter pogojev za ravnanje ljudi in gospodinjstev glede kakovosti zraka. Na podlagi rezultatov analize se letno čimbolj natančno načrtuje uporaba virov za izboljšanje kakovosti zraka ter za spremembe načrtov kakovosti zraka.

Nosilka ukrepa: država.

4.3.2.3 *Izobraževanje in ozaveščanje o kakovosti zunanjega zraka*

Ministrstvo, pristojno za okolje, in občina skupaj izvedejo akcijo izobraževanja in ozaveščanja javnosti o kakovosti zraka in o tem odloku takoj po njegovem sprejetju.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.3.3 Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte

Občina je leta 2010 sprejela občinski program varstva okolja, katerega sestavni del so ukrepi za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in izboljšanje kakovosti zraka. Ob sprejetju navedenega programa rezultati meritev kakovosti zraka, ki izkazujejo čezmerno onesnaženost z delci PM₁₀ na območju občine, še niso bili na voljo. Zato bo navedeni program spremenjen tako, da bo več pozornosti namenjene urejanju področja izboljšanja kakovosti zraka skupaj z zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov.

Občina zagotovi vključitev področja kakovosti zraka v svoje akte tako, da načrtovanje in izvajanje aktov zajemata tudi ukrepe za boljšo kakovost zunanjega zraka iz tega odloka in drugih predpisov, ki urejajo področje kakovosti zraka.

Nosilka ukrepa: občina.

4.4 Kratkoročni ukrepi

Kratkoročni ukrepi se izvajajo zaradi skrajšanja časa, ko so presežene dnevne mejne vrednosti PM₁₀ v zunanjem zraku. Kratkoročni ukrepi vsebujejo priporočila občanom in institucijam, da v skladu s svojimi možnostmi začasno zmanjšajo emisije delcev pri uporabi prometnih sredstev in kurilnih naprav za ogrevanje ter drugih naprav, ki sproščajo večje količine delcev.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino pripravi zgibanko s priporočili občanom o zmanjševanju emisij PM₁₀ ob čezmerni onesnaženosti s PM₁₀, vključno s priporočili o ravnanju ob čezmerni onesnaženosti, da se zmanjšajo vplivi na zdravje. Zgibanka vsebuje tudi druge informacije o onesnaženosti zraka v občini.

Nosilci ukrepa: občina, država, povzročitelji obremenitve.

5. Drugi podatki

V skladu s 1.10 točko priloge 7 Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11) so vsi razpoložljivi podatki ali njihovi viri, ki niso vsebovani v tem odloku objavljeni na spletni strani ministrstva, pristojnega za okolje (http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/zrak/).

3946. Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Zasavja

Na podlagi prvega odstavka 24. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US in 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12 in 92/13) in za izvajanje prvega odstavka 15. člena Uredbe o kakovosti zunanega zraka (Uradni list RS, št. 9/11) izdaja Vlada Republike Slovenije

O D L O K**o načrtu za kakovost zraka na območju Zasavja**

1. člen

(namen)

Ta odlok določa:

– območje izvajanja ukrepov, ki je s Sklepom o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 58/11) opredeljeno kot podobmočje z oznako SI22 in je na podlagi Odredbe o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zraka (Uradni list RS, št. 50/11) zaradi čezmerne onesnaženosti zunanjega zraka (v nadaljnjem besedilu: zrak) z delci PM₁₀ uvrščeno v razred največje obremenjenosti,

– ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ za doseganje skladnosti z mejnimi vrednostmi za delce PM₁₀ s ciljem zmanjšati škodljive vplive na zdravje in okolje,

– spremljanje učinkov izvajanja, noveliranje in obdobje izvajanja ukrepov iz prejšnje alineje,

– odgovorne organe za pripravo in izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznostmi povzročiteljev obremenitve, obveznostmi izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja,

– podrobnejši program ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ (v nadaljnjem besedilu: podrobnejši program ukrepov),

– program za analizo vzrokov onesnaženosti, spremljanje učinkov ukrepov in podpora noveliranju načrta.

2. člen

(določitev območja največje obremenjenosti)

Območje največje obremenjenosti z delci PM₁₀ je območje občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi (v nadaljnjem besedilu: območje Zasavja).

3. člen

(opis onesnaženja in ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti)

(1) Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaževanja, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznosti povzročiteljev obremenitve, obveznosti izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, so določeni v prilogi, ki je sestavni del tega odloka.

(2) Pri intenzivnosti izvajanja posameznih ukrepov se upošteva tudi njihov prispevek k zmanjševanju onesnaženosti z delci PM_{2,5} in drugimi onesnaževali zunanjega zraka, zmanjševanju lokalne obremenjenosti s hrupom ter sinergije z zmanjševanjem izpustov toplogrednih plinov.

4. člen

(spodbude države in občine)

(1) Investicijski projekti gospodinjstev za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi napravami za ogrevanje stavb ter obnova posameznih delov ali celotnega zunanjega ovoja stavb, ki jih spodbuja Eko sklad, j. s., in veliki zavezanci z ne-

povratnimi sredstvi na podlagi predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih (v nadaljnjem besedilu: subvencije), se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(2) Upravičenci do spodbud za zamenjavo kotlov na katero koli vrsto goriv z novimi kotli na lesno biomaso in vgradnjo toplotnih črpalk za ogrevanje stavb iz predpisa, ki ureja spodbujanje učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije, in predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, do teh spodbud niso upravičeni na območju, kjer je z občinskimi akti ali lokalnim energetskim konceptom kot prednostni način ogrevanja stavb določeno daljinsko ogrevanje, razen če so ti kotli namenjeni za daljinsko ogrevanje. Če je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina, upravičenci do spodbud niso upravičeni do spodbud za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi kotli na lesno biomaso.

(3) Vgradnja kotlov na zemeljski plin ali toplotnih postaj ob hkratni priključitvi na sistem distribucije zemeljskega plina ali omrežje daljinskega ogrevanja na območju, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina ali toplota iz daljinskega ogrevanja, se lahko spodbuja s subvencijami države in občine.

(4) Občina za namen dodeljevanja subvencij zagotovi Eko sklado, j. s., in ministrstvu, pristojnemu za energijo, podatke o meji območja iz 2. člena tega odloka na parcelo natančno in podatke o mejah območij, kjer je kot prednostni način ogrevanja določeno daljinsko ogrevanje ali uporaba zemeljskega plina, prav tako na zemljiško parcelo natančno.

(5) Investicijski projekti za uporabo goriv ali tehnologij, ki imajo majhne emisije delcev, v javnem potniškem prometu ali v vozilih, ki jih uporabljajo lokalne javne službe, se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(6) Veliki zavezanci iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, pridobijo podatke iz četrtega odstavka tega člena od Eko sklada, j. s.

(7) Eko sklad, j. s., pri potrditvi programa za izboljšanje energetske učinkovitosti iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, upošteva določbe tega odloka.

5. člen

(kratkoročni ukrepi)

(1) Agencija Republike Slovenije za okolje (v nadaljnjem besedilu: Agencija) dnevno napoveduje možnost čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ za prihodnje dni na območju iz 2. člena tega odloka.

(2) V primeru napovedane čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ je priporočljivo, da posamezniki in pravne osebe:

– zmanjšajo ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov, kjer se kot energent uporabljajo tekoča ali trdna goriva;

– uporabljajo goriva za ogrevanje prostorov, ki sproščajo nižje emisije delcev, če imajo to možnost;

– uporabljajo javni prevoz;

– zmanjšajo uporabo osebnih vozil;

– ne izvajajo dejavnosti na prostem, pri katerih se sproščajo večje količine delcev.

(3) Agencija razglasi prenehanje obdobja povečane onesnaženosti s PM₁₀, ko oceni, da zaradi spremenjenih meteoroloških razmer mejne vrednosti za PM₁₀ tisti ali naslednji dan ne bodo več prekoračene.

(4) O napovedani čezmerni onesnaženosti z delci PM₁₀ iz prvega odstavka tega člena in o priporočilih iz drugega odstavka tega člena ter o prenehanju iz prejšnjega odstavka agencija nemudoma obvesti občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi in sredstva javnega obveščanja.

6. člen

(podrobnejši program ukrepov)

(1) Na podlagi ukrepov iz priloge tega odloka Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) sprejme po-

drobnejši program ukrepov za tri koledarska leta, ki je finančno ovrednoten.

(2) Podrobnejši program ukrepov iz prejšnjega odstavka pripravi ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občinami Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi in ga predloži vladi v sprejetje vsaka tri leta, najpozneje do 30. septembra tistega leta, v katerem se ta program izteče, za naslednja tri leta. Podrobnejši program ukrepov se sprejme po enakem postopku kakor ta odlok.

(3) Če se v okolju bistveno spremenijo okoliščine, ki imajo pomemben in takojšen vpliv na kakovost zraka, ter bi ustrezen ukrep lahko prispeval k izboljšanju kakovosti zunanjega zraka, vendar ni vključen v prilogo tega odloka, se podrobnejši program ukrepov iz prvega odstavka tega člena lahko dopolni s tem ukrepom.

7. člen

(program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

(1) Agencija v sodelovanju z občino pripravi program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov izvajanja ukrepov za zmanjševanje onesnaženosti zraka.

(2) Program iz prejšnjega odstavka vsebuje:

a) meritve ravni onesnaženosti ter kemično in elementno speciacijo delcev PM₁₀ v zraku,

b) emisijske evidence s primerno krajevno in časovno resolucijo za:

- modeliranje disperzije delcev PM₁₀ v zraku,
- ugotavljanje sprememb emisij zaradi izvedenih ukrepov in drugih vzrokov in

– pripravo scenarijev zmanjševanja emisij,

c) kemično in elementno speciacijo značilnih virov delcev PM₁₀ na območju občine za določanje prispevka virov z receptorskimi modeli,

d) zajem in pripravo meteoroloških podatkov, ki bodo omogočali ustrezno analizo obdobj s preseženimi mejnimi vrednostmi delcev PM₁₀ in modeliranje disperzije delcev PM₁₀ v pogojih na območju občine,

e) analizo obdobj s preseženimi koncentracijami delcev PM₁₀ ob upoštevanju značilnosti virov in vremenskih razmer,

f) modeliranje vpliva virov sedanjih emisij delcev PM₁₀ na onesnaženost zraka z delci PM₁₀ in modeliranje vpliva scenarijev emisij,

g) določanje prispevka posameznih virov emisij na onesnaženost zraka z receptorskimi modeli in

h) sintezo in celovito interpretacijo rezultatov analiz in modeliranja iz tega odstavka ter oceno učinkov izvajanja ukrepov.

(3) Pri ugotavljanju vpliva virov na onesnaženost zraka se ločeno določa prispevek virov iz območja največje obremenjenosti iz 2. člena tega odloka ter prispevek regionalnih virov in prispevek čezmejnega onesnaževanja.

(4) Agencija pripravi letno poročilo o izvajanju programa iz prvega odstavka tega člena do 31. marca za preteklo leto.

8. člen

(noveliranje ukrepov)

Na podlagi analize spremljanja učinkov izvajanja ukrepov iz priloge tega odloka in drugih analiz iz prejšnjega člena tega odloka ter najboljših rešitev stanja tehnike in dobrih praks ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi ministri in občinami Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi predlaga vladi spremembe in dopolnitve odloka najpozneje do konca leta 2016.

9. člen

(usklajevanje in nosilci ukrepov)

(1) Ukrepe usklajuje ministrstvo, pristojno za okolje.

(2) Nosilci ukrepov na državni ravni so ministrstva, pristojna za okolje, promet in energijo, in izvajalci obveznih državnih gospodarskih javnih služb, na občinski ravni pa organi občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi ter izvajalci lokalnih gospodarskih javnih služb, kot so določeni v prilogi tega odloka.

(3) Med nosilce ukrepov se štejejo tudi osebe, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, in povzročitelji obremenitve (pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost, ter posamezniki na območju občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi).

10. člen

(obdobje izvajanja ukrepov)

Izvajanje ukrepov iz tega odloka in programa iz prvega odstavka 6. člena tega odloka traja najmanj, dokler kakovost zunanjega zraka tri koledarska leta zapored, ne doseže mejnih vrednosti za delce PM₁₀, kot so določene v predpisu, ki ureja kakovost zunanjega zraka.

11. člen

(podrobnejši program ukrepov za leta 2014, 2015 in 2016)

Podrobnejši program ukrepov zmanjševanja onesnaženosti z delci PM₁₀ se za leta 2014, 2015 in 2016 sprejme v treh mesecih po sprejetju tega odloka.

12. člen

(izvajanje kratkoročnih ukrepov in programa za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

Agencija začne napovedovati čezmerno onesnaženost z delci PM₁₀ iz prvega odstavka 5. člena tega odloka 1. januarja 2014. Agencija pripravi program iz prvega odstavka 7. člena tega odloka do 31. marca 2014, prvo sintezo in celovito interpretacijo rezultatov analiz in modeliranja iz točke h) drugega odstavka 7. člena tega odloka pa do 31. avgusta 2015.

13. člen

(začetek veljavnosti)

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00728-74/2013

Ljubljana, dne 18. decembra 2013

EVA 2012-2330-0141

Vlada Republike Slovenije

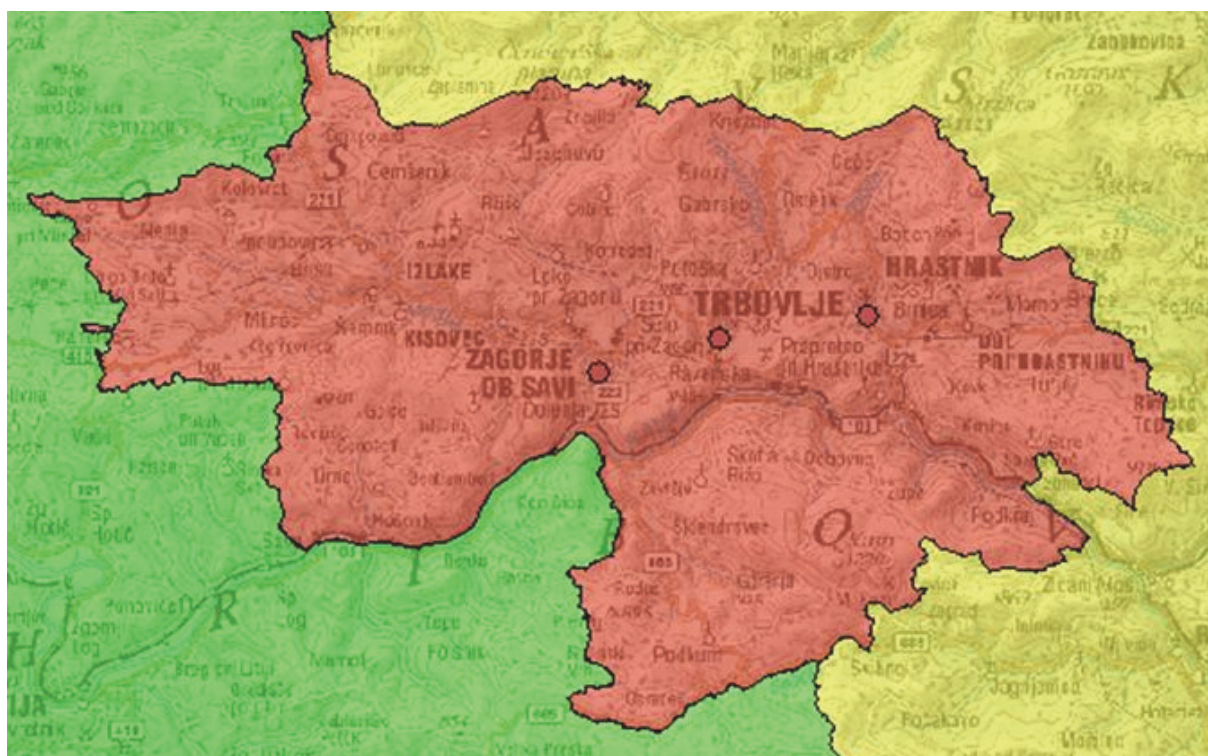
mag. Alenka Bratušek l.r.
Predsednica

Občinski sveti občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi so podali soglasje k nalogam občine, kakor izhajajo iz predloga Odloka o načrtu za kakovost zraka na območju Zasavja (grativo Ministrstva za kmetijstvo in okolje št. 007-297/2012 z dne 1. 10. 2013): Občinski svet občine Hrastnik s sklepom številka 007-4/2013 z dne 21. 11. 2013, Občinski svet občine Trbovlje s sklepom številka 901-12/2013 z dne 11. 11. 2013 in Občinski svet občine Zagorje ob Savi s sklepom številka 354-17/2012 z dne 11. 11. 2013.

PRILOGA: Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaženosti, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov

1. Opis območja čezmerne onesnaženosti

Območje Zasavja je s Sklepom o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 58/11) opredeljeno kot podobmočje SI22 v območju SI2 (alpsko in panonsko območje). Na območju Zasavja so presežene mejne vrednosti za delce PM₁₀, zato je to območje z Odredbo o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 50/11) uvrščeno v I. stopnjo onesnaženosti.

Slika 1: Zemljevid območja čezmerne onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ in merilna mesta
Vir: spletna stran Atlas okolja (Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija Republike Slovenije za okolje)
http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso

V Zasavju na površini 263,7 km² živi 43.926 prebivalcev. Območje Zasavja leži v hribovitem svetu, mesta Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi pa so v ozkih stranskih dolinah reke Save. Doline so slabo prevetrene, pogoste so izrazite temperaturne inverzije. Te razmere močno omejujejo razredčevanje emisij.

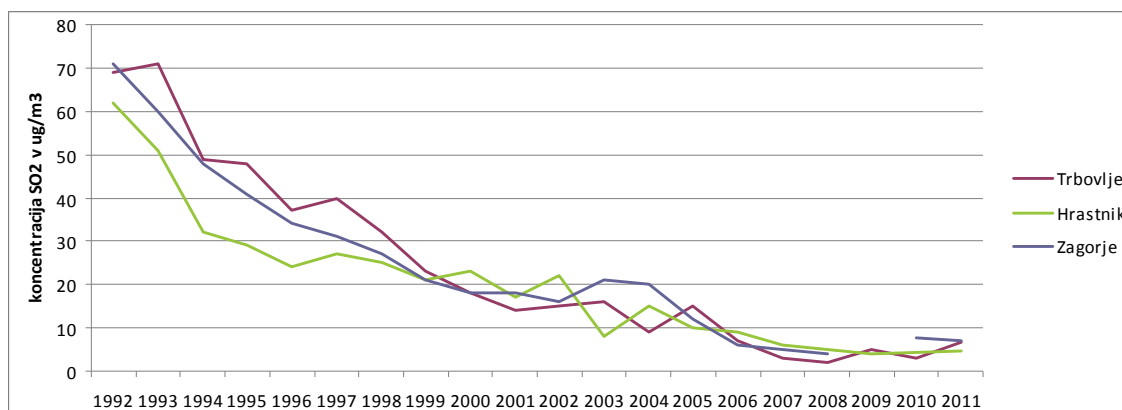
2. Analiza stanja in že sprejeti ukrepi za zmanjšanje ravni delcev PM₁₀

Na območju Zasavja se vse od začetka meritev onesnaženosti zraka v Sloveniji, ki so se začele konec sedemdesetih let dvajsetega stoletja, ugotavlja povečana onesnaženost zraka. Prve meritve so pokazale ekstremne ravni žveplovega dioksida SO₂ v zraku, saj so največje izmerjene vrednosti presegale 20.000 µg/m³, kar je okvirno 50-krat nad sedanjimi mejnimi vrednostmi. Masne koncentracije delcev v zraku so se začele meriti šele po letu 2000, ocenjujemo pa, da so bile v preteklem obdobju bistveno višje. Za Zasavje so bili po letu 1970 sprejeti ukrepi, ki so bistveno

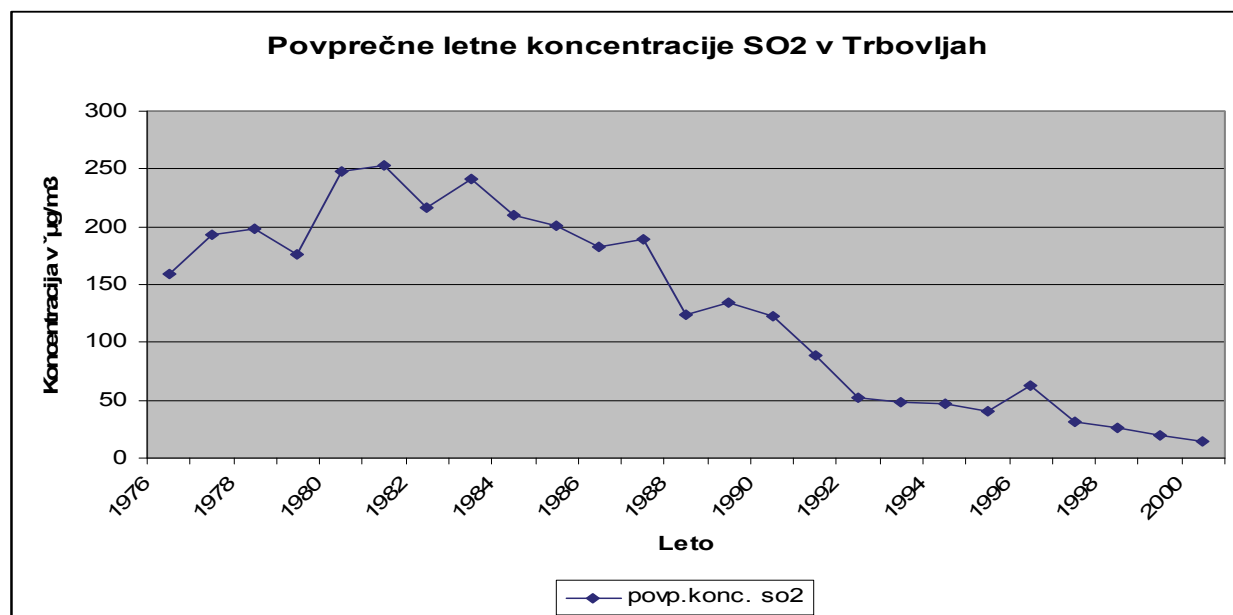
zmanjšali onesnaženost z SO_2 in po strokovni oceni pripomogli tudi k zmanjšanju koncentracije delcev PM_{10} . Ti ukrepi so navedeni v nadaljevanju.

2.1 Žveplov dioksid – SO_2

Na sliki 2 je prikazan potek povprečnih letnih koncentracij SO_2 . Na sliki 3 so prikazane koncentracije kislih plinov, izražene kot koncentracija SO_2 in izmerjene po standardni britanski metodi (24-urno vzorčenje zraka skozi raztopino vodikovega peroksida, titracija v laboratoriju). Po letu 1992 so prikazane koncentracije, izmerjene s kontinuirnimi merilniki koncentracij SO_2 z ultravijolično fluorescenco.

Slika 2: Povprečne letne koncentracije SO_2

Slika 3: Povprečne letne koncentracije SO_2 v Trbovljah

Koncentracije SO_2 v zgodnjih osemdesetih letih so bile zelo visoke. Različne zdravstvene študije so pokazale očiten vpliv visokih koncentracij na zdravje ljudi. Koncentracije so se pozneje zniževale.

Prvi korak k znižanju onesnaženosti je bila leta 1976 gradnja 360 m visokega dimnika termoelektrarne Trbovlje, ki je še zdaj najvišji v Evropi. Višina dimnika je bila določena na podlagi študije takratnega Hidrometeorološkega zavoda RS, ki je opravil obsežne dodatne meritve in analize specifičnih meteoroloških razmer, vključno z meritvami vertikalnega profila temperature zraka za karakterizacijo

inverznih plasti. Koncentracije SO₂ so se z zgraditvijo dimnika znižale predvsem v dolini Save, pa tudi v naseljih v stranskih dolinah.

Leta 1985 je bila opravljena dodatna raziskava vzrokov še vedno previsokih koncentracij SO₂. Na podlagi teh raziskav so bile izdelane strokovne smernice za izdelavo sanacijskega programa za kakovost zraka v Trbovljah. V okviru tega sanacijskega programa je bil sprejet tudi odlok o varstvu zraka v občini Trbovlje, ki še velja.

Ugotovljeno je bilo, da Termoelektrarna Trbovlje zaradi visokega dimnika s svojimi emisijami ne vpliva veliko na koncentracije v Trbovljah. Najvišje koncentracije so se pojavljale v kurilni sezoni. Izdelan je bil podroben popis virov v občini. S preprostim box modelom je bilo izračunano, da je treba zmanjšati obstoječe emisije SO₂ na 15 % takratnih emisij.

Največji delež emisij so predstavljala individualna kurišča in kotlovnice v blokih in poslovnih objektih. Vsak zaposleni v rudniku in z njim povezanih podjetjih je dobil brezplačno 3,5 tone trboveljskega premoga (deputat), ki ima veliko vsebnost žvepla. Veliko tega premoga je zgorelo v individualnih kuriščih v Trbovljah, zaradi brezplačnega kuriva pa niso veliko skrbeli za izolacijo stavb. Sledili so ukrepi:

- odprava deputata,
- zamenjava trboveljskega premoga s premogom z manjšo vsebnostjo žvepla v kotlovnica,
- prepoved prodaje premoga, ki vsebuje več kot 0,7 g žvepla na MJ,
- povečevanje števila priključkov in povečevanje toplotne moči v toplarni Polaj ter zamenjava energentov.

Po osamosvojitvi Slovenije je prenehalo delovati več industrijskih obratov, zaradi česar so se zmanjšale tudi emisije. Poleg tega so se močno zaostri predpisi glede vsebnosti žvepla v dizelskem gorivu in ekstra lahkem kurilnem olju, kar je še zmanjšalo emisije SO₂. V letu 2005 je začela delovati razžvepljevalna naprava v Termoelektrarni Trbovlje, v letu 2007 pa še v Lafarge cementu.

Sedaj so emisije SO₂ nižje od tistih, ki so bile zahtevane v sanacijskem programu leta 1985, koncentracije pa so pod mejnimi vrednostmi.

2.2 Ravni delcev PM₁₀

Podatki o številu dni s preseženo mejno koncentracijo PM₁₀ (slika 5) in povprečno letno koncentracijo delcev PM₁₀ prikazujejo obdobje 2002–2011 (slika 4). Iz grafa za povprečno letno koncentracijo je lepo razvidno, da se stanje po letu 2008 izboljšuje; letna koncentracije ni bila presežena na nobenem merilnem mestu. V letu 2008 je bila presežena v Zagorju.

Slika 4: Povprečne letne koncentracije delcev PM₁₀ na treh merilnih mestih na območju ZasavjaSlika 5: Število prekoračitev mejne dnevne koncentracije delcev PM₁₀ v Zasavju

Število prekoračitev dnevne mejne koncentracije je preseženo na vseh treh merilnih mestih.

Pri časovnem trendu koncentracij je opazen vpliv prevladujočih vremenskih razmer. Trend zmanjševanja koncentracij delcev PM₁₀ od leta 2003 je delno posledica zmanjševanja emisije zaradi gradnje čistilnih naprav na industrijskih objektih, delno pa posledica ugodnih vremenskih razmer v zadnjih letih. Na nižje koncentracije v letu 2007 je vplivala nadpovprečno topla in vetrovna polovica leta, v letih 2008 in 2009 pa pogoste padavine zlasti v poletnem času. Visoke koncentracije v letu 2009 pa so predvsem posledica visokih koncentracij v januarju, februarju in decembru, ko smo imeli daljša obdobja suhega vremena. Imeli smo pravo zimo z nizkimi temperaturami in nizko oblačnostjo ali meglo. Prevladovali so šibki vetrovi severne do severovzhodne smeri, tako da prenosa onesnaženega zraka skoraj ni bilo in se je akumuliral. Najvišje koncentracije onesnaževal v letu 2011 so bile izmerjene v dveh obdobjih stanovitnega in suhega vremena: med 19. januarjem in 28. februarjem ter v

mesecu novembru. V teh dveh obdobjih so koncentracije delcev PM₁₀ velikokrat presegle mejno dnevno vrednost. Februar je bil sicer nadpovprečno toplel, vendar je trajalo najdaljše obdobje brez padavin kar 22 dni. V novembru pa je bil značilen dolgotrajen toplotni preobrat v notranjosti Slovenije, ko se je po nižinah zadrževal hladen zrak, v višjih legah in na Primorskem pa je bilo jasno in toplejše vreme. To dejstvo je skupaj z 20-dnevnim obdobjem brez padavin prispevalo k veliki onesnaženosti zraka v Zasavju.

V Zasavju poleg prometa dodatno vplivajo na povečano onesnaženost zraka z delci tudi industrija in individualna kurišča, zlasti pa na povečano onesnaženost zraka vpliva zelo neugodna topografija, saj so naselja v ozkih, neprevetrenih dolinah.

Gospodarska kriza, ki se je začela leta 2008, je veliko pripomogla k uporabi cenejših energentov, kot so drva, premog, biomasa, ki lahko bolj onesnažujejo z delci, še posebej, če gospodinjstva kurijo tudi druge gorljive snovi. Onesnaženje zraka dodatno povečuje uporaba starih kurilnih naprav, ki imajo slab energetski izkoristek in visoke specifične emisije.

3. Viri onesnaževanja

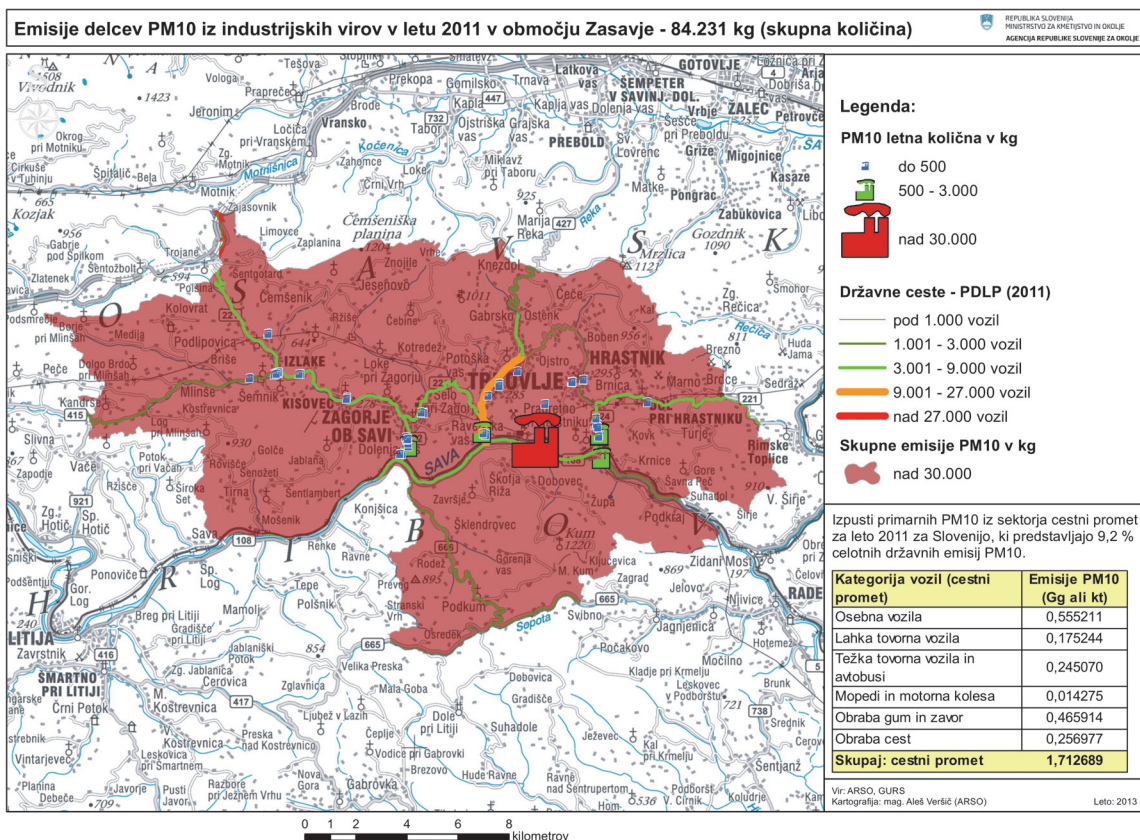
Podatki o letnih emisijah v zbirki OLESVZ, ki jo upravlja Agencija za okolje Republike Slovenije / v nadaljnjem besedilu: agencija), kažejo emisijo delcev industrijskih virov kot skupni prah. Podatki ne vsebujejo razpršenih emisij iz posamezne naprave, ampak samo oceno emisije na podlagi izmerjene vrednosti pri meritvah emisije snovi na posameznem izpustu. Skupne letne emisije po evidencah agencije znašajo 112 ton (preglednica 1). Od teh emisij ima največji, kar 90-odstotni delež termoelektrarna Trbovlje. Poudariti pa je treba, da je izpust delcev termoelektrarne Trbovlje speljan po 360 m visokem dimniku, hkrati pa je zaradi velikega pretoka, hitrosti in temperature dimnih plinov precejšen tudi njihov dvig nad višino dimnika. Zaradi tega je vpliv emisij Termoelektrarne Trbovlje na enoto mase bistveno nižji kot na primer emisij zaradi individualnega ogrevanja zgradb.

Agencija ne razpolaga s podatki o emisijah delcev iz prometa in malih kurišč. Te podatke lahko najdemo v študiji podjetja Energis (Delež velikih nepremičnih virov emisij pri obremenjevanju zraka v Zasavju ter njihov vpliv na kakovost zraka v Zasavju, Energis, 2007). Za leto 2005 so emisijo delcev iz prometa ocenili na 16,6 tone, emisije iz tako imenovane široke rabe pa na nekoliko manj kot 120 ton. Metodologija, podatki o aktivnostih in uporabljeni emisijski faktorji določitve emisij v poročilu niso pregledno prikazani, kljub temu pa lahko te podatke štejemo za prvo oceno emisij teh virov.

Preglednica 1: Emisije skupnega prahu industrijskih virov na območju Zasavja

Vir	masa (kg)
IPAM. d. o. o., proizvodno, trgovsko in storitveno podjetje	0.1
SAMO FEŠTAJN. S. P., AVTOODPAD FEŠTAJN	5.3
KOVIT PROJEKTI, projektiranje, izdelava in montaža kovinskih izdelkov.	10.95
PAK 4 IP. d. o. o., KARTONAŽA LOKE PRI ZAGORJU	14.4
FORSTEK orodjarstvo, inženiring, trgovina, zastopstvo, d. o. o.	16.2
DOM UPOKOJENCEV FRANC SALAMON Trbovlje	22.3
TKI HRASTNIK, d. d.	73.11
SVEA, D. D., ZAGORJE OB SAVI	89.22
SIJAJ HRASTNIK, D. D.	100.82
PETROL ENERGETIKA proizvodnja in distribucija energijskih medijev	129.4
BARTEC VARNOST, D. O. O.	135.61
Javno podjetje Komunala Zagorje, d. o. o.	328.57
ETI, d. d.	353.94
JP KOMUNALA TRBOVLJE, d. o. o.	684.88
STEKLARNA HRASTNIK, d. d. –PE Special	685
IGM ZAGORJE, D. O. O.	2.179.01
LAFARGE CEMENT, D. D.	3.805.47

STEKLARNA HRASTNIK, d. d. – PE Vitrum	5.790.23
TERMOELEKTRARNA TRBOVLJE, D. O. O	98.000.00
SKUPAJ	112.424.51

Slika 6: Kartografski prikaz emisij delcev PM₁₀ industrije in prometnih obremenitev državnih cest v letu 2011.

4. Vpliv virov na onesnaženost zraka

Na merilnih mestih Trbovlje in Zagorje je agencija izvedla elementno in kemično speciacijo delcev PM₁₀ in na tej podlagi določila vpliv virov emisij na onesnaženost zraka na teh merilnih postajah. Na merilnem mestu Hrastnik opredelitev virov delcev ni bila izvedena, ker se meritve izvajajo šele od leta 2010 in pa zato, ker v letu 2010 na tem merilnem mestu dovoljeno število preseganj mejne dnevne koncentracije ni bilo preseženo.

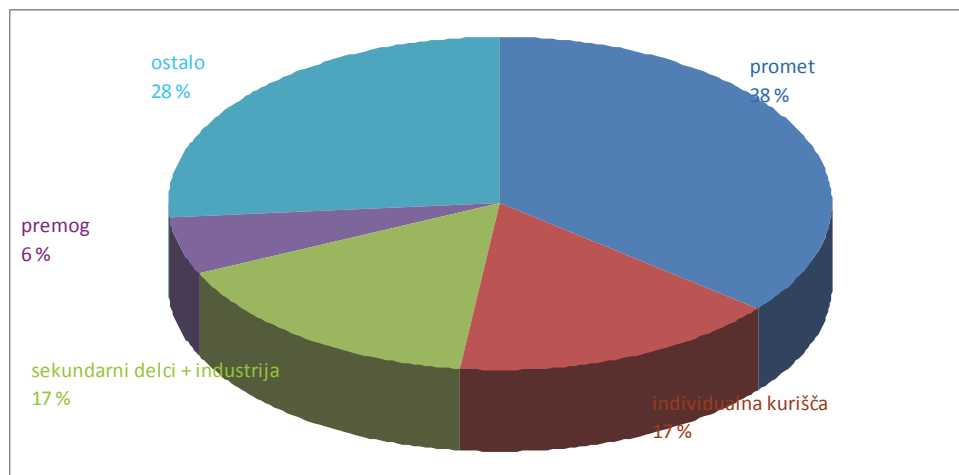
V splošnem agencija za Slovenijo ocenjuje, da znaša prispevek virov, ki niso lokalni približno eno tretjino izmerjenih ravni delcev PM₁₀.

4.1 Zagorje

V zimskem obdobju so meritve potekale od 3. 12. 2008 do 27. 1. 2009 in od 16. 10. 2009 do 30. 11. 2009, v poletnem obdobju pa od 24. 4. 2009 do 10. 7. 2009. Agencija je opravila kemično in elementno analizo delcev PM₁₀. S pomočjo statističnega modela PCA (Principle component analysis) je na podlagi tako pridobljenih rezultatov okvirno določila prispevke posameznih virov emisij delcev PM₁₀ za posamezno obdobje na merilnem mestu Zagorje.

V Zagorju je prevladujoč vir promet. Treba je poudariti, da je merilno mesto neposredno ob prometni cesti, ki je edina povezava z avtocesto (priključek Trojane). Promet se je v zadnjih letih po tej cesti bistveno povečal.

Ocenjen prispevek prometa je 38 %, individualnih kurišč pa 17 %. Poleg tega je prisoten tudi vpliv industrije in sekundarnih delcev 17 %, vpliv kurjenja premoga (TET) pa 6 % (slika 6).

Slika 7: Prispevek virov k onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ na merilni postaji Zagorje

Vir: ARSO

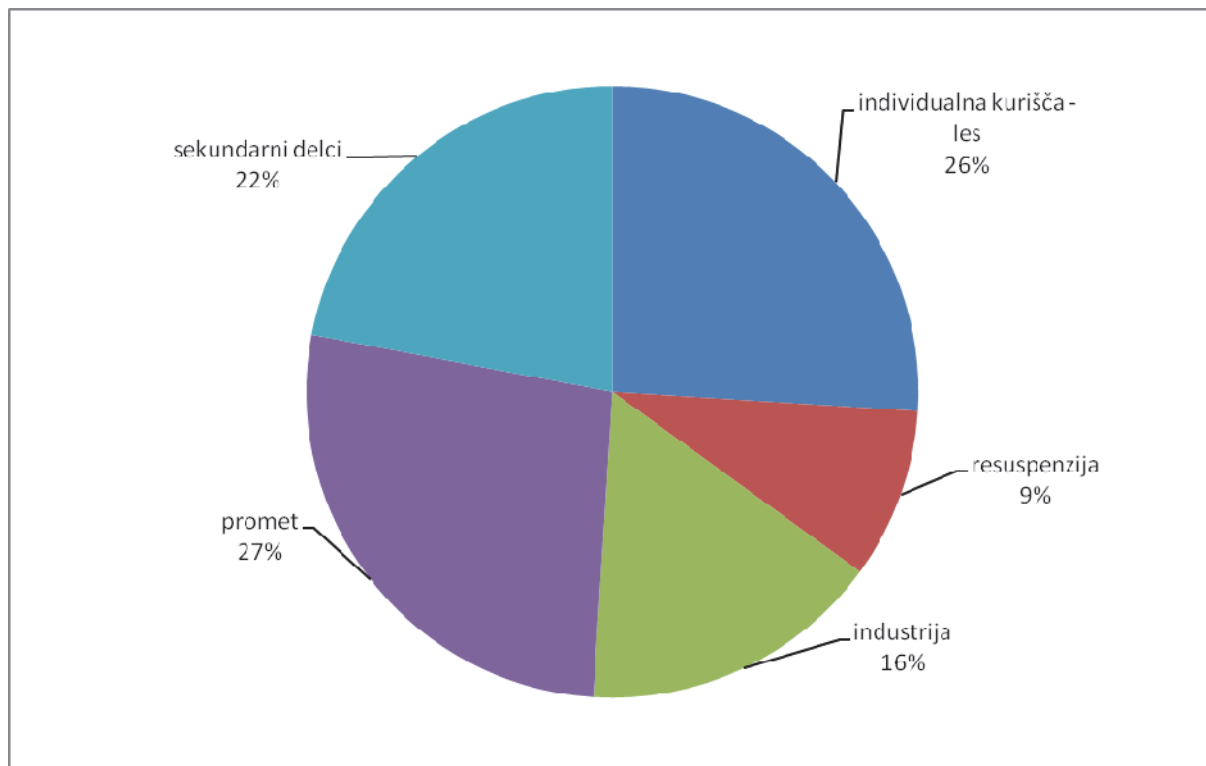
4.2 Trbovlje

Na merilnem mestu Trbovlje so meritve delcev z analizami potekale v zimskem obdobju od 12. 12. 2010 do 31. 3. 2011 in od 1. 10. 2011 do 11. 1. 2012. V letih 2011 in 2012 je proizvodnja v podjetju Lafarge cement, ki je eden od večjih industrijskih virov emisij na območju Zasavja, potekala:

- v letu 2011: od 23. 2. 2011 do 30. 3. 2011 in od 9. 5. 2011 do 30. 6. 2011,
- v letu 2012: od 27. 2. 2012 do 8. 4. 2012.

Lokacija merilnega mesta v Trbovljah se je od leta 2002 spremenila dvakrat. Na prvih dveh lokacijah je bilo merilno mesto klasificirano v tip prometnega merilnega mesta, sedanja lokacija pa je predmestnega tipa z vplivom industrije in delno prometa ter predvsem v zimskem času individualnih kurišč. Predvsem za onesnaženost zraka z delci je merilno mesto reprezentativno za celotne Trbovlje.

Ocenjeni viri na tem merilnem mestu so: individualna kurišča 26 %, promet 27%, industrija 16 %, sekundarni delci 22 %, resuspenzija 9 % (slika 7).

Slika 8: Prispevek virov k onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ na merilni postaji Trbovlje

(vir: ARSO)

5. Ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti in odgovorni organi za izvajanje ukrepov

5.1 Ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije

5.1.1 Daljinsko ogrevanje in oskrba s plinom

5.1.1.1 Oskrba sistemov daljinskega ogrevanja iz kogeneracije Termoelektrarne Trbovlje

Sistemi daljinskega ogrevanja se priključijo na primarni vročevod, ki se poveže s Termoelektrarno Trbovlje (v nadaljnjem besedilu: TET). TET bo lokalne sisteme daljinskega ogrevanja oskrbovala s toploto v kogeneracijskem načinu delovanja, ki bo povečal izkoristek delovanja elektrarne. Zaradi priključitve sistemov ogrevanja na primarni vročevod bodo prenehale obratovati lokalne kotlovnice daljinskega ogrevanja, ki uporabljajo fosilna goriva, zaradi česar se zmanjšajo emisije iz lokalnih kotlovnice z nizkimi izpusti, ki posebej onesnažujejo zrak. Cilj tega ukrepa je, da v sistemih lokalnega ogrevanja obratujejo le kotli na biomaso in plinski motorji, ki toploto proizvajajo v kogeneracijskem načinu. Tako bo predvidoma mogoče tudi bistveno zmanjšati ceno dobavljene toplote iz sistemov daljinskega ogrevanja in s tem povečati možnosti za večji obseg priključevanja objektov.

Nosilci ukrepa: država, občina, TET

5.1.1.2 Povečevanje odjema in širitev sistemov za daljinsko ogrevanje

Občine bodo pripravile načrt razvoja daljinskega ogrevanja tako, da bo daljinsko ogrevanje prednostni vir ogrevanja na območjih z večjo gostoto odjema. Občine bodo v svojih aktih določile, da za območja, na katerih že obstaja ali je predvideno omrežje daljinskega ogrevanja, velja daljinsko ogrevanje za prednostni način ogrevanja.

Priključevanje objektov na sistem daljinskega ogrevanja se bo spodbujalo s subvencijo za postavitve toplotne postaje. Sredstva za subvencijo bosta zagotovili država in lokalna skupnost.

Nosilca ukrepa: občina, država

5.1.1.3 Ugotovitev možnosti in spodbujanje mikrosistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso (DOLB) v primestnih naseljih in vaseh

V primestnih naseljih in okoliških vaseh je vzpostavljanje mikrosistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso ukrep, ki zaradi nadomestitve obstoječih, pretežno zastarelih ogrevalnih naprav pripomore k izboljševanju kakovosti zunanjega zraka. Občine bodo določile območja, na katerih bo smiselna gradnja mikrosistema daljinskega ogrevanja na lesno biomaso. Občine bodo dejavno sodelovale pri obveščanju občanov in spodbujanju uveljavljanja obstoječih spodbud v ta namen.

Cilj je, da bo do leta 2015 v vsaki občini postavljen vsaj en mikrosistem daljinskega ogrevanja na lesno biomaso.

Nosilec ukrepa: občina

5.1.1.4 Priključevanje objektov na plinovodno omrežje

Občine bodo spodbujale priključevanja objektov na plinovodno omrežje. V svojih aktih bodo določile območja, na katerih se bo kot prednostno določilo ogrevanje z zemeljskim plinom. Ob upoštevanju obstoječih koncesijskih pogodb bodo poskrbele, da se plinovodno omrežje ne bo širilo na območja, na katerih bo z občinski akti določeno, da je daljinsko ogrevanje prednostni način ogrevanja. Plinsko omrežje se ravno tako ne bo širilo na območja, na katerih so možnosti za mikrosisteme za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso.

Nosilec ukrepa: občina

5.1.2 Ukrepi na področju naprav za ogrevanje gospodinjestev

5.1.2.1 Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustreznimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije

Zastarele kurilne naprave za ogrevanje gospodinjestev so eden od glavnih virov onesnaževanja zraka. Da bi spodbudili pospešeno zamenjavo zastarelih kurilnih naprav s sodobnejšimi varnejšimi in varčnejšimi (energetska učinkovitost novih kurilnih naprav je vsaj 90-odstotna) ter hkrati sledili ciljem za povečanje deleža obnovljivih virov v energetske bilanci na državni ravni, bodo v okviru razpisov Eko sklada, j. s., za spodbujanje vgradnje sodobnih kurilnih naprav na biomaso, toplotnih črpalk in drugih načinov uporabe obnovljivih virov energije za ogrevanje določeni ugodni pogoji. Deležu spodbud, ki veljajo za območje celotne države, bodo dodana sredstva države in občin. Subvencije države in

občine ne bo mogoče dobiti za območje, ki bo skladno z občinskimi akti predvideno za daljinsko ogrevanje ali uporabo zemeljskega plina za ogrevanje, razen če ti kotli niso namenjeni za daljinsko ogrevanje.

Nosilca ukrepa: država, občina

5.1.2.2 Pilotni projekt svetovanja občanom za boljše posluževanje kurilnih naprav

Izvede se pilotni projekt svetovanja koncesionarjev dimnikarske službe občanom, vključno s pregledom kakovosti in meritvami vlažnosti lesne biomase. Ob morebitnih manjših pomanjkljivostih na napravah in gorivu bodo občanom dana priporočila in navodila, kako jih odpraviti, da bodo doseženi boljši izkoristek goriva, manjše emisije dimnih plinov in večja varnost uporabe kurilnih naprav. Ministrstvo, pristojno za okolje, bo organiziralo izobraževanje izvajalcev dimnikarske službe, zagotovilo zgibanke in finančno pokritje dodatnih stroškov dimnikarskih podjetij. Občinske uprave bodo zagotovile promocijo svetovanja v lokalnih sredstvih javnega obveščanja.

Ocenjuje se, da je glede na sedanje stanje s pravilnim posluževanjem naprav in uporabo zračno suhe biomase tehnično mogoče zmanjšati izpuste delcev iz obstoječih malih kurilnih naprav v povprečju za 50 %, porabo goriva pa za 15 %. Cilj je, da v treh letih z izobraževanjem in ozaveščanjem občanov dosežemo 20-odstotno zmanjšanje emisij trdnih delcev iz malih kurilnih naprav na trdno gorivo ter hkrati zmanjšamo specifično porabo trdnih goriv za 10 %. Ministrstvo, pristojno za okolje, v okviru pilotnega projekta spremlja obveščenost občanov.

Nosilci ukrepa: država, občina, izvajalci dimnikarske javne službe

5.1.2.3 Pilotni projekt zmanjševanja emisij obstoječih kurilnih naprav z vgradnjo dodatne avtomatske regulacije vleka dimnih plinov

V Zasavju se predvidoma izvede pilotni program zmanjševanja emisij in povečevanja energetske učinkovitosti obstoječih malih kurilnih naprav na trdna goriva z vgradnjo dodatne avtomatske regulacije vleka dimnih plinov. Predvideno je, da bo pilotni projekt potekal v okviru in s sofinanciranjem projekta LIFE+.

Nosilca: država, občina Zagorje

5.1.2.4 Zagotavljanje kakovosti lesnih goriv v mali kurilni napravi

Cilj je s pomočjo ponudnikov prodajalcev lesne biomase kot gorivo uveljaviti dobro prakso glede kakovosti goriv in jo po potrebi utrditi s kampanjo.

Nosilec ukrepa: država

5.1.2.5 Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah

Ministrstvo, pristojno za okolje, vzpostavi, vzdržuje in izboljšuje spletno mesto za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah s temi vsebinami (pripravljeno in prirejeno po Gozdarski inštitut Slovenije: Lesna goriva; Drva in sekanci; proizvodnja, standardi in trgovanje, Ljubljana, 2009):

- pomen pravilne priprave lesnih goriv z vidika maksimalnega izkoristka ter pomen pravilne priprave lesnih goriv z vidika maksimalnega izkoristka in zmanjšanja emisij delcev,
- lesna goriva, merske enote za lesna goriva,

- voda v lesu in vlažnost lesa,
- kemična sestava lesa,
- vsebnost energije,
- proizvodnja polen in lesnih sekancev,
- zahteve glede kakovosti lesnih goriv in standardi,
- skladiščenje lesnih goriv,
- moderni kotli za biomaso,
- spodbude in razpisi za kotle na lesno biomaso,
- ponudniki izdelave polen in sekancev, varnost pri delu z lesnimi gorivi (pri podiranju drevja in spravi lesa; pri pripravi lesnega goriva),
- primeri dobrih praks pri oskrbi z energijo iz lesne biomase,
- lesni potencial po območjih Slovenije,
- naloge dimnikarske službe pri kakovostni izrabi lesne biomase kot goriva,
- požarna varnost pri uporabi lesne biomase kot goriva.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se spletno mesto promovira, informacije gospodinjstvom pa se posredujejo tudi na druge načine.

Nosilec ukrepa: država

5.1.2.6 Prepoved uporabe premoga v malih kurilnih napravah

Država in občine bodo proučile ukrep prepovedi uporabe premoga v malih kurilnih napravah, da bi preprečile ponovno uporabo premoga. Pospešuje se uporaba lokalno dosegljive lesne biomase primerne kakovosti oz. drugih primernih obnovljivih virov energije, ki manj obremenjujejo okolje kot premog.

Nosilca ukrepa: država, občina

5.1.2.7 Izvajanje poostrenega nadzora nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah

Občine bodo ozaveščale uporabnike o škodljivosti kurjenja z neustreznimi gorivi v malih kurilnih napravah. Država bo izvajala poostren nadzor nad kurjenjem gorljivih odpadkov v malih kurilnih napravah. Povečala bo učinkovitost delovanja dimnikarske službe za izvajanje tega ukrepa ter izboljšala sistem, ki bo omogočal izvedbo ukrepa.

Nosilca ukrepa: občina, država

5.1.3 Horizontalni ukrepi

5.1.3.1 Lokalni energetske koncepti

Občine bodo pri pripravi in prenovi lokalnih energetskih konceptov med glavne usmeritve dokumenta vključile zahteve za varstvo zraka. Lokalni energetske koncepti morajo temeljiti na učinkoviti rabi energije, pri oskrbi z energijo pa mora imeti prednost daljinsko ogrevanje pred individualnimi načini ogrevanja.

Nosilec ukrepa: občina

5.1.3.2 Obveščanje in spodbujanje zmanjševanja toplotnih izgub stavb

Z zmanjševanjem toplotnih izgub stavb se zmanjšuje potreba po toploti za ogrevanje, sorazmerno s tem pa se zmanjšujejo tudi emisije zaradi ogrevanja. Energetska sanacija stavb je glavni dolgoročni ukrep za zmanjšanje onesnaženosti zraka. Dejavnosti energetske svetovne službe ENSVET se bodo okrepile in nadgradile, občine pa bodo občane obveščale o možnosti in koristnosti uporabe energetskih nasvetov. Poleg tega jih bodo obveščale o nepovratnih sredstvih in posojilih, ki jih Eko sklad, j. s., v okviru svojih dejavnosti namenja za zmanjševanje toplotnih izgub stavb. Občine bodo spodbujale tudi uvajanje energetske izkaznice stavb na svojih območjih. Deležu spodbud, ki veljajo za območje celotne države bodo dodana sredstva države in občin.

Nosilca ukrepa: občina, država

5.1.3.3 Natančna evidenca malih kurilnih naprav

Izvajalci dimnikarske javne službe bodo vzpostavili ter predložili evidence kurilnih naprav in izmerjenih vrednostih emisij dimnih plinov (vrsta, tip, starost, moč kurilne naprave, rezultati meritev dimnih plinov, vrsta goriva, vlažnost drv ...). V ta namen ministrstvo, pristojno za okolje, zagotovi ustrezne enotne obrazce in programsko opremo ter določi skrbnika evidenc, ki se bodo vzpostavile za celotno Slovenijo. Država izvede povezljivost evidenc o nepremičninah Geodetske uprave Republike Slovenije in evidenc o energetskih izkaznicah stavb.

Nosilci ukrepa: država, izvajalci dimnikarske javne službe

5.2 Ukrepi na področju prometa

5.2.1 Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta

Občine bodo po svoji presoji pripravile celotno prometno strategijo kot strateški dokument, v katerem bodo zagotovile strokovne podlage za prostorsko načrtovanje in urejanje prometa na območju občin.

Občine bodo v svoje akte in programe na področju prometa v skladu s finančnimi in prostorskimi možnostmi vključile te prednostne ukrepe:

- spodbujanje kolesarjenja tudi z umestitvijo novih kolesarskih stez in pešprometa,
- predlagane nove poti javnega potniškega prometa (v nadaljnjem besedilu: JPP),
- urejanje mirujočega prometa.

Nosilec ukrepa: občina

5.2.2 Zagotovitev parkiranja koles na železniških postajališčih

Občine bodo zagotovile gradnjo in ureditev nadstrešnice na železniških postajah za parkiranje koles v vseh treh občinah.

Nosilec ukrepa: občina

5.2.3 Nadgraditev obstoječih postaj in postajališč JPP z vidika prometne varnosti in standardov kakovosti storitev JPP

Občine bodo zagotovile varne dostope do postaj in postajališč javnega prevoza z gradnjo pločnikov in kolesarskih stez.

Nosilec ukrepa: občina

5.2.4 Trajnostna parkirna politika

Občine bodo zagotovile povečevanje brezplačnega parkirišča na železniških postajah (t. i. parkiraj in se pelji).

Nosilec ukrepa: občina

5.2.5 Urejanje javnega potniškega prometa

Ob obnovi voznega parka izvajalca JPP se pospešeno izvaja zamenjava vozil, ki ustrezajo standardu najmanj EEV. Ukrep se predvidoma podpira s subvencijami države.

Za povečevanje deleža javnega potniškega prometa bo prilagojen vozni red z možnostjo povečanja pogostosti odhodov mestnih avtobusov.

Posebna pozornost bo namenjena povezavam naselij z železniškimi postajami za zadovoljitev potreb po mobilnosti dnevnih migrantov, pri čemer bo treba zagotoviti večjo točnost in zanesljivost železniškega prometa. Vozni redi ter povezave rednih in šolskih prog se bodo dodatno uskladili. Občine bodo poleg tega uredile subvencioniranje šolskih, dijaških in upokojskih letnih vozovnic. Preučile bodo možnost uvedbe brezplačnega prevoza na železniško postajo ob prometnih konicah.

Nosilci ukrepa: občina, država, prevoznik

5.2.6 Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov in promocija trajnostne mobilnosti

Subjekti javnega sektorja in gospodarstva na območju občine za svoje potrebe izdelajo mobilnostne načrte, v katerih določijo ukrepe za povečanje trajnostne mobilnosti:

- odgovorno rabo avtomobila, portal za dogovore o skupnih vožnjah,
- spodbujanje hoje z načrti pešpoti, službenim dežnikom, garderobami,
- spodbujanje kolesarjenja z varnimi kolesarnicami, službenim kolesom, kolesarju prijaznim delovnim mestom,
- spodbujanje uporabe JPP, kot so informacije o povezavah, potovalni načrt,
- zmanjševanje potovalnih potreb z delom na domu, gibljivim delovnim časom, telekonferencami,
- drugi ukrepi na predlog nosilca naloge.

V letih 2013 in 2014 ta načrt izdelajo subjekti javnega sektorja (občine, državni organi in drugi subjekti javnega sektorja) ter gospodarstva.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi pristojnimi ministrstvi do poletja 2013 pripravi enotne usmeritve za izdelavo načrtov z vzorcem načrta in ga pošlje vsem subjektom javnega in gospodarskega sektorja na območju občine.

Občina bo načrte izdelala do konca leta 2013, državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva pa do konca leta 2014.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva na območju občine morajo medsebojno uskladiti ukrepe iz svojih načrtov.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva izvajanje ukrepov iz načrta intenzivirajo tako, da se bo načrt v celoti izvajal najmanj do konca leta 2015.

Občina izvaja promocijo ukrepov za zmanjševanje emisij delcev iz prometa.

Nosilci ukrepa: občina, država, posamezni subjekti javnega sektorja in gospodarski sektor.

5.2.7 Preusmeritev tovornega prometa na železnico

Zaradi povečevanja tovornega prometa, ki ga uporabljajo predvsem večji industrijski obrati, ki delujejo v gradbeni, kemični, steklarski in drugi industriji, se ocenjuje, da so emisije prahu iz tovornega cestnega prometa razmeroma visoke, zato jih je treba precej zmanjšati. Preučene bodo možnosti, da se večji del tovornega prometa preusmeri na železnico.

Nosilci ukrepa: država, občine, izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate v Zasavju, in Gospodarska zbornica Slovenije.

5.2.8 Izboljšanje cestne infrastrukture

Država bo skladno s programom razvoja javne prometne infrastrukture pospešeno izvajala dejavnosti pri gradnji ceste G2-108 na odseku Hrastnik–Zidani Most, ki bo kot cestna povezava državnega pomena povezovala Zasavje s 3. razvojno osjo in prek nje s cestnimi povezavami mednarodnega pomena.

Nosilec ukrepa: država.

5.2.9 Ukrepi za zmanjšanje emisij zaradi zimskega posipanja cest

Ceste se bodo v čim večji meri plužile, da bo manjša potreba po posipanju. Ceste se bo posipalo le s soljo (natrijevim kloridom) oziroma s soljo z dodatki kalcijevih in magnezijev kloridov. Posipanje z drobljenimi kamnitimi agregati je dopustno samo v izjemnih primerih posebnih vremenskih situacij. Ti izjemni primeri se opredelijo v planih zimske službe. Navedeno velja tudi za posipanje površin za pešce. Posip s kamnitimi agregati se še vedno dopusti na malo ali zelo malo obremenjenih cestah z nižjega reda strmimi nakloni izven naselij in na makadamskih voziščih, kjer bi drugačen način zimskega vzdrževanja povzročal prevelike težave pri odvijanju prometa. Ti odseki cest morajo biti opredeljeni v planih zimske službe.

Nosilca ukrepa: občina, država.

5.2.10 Poostren nadzor nad izvajanjem predpisa, ki ureja nalaganje in pritrjevanje tovora v cestnem prometu

Država bo izvedla poostren nadzor nad izvajanjem predpisa, ki ureja nalaganje in pritrjevanje tovora v cestnem prometu.

Nosilec ukrepa: država.

5.2.11 Komunalna vozila in taksi služba

Komunalna podjetja bodo v urbanih okoljih uporabljala novejša vozila. Vozni park komunalnih služb se obnovi z vozili, ki ustrezajo standardu EEV.

Občina bo določila pogoje za taksi službo, ki bodo prispevali k zmanjšanju prašnih delcev.

Nosilci ukrepa: občina, izvajalci občinskih komunalnih javnih služb

5.2.12 Dodatni ukrepi po posameznih občinah:

5.2.12.1 Občina Hrastnik

Občina bo uredila pešcove in pešpromet, razbremenila mestno središče osebnega prometa, uvedla umirjeni promet.

5.2.12.2 Občina Trbovlje

Občina bo:

- uredila območja umirjenega prometa in pešcove (Ulica 1. junija) ter uvedla plačljivo parkiranje na tej ulici;
- izvedla prostorsko analizo možnosti umestitve kolesarskih in rekreacijskih poti od železniške postaje do pokopališča Gabrsko.

5.2.12.3 Občina Zagorje ob Savi

Občina bo:

- podaljšala obstoječo kolesarsko stezo, ki sega od trgovine Spar do križišča pri bencinski črpalki;
- začasno uredila parkiranja na železniški postaji z uvedbo nalepke (samo za vozače);
- pripravila projekt za ureditev parkirišča na železniški postaji;
- pripravila projekt za podaljšanje kolesarske steze proti Kisovcu in Izlakam;
- načrtovala obvoznico v strateškem delu občinskega prostorskega načrta.

Ministrstvo, pristojno za promet, bo v sodelovanju z občino uredilo umiritev prometa skozi središče Zagorja po državni cesti (omejitev hitrosti, postavitve prikazovalnikov hitrosti).

5.3 Ukrepi na drugih področjih

5.3.1 Izvajalci gospodarskih dejavnosti

Nosilci ukrepov: izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate v Zasavju, in Gospodarska zbornica Slovenije.

5.3.1.1 Uveljavitev sistema ravnanja z okoljem

Izvajalci gospodarskih dejavnosti izvedejo usposabljanje za uveljavitev sistema ravnanja z okoljem v vseh podjetjih, ki bo vključevalo pripravo načrta na področjih usposabljanja, organizacijskih prilagoditev in načrta investicij.

5.3.1.2 Zmanjševanje ubežnih emisij

Izvajalci gospodarskih dejavnosti pripravijo program za zmanjševanje ubežnih emisij, v katerem določijo izvore teh emisij in izvedejo ukrepe za njihovo zmanjšanje.

5.3.1.3 Spodbujanje najboljših razpoložljivih tehnologij (BAT)

Izvajalci gospodarskih dejavnosti v okviru *najboljših razpoložljivih tehnologij* spodbujajo tehnologije, ki najmanj obremenjujejo zraka z delci PM₁₀.

5.3.1.4 Zmanjševanje prašenja pri prevozu sipkega tovora

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo prevoz sipkega tovora v pokritih kamionih oziroma cisternah.

Pri pretovoru trdnih snovi so potrebni:

- popolno ali pretežno zaprtje prostorov, v katerih se opravlja pretovor;
- odsesavanje lijakov na presipnih mestih;
- uporaba učinkovitih sistemov filtiranja in zbiranja delcev iz ubežnih emisij (filtri);
- nadzorovano delovanje odsesovalnih naprav;
- uporaba vetrobranov pri pretovoru na odprtem;
- prepoved pretovora pri visokih hitrostih vetra (določiti mejo v m/s);
- prilagajanje višine iztresa spreminjajoči se višini nasutja;
- prašenje – megličenje z vodo na izstopnih odprtinah in zbirnih lijakih.

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo nadzorovano izvajanje pretovora sipkega tovora v cisterne, s čimer se bodo zmanjšali enkratni izpusti sipkega tovora v okolico. Zagotavljajo se tudi te dejavnosti:

- prekrivanje transportnih tokov sipkih tovorov;
- zapiranje strojev in druge opreme za obdelavo trdnih snovi (mletje, mešanje);
- tesnjenje mest, na katerih se lahko pojavi ubežna emisija.

5.3.1.5 Zmanjševanje prašenja odlagališč, gradbišč in vozni površin podjetij

Izvajalci gospodarskih dejavnosti proučijo in uporabljajo nove metode koagulacije, ki zagotavljajo učinkovito zmanjševanje prahu.

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotovijo pranje gum, kadar bi te povzročale dodatno obremenitev zraka z delci.

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo sistem vlaženja odlagališč peska in trdnih snovi na odprtih skladiščih in dvoriščih; ob morebitni daljši suši zagotavljajo mokrenje dvorišč, ki so huje obremenjena. Priporoča se zviševanje vlažnosti materiala, kadar to ne vpliva na kakovost proizvoda.

5.3.1.6 Zaščita kamnolomov in odprtih površin z različnimi materiali

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zaščitijo odprte površine zemljišč in preprečujejo odnašanje prašnih delcev z njih.

5.3.2 Zmanjševanje prašenja na peskokopih in kamnolomih

Država poostri nadzor nad delovanjem obstoječih kamnolomov in peskokopov ter nad nezakonitimi peskokopi in kamnolomi. Z inšpekcijskim nadzorom se zagotovi izvajanje potrebne sanacije tudi v manjših peskokopih.

Nosilec ukrepa: država.

5.3.3 Izobraževanje in ozaveščanje

5.3.3.1 Vzpostavitev posebnega spletnega mesta za kakovost zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, vzpostavi spletno mesto za kakovost zraka s temi vsebinami:

- pomen kakovosti zraka;
- pomen čistega zraka za zdravje;
- letni podatki o preteklih emisijah in temeljne značilnosti teh emisij (analize, trendi ...) ter podatki o učinkih ukrepov;
- viri emisij po skupinah (male kurilne naprave, promet, industrija in drugi viri),
- ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka, ki jih lahko v vsakodnevem življenju izvajajo posamezniki in gospodinjstva;
- kratkoročni ukrepi, ki so predvideni ob nekajdnevem zaporednem in visokem preseganju mejnih vrednosti;
- spletni dostop do tega odloka;
- povezave z drugimi spletnimi mesti s področja vsebin kakovosti zraka (EU, organizacije civilne družbe s področij kakovosti zraka, evropska mesta in regije);
- stiki.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se izvaja promocija spletnega mesta in se informacije sporočajo gospodinjstvom tudi na druge načine.

Nosilec ukrepa: država.

5.3.3.2 Izvajanje stalne medsektorske socioekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov

Ministrstvo, pristojno za okolje, bo izvajalo stalno medsektorsko socioekonomsko analizo, ki analizira sociološke, ekonomske in druge okoliščine ter pogoje za ravnanje ljudi in gospodinjstev glede kakovosti zraka. Na podlagi izsledkov analize je treba letno čim natančneje načrtovati uporabo virov za izboljšanje kakovosti zraka ter novelirati načrte kakovosti zraka.

Nosilec ukrepa: država.

5.3.3.3 Izobraževanje in ozaveščanje o kakovosti zunanjega zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, in občine skupaj izvedejo akcijo izobraževanja in ozaveščanja javnosti o kakovosti zraka in tem odloku takoj po njegovem sprejetju.

Nosilci ukrepa: država, občine.

5.3.4 Zmanjševanje ognjemetov na območju občin

Občine bodo izvedle ozaveščanje prebivalstva o škodljivem učinku ognjemetov na onesnaženost zraka z delci PM₁₀.

Nosilec ukrepa: občina.

5.3.5 Ozelenitev (zatravitev in/ali pogozditev) vseh odprtih površin, ki se ne uporabljajo

Lastniki zemljišč zatravijo oziroma pogozdijo vse površine, ki so iz kakršnih koli vzrokov odprte.

Nosilci ukrepa: občina, država, pravne in fizične osebe.

5.3.6 Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte

Občine zagotovijo vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v svoje akte tako, da načrtovanje in izvajanje aktov zajemata tudi ukrepe za boljšo kakovost zunanjega zraka iz tega odloka in drugih predpisov, ki vplivajo na kakovost zraka.

Nosilec ukrepa: občina.

5.4 Kratkoročni ukrepi

Kratkoročni ukrepi se izvajajo, da se skrajšajo obdobja, ko so presežene dnevne mejne vrednosti delcev PM₁₀ v zunanjem zraku. Kratkoročni ukrepi vsebujejo priporočila občanom in institucijam, da v skladu s svojimi možnostmi začasno zmanjšajo emisije delcev pri uporabi prometnih sredstev in kurilnih naprav za ogrevanje ter drugih naprav, ki sproščajo večje količine delcev.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občinami Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi pripravi zgibanko s priporočili občanom o zmanjševanju emisij delcev ob čezmerni onesnaženosti z delci PM₁₀, vključno s priporočili o ravnanju ob čezmerni onesnaženosti, da se zmanjšajo vplivi na zdravje. Zgibanka vsebuje tudi druge informacije o onesnaženosti zraka v Zasavju.

Nosilci ukrepa: občina, država, povzročitelji obremenitve.

6. Drugi podatki

V skladu s 1.10 točko priloge 7 Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11) so vsi razpoložljivi podatki ali njihovi viri, ki niso vsebovani v tem odloku objavljeni na spletni strani ministrstva, pristojnega za okolje (http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/zrak/).

3947. Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Celje

Na podlagi prvega odstavka 24. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US in 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12 in 92/13) in za izvajanje prvega odstavka 15. člena Uredbe o kakovosti zunanega zraka (Uradni list RS, št. 9/11) izdaja Vlada Republike Slovenije

O D L O K**o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Celje**

1. člen

(namen)

Ta odlok določa:

- območje izvajanja ukrepov, ki je s Sklepom o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 58/11) opredeljeno kot podobmočje z oznako SI21 in je na podlagi Odredbe o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zraka (Uradni list RS, št. 50/11) zaradi čezmerne onesnaženosti zunanjega zraka (v nadaljnjem besedilu: zrak) z delci PM₁₀ uvrščeno v razred največje obremenjenosti,
- ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ za doseganje skladnosti z mejnimi vrednostmi za PM₁₀ s ciljem zmanjšati škodljive vplive na zdravje in okolje,
- spremljanje učinkov izvajanja, noveliranje in čas izvajanja ukrepov iz prejšnje alineje,
- odgovorne organe za pripravo in izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznostmi povzročiteljev obremenitve, obveznostmi izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja,
- podrobnejši program ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ (v nadaljnjem besedilu: podrobnejši program ukrepov),
- program za analizo vzrokov onesnaženosti, spremljanje učinkov ukrepov in podporo novelaciji načrta.

2. člen

(določitev območja največje obremenjenosti)

Območje največje obremenjenosti z delci PM₁₀ je območje Mestne občine Celje (v nadaljnjem besedilu: občina).

3. člen

(opis onesnaženja in ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti)

(1) Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaževanja, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznosti povzročiteljev obremenitve, obveznosti izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, so določeni v prilogi, ki je sestavni del tega odloka.

(2) Pri intenzivnosti izvajanja posameznih ukrepov se upošteva tudi njihov prispevek k zmanjševanju onesnaženosti z delci PM_{2,5} in drugimi onesnaževali zunanjega zraka, zmanjševanju lokalne obremenjenosti s hrupom ter sinergije z zmanjševanjem izpustov toplogrednih plinov.

4. člen

(spodbude države in občine)

(1) Investicijski projekti gospodinjstev za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi napravami za ogrevanje stavb ter obnova posameznih delov ali celotnega zunanjega ovoja

stavb, ki jih spodbuja Eko sklad, j. s., in veliki zavezanci z nepovratnimi sredstvi na podlagi predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih (v nadaljnjem besedilu: subvencije), se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(2) Upravičenci do spodbud za zamenjavo kotlov na katero koli vrsto goriv z novimi kotli na lesno biomaso in vgradnjo toplotnih črpalk za ogrevanje stavb iz predpisa, ki ureja spodbujanje učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije, in predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, do teh spodbud niso upravičeni na območju, kjer je z občinskimi akti ali lokalnim energetskega konceptom kot prednostni način ogrevanja stavb določeno daljinsko ogrevanje, razen če so ti kotli namenjeni za daljinsko ogrevanje. Če je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina, upravičenci do spodbud niso upravičeni do spodbud za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi kotli na lesno biomaso.

(3) Vgradnja kotlov na zemeljski plin ali toplotnih postaj ob hkratni priključitvi na sistem distribucije zemeljskega plina ali omrežje daljinskega ogrevanja na območju, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina ali toplota iz daljinskega ogrevanja, se lahko spodbuja s subvencijami države in občine.

(4) Občina za namen dodeljevanja subvencij zagotovi Eko skladu, j. s., in ministrstvu, pristojnemu za energijo, podatke o meji območja iz 2. člena tega odloka na parcelo natančno in podatke o mejah območij, kjer je kot prednostni način ogrevanja določeno daljinsko ogrevanje ali uporaba zemeljskega plina, prav tako na zemljiško parcelo natančno.

(5) Investicijski projekti za uporabo goriv ali tehnologij, ki imajo majhne emisije delcev, v javnem potniškem prometu ali v vozilih, ki jih uporabljajo lokalne javne službe, se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(6) Veliki zavezanci iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, pridobijo podatke iz četrtega odstavka tega člena od Eko sklada, j. s.

(7) Eko sklad, j. s., pri potrditvi programa za izboljšanje energetske učinkovitosti iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, upošteva določbe tega odloka.

5. člen

(kratkoročni ukrepi)

(1) Agencija za okolje Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: agencija) dnevno napoveduje možnost čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ za prihodnje dni na območju iz 2. člena tega odloka.

(2) V primeru napovedane čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ je priporočljivo, da posamezniki in pravne osebe:

- zmanjšajo ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov, kjer se kot energent uporabljajo tekoča ali trdna goriva;
- uporabljajo goriva za ogrevanje prostorov, ki sproščajo nižje emisije delcev, če imajo to možnost;
- uporabljajo javni prevoz;
- zmanjšajo uporabo osebnih vozil;
- ne izvajajo dejavnosti na prostem, pri katerih se sproščajo večje količine delcev.

(3) Agencija razglasi prenehanje obdobja povečane onesnaženosti s PM₁₀, ko oceni, da zaradi spremenjenih meteoroloških razmer mejne vrednosti za PM₁₀ tisti ali naslednji dan ne bodo več prekoračene.

(4) O napovedani čezmerni onesnaženosti z delci PM₁₀ iz prvega odstavka tega člena in o priporočilih iz drugega odstavka tega člena ter o prenehanju iz prejšnjega odstavka agencija nemudoma obvesti občino in sredstva javnega obveščanja.

6. člen

(podrobnejši program ukrepov)

(1) Na podlagi ukrepov iz priloge tega odloka Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) sprejme po-

drobnejši program ukrepov za tri koledarska leta, ki je finančno ovrednoten.

(2) Podrobnejši program ukrepov iz prejšnjega odstavka pripravi ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino in ga predloži vladi v sprejetje vsaka tri leta, najpozneje do 30. septembra tistega leta, v katerem se ta program izteče, za naslednja tri leta. Podrobnejši program ukrepov se sprejme po enakem postopku kot ta odlok.

(3) Če se v okolju bistveno spremenijo okoliščine, ki imajo pomemben in takojšen vpliv na kakovost zraka, ter bi ustrezen ukrep lahko prispeval k izboljšanju kakovosti zunanega zraka, pa ni vključen v prilogo tega odloka, se podrobnejši program ukrepov iz prvega odstavka tega člena lahko dopolni s tem ukrepom.

7. člen

(program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

(1) Agencija v sodelovanju z občino pripravi program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov izvajanja ukrepov za zmanjševanje onesnaženosti zraka.

(2) Program iz prejšnjega odstavka vsebuje:

a) meritve ravni onesnaženosti ter kemično in elementno speciacijo delcev PM₁₀ v zraku,

b) emisijske evidence s primerno krajevno in časovno resolucijo za:

– modeliranje disperzije delcev PM₁₀ v zraku,

– ugotavljanje sprememb emisij zaradi izvedenih ukrepov in drugih vzrokov in

– pripravo scenarijev zmanjševanja emisij,

c) kemično in elementno speciacijo značilnih virov delcev PM₁₀ na območju občine za določanje prispevka virov z receptorskimi modeli,

d) zajem in pripravo meteoroloških podatkov, ki bodo omogočali ustrezno analizo obdobj s preseženimi mejnimi vrednostmi delcev PM₁₀ in modeliranje disperzije delcev PM₁₀ v pogojih na območju občine,

e) analizo obdobj s preseženimi koncentracijami delcev PM₁₀ ob upoštevanju značilnosti virov in vremenskih razmer,

f) modeliranje vpliva virov sedanjih emisij delcev PM₁₀ na onesnaženost zraka z delci PM₁₀ in modeliranje vpliva scenarijev emisij,

g) določanje prispevka posameznih virov emisij na onesnaženost zraka z receptorskimi modeli in

h) sintezo in celovito interpretacijo rezultatov analiz in modeliranja iz tega odstavka ter oceno učinkov izvajanja ukrepov.

(3) Pri ugotavljanju vpliva virov na onesnaženost zraka se ločeno določa prispevek virov iz območja največje obremenjenosti iz 2. člena tega odloka ter prispevek regionalnih virov in prispevek čezmejnega onesnaževanja.

(4) Agencija pripravi letno poročilo o izvajanju programa iz prvega odstavka tega člena do 31. marca za preteklo leto.

8. člen

(noveliranje načrta)

Na podlagi analize spremljanja učinkov izvajanja ukrepov iz priloge tega odloka in drugih analiz iz prejšnjega člena tega odloka ter najboljših rešitev stanja tehnike in dobrih praks ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi ministri in občino predlaga vladi spremembe in dopolnitve odloka najpozneje do konca leta 2016.

9. člen

(usklajevanje in nosilci ukrepov)

(1) Ukrepe usklajuje ministrstvo, pristojno za okolje.

(2) Nosilci ukrepov na državni ravni so ministrstva, pristojna za okolje, promet in energijo, in izvajalci obveznih državnih gospodarskih javnih služb, na občinski ravni pa organi občine ter izvajalci lokalnih gospodarskih javnih služb, kakor so določeni v prilogi tega odloka.

(3) Med nosilce ukrepov se štejejo tudi osebe, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, in povzročitelji obremenitve (pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost, ter posamezniki na območju občine).

10. člen

(čas izvajanja ukrepov)

Izvajanje ukrepov iz tega odloka in programa iz prvega odstavka 6. člena tega odloka traja najmanj, dokler kakovost zunanega zraka tri koledarska leta zapored ne doseže mejnih vrednosti za delce PM₁₀, kakor so določene v predpisu, ki ureja kakovost zunanega zraka.

11. člen

(podrobnejši program ukrepov za obdobje 2014 do 2016)

Podrobnejši program ukrepov zmanjševanja onesnaženosti z delci PM₁₀ se za leta 2014, 2015 in 2016 sprejme v treh mesecih po sprejetju tega odloka.

12. člen

(izvajanje kratkoročnih ukrepov in programa za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

Agencija začne napovedovati čezmerno onesnaženost z delci PM₁₀ iz prvega odstavka 5. člena tega odloka 1. januarja 2014. Agencija pripravi program iz prvega odstavka 7. člena tega odloka do 31. marca 2014, prvo sintezo in celovito interpretacijo rezultatov analiz in modeliranja iz točke h) drugega odstavka 7. člena tega odloka pa do 31. avgusta 2015.

13. člen

(začetek veljavnosti)

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00728-76/2013

Ljubljana, dne 18. decembra 2013

EVA 2012-2330-0275

Vlada Republike Slovenije

mag. Alenka Bratušek l.r.
Predsednica

Mestni svet Mestne občine Celje je podal soglasje k nalogam občine, kakor izhajajo iz predloga Odloka o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Celje (gradivo Ministrstva za kmetijstvo in okolje št. 007-632/2012 z dne 1. 10. 2013), s sklepom številka 0302-2/2013 z dne 4. 12. 2013.

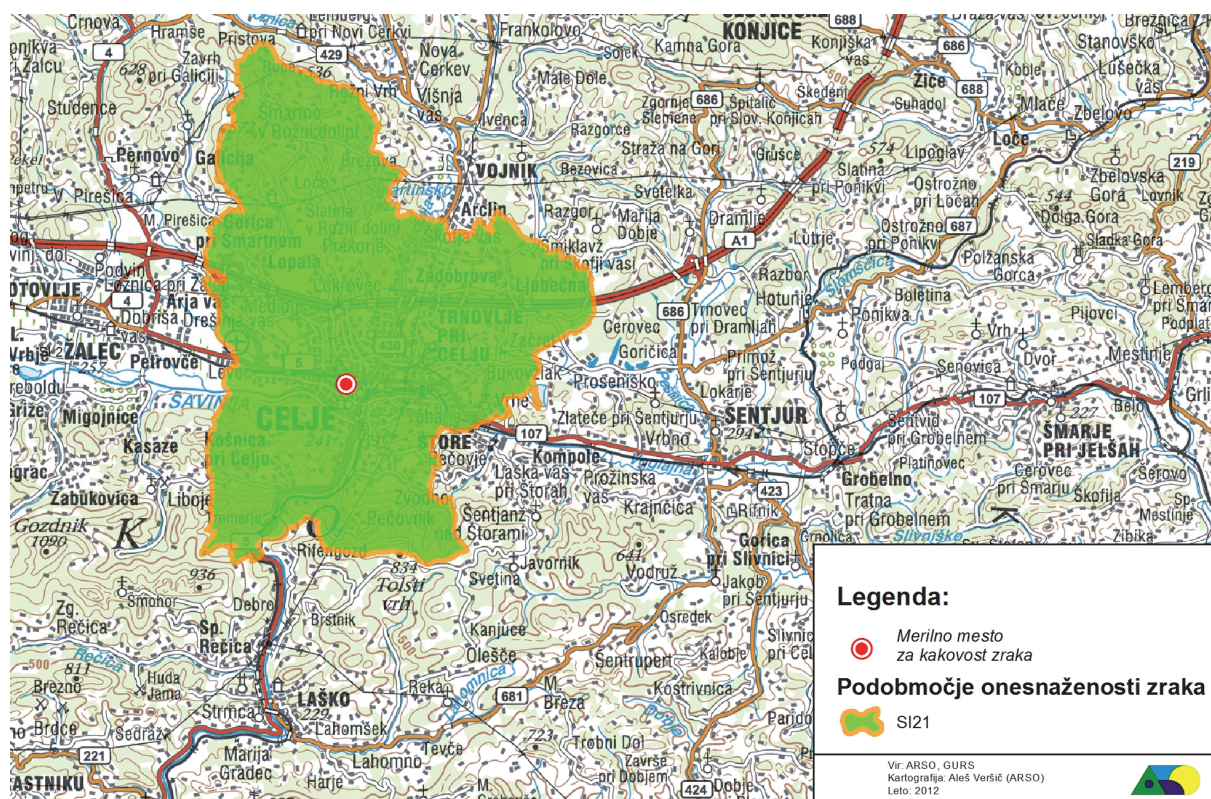
PRILOGA: Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaženosti, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov

1. Opis območja čezmerne onesnaženosti

Območje občine je s Sklepom o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 58/11) opredeljeno kot podobmočje SI21 v območju SI2 (alpsko in panonsko območje). Na območju občine so presežene mejne vrednosti za delce PM₁₀, zato je to območje z Odredbo o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 50/11) uvrščeno v I. stopnjo onesnaženosti.

Na območju mesta Celje na površini 95 km² živi 48.776 prebivalcev. Območje SI2 obsega vzhodni del osrednje Slovenije. Teren na območju SI2 je dokaj razgiban. Na zahodu so Savinjske Alpe z najvišjimi vrhovi preko 2000 m, osrednji del zajema hribovje in nekatere kotline in doline, vzhodni del pa je bolj gričevnat. Na severozahodnem delu je alpsko podnebje, osrednji del območja ima predalpsko podnebje, na vzhodu pa je celinsko podnebje. Doline in kotline tega območja so slabo prevetrene, pogosto nastajajo plitve temperaturne inverzije, ki močno poslabšajo razmere za širjenje onesnaženosti zraka. Večja naselja in večji viri emisij so v kotlinah in dolinah.

Območje čezmerne onesnaženosti je prikazano na sliki 1.

Slika 1: Zemljevid območja čezmerne onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ in merilna mesta

2. Analiza stanja

Raven onesnaženosti z žveplovim dioksidom

V sedemdesetih in v začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja so bile koncentracije žveplovega dioksida v Celju zelo visoke, predvsem v zimskem času. Najvišje izmerjene dnevne vrednosti po standardni britanski metodi so bile več kakor $2400 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Glavni vzrok za tako visoke vrednosti so bile emisije iz tehnoloških procesov takrat delujočih industrijskih virov, kjer je največji delež emisij SO_2 prispevala Cinkarna. Svoj delež je prispevala tudi emisija iz individualnih kurišč, kjer se je kot gorivo uporabljal večinoma domač premog z veliko vsebnostjo žvepla. Te velike emisije so se sproščale v kotlini z razmeroma nizko temperaturno inverzijo in ob dobro izraženim sistemu cirkulacije vetra zaradi mestnega toplotnega otoka. Previsoke koncentracije žveplovega dioksida so se najbolj očitno pokazale kot propadanje gozdov na pobočjih vzpetin južno od Cinkarne.

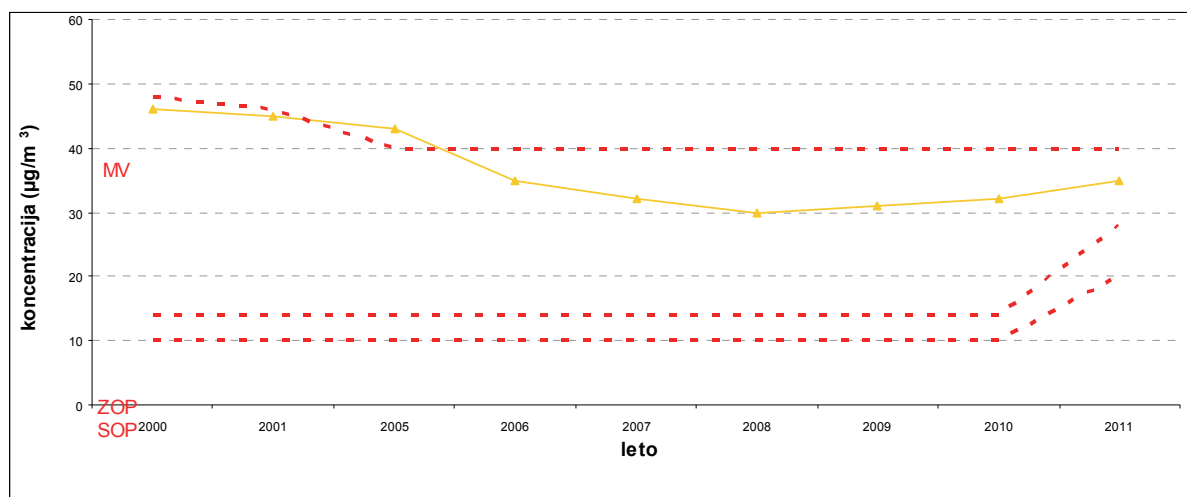
Stanje se je dodatno izboljšalo, ko so v Cinkarni opustili–nekatero tehnološko zastarele obrate (npr. praženje cinkove rude). Vendar so koncentracije ostale še vedno močno nad takrat predpisanimi vrednostmi. Zaradi slabega stanja kakovosti zraka v Celju je bil v letih od 1980 do 1982 izveden projekt z naslovom Model sanacije ozračja v urbanizirani kotlini. V tem projektu so se ugotavljali vzroki za veliko onesnaženost zraka, izdelan je bil popis emisij v rastru $500 \times 500 \text{ m}^2$, ekonomska študija o ovrednotenju škod zaradi previsokih koncentracij, podani pa so bili tudi predlogi za izboljšanje stanja. Predvsem je bilo priporočeno zmanjšanje emisij iz industrije in individualnih kurišč.

V drugi polovici 80-tih let so bile koncentracije SO_2 še vedno previsoke. Obsežna merilna kampanja s 25 vzorčevalniki, razporejenimi po kvadratih $500 \times 500 \text{ m}$, za meritve kislih plinov po standardni britanski metodi in izračun z modelom multibox sta pokazala, da je glavni vzrok za previsoke koncentracije v mestnem središču predvsem emisija iz individualnih kurišč. Začeli so z intenzivno plinifikacijo.. V primestnih soseskah je bilo zgrajenih nekaj kotlovnice, ki so omogočale daljinsko ogrevanje večstanovanjskih objektov. V tem času so tudi prepovedali uporabo premoga z veliko vsebnostjo žvepla v individualnih kuriščih, cenejše ekstra lahko kurilno olje pa je povzročilo, da je ta energent z manjšo emisijo SO_2 začelo uporabljati več lastnikov individualnih kurišč. Po izvedenih ukrepih deset let pozneje je bila ponovno izvedena merilna kampanja na desetih merilnih mestih in narejen izračun koncentracij z istim modelom. Meritve so pokazale, da je bila sanacija uspešna, koncentracije pa so se znižale na pričakovano raven glede na zmanjšane emisije.

Koncentracije SO_2 so se še naprej zniževale, tudi zaradi prenehanja delovanja nekaterih industrijskih naprav zaradi ekonomskih razlogov, večje uporabe zemeljskega plina in manjše vsebnosti žvepla v tekočih gorivih, kar je posledica strožjih evropskih predpisov. Raven koncentracij žveplovega dioksida v Celju je močno pod mejno vrednostjo.

Raven onesnaženosti z delci PM_{10}

V prilogi sta dve sliki – slika 2: povprečne letne koncentracije PM_{10} na treh lokacijah v Celju in slika 3: število prekoračitev mejne dnevne koncentracije delcev PM_{10} v Celju.

Slika 2: povprečne letne koncentracije PM₁₀ na treh lokacijah v CeljuSlika 3: število prekoraitev mejne dnevne koncentracije delcev PM₁₀ v Celju

Prikazani podatki pikazujejo obdobje 2002–2011. Iz grafa za povprečno letno koncentracijo je razvidno, da povprečna letna koncentracija v Celju ni presežena.

Dovoljeno število preseganj mejne dnevne koncentracije je preseženo. Presežen je tudi zgornji ocenjevalni prag. Do preseganj mejne dnevne koncentracije prihaja izključno v zimskem času (od oktobra do aprila), kar je povezano z nizkimi temperaturami, vplivom individualnih kurišč in temperaturno inverzijo.

Pri časovnem trendu koncentracij je opazen vpliv prevladujočih vremenskih situacij. Trend zmanjševanja koncentracij PM₁₀ od 2003 dalje je delno posledica zmanjševanja emisije zaradi izgradnje čistilnih naprav na industrijskih objektih, delno pa posledica ugodnih vremenskih razmer v zadnjih letih. Na nižje koncentracije v letu 2007 je vplivala nadpovprečno topla in vetrovna polovica leta, v letih 2008 in 2009 pa pogoste padavine zlasti v poletnem času. Visoke koncentracije v letu 2009 so predvsem posledica visokih koncentracij v januarju, februarju in decembru v času daljših obdobjih suhega vremena. V letu 2009 so bile pozimi zabeležene nizke temperature in nizka oblačnost ali megla. Prevladovali so šibki vetrovi severne do severnovzhodne smeri, tako da prenosa onesnaženega zraka skoraj ni bilo in se je akumuliral. Najvišje koncentracije onesnaževal v letu 2011

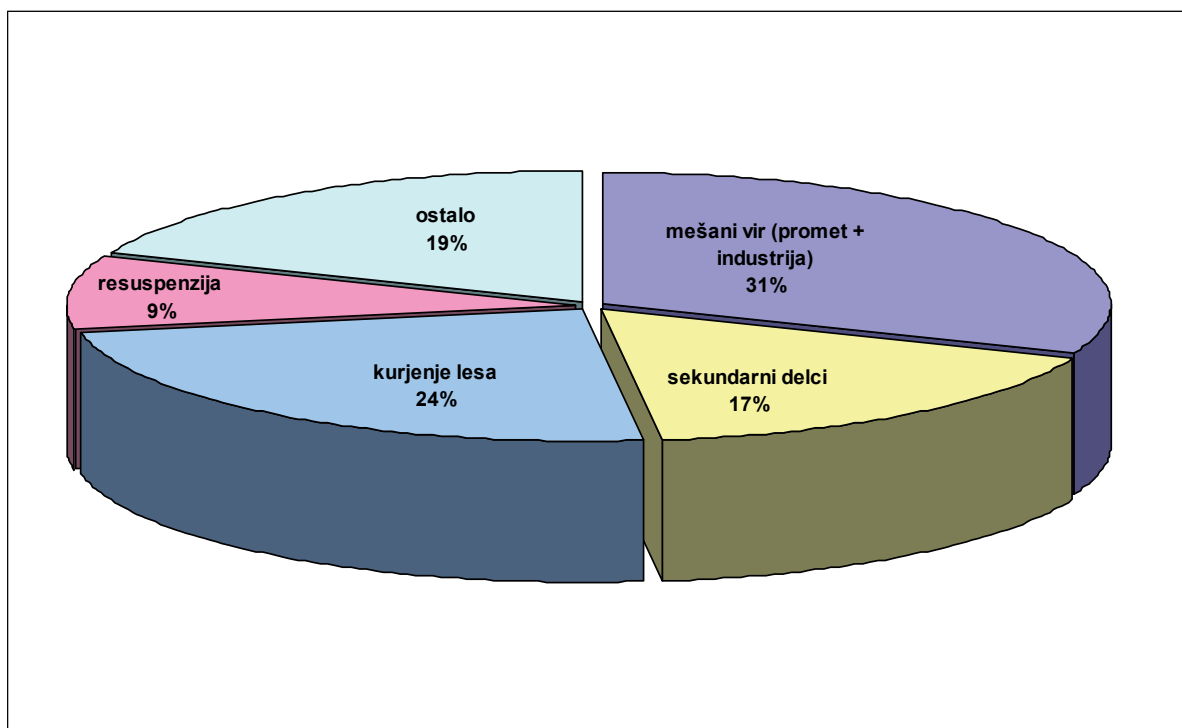
so bile izmerjene v dveh obdobjih stabilnega in suhega vremena: med 19. 1. in 28. 2. ter v mesecu novembru. V teh dveh obdobjih so koncentracije delcev PM_{10} velikokrat prekoračile mejno dnevno vrednost. Februar je bil sicer nadpovprečno topel, vendar je trajalo najdaljše obdobje brez padavin kar 22 dni. V novembru pa je bila značilna dolgotrajna temperaturna inverzija v notranjosti Slovenije, ko se je po nižinah zadrževal hladen zrak, medtem ko je bilo v višjih legah in na Primorskem jasno in toplejše vreme. To dejstvo je skupaj z 20-dnevnim obdobjem brez padavin prispevalo k veliki onesnaženosti zraka v Celju.

V Celju poleg prometa dodatno vplivajo na povečano onesnaženost zraka z delci tudi industrija in individualna kurišča, zlasti zaradi neugodne topografije in temperaturne inverzije v zimskem obdobju leta.

V zadnjih dveh letih je opazno povečan vpliv individualnih kurišč. Predvsem najnovejša kriza je veliko pripomogla k uporabi cenejših in s tem »nečistih« energentov – drva, premog, biomasa. Poleg tega se uporabljajo stare naprave, ki imajo slab toplotni izkoristek.

3. Viri onesnaževanja in vpliv virov na onesnaženost zraka

Na merilnem mestu Celje je izvedena analiza virov delcev PM_{10} .

Slika 4: Viri PM_{10} v Celju (literatura: Opredelitev virov delcev PM_{10} v Celju, ARSO, maj 2011)

Iz slike 4 je razvidno, da so na merilnem mestu Celje prisotni različni viri emisij delcev PM_{10} . Vsak parameter je lahko indikator za enega ali več virov emisij, zato je določene vire zelo težko opredeliti, zato se jih lahko navede le kot mešanico virov. Pri posameznih indikatorjih so v oklepaju napisane reference, po katerih so povzete.

Največji delež z 31 % ($\sim 15,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$) emisij delcev PM_{10} je mešanica dveh virov: prometa in industrije. Večina vseh kazalnikov, ki jih je izpostavil statistični model PCA, so značilni za oba vira, zato je težko ovrednotiti njun prispevek posamezno.

Naslednji vir s 24 % ($\sim 12,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$) predstavlja kurjenje lesa. Policiklični aromatski ogljikovodiki PAH so indikator za promet in kurjenje lesa (biomasa, individualna kurišča na drva). V Avstriji so s študijo dokazali, da naj bilo razmerje za emisije PAH: 20 % prometa in 80 % kurjenje lesa. Poleg PAH je statističen model pri tem viru izpostavil tudi levoglukozan, ki je eden od produktov, ki nastane pri zgorevanju celuloze in je indikator zgorevanja lesa v atmosferskih delcih. Kalij je prav tako indikator za kurjenje lesa (Morawska and Zang 2001). Elementarni ogljik je primarno onesnaževalo in nastaja pri nepopolnem izgorevanju fosilnih goriv in biomase. Organski ogljik je kompleksna mešanica različnih ogljikovodikov in ima lahko primarni in sekundarni izvor. Primarni viri obsegajo procese izgorevanja.

17 % ($\sim 8,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$) delcev PM_{10} ima vir sekundarnega izvora. Sekundarni delci so delci, ki jih prinese od drugod in nimajo lokalnega vira, indikatorja sta sulfat in amonij.

Četrti vir z 9 % ($\sim 4,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$) v celoti pripada resuspenziji. Aluminij, kalcij in elementarni ogljik so indikatorji za cestni prah (Morawska and Zang 2001).

19 % ($\sim 9,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$) je neopredeljenih.

Poleg odstotkov vira je navedena koncentracija delcev PM_{10} , ki jo prinese posamezen vir, preračunano glede na povprečno koncentracijo delcev PM_{10} v zimskem obdobju. Glede na ocenjene vire delcev PM_{10} bi bilo smiselno ukrepe za zmanjšanje delcev usmeriti na področje prometa in individualnih kurišč (uporaba drugih virov energije – kurilno olje, zemeljski plin ipd. in sodobni kotli in peči z nizkimi emisijami onesnaževal). S tem bi lahko bistveno prispevali k zmanjšanju koncentracije delcev PM_{10} , kajti do preseganj prihaja izključno v zimskem obdobju (januar–marec, oktober–december).

V obdobju od 20. 7. 2010 do 11. 5. 2011 je podjetje Aerosol na merilnem mestu Celje izvedlo še dodatne meritve črnega ogljika. Rezultati meritev potrjujejo zgoraj navedeno dejstvo, da so prispevki kurjenja lesa (67 %) večji od prispevkov prometa (23 %).

Aerosolizirani črni ogljik je primarni produkt nepopolnega zgorevanja ogljičnih goriv in je dober kazalec primarnih emisij, zato se pogosto uporablja za spremljanje učinkovitosti ukrepov za zmanjšanje delcev v zraku (PM_{10} ali $\text{PM}_{2,5}$). Merjen je bil z aethalometrom (AE31-ER), ki vzorči zrak s pretokom nekaj litrov na minuto skozi filterni trak iz kvarčnih vlaken. Nad filtrom je izvor svetlobe, pod njim pa so detektorji, ki merijo prepustnost traku za svetlobo. Koncentracijo črnega ogljika izračunamo iz atenuacije svetlobe z valovno dolžino 880 nm. Na delu filtra, skozi katerega teče zrak, se nabirajo aerosoli. Absorbcijo merimo relativno glede na vzporedno meritev optične prepustnosti referenčnega dela istega filtra, skozi katerega zrak ne teče. To naredimo enkrat na merilno periodo, ki je tipično nekaj minut. Atenuacija je opredeljena kot logaritem razmerja meritve intenzitete svetlobe pod referenčnim delom filtra in delom, na katerem se nabirajo aerosolizirani delci. Iz spremembe atenuacije v merilni periodi izračunamo s specifičnim masnim presekom absorpcije koncentracijo črnega ogljika v merilni periodi. Meritve prispevka črnega ogljika so bile izvedene z aethalometrom pri različnih valovnih dolžinah, kar omogoča določitev deleža »črnega« ogljika, ki nastane pri izgorevanju fosilnih goriv, ter »rjavega« ogljika, ki nastane pri kurjenju biomase v individualnih kuriščih. Vzporedno so bile izvedene meritve OC/EC, ki omogočajo izračun prispevka obeh virov k masi vseh ogljičnih aerosolov.

Meritve v Celju so potekale od 20. 7. 2010 do 11. 5. 2011 na mobilni postaji in na območju celjske bolnišnice. Meritve so bile ločene na poletno in zimsko obdobje, ki se zaradi prispevka ogrevanja močno razlikujeta. Poleti je bila izmerjena povprečna koncentracija črnega ogljika $2,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ na mobilni postaji in $1,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ v bolnišnici, v obeh primerih je okoli 90 % črnega ogljika pripadlo izgorevanju fosilnih goriv (promet). Pozimi je bilo pri bolnišnici izmerjeno $4,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$, pri čemer je prispevek kurjenja biomase približno 30 %. Izračun deležev posameznih virov pri ogljičnih aerosolih za zimsko obdobje kaže na večinski prispevek kurjenja lesa (68 % CM), 23 % fosilna goriva ter 9 % prispevka drugih virov.

Izračuni kažejo, da ogljični aerosoli predstavljajo okoli 2/3 aerosolov v PM₁₀. Podatki so podani v preglednici 1.

	Celje	
	fosilna goriva (promet)	kurjenje biomase
črni ogljik	70 %	30 %
vsi ogljični aerosoli	23 %	67 %

Preglednica 1: Prispevki fosilnega goriva (promet) in kurjenja biomase (ogrevanje) k masi ogljičnih aerosolov pozimi, Celje (december 2011–marec 2012). Natančnost je približno 10 % za črni ogljik in 25 % za ogljične aerosole.

V splošnem agencija za Slovenijo ocenjuje, da znaša prispevek virov, ki niso lokalni približno eno tretjino izmerjenih ravni delcev PM₁₀.

EMISIJSKI VIRI V OBČINI CELJE (literatura: ZZV Celje: Kataster virov onesnaževanja zraka MO Celje 2007–2008, marec 2009)

1. Namen izdelave katastra virov onesnaževanja zraka

Z izdelavo katastra virov onesnaževanja zraka je občina pridobila informacije o vseh virih onesnaževanja zraka ter o vrstah in količini posameznih onesnaževal, ki jih viri izpuščajo v zrak.

Na podlagi podatkov iz katastra bo mogoče oblikovati sanacijske ukrepe za zmanjšanje preseženih emisijskih vrednosti posameznih onesnaževal zraka.

2. Metoda določanja vrste in količine onesnaževal iz posameznih skupin virov

Za popis virov onesnaževanja zraka je bila privzeta metoda in način delitve virov na način, ki ga uporablja EEA in deloma tudi agencijam in je povzeta po EMEP/CORINAIR Emission Inventory Guidebook – 2006.

Za izdelavo katastra občine je bila za označevanje virov onesnaževanja zraka izbrana nomenklatura SNAP (Selected Nomenclature For Sources Of Air Pollution). Nomenklaturu NFR (Nomenclature for reporting – nomenklatura za poročanje) je leta 2001 uvedla UN/ECE TFEIP (Ekonomska komisija ZN za Evropo, skupina za inventarizacijo emisij).

Osnovne skupine virov onesnaževanja zraka po metodologiji EMEP/CORINAIR so:

Koda SNAP*	Koda NFR**	NAZIV SKUPINE VIROV
01	01	termoelektrarne — toplarne in kotlovnice za daljinsko ogrevanje
02	02	kotlovnice za ogrevanje in mala kurišča
03	03	industrijske kotlovnice in procesi z izgorevanjem
04	04	tehnološki procesi
05	05	pridobivanje in distribucija fosilnih goriv
06	06	uporaba topil
07	07	cestni promet
08	08	drug promet
09	09	ravnanje z odpadki
10	10	kmetijstvo, gozdarstvo in živinoreja
11	11	narava

* SNAP: Selected Nomenclature For Sources Of Air Pollution (izbrana nomenklatura za vire onesnaževanja zraka)

** NFR: Nomenclature for reporting (nomenklatura za poročanje)

Popis virov za sklopa SNAP 01 in SNAP 02 je bil izveden z anketiranjem dobaviteljev toplote (Energetika Celje) in goriv (Petrol, OMV Istrabenz in MOL) na območju občine. Odziv dobaviteljev goriv je bil zelo slab, zato je bil del podatkov o porabi goriv v kuriščih v Celju zbran tudi s pomočjo pristojne dimnikarske službe. Dimnikarska služba je kot nadomestilo za neuspešen poskus pridobivanja podatkov o porabi ELKO prispevala oceno porabe tega goriva v kuriščih v Celju.

Popis virov iz skupin SNAP 03, 04, 06 in 09 je bil izveden na podlagi podatkov o virih emisij iz naprav, ki jih na svojih spletnih straneh objavlja agencija (<http://www.arso.gov.si/zrak/>). Zaradi načina objavljanja podatkov, ki ga uporablja agencija, posameznih virov pogosto ni bilo mogoče razporediti v točno določeno SNAP skupino. Zato so v skupini SNAP 04 združeni podatki za vire iz SNAP 03 in 04, med skupinama SNAP 04 in SNAP 06 pa ni bilo mogoče postaviti ostre meje.

Viri iz skupine SNAP 7 so bili obdelani z dodatno obdelanimi podatki o prometu v Celju, ki so bili zbrani v okviru prometne študije, izvedene v letu 2008.

V katastru niso obdelane skupine SNAP 8 (drug promet kakor npr. železniški promet) in skupine SNAP 11 (narava). Skupina SNAP 8 – drug promet je bila opredeljena kot nepomembna za onesnaževanje zraka v Celju in zato v obravnavo virov ni zajeta. Na podlagi podobne ugotovitve v podrobnejšo obdelavo niso bili zajeti naravni viri onesnaževanja zraka.

SKUPINA SNAP 02 – kotlovnice za ogrevanje in mala kurišča

EMEP/CORINAIR v tej skupini ločuje več različnih vrst virov, od velikih kotlovnice do stacionarnih plinskih turbin. Iz te skupine so v Celju predvsem naslednje vrste virov onesnaževanja zraka:

- kotlovnice z močjo od 50 do 300 MW (obravnavamo jih kot točkovne vire onesnaževanja) in
- drobna kurišča – kotlovnice, manjše od 50 MW (obravnavamo jih kot ploskovne vire).

Druge vrste virov iz te skupine SNAP za emisije snovi v zrak v občini Celje niso pomembne.

Kotlovnice z močjo od 50 do 300 MW (terciarna dejavnost)

V okviru katastra za občino so bile v ta sklop kotlovnice zajete kotlovnice, ki so namenjene ogrevanju večjega števila stanovanj in so lahko tudi manjše od 50 MW.

Osnovno merilo za vključitev kotlovnice v to skupino je bil način upravljanja kotlovnice. V tej skupini je bilo v kataster zajetih 28 kotlovnice, ki jih za potrebe uporabnikov upravlja Energetika Celje, in kotlovnice, katerih poraba plina znaša od 4001 do 100.000 m³/leto obravnave.

Drobna kurišča

V kataster so zajete kotlovnice, ki kot gorivo uporabljajo zemeljski plin in v enem letu porabijo 4000 ali manj m³ plina in ki ga prejmejo od distributerja Energetika Celje, d. o. o., in kurišča na kurilno olje. Podatki o emisijah, ki izvirajo iz porabe zemeljskega plina, temeljijo na realnih podatkih o porabi plina, podatki o emisiji snovi iz porabe kurilnega olja pa so izračunani na podlagi ocene porabe kurilnega olja, ki jo je izdelalo pristojno dimnikarsko podjetje.

V kataster niso zajeta drobna kurišča, ki kot gorivo uporabljajo drva, premog ali utekočinjeni naftni plin propan butan (UNP).

Podatkov o porabi drv realno ni bilo mogoče zajeti. Trgovine, ki v velikih prodajnih centrih prodajajo drva (npr. Merkur ali Baumax), so v posameznih regijah, zato podatek o njihovi prodaji drv ni reprezentativen za občino Celje. Večina nakupov drv verjetno poteka v neposrednem dogovoru med lastniki gozda in uporabniki gozda, zato podatkov o obsegu tovrstne trgovine realno ni mogoče zajeti.

Od leta 2004 dalje državna statistika ne beleži pomembnejše prodaje premoga trgovcem ali končnim porabnikom, zato ocenjujemo, da emisije onesnažil iz naslova kurjenja premoga lahko zanemarimo (vir: <http://www.stat.si/>).

Na podlagi podatka, da je večina Celja plinificirana, je bilo ocenjeno, da je kurišč na propan in butan v Celju malo in je zato njihov prispevek k skupnim emisijam iz drobnih kurišč zanemarljiv.

Ocenjeno je, da izpad podatkov o porabi drv, premoga in UNP bistveno ne vpliva na končno oceno količine emisij v zrak v Celju.

3. Ocena celovitosti podatkov v evidenci

Ocenjuje se, da so podatki o emisijah dovolj celoviti, da omogočajo celostno oceno stanja emisij onesnaževal v zrak v občini.

V preglednicah v nadaljevanju je več primerov, ko za posamezno onesnažilo podatki o emisijah niso navedeni. Odsotnost podatka o emisijah za posamezno onesnažilo pomeni, da podatka o emisijah za posamezno onesnažilo ni. Vzrok za to je lahko odsotnost vira ali dejstvo, da emisijski faktor za obravnavano onesnažilo ni določen. Na podlagi zbranih podatkov o virih onesnaževanja in uporabljenih emisijskih faktorjih je ocenjeno, da odsotnost podatka o emisijah za posamezno onesnažilo pomeni, da emisija tega onesnažila za Celje ni posebej pomembna in bistveno ne vpliva na splošno oceno stanja.

Preglednica Emisije prahu (delcev) v zrak po skupinah SNAP v MO Celje

SKUPINA VIROV	onesnažilo [kg/leto]			
	TSP (suspendirani delci)	PM ₁₀	PM _{2,5}	Delci
SNAP 1 - termoelektrarne	tovrstni viri v Celju niso prisotni			
SNAP 2 - kotlovnice za ogrevanje in mala kurišča	33.675*	27.115*	20.555*	33.675*
SNAP 3 - industrijske kotlovnice	zajeto v SNAP 4			
SNAP 4 - tehnološki procesi	64.041	-	-	64.041
SNAP 5 - pridobivanje in distribucija fosilnih goriv	-	-	-	-
SNAP 6 - uporaba topil	8.100	-	-	8.100
SNAP 7 – cestni promet	45.830**	73.887**	-	119.717
SNAP 8 – drug promet	zanemarljivo za Celje			
SNAP 9 – ravnanje z odpadki	-	-	-	-
SNAP 10 – kmetijstvo, gozdarstvo in živinoreja	-	-	-	-

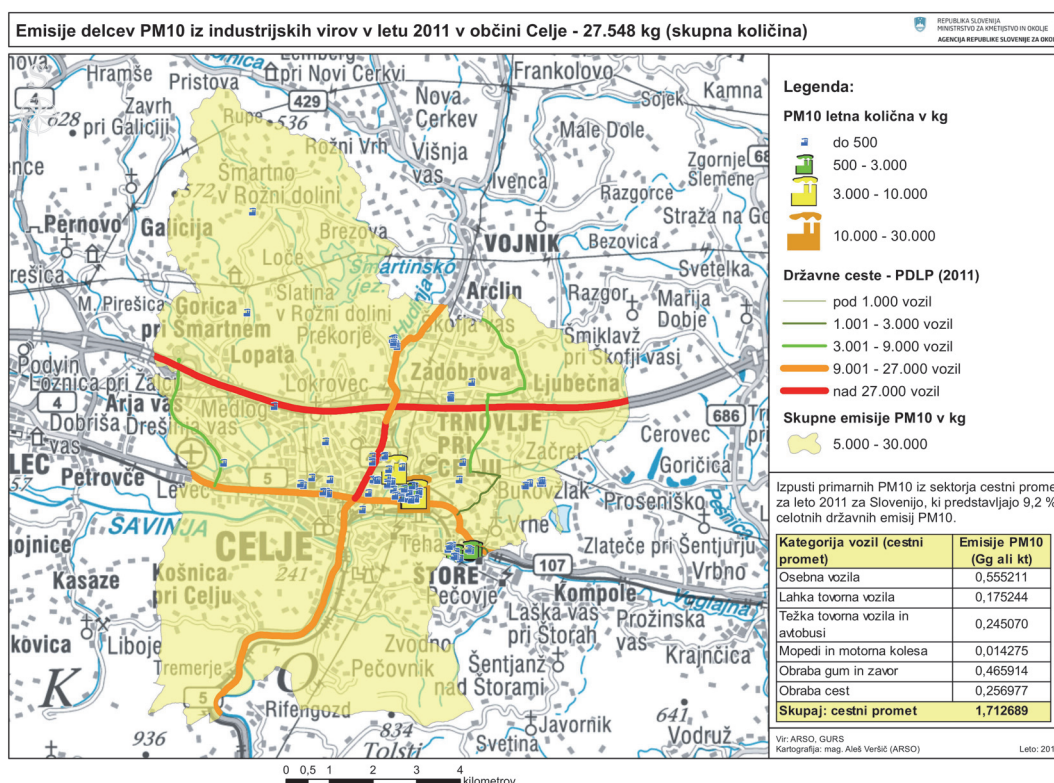
SNAP 11 – narava	Viri niso ključnega pomena za ovrednotenje emisij snovi v zrak v Celju.			
SKUPAJ CELJE 2007	151.645	101.002	20.555	225.532

*razpoložljivi emisijski faktorji omogočajo določitev količine PM₁₀ in PM_{2,5} znotraj TSP. Za dani primer je TSP=delci**izračun delcev za dva različna vira, pri čemer je za en primer uporabljen emisijski faktor TSP, za drug primer pa emisijski faktor za PM₁₀. Za dani primer je faktor: delci_ TSP +PM₁₀

ZBIRNI PREGLED EMISIJ PRAHU V ZRAK ZA LETI 2007 IN 2008

Onesnažilo	Emisija [kg/leto]
TSP	151.645
PM10	101.002
PM2,5	20.555
Skupni prah	225.532

Podatki, ki jih o emisijah delcev industrije zbira Agencija za okolje Republike Slovenije, so prikazani na sliki 5.

Slika 5: Kartografski prikaz emisij delcev PM₁₀ industrije in prometnih obremenitev državnih cest v letu 2011.

4. Ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti in odgovorni organi za izvajanje ukrepov

4.1 Ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije

4.1.1 Daljinsko ogrevanje in oskrba s plinom

4.1.1.1 Izboljšava strukture rabe energentov v sistemu daljinskega ogrevanja in optimizacija obratovanja

V sistemu daljinskega ogrevanja je treba povečevati delež toplote, pridobljene na podlagi toplotne obdelave odpadkov v Toplarni Celje, in toplote, proizvedene iz biomase v Furnirnici Merkscha.

Obratovanje toplotnih virov in distribucijskega omrežja je treba optimirati s ciljem zmanjšanja toplotnih izgub in manjše porabe električne energije. Z znižanjem obratovalnih stroškov se bo povečala konkurenčnost cen dobavljene energije in povečal odjem toplotne energije iz sistema daljinskega ogrevanja.

Nosilke ukrepa: država, občina, Energetika Celje.

4.1.1.2 Širitev sistema daljinskega ogrevanja

Občina v svojih aktih določi, da za območja z večjo gostoto odjema, kjer omrežje daljinskega ogrevanja že obstaja ali je predvideno (LEK določa območja daljinskega ogrevanja in oskrbe z zemeljskim plinom), velja daljinsko ogrevanje za prednostni način ogrevanja. Občina ta območja v svojih aktih določi na parcelno številko natančno. Potrebne podatke za namen izvajanja dodatnih spodbud iz tega načrta dostavlja Eko skladu j. s.

V sistem daljinskega ogrevanja se vključi kotlarna Plava laguna.

Nosilke ukrepa: država, občina, Energetika Celje.

4.1.1.3 Povečevanje odjema iz daljinskega ogrevanja

Na področju daljinskega ogrevanja je treba zagotoviti ogrevanje javnih in zasebnih objektov iz tega sistema. Preučiti je treba možnost uporabe daljinskega ogrevanja za hlajenje prostorov.

Cilj je, da se preuči in izvede razširitev odjema iz daljinskega ogrevanja pred ogrevalno sezono 2014/2015.

Priključevanje objektov na sistem daljinskega ogrevanja se spodbuja s subvencijami za postavitve toplotne postaje. Sredstva za subvencijo zagotovijo država in lokalna skupnost, ki zagotovijo tudi sredstva za izgradnjo vročevoda.

Nosilke ukrepa: država, občina, Energetika Celje.

4.1.1.4 Ugotavljanje možnosti in spodbujanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso (DOLB) v primestnih naseljih in vaseh

V primestnih naseljih in okoliških vaseh je vzpostavljanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso ukrep, ki zaradi nadomestitve obstoječih, večinoma zastarelih ogrevalnih naprav, prispeva k izboljševanju kakovosti zunanjega zraka. Občina določi območja, kjer je smiselna izgradnja mikro sistema daljinskega ogrevanja na lesno biomaso. Občina aktivno sodeluje pri informiranju občanov in spodbujanju uveljavljanja obstoječih vzpodbud v ta namen.

Cilj je, da bi bil do leta 2015 v občini postavljen vsaj en mikro sistem daljinskega ogrevanja na lesno biomaso.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.1.1.5 Širitev plinovodnega omrežja

Občina v svojih aktih določi, da za območja, kjer plinovodno omrežje že obstaja ali je predvideno (LEK), velja oskrba z zemeljskim plinom za prednostni način ogrevanja.

V skladu s tem občina zgradi plinovodno omrežje na primestnih območjih.

Nosilki ukrepa: občina, Energetika Celje.

4.1.1.6 Povečevanje priključevanja objektov na plinovodno omrežje

Na področju oskrbe z zemeljskim plinom je treba zagotoviti ogrevanje javnih in zasebnih objektov iz tega sistema.

V prostorskih aktih je treba upoštevati priključevanje novih objektov na obstoječe omrežje plinovoda ali toplovoda.

Cilj je, da se stalno izvajajo aktivnosti za razširitev odjema.

Priključevanje objektov na plinovodno omrežje se spodbuja s subvencijami za izvedbo plinovodnih napeljav in zamenjavo kurilnih naprav.

Nosilke ukrepa: država, občina, Energetika Celje.

4.1.2 Ukrepi na področju naprav za ogrevanje gospodinjstev

4.1.2.1 Dodatno spodbujanje ukrepov zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustreznimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije

Zastarele kurilne naprave za ogrevanje gospodinjstev so eden izmed glavnih virov onesnaževanja zraka. Da bi spodbudili pospešeno zamenjavo zastarelih kurilnih naprav s sodobnejšimi, varnejšimi in varčnejšimi (energetska učinkovitost novih kurilnih naprav je najmanj 90 %) in hkrati upoštevali cilje za povečanje deleža obnovljivih virov v energetske bilanci na državni ravni, se v okviru razpisov države za spodbujanje vgradnje sodobnih kurilnih naprav na biomaso, toplotnih črpalk in drugih načinov uporabe obnovljivih virov energije za ogrevanje določijo ugodni pogoji. Deležu spodbud, ki veljajo za območje celotne države, se dodajo sredstva države in občin. Subvencije države in občine za območje, ki je v skladu z občinskimi akti predvideno za daljinsko ogrevanje ali za oskrbo z zemeljskim plinom kot prednostnima načina ogrevanja, ne bo mogoče dobiti.

Vgradnja kotlov na zemeljski plin ob istočasni priključitvi na sistem distribucije plina na območju, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina, se lahko spodbuja z dodatnimi subvencijami države in občine.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.1.2.2 Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah

Ministrstvo, pristojno za kmetijstvo in okolje, vzpostavi, vzdržuje in izboljšuje spletno mesto za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se izvaja promocija spletnega mesta in se informacije sporočajo gospodinjstvom tudi na druge načine. Občina pred vsako kurilno sezono na krajevno primeren način oglašuje spletno mesto in v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za kmetijstvo in okolje, po svoji oceni na podlagi spletnega mesta v gospodinjstva dostavlja ustrezna tiskana gradiva.

Ministrstvo pred začetkom kurilne sezone in v času povečanih možnostih slabše kakovosti zunanjega zraka na posameznih območjih sporoči informacijo o pomembnosti pravilne uporabe lesne biomase kot goriva.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.1.2.3 Prepoved uporabe premoga v malih kurilnih napravah

Država in občina proučita ukrep prepovedi uporabe premoga v malih kurilnih napravah na prekomerno onesnaženem območju z možnostjo daljinskega ogrevanja in oskrbe z zemeljskim plinom, da bi preprečile ponovno uporabo premoga in obremenitev zraka s trdnimi delci. Pospešuje se uporaba drugih primernih obnovljivih virov energije, ki manj obremenjujejo okolje kakor premog.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.1.2.4 Izvajanje poostrelega nadzora nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah

Občina ozavešča uporabnike o škodljivosti kurjenja z neustreznimi gorivi v malih kurilnih napravah. Država izvaja poostren nadzor nad kurjenjem gorljivih odpadkov v malih kurilnih napravah. Država bo povečala učinkovitost delovanja dimnikarske službe za izvajanje tega ukrepa in izboljša sistem, ki bo omogočal izvedbo ukrepa.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.1.3 Horizontalni ukrepi

4.1.3.1 Lokalni energetske koncepti

Občina bo pri prenovi lokalnega energetskega koncepta med glavne usmeritve dokumenta vključila zahteve za varstvo zraka. Lokalni energetske koncept mora temeljiti na učinkoviti rabi energije, obnovljivih virih energije, pri oskrbi s toploto pa mora imeti prednost daljinsko ogrevanje pred individualnimi načini ogrevanja, pri čemer ima prednost uporaba zemeljskega plina za ogrevanje.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.1.3.2 Informiranje in spodbujanje zmanjševanja toplotnih izgub stavb

Z zmanjševanjem toplotnih izgub stavb se zmanjšuje potreba po toploti za ogrevanje in v prvem približku sorazmerno tudi emisije zaradi ogrevanja. Energetska sanacija stavb je primarni dolgoročni ukrep za zmanjšanje onesnaževanja zraka. Aktivnosti Energetske svetovalne službe »ENSVET« se okrepijo in nadgradijo, občina pa občane informira o možnosti in koristnosti uporabe energetskih

nasvetov. Občina izvede dodatno informiranje občanov o nepovratnih sredstvih in kreditih, ki jih Eko sklad j. s. v okviru svojih dejavnosti namenja v ta namen. Občina spodbuja uvajanje energetskega izkaznika stavb na svojem območju. Deležu spodbud, ki veljajo za območje celotne države, bodo predvidoma dodana sredstva države in občin. Država v sodelovanju z občino spodbuja vključevanje zasebnih investitorjev v izvajanje ukrepov energetske prenove večstanovanjskih zgradb.

Občina informiranje občanov izvaja s pomočjo lokalne energetske agencije. Svetovanja potekajo na delavnicah in z drugimi oblikami komunikacijskih sredstev.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.1.3.3 Energetska sanacija javnih stavb

V javnih objektih se spodbujajo izvedbe energetskega pregleda in izdelajo načrti energetske prenove stavb, pri čemer ima prednost energetska sanacija stavb pred morebitno zamenjavo načina ogrevanja.

Energetska sanacija javnih objektov se spodbuja s kohezijskimi sredstvi.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.1.3.4 Spodbujanje gradnje nizkoenergetskih objektov

Promovirala in finančno spodbujala se bo gradnja nizkoenergetskih objektov in pasivnih stavb prek Eko sklada j. s.

Občina prouči svoje prostorske akte in uvede obveznost gradnje novih objektov, ki ustrezajo standardom energetske učinkovitosti.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.1.3.5 Natančna evidenca malih kurilnih naprav

Izvajalci dimnikarske javne službe vzpostavijo in pošiljajo evidence kurilnih naprav in izmerjenih vrednostih emisij dimnih plinov (vrsta, tip, starost, moč kurilne naprave, rezultati meritev dimnih plinov, vrsta goriva, vlažnost drv ipd.). V ta namen ministrstvo, pristojno za okolje, zagotovi ustrezne enotne obrazce in programsko opremo ter določi skrbnika evidenc, ki se vzpostavijo za celotno Slovenijo. Država izvede povezljivost evidenc o nepremičninah Geodetske uprave Republike Slovenije in evidenc o energetskih izkaznicah stavb.

Nosilci ukrepa: država, izvajalci dimnikarske javne službe.

4.2 Ukrepi na področju prometa

4.2.1 Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta

Občina po svoji presoji pripravi celovito prometno študijo z vključeno trajnostno mobilnostjo, ki zagotovi strokovne podlage za prostorsko načrtovanje in urejanje prometa na območju mesta.

Prometna študija se pripravi v sodelovanju s Policijo, predstavniki nevladnih organizacij, ki delujejo na področju trajnostne mobilnosti, in predstavniki prebivalcev občine. Prometna študija se v nadaljevanju uporabi za urejanje prometa na območju mesta.

Občina v svoje akte in programe na področju prometa v skladu s finančnimi in prostorskimi možnostmi vključi naslednje prednostne ukrepe:

- predlagane nove poti javnega potniškega prometa (v nadaljnjem besedilu: JPP),
- spodbujanje kolesarjenja tudi z umestitvijo novih kolesarskih stez in peš prometa.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.2.2 Uvedba mestnega potniškega prometa

Občina vzpostavi mestni potniški promet, ki bo povezan s primestnim potniškim prometom.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.2.3 Uvajanje vozil na stisnjeni zemeljski plin in električnih vozil.

Občina v sodelovanju z zasebnimi investitorji preuči možnost vzpostavitve infrastrukture na stisnjeni zemeljski plin za uporabo vozil na stisnjeni zemeljski plin, spodbuja uporabo električnih vozil in pripravi načrt za prehod na čistejša goriva. V tem okviru se posebna pozornost nameni javnim gospodarskim službam in koncesionarjem.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.2.4 Zagotovitev območij za parkiranje koles

Občina v okviru javno-zasebnega partnerstva preuči možnosti za izgradnjo in ureditev nadstrešnic za parkiranje koles na železniških postajah ter možnosti ureditve parkiršč za kolesa pred najbolj obiskanimi javnimi stavbami v mestu ter na drugih območjih, kjer so te potrebne.

Najprej se zgradijo kolesarska postajališča pred železniško postajo, avtobusno postajo in objekti javnega pomena (občinske stavbe, Upravna enota Celje), kjer že obstajajo zadostne površine za izvedbo tega ukrepa.

Nosilki ukrepa: občina, Slovenske železnice.

4.2.5 Nadgraditev obstoječih postaj/postajališč JPP za večjo prometno varnost in standarde kakovosti storitev JPP

Občina zagotovi izboljšanje povezav pločnikov do avtobusnih postajališč in ureditev varnih dostopov.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.2.6 Trajnostna parkirna politika

Pripravi se študija izvedljivosti vzpostavitve parkirnega režima, s katerim se z vozovnico za vlak ali avtobus pridobi pravica do brezplačnega parkiranja. Sistem bi bilo treba razvijati v okviru predvidene trase JPP (projekt v pripravi) ter v sodelovanju s sosednjimi občinami (sever – Vojnik, jug – Laško, vzhod – Štore/Šentjur, zahod – Žalec/Šempeter) na parkiriščih v bližini železniških postaj (t. i. park&ride).

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.2.7 Urejanje javnega potniškega prometa

Ob obnovi voznega parka izvajalca JPP se pospešeno izvaja zamenjava vozil, ki ustrezajo standardu najmanj EEV ali Evro 6. Ukrep subvencionira država, za kar je treba zagotoviti dodatne vire.

Izvede se projekt enotna vozovnica, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za promet.

Za povečevanje deleža javnega potniškega prometa se prilagodi vozni red z možnostjo povečanja pogostnosti odhodov mestnih avtobusov.

Posebna pozornost se nameni povezavam naselij z železniškimi postajami za zadovoljitev potreb po mobilnosti dnevnih migrantov, pri čemer je treba zagotoviti večjo točnost in zanesljivost železniškega prometa. Vozni redi in povezave rednih in šolskih prog prevozov se dodatno uskladijo. Občina dodatno uredi subvencioniranje šolskih, dijaških in upokojenskih letnih vozovnic. Občina preuči možnost uvedbe brezplačnega prevoza na železniško postajo ob prometnih konicah.

Nosilci ukrepa: občina, država, prevoznik.

4.2.8 Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov in trajnostne mobilnosti

Subjekti javnega sektorja in gospodarstva na območju občine za svoje potrebe izdelajo mobilnostne načrte, v katerih določijo ukrepe za povečanje trajnostne mobilnosti:

- odgovorno rabo avtomobila, portal za dogovore o skupnih vožnjah,
- spodbujanje hoje z načrti pešpoti, službenim dežnikom, garderobami,
- spodbujanje kolesarjenja z varnimi kolesarnicami, službenim kolesom, kolesarju prijaznim delovnim mestom,
- spodbujanje uporabe JPP, kot so informacije o povezavah, potovalni načrt,
- zmanjševanje potovalnih potreb z delom na domu, gibljivim delovnim časom, telekonferencami,
- drugi ukrepi na predlog nosilca naloge.

V letih 2013 in 2014 ta načrt izdelajo subjekti javnega sektorja (občine, državni organi in drugi subjekti javnega sektorja) ter gospodarstva.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi pristojnimi ministrstvi do konca leta 2013 pripravi enotne usmeritve za izdelavo načrtov z vzorcem načrta in ga pošlje vsem subjektom javnega in gospodarskega sektorja na območju občine.

Občina načrte izdelava do konca leta 2013, državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva pa do konca leta 2014.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva na območju občine morajo medsebojno uskladiti ukrepe iz svojih načrtov.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva izvajanje ukrepov iz načrta intenzivirajo tako, da se bo načrt v celoti izvajal najmanj do konca leta 2015.

Občina izvaja promocijo ukrepov za zmanjševanje emisij delcev iz prometa.

Nosilci ukrepa: občina, država, posamezni subjekti javnega sektorja in gospodarski sektor.

4.2.9 Preusmeritev tovornega prometa na železnico

Zaradi večjega števila tovornega prometa, ki ga uporabljajo predvsem večji industrijski obrati, ki delujejo v gradbeni, kemični, steklarski in drugi industriji, se ocenjuje, da so emisije prahu iz tovornega cestnega prometa dokaj visoke, zato jih je treba znatno zmanjšati. Preučijo se možnosti, da se večji del tovornega prometa preusmeri na železnico.

Regionalna gospodarska zbornica v sodelovanju z Slovenskimi železnicami izvaja promocijo storitev železnice za tovorni transport.

Nosilci ukrepa: država, izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine, in Regionalna gospodarska zbornica Celje.

4.2.10 Izboljšanje cestne infrastrukture, namenjene kolesarjem in pešcem

Izboljšala se cestna infrastruktura, namenjena pešcem in kolesarjem ob državnih cestah, da bi omogočili nemotorizirane oblike prevoza iz bližnjih zaselkov.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.2.11 Ukrepi za zmanjšanje emisij zaradi zimskega posipanja cest

Ceste se bodo v čim večji meri plužile, da bo manjša potreba po posipanju. Ceste se bo posipalo le s soljo (natrijevim kloridom) oziroma s soljo z dodatki kalcijevih in magnezijev kloridov. Posipanje z drobljenimi kamnitimi agregati je dopustno samo v izjemnih primerih posebnih vremenskih situacij. Ti izjemni primeri se opredelijo v planih zimske službe. Navedeno velja tudi za posipanje površin za pešce. Posip s kamnitimi agregati se še vedno dopusti na malo ali zelo malo obremenjenih cestah z nižjega reda strmimi nakloni izven naselij in na makadamskih voziščih, kjer bi drugačen način zimskega vzdrževanja povzročal prevelike težave pri odvijanju prometa. Ti odseki cest morajo biti opredeljeni v planih zimske službe.

Nosilki ukrepa: občina, država.

4.2.12 Poostren nadzor nad izvajanjem predpisa, ki ureja nalaganje in pritrjevanje tovora v cestnem prometu

Država izvaja poostren nadzor nad izvajanjem predpisa, ki ureja nalaganje in pritrjevanje tovora v cestnem prometu.

Nosilka ukrepa: država.

4.2.13 Komunalna vozila in taksi služba

Komunalna podjetja v urbanem okolju uporabljajo novejša vozila. Preučijo se pospešena obnova vozne parka komunalnih služb in drugih javnih služb z vozili, ki ustrezajo standardu EEV ali Euro 6, ter z vozil na zemeljski plin ali električni pogon.

Občina določi pogoje za taksi službo, ki prispevajo k zmanjšanju emisij delcev.

Nosilci ukrepa: občina, izvajalci občinskih komunalnih javnih služb.

4.2.14 Zmanjšanje hitrosti na avtocestah

Na avtocestah na vplivnem območju mesta Celje se v zimski sezoni omeji hitrost na 110 km/h.

Nosilka ukrepa: država.

4.3 Ukrepi na drugih področjih

4.3.1 Izvajalci gospodarskih dejavnosti

4.3.1.1 Uveljavitev sistema ravnanja z okoljem

Izvajalci gospodarskih dejavnosti v vseh podjetjih izvedejo usposabljanje za uveljavitev sistema ravnanja z okoljem, ki zajema pripravo načrta usposabljanja, organizacijske prilagoditve in načrt investicij.

4.3.1.2 Zmanjševanje ubežnih emisij

Izvajalci gospodarskih dejavnosti pripravijo program za zmanjševanje ubežnih emisij, v katerem določijo njihov izvor in izvedejo ukrepe za njihovo zmanjšanje.

4.3.1.3 Spodbujanje tehnologij BAT

Izvajalci gospodarskih dejavnosti v okviru BAT spodbujajo tehnologije, ki najmanj obremenjujejo zrak z delci PM₁₀.

4.3.1.4 Zmanjševanje prašenja pri prevozu sipkega tovora

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo prevoz sipkega tovora v pokritih tovornjakih ali cisternah.

Pri pretovoru trdnih snovi je treba:

- popolno ali v pretežni meri zaprtje prostorov, kjer se izvaja pretovor;
- odsesavanje lijakov na presipnih mestih;
- uporaba učinkovitih sistemov filtriranja in zbiranja delcev iz ubežnih emisij (filtri);
- kontrolirano delovanje odsesovalnih naprav;
- uporaba vetrobranov pri pretovoru na odprtem;
- prepoved pretovora pri visokih hitrostih vetra (določiti mejo v m/s);
- prilagajanje višine iztresa spreminjajoči se višini nasutja;
- prašenje – megličenje z vodo na izstopnih odprtinah in v zbirnih lijakih.

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo kontrolirano izvajanje pretovora sipkega tovora v cisterne, s čimer se zmanjšajo enkratni izpusti sipkega tovora v okolico. Zagotavljajo se tudi naslednje aktivnosti:

- prekrivanje transportnih tokov sipkih tovorov;
- zapiranje strojev in druge opreme za obdelavo trdnih snovi (mletje, mešanje);
- tesnjenje mest, kjer lahko nastane ubežna emisija.

4.3.1.5 Zmanjševanje prašenja deponij, gradbišč in voznih površin podjetij

Izvajalci gospodarskih dejavnosti proučijo in uporabljajo nove metode koagulacije, ki zagotavljajo učinkovito zmanjševanje prahu.

Izvajalci gospodarskih dejavnosti izvajajo pranje gum v vseh primerih, ko bi ta povzročala dodatno obremenitev zraka z delci.

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo sistem vlaženja deponij peska in trdnih snovi na odprtih skladiščih in dvoriščih; v primeru daljše suše zagotavljajo mokrenje dvorišč, ki so huje obremenjeni. Priporoča se zviševanje vlažnosti materialov v primerih, ko to ne vpliva na kakovost proizvoda.

4.3.2 Ozelenitev mesta

Na površine rastlin se absorbirajo delci in na ta način pripomorejo k znižanju koncentracij PM_{10} v zraku. Rastline absorbirajo tudi druga onesnaževala, kakor so dušikovi oksidi in ozon, in tako pripomorejo k izboljšanju kakovosti zraka. Zelene površine prispevajo tudi k zmanjševanju mestnega toplotnega otoka, izboljšajo mikro klimo in so eden izmed ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam. Obstoječe zelene površine v mestu se skrbno varujejo, hkrati pa se pri načrtovanju novih zelenih površin upošteva njihov pomen za kakovost zraka tako pri obsegu novih zelenih površin kakor tudi pri izbiri vrst zasajenih rastlin.

Nosilka ukrepa: občina.

4.3.3 Izobraževanje in ozaveščanje

4.3.3.1 Vzpostavitev posebnega spletnega mesta za kakovost zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, vzpostavi spletno mesto za kakovost zraka z naslednjimi vsebinami:

- pomen kakovosti zraka;
- pomen čistega zraka za zdravje;
- letni podatki o preteklih emisijah ter temeljne značilnosti teh emisij časovno (analize, trendi ipd.) in podatki o učinkih ukrepov;
- viri emisij po skupinah (male kurilne naprave, promet, industrija in drugi viri);
- ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka, ki jih lahko v vsakodnevnem življenju izvajajo posamezniki in gospodinjstva;
- kratkoročni ukrepi, ki so predvideni v primeru, da gre za nekajdnevno zaporedno in visoko preseganje mejnih vrednosti;
- dostop do tega odloka;
- povezave na druga spletna mesta s področja vsebin kakovosti zraka (EU, organizacije civilne družbe s področja kakovosti zraka, evropska mesta in regije);
- kontaktni podatki.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se izvaja promocija spletnega mesta in se informacije sporočajo gospodinjstvom tudi na druge načine.

Nosilka ukrepa: država.

4.3.3.2 Izvajanje stalne medsektorske sociološko-ekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov

Ministrstvo, pristojno za okolje, izvaja stalno medsektorsko sociološko-ekonomsko analizo o socioloških, ekonomskih in drugih okoliščinah ter pogojih za ravnanje ljudi in gospodinjstev glede kakovosti zraka. Na podlagi rezultatov analize je treba letno čimbolj natančno načrtovati uporabo virov za izboljšanje kakovosti zraka in za spremembe načrtov kakovosti zraka.

Nosilka ukrepa: država.

4.3.3.3 Izobraževanje in ozaveščanje o kakovosti zunanjega zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, in občina skupaj izvedeta akcijo izobraževanja in ozaveščanja javnosti o kakovosti zraka in tem odloku takoj po sprejetju tega odloka.

Nosilki ukrepa: država, občina.

4.3.4 Zmanjševanje ognjemetov na območju občine

Občina izvede ozaveščanje prebivalstva o škodljivem učinku ognjemetov na onesnaženost zraka s PM₁₀.

Nosilka ukrepa: občina.

4.3.5 Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte

Občina zagotovi vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v svoje akte tako, da načrtovanje in izvajanje aktov zajema tudi ukrepe za boljšo kakovost zunanjega zraka iz tega odloka in drugih predpisov, ki urejajo področje kakovosti zraka.

Nosilka ukrepa: občina.

4.4 Kratkoročni ukrepi

Kratkoročni ukrepi se izvajajo s ciljem skrajšanja časa, ko so presežene dnevne mejne vrednosti PM₁₀ v zunanjem zraku. Kratkoročni ukrepi vsebujejo priporočila občanom in institucijam, da v okviru svojih možnosti začasno zmanjšajo emisije delcev pri uporabi prometnih sredstev in kurilnih naprav za ogrevanje ter drugih naprav, ki emitirajo večje količine delcev.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino pripravi zloženko s priporočili občanom za zmanjševanje emisij PM₁₀ v času prekomerne onesnaženosti s PM₁₀, vključno s priporočili o ravnanju v času prekomerne onesnaženosti za zmanjševanje vplivov na zdravje. Zloženka vsebuje tudi druge informacije o onesnaženosti zraka.

Nosilci ukrepa: občina, država, povzročitelji obremenitve.

5. Drugi podatki

V skladu s 1.10 točko priloge 7 Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11) so vsi razpoložljivi podatki ali njihovi viri, ki niso vsebovani v tem odloku objavljeni na spletni strani ministrstva, pristojnega za okolje (http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/zrak/).

3948. Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Maribor

Na podlagi prvega odstavka 24. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US in 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12 in 92/13) in za izvajanje prvega odstavka 15. člena Uredbe o kakovosti zunanega zraka (Uradni list RS, št. 9/11) izdaja Vlada Republike Slovenije

O D L O K**o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Maribor**

1. člen

(namen)

Ta odlok določa:

– območje izvajanja ukrepov, ki je zaradi prekomerne onesnaženosti zunanjega zraka (v nadaljnjem besedilu: zrak) s PM_{10} na podlagi Odredbe o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zraka (Uradni list RS, št. 50/11) uvrščeno v razred največje obremenjenosti,

– ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM_{10} za doseganje skladnosti z mejnimi vrednostmi za PM_{10} s ciljem zmanjšati škodljive vplive na zdravje in okolje,

– spremljanje učinkov izvajanja, spremembe in obdobje izvajanja ukrepov iz prejšnje alineje,

– odgovorne organe za pripravo in izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznostmi povzročiteljev obremenitve, obveznostmi izvajalcev javnih služb varstva okolja in oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja,

– podrobnejši program ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti zraka (v nadaljnjem besedilu: podrobnejši program ukrepov),

– program za analizo vzrokov onesnaženosti, spremljanje učinkov ukrepov.

2. člen

(določitev območja največje obremenjenosti)

Območje največje obremenjenosti z delci PM_{10} je območje Mestne občine Maribor (v nadaljnjem besedilu: občina).

3. člen

(opis onesnaženja in ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti)

(1) Opis območja prekomerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaževanja, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznosti povzročiteljev obremenitve, obveznosti izvajalcev javnih služb varstva okolja in oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, so določeni v prilogi, ki je sestavni del tega odloka.

(2) Pri intenzivnosti izvajanja posameznih ukrepov se upošteva tudi njihov prispevek k zmanjševanju obremenjenosti z delci $PM_{2,5}$ in drugimi onesnaževali, zmanjševanju lokalne obremenjenosti s hrupom in sinergije z zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov ter povečanjem energetske učinkovitosti.

4. člen

(naloge občine pri ocenjevanju kakovosti zraka)

(1) Občina zagotavlja izvajanje podrobnejšega ocenjevanja kakovosti zraka v skladu z zakonom, ki ureja varstvo okolja, in v skladu s predpisom, ki ureja ocenjevanje kakovosti zunanjega zraka. Rezultate ocenjevanja kakovosti zraka občina pošlje Agenciji Republike Slovenije za okolje (v nadaljnjem besedilu: agencija).

(2) Ob prekoračitvi mejnih dnevni vrednosti mora občina o tem takoj obvestiti agencijo zaradi izvajanja kratkoročnih ukrepov iz 7. člena tega odloka.

5. člen

(spodbude države in občine)

(1) Investicijski projekti gospodinjstev za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi napravami za ogrevanje stavb ter obnova posameznih delov ali celotnega zunanega ovoja stavb, ki jih spodbuja Eko sklad, j. s., in veliki zavezanci z nepovratnimi sredstvi na podlagi predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih (v nadaljnjem besedilu: subvencije), se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(2) Upravičenci do spodbud za zamenjavo kotlov na katero koli vrsto goriv z novimi kotli na lesno biomaso in vgradnjo toplotnih črpalk za ogrevanje stavb iz predpisa, ki ureja spodbujanje učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije, in predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, do teh spodbud niso upravičeni na območju, kjer je z občinskimi akti ali lokalnim energetskega konceptom kot prednostni način ogrevanja stavb določeno daljinsko ogrevanje, razen če so ti kotli namenjeni za daljinsko ogrevanje. Če je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina, upravičenci do spodbud niso upravičeni do spodbud za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi kotli na lesno biomaso.

(3) Vgradnja kotlov na zemeljski plin ali toplotnih postaj ob hkratni priključitvi na sistem distribucije zemeljskega plina ali omrežje daljinskega ogrevanja na območju, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina ali toplota iz daljinskega ogrevanja, se lahko spodbuja s subvencijami države in občine.

(4) Občina za namen dodeljevanja subvencij zagotovi Eko skladu, j. s., in ministrstvu, pristojnemu za energijo, podatke o meji območja iz 2. člena tega odloka na parcelo natančno in podatke o mejah območij, kjer je kot prednostni način ogrevanja določeno daljinsko ogrevanje ali uporaba zemeljskega plina, prav tako na zemljiško parcelo natančno.

(5) Investicijski projekti za uporabo goriv ali tehnologij, ki imajo majhne emisije delcev, v javnem potniškem prometu ali v vozilih, ki jih uporabljajo lokalne javne službe, se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(6) Veliki zavezanci iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, pridobijo podatke iz četrtega odstavka tega člena od Eko sklada, j. s.

(7) Eko sklad, j. s., pri potrditvi programa za izboljšanje energetske učinkovitosti iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, upošteva določbe tega odloka.

6. člen

(obveznost priprave načrtov trajnostne mobilnosti)

(1) Občina v sodelovanju z državo pripravi akcijski načrt za trajnostno mobilnost, ki mora vključevati ukrepe za izboljšanje kakovosti zraka v občini, predvsem glede PM_{10} .

(2) Država lahko spodbuja izvajanje ukrepov trajnostne mobilnosti v občini z dodatnimi programi oziroma subvencijami.

7. člen

(kratkoročni ukrepi)

(1) Agencija dnevno napoveduje možnost čezmerne onesnaženosti z delci PM_{10} za prihodnje dni na območju iz 2. člena tega odloka.

(2) V primeru napovedane čezmerne onesnaženosti z delci PM_{10} je priporočljivo, da posamezniki in pravne osebe:

– zmanjšajo ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov, kjer se kot energent uporabljajo tekoča ali trdna goriva;

– uporabljajo goriva za ogrevanje prostorov, ki sproščajo nižje emisije delcev, če imajo to možnost;

– uporabljajo javni prevoz;
 – zmanjšajo uporabo osebnih vozil;
 – ne izvajajo dejavnosti na prostem, pri katerih se sproščajo večje količine delcev.

(3) Agencija razglasi prenehanje obdobja povečane onesnaženosti s PM₁₀, ko oceni, da zaradi spremenjenih meteoroloških razmer mejne vrednosti za PM₁₀ tisti ali naslednji dan ne bodo več prekoračene.

(4) O napovedani čezmerni onesnaženosti z delci PM₁₀ iz prvega odstavka tega člena in o priporočilih iz drugega odstavka tega člena ter o prenehanju iz prejšnjega odstavka agencija nemudoma obvesti občino in sredstva javnega obveščanja.

8. člen

(program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

(1) Agencija v sodelovanju z občino pripravi program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov izvajanja ukrepov za zmanjševanje onesnaženosti zraka.

(2) Program iz prejšnje točke vsebuje:

a) meritve ravni onesnaženosti ter kemično in elementno speciacijo delcev PM₁₀ v zraku,

b) emisijske evidence s primerno krajevno in časovno resolucijo za:

– modeliranje disperzije PM₁₀ v zraku,
 – ugotavljanje sprememb emisij zaradi izvedenih ukrepov in drugih vzrokov,

– pripravo scenarijev zmanjševanja emisij,

c) kemično in elementno speciacijo značilnih virov PM₁₀ na območju občine za določevanje virov s pomočjo receptor-skih modelov,

d) zajem in pripravo meteoroloških podatkov, ki bodo omogočali ustrezno analizo obdobja s preseženimi mejnimi vrednostmi PM₁₀ in modeliranje disperzije PM₁₀ v specifičnih pogojih na območju občine,

e) analizo situacij s preseženimi koncentracijami PM₁₀ ob upoštevanju značilnosti virov in meteoroloških razmer,

f) modeliranje vpliva virov sedanjih emisij PM₁₀ na onesnaženost zraka s PM₁₀ in modeliranje vpliva scenarijev emisij,

g) določevanje prispevka posameznih virov emisij na onesnaženost zraka z receptorskimi modeli in

h) sintezo in celovito interpretacijo rezultatov analiz in modeliranja iz prejšnjih alinej ter oceno učinkov izvajanja ukrepov.

(3) Pri ugotavljanju vpliva virov na onesnaženost zraka se ločeno določajo prispevek virov z območja največje obremenjenosti iz 2. člena tega odloka ter prispevek regionalnih virov in prispevek čezmejnega onesnaževanja.

(4) Agencija pripravi letno poročilo o izvajanju programa iz prvega odstavka tega člena do 31. marca za preteklo leto.

9. člen

(podrobnejši program ukrepov)

(1) Na podlagi ukrepov iz priloge tega odloka Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) sprejme podrobnejši program ukrepov za tri koledarska leta, ki je finančno ovrednoten.

(2) Podrobnejši program ukrepov iz prejšnjega odstavka pripravi ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino in ga predloži vladi v sprejetje vsaka tri leta, najpozneje do 30. septembra tistega leta, v katerem se ta program izteče, za naslednja tri leta. Podrobnejši program ukrepov se sprejme po enakem postopku kakor ta odlok.

(3) Če se v okolju bistveno spremenijo okoliščine, ki imajo pomemben in takojšen vpliv na kakovost zraka, ter bi ustrezen ukrep lahko prispeval k izboljšanju kakovosti zunanjega zraka, vendar ni vključen v prilogo tega odloka, se podrobnejši program ukrepov iz prvega odstavka tega člena lahko dopolni s tem ukrepom.

(4) Pri pripravi podrobnejšega programa ukrepov se upoštevajo tudi rezultati projektov občine glede kakovosti zraka.

10. člen

(spremembe načrta)

Na podlagi analize spremljanja učinkov izvajanja podrobnejših programov ukrepov in drugih analiz iz 8. člena tega odloka ter najboljših rešitev stanja tehnike in dobrih praks ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi ministri in občino predlaga vladi spremembe in dopolnitve odloka najpozneje do konca leta 2016.

11. člen

(uskklajevanje in nosilci ukrepov)

(1) Ukrepe usklajuje ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino.

(2) Nosilci ukrepov na državni ravni so ministrstva, pristojna za okolje, promet in energijo, ter izvajalci obveznih državnih gospodarskih javnih služb, na občinski ravni pa organi občine in izvajalci lokalnih gospodarskih javnih služb, kakor so določeni v prilogi tega odloka.

(3) Med nosilce ukrepov se štejejo tudi osebe, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, in povzročitelji obremenitve (pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost, ter posamezniki na območju občine).

12. člen

(čas izvajanja ukrepov)

Izvajanje ukrepov iz tega odloka in programa iz prvega odstavka 8. člena tega odloka traja najmanj, dokler kakovost zunanjega zraka tri koledarska leta zapored ne doseže mejnih vrednosti za delce PM₁₀, kakor so določene v predpisu, ki ureja kakovost zunanjega zraka.

13. člen

(podrobnejši program ukrepov za obdobje 2014–2016)

Podrobnejši program ukrepov za zmanjševanje onesnaženosti z delci PM₁₀ se za obdobje 2014–2016 sprejme v treh mesecih po sprejetju tega odloka.

14. člen

(izvajanje kratkoročnih ukrepov in programa za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

Agencija začne napovedovati čezmerno onesnaženost z delci PM₁₀ iz prvega odstavka 7. člena tega odloka 1. januarja 2014. Agencija pripravi program iz prvega odstavka 8. člena tega odloka do 31. marca 2014, prvo sintezo in celovito interpretacijo rezultatov analiz in modeliranja iz točke h) drugega odstavka 8. člena tega odloka pa do 31. decembra 2015.

15. člen

(začetek veljavnosti)

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00728-75/2013

Ljubljana, dne 18. decembra 2013

EVA 2013-2330-0128

Vlada Republike Slovenije

mag. Alenka Bratušek l.r.
 Predsednica

Mestni svet Mestne občine Maribor je podal soglasje k nalogam občine, kakor izhajajo iz predloga Odloka o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Maribor (gradivo Ministrstva za kmetijstvo in okolje št. 007-632/2012 z dne 1. 10. 2013), s sklepom št. 01301-13/2013 z dne 22. 10. 2013.

Priloga: Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaženosti, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov

1. UGOTOVITEV KRAJA PREKOMERNE ONESNAŽENOSTI

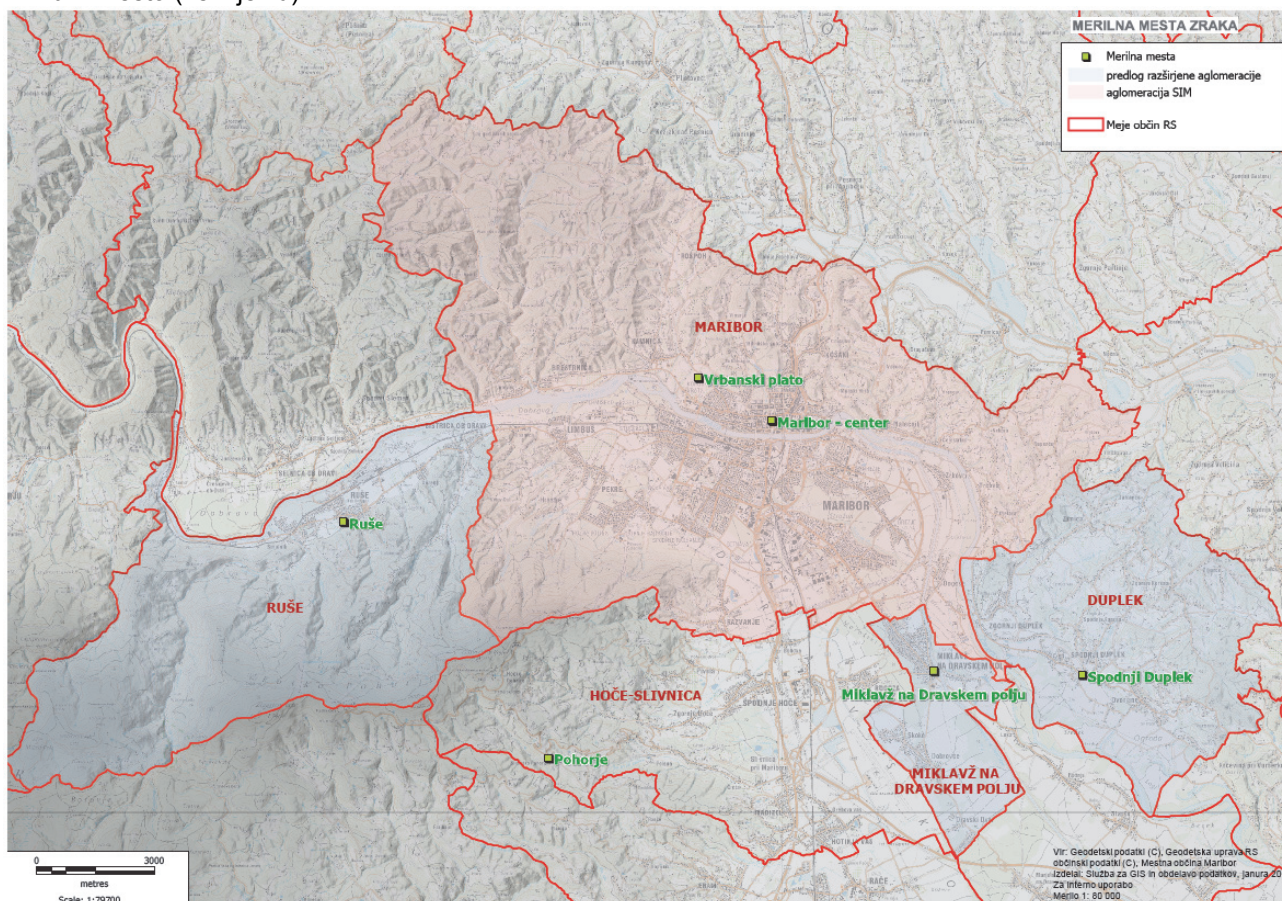
a. Območje, podobmočje, aglomeracija

Območje občine je po Odredbi o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 50/11) določeno kot aglomeracija SIM in je uvrščeno v območje I. stopnje onesnaženosti. Tu delci PM_{10} in ozon v zraku presegajo mejne in ciljne vrednosti.

Občine, ki mejijo na aglomeracijo SIM, sodijo v območje SI1, t. i. Panonsko območje, to pa spada v območje II. stopnje onesnaženosti zraka. Podatki občinske merilne mreže kažejo, da so v nekaterih izmed teh občin mejne in ciljne vrednosti za PM_{10} presežene. To velja predvsem za območje občin Duplek in Miklavž na Dravskem polju.

Meritve občinske merilne mreže zaenkrat predvsem po dolžini časovnih nizov ne ustrezajo zahtevam meritev iz Direktive 2008/50/ES, zato občine Ruše, Hoče - Slivnica, Miklavž na Dravskem polju in Duplek v tej fazi še niso vključene v aglomeracijo Maribor. Šele z določenimi aktivnostmi agencije, ki se bodo vzpostavile na podlagi tega odloka, bo mogoče tudi z disperzijskimi modeli celoviteje oceniti ravni onesnaženosti in njihove vzroke na območju občine in v njeni okolici.

b. Mesto (zemljevid)

Slika 1.1: Merilna mesta za merjenje kakovosti zraka v aglomeraciji SIM in nekaterih sosednjih občinah v letu 2012

c. Merilna postaja (zemljevid, koordinate)

Tabela 1.1: Lokacija merilnih mest v aglomeraciji SIM in sosednjih občinah v letu 2012

	Merilna mesta	GKK y	GKK x
1	Maribor — center	550305	157415
2	Vrbanski plato	5485	15847
3	Pohorje	44682	148933
4	Ruše	539500	154865
5	Miklavž na Dravskem polju	554396	151110
6	Spodnji Duplek	558130	151018

Merilno mesto Maribor – Center (v okviru državne merilne mreže) se nahaja na prometni lokaciji, znotraj t. i. cestnega kanjona, v neposredni bližini semaforiziranega križišča in avtobusne postaje.

Vrbanski plato, osrednje merilno mesto merilne mreže Maribora in sosednjih občin, se nahaja v neizpostavljenem mestnem okolju (t. i. mestno ozadje).

Merilno mesto Pohorje se nahaja na višji nadmorski višini, Ruše, Miklavž na Dravskem polju in Spodnji Duplek pa so primestna naselja.

2. SPLOŠNI PODATKI

a. Vrsta območja (mesto, industrijsko območje ali podeželje)

Območje mesta Maribor je gosto naseljeno, obdajajo ga manjša primestna naselja. Na obrobju aglomeracije SIM se začne podeželje.

Večja naselja v bližini Maribora, kakor so Ruše, Miklavž na Dravskem polju in Duplek, so postala občinska središča.

b. Ocena onesnažene površine (km²) in števila prebivalstva, izpostavljenega onesnaženju

Tabela 2.1: Površina aglomeracije SIM in sosednjih občin ter število prebivalcev

Občina	Površina v km ²	Število prebivalcev
Mestna občina Maribor	147,5	107.801 (nov 2012)
Ruše	60,8	7.584 (1.1.2011)
Miklavž na Dravskem polju	12,5	6.290 (1.1.2010)
Duplek	40	6.920 (1.12.2011)
Skupaj	260.8	133.158

c. Uporabni vremenski podatki

Najpomembnejši vremenski dejavniki so padavine, temperatura in veter.

Na obravnavanem območju je subpanonsko podnebje. Padavin je okoli 1000 mm na leto z viškom junija, trend v zadnjih letih je očitno zmanjševanje. Razlike v temperaturah so med letnimi časi precejšnje, kurilna sezona traja približno pol leta.

Slabša prevetrenost in daljša obdobja brez padavin sta dejavnika, ki neugodno vplivata na večjo onesnaženost z delci pozimi. Najbolj problematično je stanje pri inverziji v času kurilne sezone, ko se hladni zrak skupaj z onesnaževali tudi več dni zaporedoma zadržuje pri tleh. To se dogaja kljub temu, da Maribor nima izrazite kotlinske lege.

Daleč najbolj prevladujoča je ZSZ smer vetra, ki mu po pogostosti sledijo vetrovi iz JV smeri, torej po Dravski dolini navzdol in navzgor. Ti vetrovi s seboj prinesejo onesnaževala tudi od drugod (sosednja Avstrija).

d. Ustrezni topografski podatki

Maribor se je razvil na obeh bregovih reke Drave, na nadmorski višini približno 270 m. S treh smeri ga obdaja gorovje in gričevje – na jugozahodu gozdni masiv Pohorja (nad 1000 m), na severu pogorje Kozjak (okoli 700 m), na vzhodu pa gričevnate Slovenske gorice (okoli 400 m). Pri Mariboru se dolina Drave odpre, južno in jugovzhodno od mesta se razprostira Dravsko-Ptujsko polje.

Ruše so na desnem bregu Drave, približno 10 km zračne razdalje zahodno od Maribora. Območje občine je na severnih obronkih Pohorja.

Območje občine Miklavž je v celoti na ravnini Dravskega polja, s središčem približno 8 km zračne razdalje jugovzhodno od Maribora.

Območje občine Duplek obsega na južnem območju ravnico ob levem bregu reke Drave, preostali del pa je gričevnato območje Slovenskih goric. Spodnji Duplek s središčem občine je od Maribora oddaljen približno 10 km zračne razdalje.

e. Podatki o vrsti elementov na območju, ki jih je treba zavarovati

O vplivih onesnaženega zraka na gozdove, naravno in kulturno dediščino je malo raziskanega, vsekakor bi pa z izboljšanjem kakovosti zunanega zraka pomagali ohraniti te elemente.

Tabela 2.2: Gozdovi, Natura 2000 in območja naravne in kulturne dediščine – število območij, površina in delež površine v MOM

	Število območij	površina v ha	% v MOM
Površina MOM		14747	
Gozdovi		5685	38,6
Natura 2000	7	1507	10,2
Naravne vrednote - država	27	1483	10,1
Naravne vrednote - MOM	32	1478	10,0
Kulturna dediščina - MOM	326	652	4,4
Kulturna dediščina - država	560	1133	7,7

3. LASTNOSTI IN OCENJEVANJE ONESNAŽENOSTI

Občina je v skladu z veljavno zakonodajo uvrščena v poselitveno območje, za katerega so predpisane obvezne meritve kakovosti zunanega zraka. V Mariboru jih izvaja agencija v okviru državne mreže za spremljanje kakovosti zunanega zraka (DMKZ). Spremljanje kakovosti zunanega zraka je tudi stalna naloga, ki poteka v okviru merilne mreže Maribora in sosednjih občin. Obseg meritev je letno dogovorjen med izvajalcem meritev in občino ter občinama Miklavž na Dravskem polju in Hoče - Slivnica.

V Mariboru in okolici kakovostne meritve potekajo že od leta 1978, z leti so se razvijale in dopolnjevale. Osnovni merilni mesti v Mariboru sta Center v državni in Vrbanski plato (do leta 2010 je bilo to merilno mesto Tabor) v merilni mreži Maribora in sosednjih občin. Poleg naštetih so se meritve izvajale še na drugih lokacijah, kjer pa niso potekale stalno.

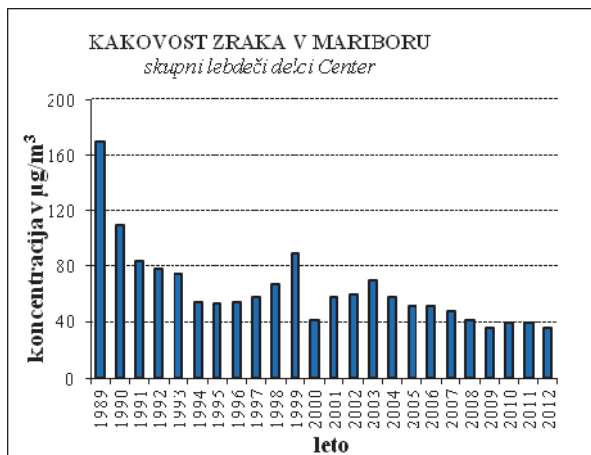
V tem dokumentu so predstavljeni tudi rezultati, pridobljeni v okviru mednarodnega projekta PMinter: Medregijski vpliv ukrepov za varstvo zunanega zraka pred onesnaževanjem z delci iz cestnega prometa in malih kurišč v slovensko-avstrijskem obmejnem prostoru.

Podrobnosti o rezultatih v celotnem dosedanjem merilnem obdobju prikazujejo tabele in slike, ki so predstavljene v nadaljevanju. Prikazujemo rezultate meritev tistih onesnaževal, ki so zanimiva za vključitev v ta dokument. V tabeli 3.1 je prikazano število preseganj mejne dnevne

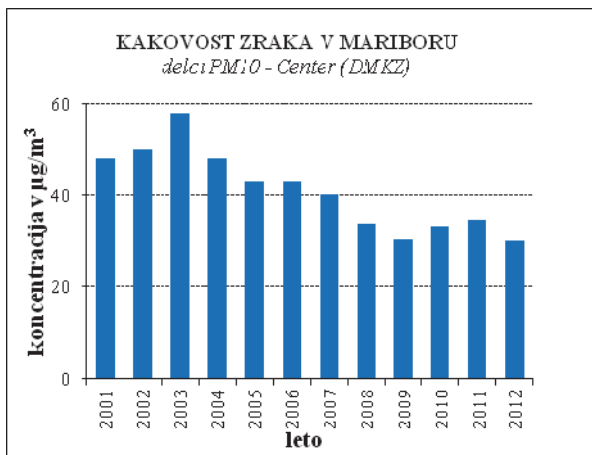
vrednosti v celotnem obdobju meritev delcev PM_{10} v Centru, na Taboru in Vrbanskem platoju. Na sliki 3.2 so rezultati meritev delcev PM_{10} : do vključno leta 2000 so se ugotavljali skupni lebdeči delci (na sliki so preračunani na PM_{10} s faktorjem 1,2) na merilnem mestu na Partizanski cesti (zavod za zdravstveno varstvo — ZZV), od leta 2001 pa delci PM_{10} (DMKZ – ARSO) na lokaciji Titova, kjer je merilno mesto tudi zdaj (Center). Na sliki 3.3 so rezultati meritev delcev PM_{10} na merilnem mestu Tabor, kjer meritve ne potekajo več. Meritve delcev $PM_{2,5}$ v Centru in na Vrbanskem platoju v dosedanjem merilnem obdobju so na slikah 3.5 in 3.6. Težke kovine svinec, kadmij, nikelj in arzen v skupnih lebdečih delcih (do leta 2000) oziroma v delcih PM_{10} iz merilnega mesta Center (v obdobju 2001—2007 je bilo merilno mesto na Taboru) so na slikah 3.7, 3.8, 3.9 in 3.10. Benzo(a)piren, ki se na merilnem mestu Center ugotavlja že od leta 1993 (najprej v skupnih lebdečih delcih, nato v delcih PM_{10}), je na sliki 3.11. Pomembno je poznati tudi kakovost zraka z dušikovim dioksidom (slika 3.12), skupnimi dušikovimi oksidi (slika 3.13) in žveplovim dioksidom (slika 3.14), ki so skupaj z amonijakom predhodniki sekundarnih delcev. Povprečna koncentracija amonijaka v letu 2011 je bila v Centru $3,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in na Vrbanskem platoju $1,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Tabela 3.1: Število preseganj mejne (za Center pred letom 2005 dopustne) dnevne vrednosti za delce PM_{10} v letih 2002-2012, merilno mesto Center

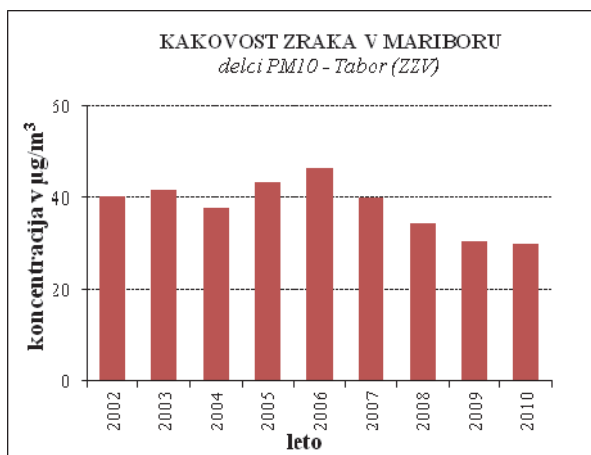
Leto	Center
2002	66
2003	129
2004	102
2005	101
2006	108
2007	91
2008	54
2009	35
2010	47
2011	65
2012	34

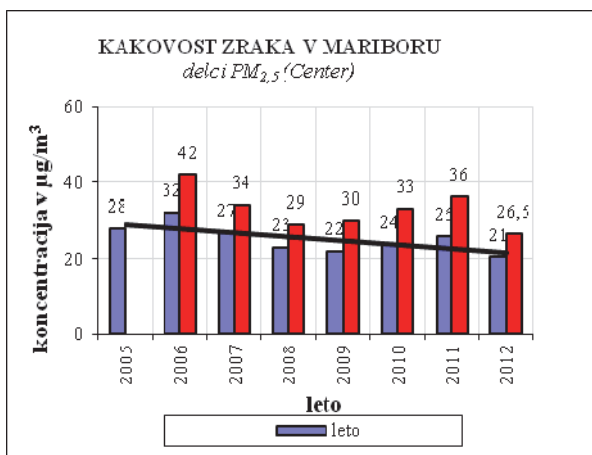
Slika 3.2: Skupni lebdeči delci v letih 1989—2012, merilno mesto Center (ZZV+DMKZ)

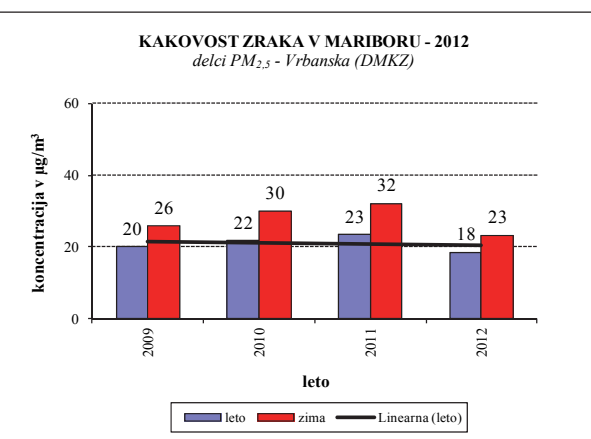
Slika 3.3: Delci PM₁₀ v letih 2001—2012, merilno mesto Center (DMKZ)

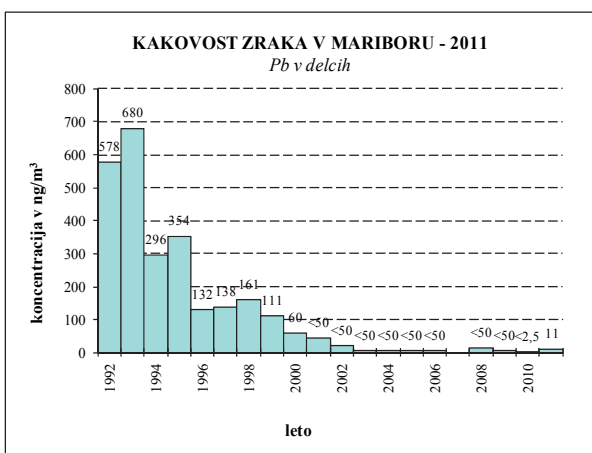
Slika 3.4: Delci PM₁₀ v letih 2002—2010, merilno mesto Tabor (ZZV)

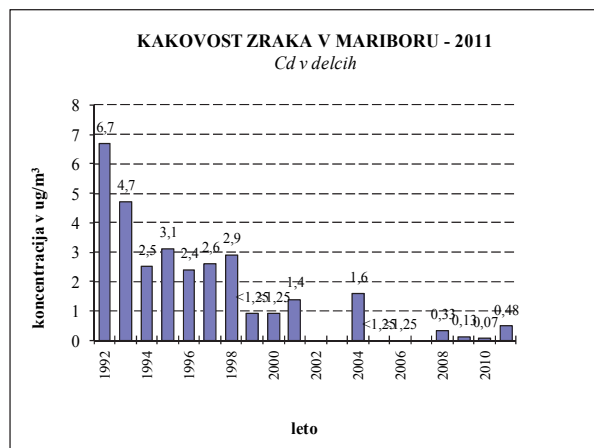
Slika 3.5: Delci PM_{2,5} v letih 2005—2012, merilno mesto Center

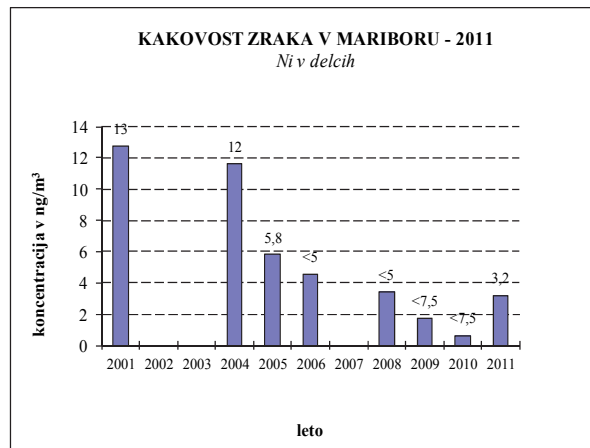
Slika 3.6: Delci PM_{2,5} v letih 2009—2012, merilno mesto Vrbanški plato

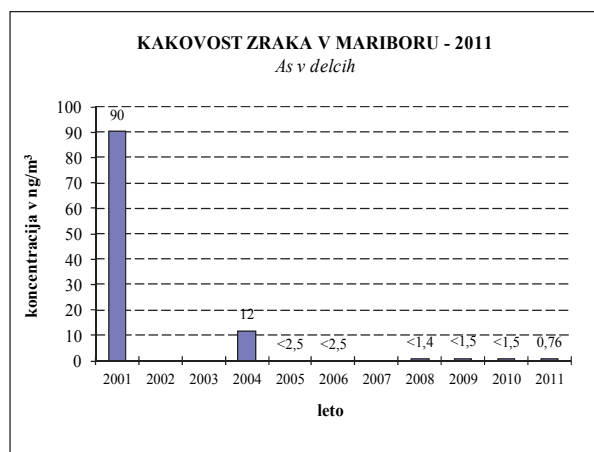
Slika 3.7: Svinec v delcih v letih 1992—2011, merilna mesta Center (ZZV)/Tabor/Center (DMKZ)

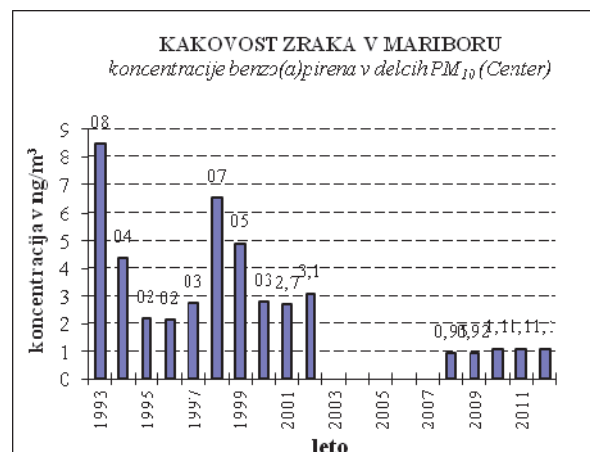
Slika 3.8: Kadmij v delcih v letih 1992—2011, merilna mesta Center (ZZV)/Tabor/Center(DMKZ)

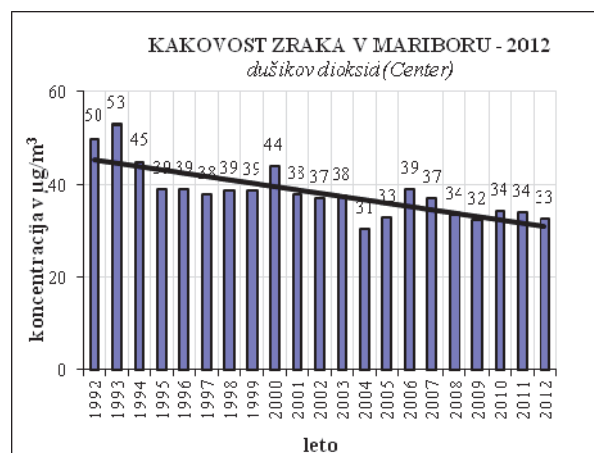
Slika 3.9: Nikelj v delcih v letih 2001—2011, merilna mesta Center (ZZV)/Tabor/Center(DMKZ)

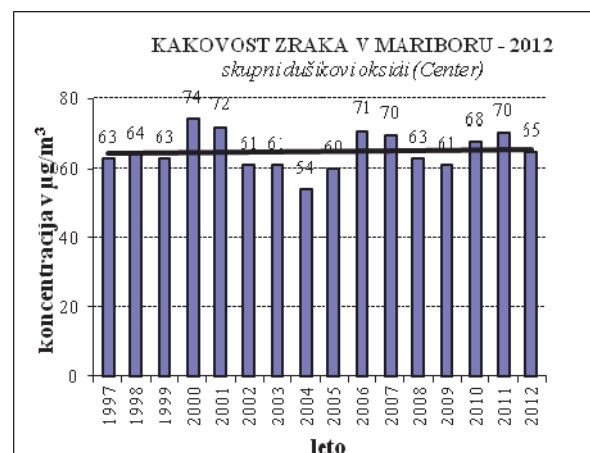
Slika 3.10: Arzen v delcih v letih 2004—2011, merilna mesta Center (ZZV)/Tabor/Center(DMKZ)

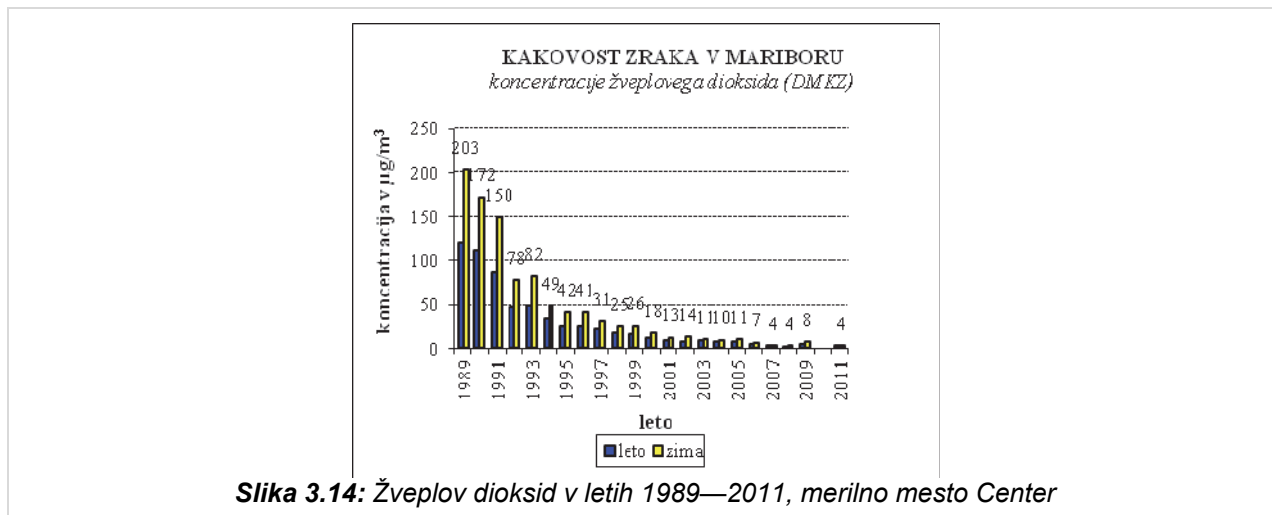
Slika 3.11: Benzo(a)piren v delcih v letih 1993—2012, merilno mesto Center

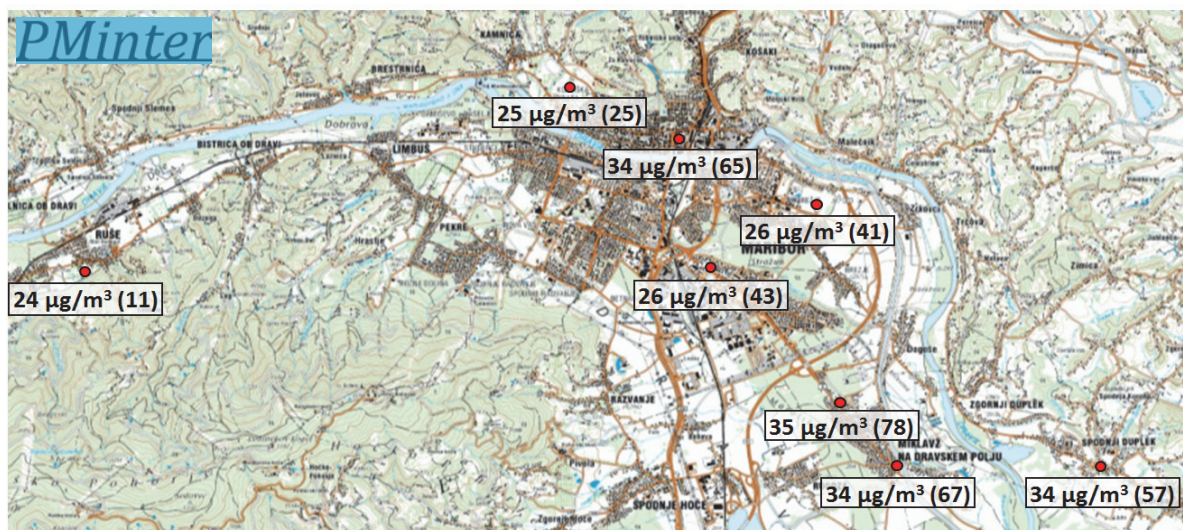
Slika 3.12: Dušikov dioksid v letih 1992—2012, merilno mesto Center

Slika 3.13: Skupni dušikovi oksidi v letih 1997—2012, merilno mesto Center

Meritve v okviru projekta PMinter, državne mreže ter mreže Maribora in sosednjih občin so v letu 2011 potekale hkrati na več merilnih mestih. Rezultati so prikazani na sliki 3.15.

Slika 3.15: Rezultati meritev delcev PM_{10} (srednja letna vrednost) in število preseganj mejne dnevne vrednosti v Mariboru in okolici v letu 2011

Kakovost zunanjega zraka z delci, ki se ugotavlja v obdobju 1989—2001 kot **skupni lebdeči delci**, se je v prvi polovici devetdesetih let bistveno znižala. Srednje letne koncentracije **delcev PM_{10}** na vseh merilnih mestih (Center, Tabor) že od leta 2007 ne presegajo mejne letne vrednosti za zaščito zdravja, pa tudi na drugih mestih (Miklavž na Dravskem polju, Ruše, Spodnji Duplek in Vrbanski plato), kjer se meri krajši čas, mejna letna vrednost ni bila nikoli presežena. Število preseganj mejne dnevne vrednosti za delce PM_{10} v Centru in na Taboru je bilo nad dovoljenim številom v koledarskem letu (35 prekoračitev) v vseh letih, le v letu 2009 ne, medtem ko na Vrbanskem platoju dovoljeno število ni preseženo. Izjema je tudi leto 2012, ko dovoljeno število ni bilo preseženo tudi v Centru. Meritve v letu 2011, ki so potekale na več mestih hkrati, so pokazale, da so primestna gosto poseljena območja, ki so sicer v drugih občinah (Miklavž in Duplek), vsaj enako, če ne še bolj obremenjena z delci PM_{10} kakor mestno središče. V mestu Maribor je obremenitev odvisna od gostote poselitve in bližine pomembnega cestnega omrežja. Koncentracije **delcev $PM_{2,5}$** imajo ciljno vrednost, ki bi morala biti dosežena leta 2013: na Vrbanskem platoju je srednje letne vrednosti niso dosegale, prav tako ne v Centru od leta 2008 do danes.

Težke kovine **svinec, kadmij, nikelj in arzen v delcih**, ki se ugotavljajo že precej časa, so v zadnjih letih pod mejno oziroma ciljnim letnimi vrednostmi za posamezno kovino, tudi že kar nekaj časa pod spodnjimi ocenjevalnimi pragovi. **Benzo(p)piren** se ugotavlja že od leta 1993;

koncentracije so bile pred letom 2008 bistveno višje in nad ciljno letno vrednostjo, ki je začela veljati šele leta 2006, v zadnjih letih pa so spet nad njo. Na Vrbanškem platoju so bile koncentracije benzo(a)pirena precej nižje kakor v Centru in pod ciljno letno vrednostjo. Koncentracije **dušikovega dioksida** niso bile čezmerne, vendar v Centru nad zgornjim ocenjevalnim pragom, koncentracije še vedno upadajo. Koncentracije **skupnih dušikovih oksidov** na Vrbanškem platoju niso presegale kritične vrednosti za varstvo rastlin v naravnem okolju, v Centru, kjer ta mejna vrednost ne velja, se koncentracije z leti niso bistveno spreminjale. Koncentracije **žveplovega dioksida** so se znižale precej pod sedaj veljavne mejne vrednosti, pa tudi kratkotrajne mejne vrednosti za zaščito zdravja že dolgo niso več presežene. Koncentracije **ogljikovega monoksida** in **benzena** so že dalj časa ustrezne in pod normativnimi vrednostmi za zaščito zdravja ljudi.

Za vsa onesnaževala, razen za ozon, je značilno, da so koncentracije bistveno višje v zimskem kakor v poletnem času: dušikov dioksid in skupni dušikovi oksidi, delci PM₁₀ in PM_{2,5}, ogljikov monoksid, benzen, benzo(a)piren in težke kovine v delcih PM₁₀ v Centru in na Vrbanškem platoju. Srednja koncentracija delcev je bila na primer v letu 2012 v poletnem času le 23 µg/m³ v Centru in 19 µg/m³ na Vrbanškem platoju, kar je blizu mejne letne vrednosti za zaščito zdravja, ki jo predlaga Svetovna zdravstvena organizacija. Prav tako je bilo v poletnem času v Centru zabeleženih le malo prekoračitev mejne dnevne vrednosti za delce PM₁₀ — v letu 2012 so bile 4 (verjetno večina zaradi bližnjega gradbišča), v letu 2011 pa ni bilo prekoračitev.

Tehnike, uporabljene pri ocenjevanju onesnaženosti

V celotnem merilnem obdobju se je uporabljala ustrezna metodologija, zagotavljala se je redna kakovost meritev in analiz v skladu z zahtevami veljavnih predpisov. Vse izmerjene vrednosti so bile v času meritev ocenjene glede na veljavni predpis, končna ocena pa temelji na zahtevah trenutno veljavnih *Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11)*, *Uredbe o arzenu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih aromatskih ogljikovodikih v zunanjem zraku (Uradni list RS, št. 56/06)* in *Pravilnika o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 55/11)*. V nadaljevanju predstavljeni rezultati meritev so ocenjeni na podlagi trenutno veljavnih mejnih vrednosti, ki so v naslednji tabeli 3.2.

Tabela 3.2: Mejne in ciljne vrednosti kakovosti zunanjega zraka

Onesnaževalo	Enota	URNA	URNA	DNEVNA	DNEVNA	LETNA
		mejna	ŠT	mejna	ŠT	mejna
žveplov dioksid	µg/m ³	350	24	125	3	20***
dušikov dioksid	µg/m ³	200	18	-	-	40
delci PM ₁₀	µg/m ³	-	-	50	35	40
delci PM _{2,5}	µg/m ³	-	-	-	-	25**
svinec	µg/m ³	-	-	-	-	0,5
benzen	µg/m ³	-	-	-	-	5
ogljikov monoksid	mg/m ³	10*	-	-	-	-
ozon	µg/m ³	120**	25	-	-	-
arzen	ng/m ³	-	-	-	-	6**
kadmij	ng/m ³	-	-	-	-	5**
nikelj	ng/m ³	-	-	-	-	20**
benzo(a)piren	ng/m ³	-	-	-	-	1**

ŠT dovoljeno število preseganj mejne/ciljne vrednosti

* največja dnevna osemurna srednja vrednost

** ciljna vrednost

*** kritična vrednost za varstvo rastlin

4. VIRI ONESNAŽEVANJA

Glavni viri emisij so promet, pridobivanje energije v kurilnih napravah in industrija, omeniti velja tudi prispevek regionalnega in daljinskega transporta onesnaževal. V nadaljevanju navajamo nekaj temeljnih značilnosti posameznega vira onesnaževanja.

- a. Glavni viri emisij, ki povzročajo onesnaževanje

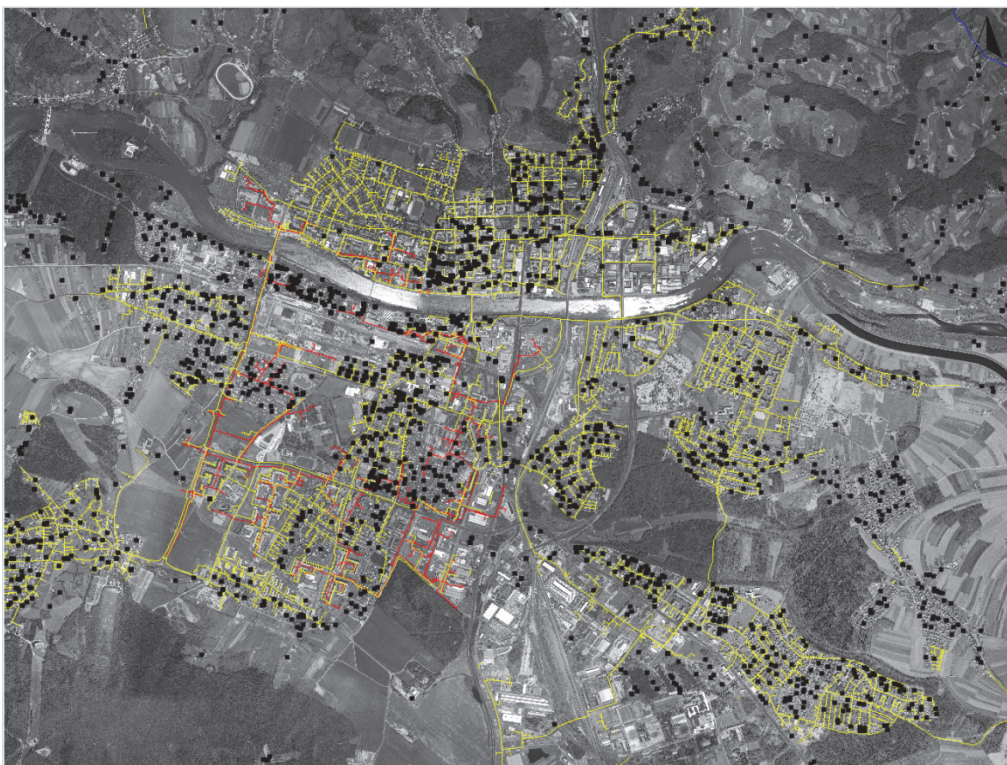
Kurišča

Za podrobnejšo analizo kurišč so kurilne naprave v občini razdeljene na majhne (do vključno 50 kW) in druge (nad 50 kW). Pri tem se predpostavlja, da so manjše naprave namenjene za ogrevanje v gospodinjstvih, druge pa za ogrevanje v večjih stanovanjskih enotah in za pridobivanje toplote v nestanovanjskih dejavnostih (npr. obrt, industrija).

Glavne značilnosti malih kurilnih naprav so:

- glede na vrsto goriva prevladujejo naprave na plinasto gorivo (46 %), nato sta po pogostnosti tekoče (35 %) in trdno (16 %) gorivo, z elektriko ogrevajo v 2 % gospodinjstev. Pri trdnih gorivih gre v skoraj 100 % za lesno biomaso (največ drva – 98 %, preostalo druge vrste: peleti, briketi, sekanci), premog se uporablja minimalno. Pri tekočih gorivih se uporablja izključno EL kurilno olje, pri plinastih pa sta to zemeljski plin (88 %) in utekočinjen naftni plin (12 %);
- skupna priključna moč malih kurilnih naprav je okoli 590 MW, delež naprav na tekoče in plinasto gorivo je po priključni moči enak (po 44 %), preostanek (12 %) so trdna goriva;
- povprečna priključna moč malih kurilnih naprav je pri trdnih gorivih 18 kW, tekočih 30 kW in plinastih 22 kW. Pri plinastih napravah prevladujejo take z močjo 24 kW (49 %), nato naprave z 18 kW (25 %). Pri tekočih gorivih jih je največ s 30 kW (skoraj tretjina), velik delež jih je nad 15 kW. Pri trdnih gorivih je več vrhov: 8 kW (25 %), 16 kW (25 %), 30 kW (13 %) in 36 kW (9 %). Naprav do 15 kW je skupaj 38 %, med 15 in 25 kW jih je 31 %, med 25 in 37 kW pa 29 %. Pri trdnih gorivih gre za kurilne naprave malih moči (kamini, štedilniki ipd.) in tudi za večje naprave za centralno ogrevanje, medtem ko gre pri drugih dveh vrstah goriv v največji meri za naprave za centralno ogrevanje. Tako pri napravah na tekoče kakor tudi na trdno gorivo za centralno ogrevanje gre za predimenzionirane naprave;
- povprečna starost naprav na trdno in tekoče gorivo je 17 let, na plinasto pa 11 let (izhodišče je leto 2011).

Prostorska razporeditev malih kurilnih naprav je na slikah 4.1 (trdno gorivo) in 4.2 (tekoče gorivo). Na obeh slikah sta prikazana tudi plinovodno omrežje in omrežje daljinskega ogrevanja.

Slika 4.1: Prostorska razporeditev kurilnih naprav na trdno gorivo skupaj s plinovodnim (rumene linije) in vročevodnim (rdeče linije) omrežjem v občini

Slika 4.2: Prostorska razporeditev kurilnih naprav na tekoče gorivo skupaj s plinovodnim (rumene linije) in vročevodnim (rdeče linije) omrežjem v občini

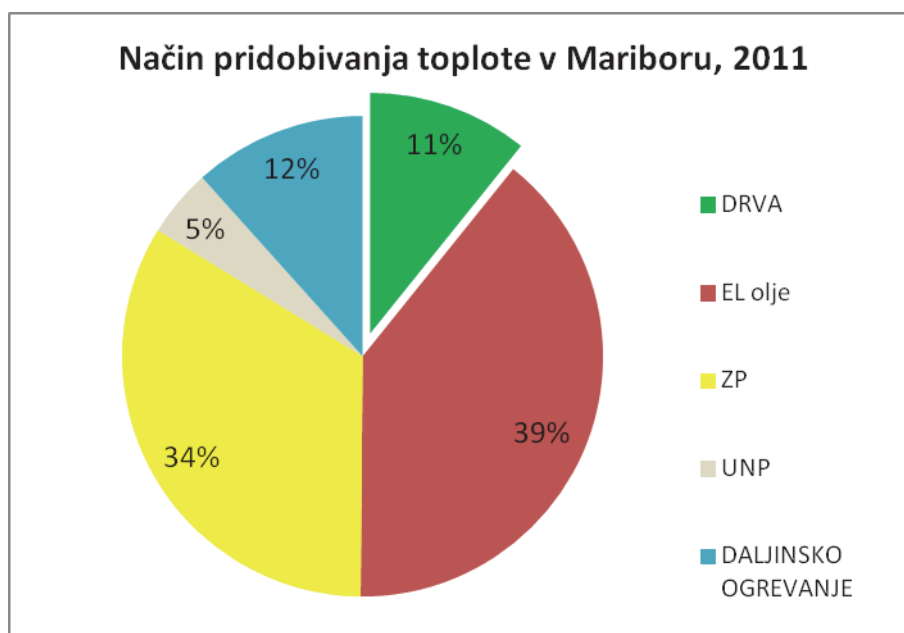
Sliki kažeta, da kurilne naprave na trdno gorivo obratujejo na celotnem območju mesta, precej jih je v strogem središču mesta na levem bregu reke Drave, na Studencih ob Dravi, v starem delu Tabora in tudi drugje. Tudi kurilne naprave na tekoče gorivo so na celotnem območju mesta, na plinasto gorivo pa so seveda tam, kjer poteka plinovodno omrežje. To pokriva že

skoraj celotno območje središča mesta kakor tudi druga gosto poseljena območja na levem in desnem bregu reke Drave. Vročevodno omrežje je sestavljeno iz dveh delov: prvi pokriva skoraj celotno območje Tabora in se zaključuje na območju študentskih domov. Drugi del je povezan s kotlovnico Pristan in poteka le po nekaj ulicah v njeni okolici.

Glavne značilnosti velikih kurilnih naprav so:

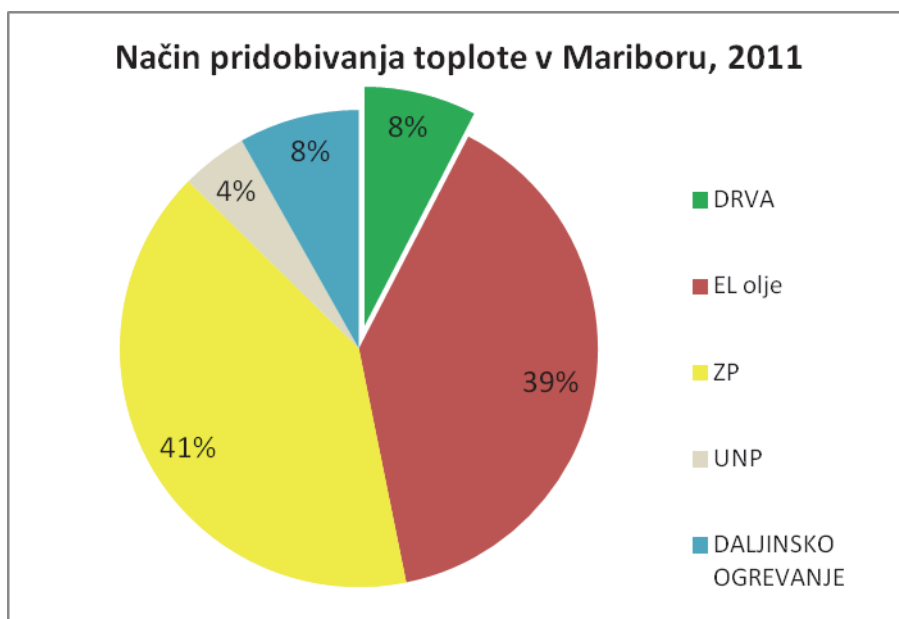
- glede na vrsto goriva prevladujejo naprave na plinasto gorivo (67 %), nato so po pogostnosti na tekoče gorivo (33 %), na trdno so bile le 3 (<1 %). Pri trdnih gorivih gre za lesno biomaso, premog se ne uporablja. Pri tekočih gorivih se uporablja v 99 % EL kurilno olje, preostalo srednje kurilno olje, pri plinastih pa sta to zemeljski plin (93 %) in utekočinjen naftni plin (7 %);
- skupna priključna moč kurilnih naprav je okoli 280 MW. Delež naprav na tekoče gorivo je po priključni moči 39 %, na plinasto 61 %, preostanek (<1 %) je na trdna goriva;
- povprečna priključna moč kurilnih naprav je pri trdnih gorivih 100 kW, tekočih 180 kW in plinastih 370 kW. Pri plinastih napravah prevladujejo take z močjo do 250 kW (49 %), do 2 MW jih je kar 41 %, nad 2 MW le malo. Pri tekočih gorivih jih je največ do 250 kW (dobra polovica), vse druge, razen ene, so do 4 MW. Pri trdnih gorivih imajo vse tri okoli 100 kW;
- povprečna starost naprav na tekoče gorivo je 19 let, na plinasto 13 let, naprave na trdno gorivo pa so stare manj kakor 10 let (izhodišče je leto 2011).

Precejšen del mesta uporablja daljinsko ogrevanje iz Energetike Maribor. Porabljena moč v letu 2011 je bila 77,6 MW. Način porabe energije v gospodinjstvih glede na vrsto energenta po njegovi toplotni moči je prikazan na sliki 4.3.

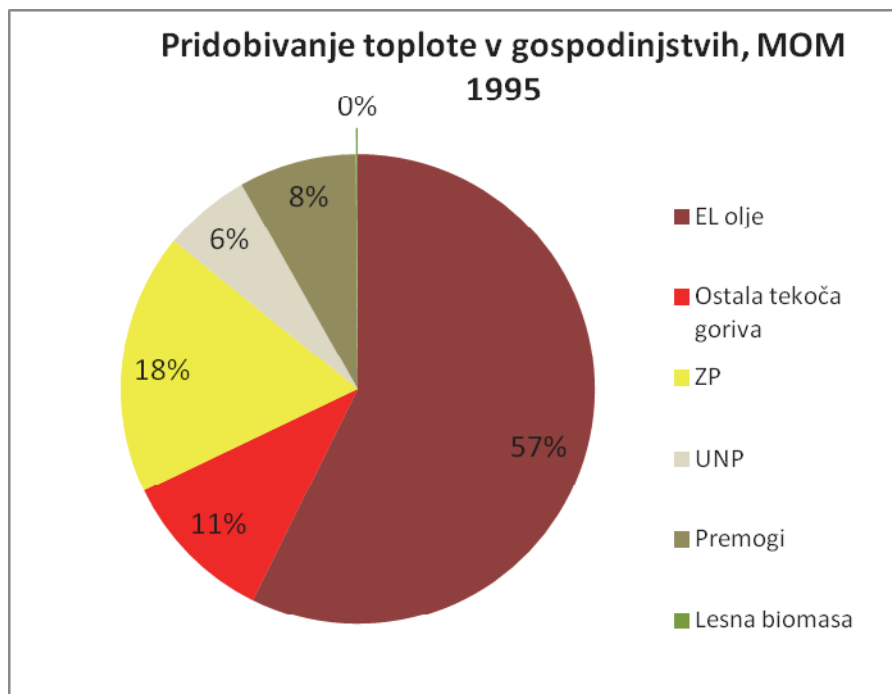
Slika 4.3: Struktura porabljene energije za ogrevanje v gospodinjstvih glede na toplotno moč v občini leta 2011

Skupna energetska struktura, kjer upoštevamo še večje kurilne naprave, je na sliki 4.4. S popisom določena skupna toplotna moč v občini je 950 MW.

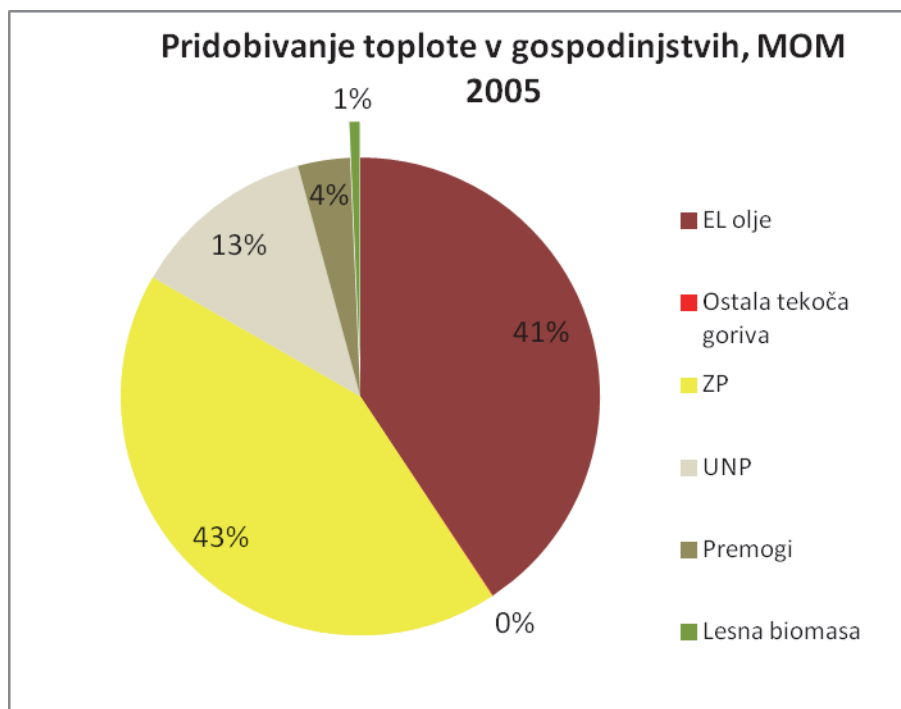

Slika 4.4: Struktura porabljene energije za ogrevanje glede na toplotno moč v občini leta 2011

V okviru naloge Monitoring podnebnih sprememb in emisij toplogrednih plinov na območju Mestne občine Maribor (naročnik: občina, izvajalec: ZZV Maribor, 2008) so bili obdelani podatki o porabljeni energiji v Mariboru. Podlaga za izračun so bili podatki o prodanih energentih v Mariboru, ki so jih morali zbirati vsi, ki so se ukvarjali s prodajo goriv na podlagi takrat veljavnega Odloka o varstvu zraka na območju Mestne občine Maribor (MUV št. 13/98). Zbrani so bili podatki od leta 1995 naprej. Na slikah 4.5 in 4.6 je prikazana struktura za leti 1995 in 2005.

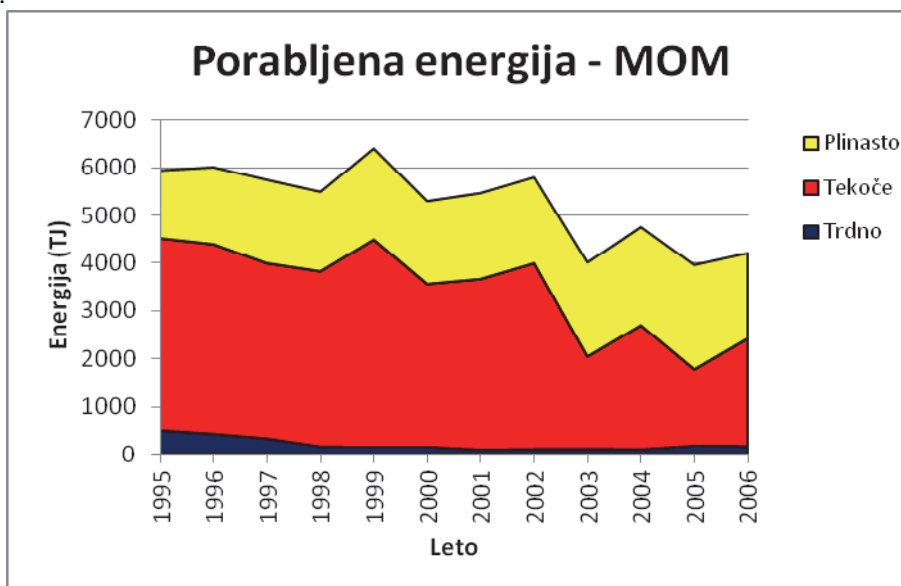
Slika 4.5: Struktura porabljene energije za ogrevanje glede na toplotno moč v občini leta 1995

Slika 4.6: Struktura porabljene energije za ogrevanje glede na toplotno moč v občini leta 2005

Iz slik 4.3 do 4.7 izhaja, da je bilo leta 1995 glavno kurivo EL kurilno olje, ki je skupaj z drugimi tekočimi gorivi predstavljalo kar dve tretjini celotne porabljene energije. Premogi so imeli še vedno 8-odstotni delež, zemeljski plin pa le 18-odstotni. Z leti se je delež tekočih goriv nižal, že leta 2005 so bila druga tekoča goriva opuščena, bistveno se je znižal tudi delež premogov, tako da so tudi ti leta 2011 popolnoma opuščeni. Deleža zemeljskega plina in utekočinjenega naftnega plina sta naraščala in sta bila leta 2005 celo nekoliko višja kakor leta 2011. Lesna biomasa se leta 1995 skoraj ni uporabljala, v letu 2005 je bil njen delež le 1 %, najvišji pa je leta 2011.

Na sliki 4.7 je prikazan potek porabe energije, izračunan iz podatkov o prodanih kurivih v Mariboru.

Slika 4.7: Porabljena energija v Mariboru v letih 1995 do 2006

Iz podatkov izhaja, da je porabljena energija v Mariboru do leta 1999 naraščala, nato pa je začela upadati. Zanimivi so tudi podatki glede posamezne vrste goriv. Poraba energije,

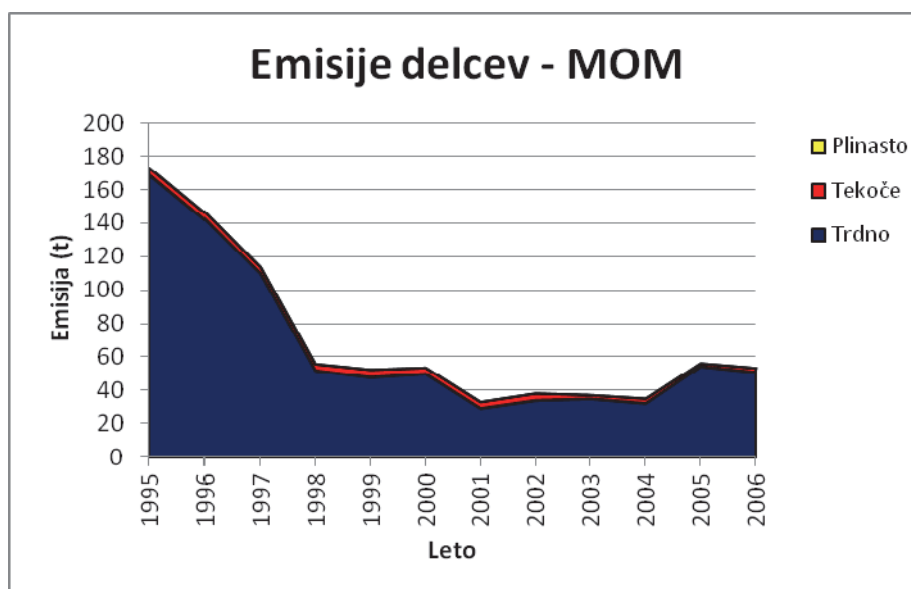
pridobljena iz premogov, se je iz leta v leto nižala, pri plinastih gorivih se v absolutni vrednosti ni kaj dosti spreminjalo, poraba tekočih gorivih pa je po letu 1999 precej upadla.

b. Skupna količina emisij iz teh virov (ton/leto)

Izračunane skupne emisije delcev iz gospodinjstev v MOM so v naslednji preglednici, potek emisije delcev v letih od 1995 do 2006 pa na sliki 4.8.

Tabela 4.3: Emisije delcev iz gospodinjstev (t/leto)

Leto	Delci
1990	282
1995	173
2000	53
2005	56
2011	78

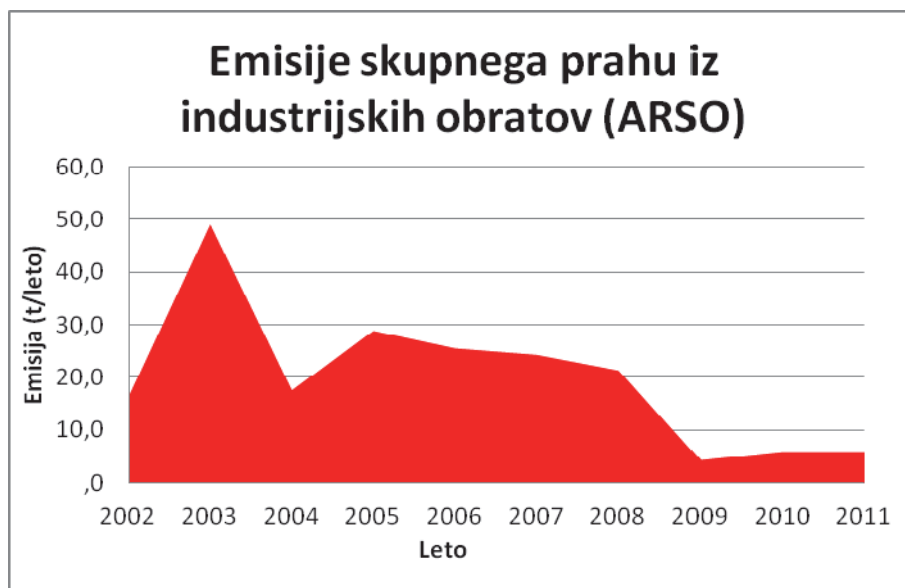

Slika 4.8: Emisije delcev iz gospodinjstev v Mariboru v letih 1995 do 2006

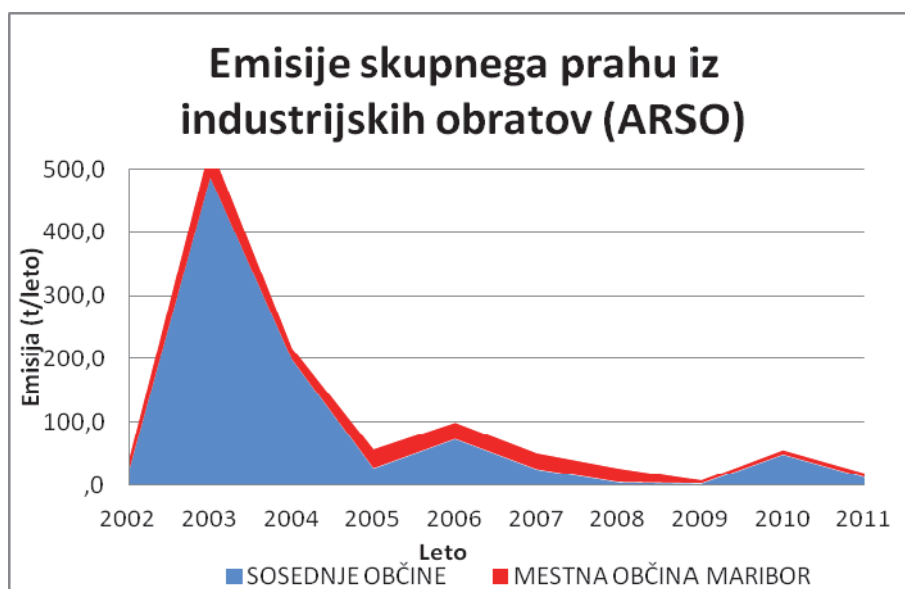
Emisije delcev, ki nastajajo pri pridobivanju energije v gospodinjstvih, so se z leti precej znižale, le po letu 2004 se opazi povečanje. Izračunana emisija za leto 2011 je bila še višja kakor v letu 2006, vse to zaradi večje rabe trdnih goriv (drv) v starih kurilnih napravah (povprečna starost, kakor smo že omenili, je bila 17 let).

Industrijski obrati

Podatke agencije o letnih emisijah snovi v zrak iz izpustov industrijskih obratov za leta od 2002 do 2011 so za občino prikazani na sliki 4.9. Če se upoštevajo tudi podatki za sosednje občine (Miklavž na Dravskem polju, Hoče - Slivnica in Ruše), je slika nekoliko drugačna (slika 4.10), saj prevladujejo emisije iz Ruš (do leta 2006 TDR Metalurgija in Treibacher Schleifmittel, podjetje za proizvodnjo nekovin, po letu 2006 pa samo slednje podjetje), v letu 2004 pa še iz Miklavža (farma v Dravskem dvoru). Skupne industrijske emisije s širšega območja v letu 2011 so bile 19 t/leto, delež občine (6,0 t/leto) pa je le 32 %. V primerjavi z zgoraj navedenimi emisijami iz gospodinjstev (78 t/leto) so emisije iz industrijskih virov v občini manj pomemben vir onesnaževanja zraka, zaradi višjih dimnikov pa je njihov vpliv na kakovost zunanjega zraka še manjši.

Slika 4.9: Emisije snovi v zrak iz industrijskih obratov v MOM

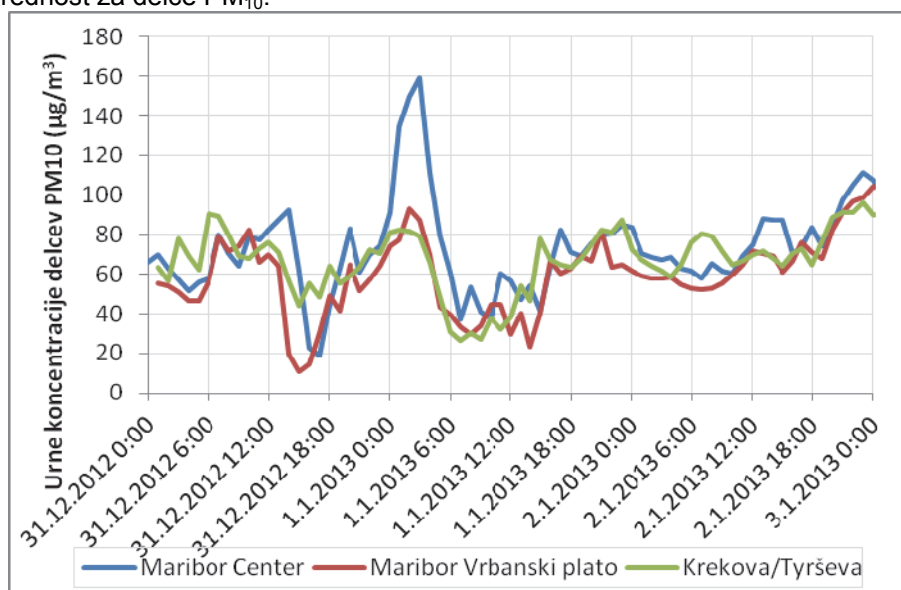
Slika 4.10: Emisije snovi v zrak iz industrijskih obratov v MOM in sosednjih občinah

V letu 2011 je na seznamu 18 podjetij, največje emisije iz izpustov in razpršene emisije izhajajo iz podjetij Swatycomet d. o. o. (2,3 t ali 31 %), Mariborske livarne Maribor d. d. (1,7 t/leto ali 23 %) in Cimosa Tam Ai d. o. o. (1,6 t/leto ali 22 %). Podobno je bilo v letu 2010, le da na seznamu (skupno 17 podjetij) ni bilo podjetja Swatycomet, bilo pa je Žito, d. d., PC Intes Melje (1,6 t/leto ali 27 %), podatki pa so na voljo le za emisije iz izpustov. Po dostopnih podatkih gre v vseh podjetjih za industrijske emisije, in ne za emisije pri pridobivanju toplote. Za nobeno podjetje doslej ni bilo zahtevano ugotavljanje celotne obremenitve zunanjega zraka z delci PM₁₀ v skladu z emisijsko uredbo, saj ni bila presežena najmanjša vrednost urnega masnega pretoka. Podatkov o emisiji trdnih delcev, manjših od 10 mikrometrov, iz industrijskih obratov ni. Ocena razpršene emisije je bila narejena le za leto 2011.

Pirotehnični izdelki

Prav tako na kakovost zunanjega zraka z delci PM₁₀ in PM_{2,5} vpliva uporaba pirotehničnih izdelkov, t. j. vseh izdelkov, ki vsebujejo eksplozivne snovi, pirotehnične snovi ali eksplozivno mešanico snovi, ki proizvajajo toploto, svetlobo, zvok, plin ali dim ali kombinacijo takih učinkov, ki so posledica eksotermnih kemičnih reakcij, kakor so na primer rakete, petarde, ognjemeti. To onesnaževanje je največje ob praznovanju novega leta.

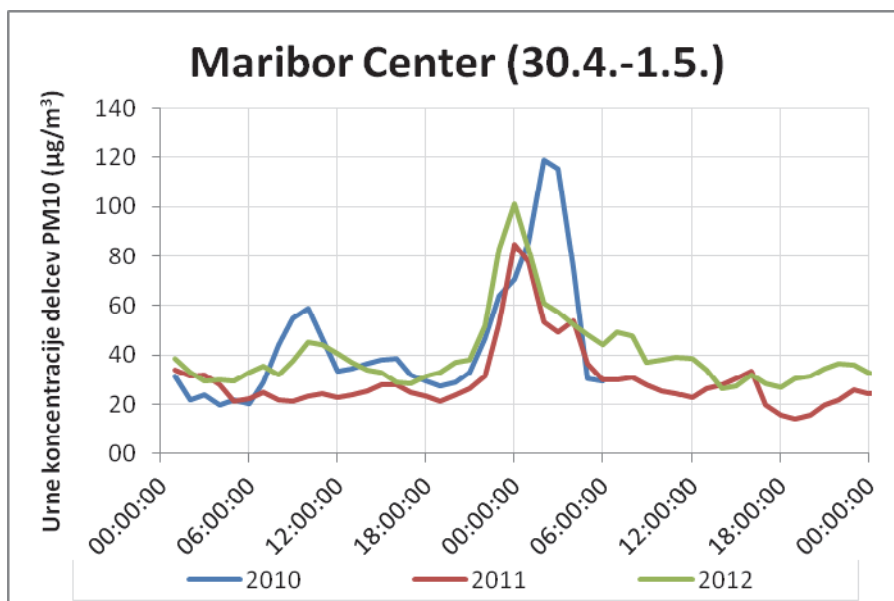
V letu 2012 je bila srednja dnevna koncentracija delcev PM_{10} 1. januarja $66 \mu\text{g}/\text{m}^3$, kar je bilo v primerjavi z dnevom prej oziroma pozneje za več kakor dvakrat višje in seveda nad mejno dnevno vrednostjo. Prekoračitev ta dan je bila izmerjena tako v Centru kot na Teznem, v Miklavžu in na Vrbanskem platoju. Visoka konica (okoli $130 \mu\text{g}/\text{m}^3$) je bila zabeležena med 1. in 2. uro zjutraj, nato pa ves dan in še ponoči ni upadla, kar se je zgodilo šele naslednji dan. V letu 2013 srednja dnevna koncentracija 1. januarja v Centru, Krekovi/Tyrševi in na Vrbanskem platoju ni izstopala (slika 4.11), saj so bile koncentracije že dan prej in tudi pozneje nad mejno dnevno vrednostjo. Izstopanje je opazno v Miklavžu, Rušah in Dupleku, vendar je bila samo v Miklavžu mejna dnevna vrednost presežena. Ti podatki kažejo, da uporaba pirotehničnih in drugih sredstev skoraj zagotovo na dan novega leta povzroči koncentracije, ki presegajo mejno dnevno vrednost za delce PM_{10} .

Slika 4.11: Koncentracije delcev PM_{10} na silvestrovo 2012/2013

Kresovi

Rezultati meritev koncentracij delcev v Centru v času spomladanskih kresov, ki so običajno 30. aprila vsako leto, so prikazani na sliki 4.12. V Mariboru je najbolj obiskan kres v Koblerjevem zalivu, ki je okoli 2,5 km ZSZ od merilnega mesta Center in 0,7 km JZ od Vrbanskega platoja. Zadnji dve leti v Rušah, ki so okoli 12 km Z od Maribora, pripravljajo največji kres v državi. Opazno je kratkotrajno povečanje koncentracij z okoli $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$ na okoli $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$, in sicer v nočnih urah, ne samo v Centru, ampak tudi na Vrbanskem platoju. Konica je skoraj zagotovo posledica kresa, vendar brez podrobne analize ni mogoče določiti, kateri kres povzroča povečanje koncentracij. Čas konice tako v Centru kakor tudi na Vrbanskem platoju je odvisen od vremenskih razmer, predvsem od trenutne smeri in hitrosti vetra, podobno višina konične koncentracije, ki je odvisna tudi od stabilnosti ozračja. V zadnjih letih kres sicer ni povečal srednje dnevne koncentracije nad mejno vrednost, ob neugodnih vremenskih razmerah pa je to mogoče.

Slika 4.12: Koncentracije delcev PM₁₀, kresovi 2010, 2011 in 2012, Center

Soljenje in posipavanje cest

Kadar so mejne vrednosti delcev PM₁₀ v zraku presežene zaradi resuspenzije delcev po zimskem posipavanju ali soljenju cest, se takšno presežanje lahko ne šteje za preseganje mejnih vrednosti po Uredbi o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11), če so bili sprejeti ustrezni ukrepi za znižanje koncentracij PM₁₀. Prispevek zimskega soljenja za Maribor Center v letu 2010 je agencija določila na podlagi navodil Evropske komisije, pozneje pa je bil sprejet dokument, ki podrobneje ureja to problematiko.

Prispevek soljenja k povišanim koncentracijam PM₁₀ pozimi je prav gotovo razviden:

- ne takoj, vendar pogosto po soljenju (2–3 dni);
- vremenske razmere, ki povečujejo koncentracijo PM₁₀ in Cl⁻ so: suho vreme, nizka relativna vlažnost zraka in nizka hitrost vetra.

Vpliv soljenja je razviden iz:

- običajno večje koncentracije PM₁₀,
- višje koncentracije Na⁺ in Cl⁻,
- razmerje med Na⁺ in Cl⁻, ki je med 1:1 in 1:3.3,
- najvišje izmerjene koncentracije Cl⁻, ki je 6,9 µg/m³.

Iz rezultatov analiz so na agenciji izračunali, da je prispevek soljenja cest k celotni koncentraciji delcev PM₁₀ le 2 µg/m³. Dnevne in letne koncentracije delcev PM₁₀ se ne zmanjšajo v takšni meri, da bi zadostili zahtevam omenjene uredbe, pa tudi število preseganj na letni ravni tako ostane nespremenjeno.

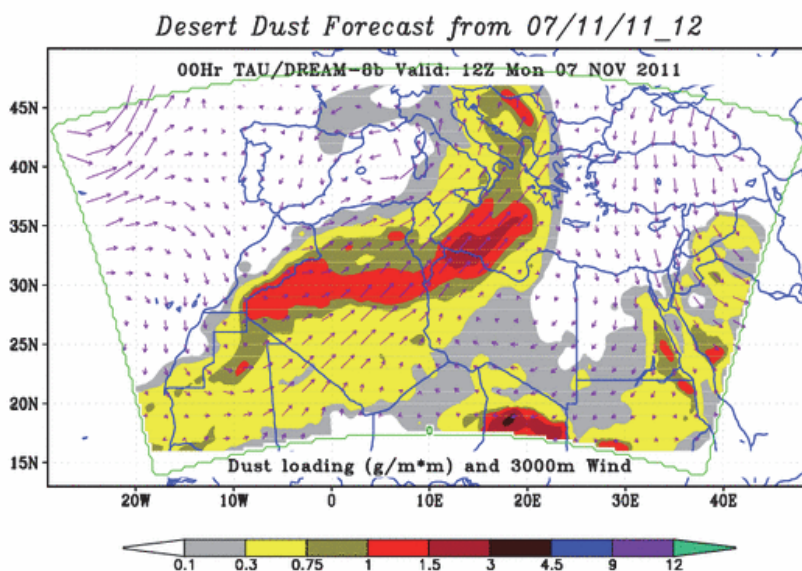
c. Podatki o onesnaženosti zraka zaradi vplivov iz drugih območij

Na kakovost zraka v Mariboru najbolj vplivajo emisije v zrak, ki izvirajo iz območja občine, so pa lahko tudi posledica regionalnega in daljinskega transporta onesnaženosti zraka. Evropska komisija je izdala dokument, ki določa da se lahko dnevna koncentracija delcev PM₁₀ v zunanjem zraku zmanjša za ustrezno razliko, če se ugotovi, da je povišanje koncentracij delcev PM₁₀ v zunanjem zraku povzročil naravni vir: vulkanski izbruh in seizmične aktivnosti, transport naravnih delcev iz sušnih območij (npr. saharški pesek), požari na prostem (gozdovi ali druga vegetacija) ali aerosoli iz morja. Vendar prispevek ne sme biti posledica posredne ali neposredne človekove aktivnosti, kvantifikacija naravnega prispevka mora biti dovolj natančna, konsistentna z obdobjem mejne vrednosti, vir pa mora biti prostorsko opredeljen. Med naravne vire ne spadajo resuspenzija, primarni biološki delci (spore, cvetni prah itd.) in sekundarni organski biogeni aerosoli. Možnost odštevanja vpliva delcev iz naravnih virov ne pomeni, da ti

ne vplivajo na zdravje ljudi. Države članice bi morale zato vedno upoštevati vse ustrezne ukrepe za odpravo ali zmanjšanje prekomerne izpostavljenosti onesnaževalom v zraku.

Saharski pesek

Vpliv saharkega peska nad Slovenijo zaznava model BSC-DREAM 8b. Ker saharški pesek potuje daljši čas, so vrednosti visokih koncentracij PM₁₀ lahko na posameznih merilnih mestih vidni v različnih dneh, takšen učinek pa lahko traja od 1 do 3 dni po advekciji zračnih mas iz Afrike. Iz slike 4.13 je viden vpliv saharkega peska 7. novembra 2011.

Slika 4.13.: Modelski izračun saharkega peska za 7. 11. 2011

V skladu z navodilom Evropske komisije je agencija izračunala delež, ki ga je ta dan saharški pesek prispeval k dnevni koncentraciji delcev PM₁₀ v Sloveniji. Za ta dan je bila za celotno Slovenijo značilna povišana koncentracija delcev PM₁₀ v zunanjem zraku. V primeru ugotovitve prisotnosti saharkega peska na merilnem mestu, ki je tipa regionalno ozadje, je treba izračunati povprečje dnevni koncentracij 15 dni pred dogodkom in 15 dni po njem. Nato se to 30-dnevno povprečje odšteje od dnevne koncentracije PM₁₀ na dan, ko je bila ugotovljena prisotnost saharkega peska.

V Sloveniji merimo ozadje na merilnem mestu Iskrba pri Kočevski Reki. Povprečna 30-dnevna koncentracija delcev PM₁₀ (15 dni pred in 15 dni po dogodku) na tem merilnem mestu je bila 25,2 µg/m³. Izmerjena koncentracija PM₁₀ dne 7. 11. 2011, ko je bila ugotovljena prisotnost saharkega peska, je bila na Iskrbi 57,6 µg/m³. Razlika znaša 32,4 µg/m³, ki je prispevek saharkega peska h koncentraciji PM₁₀ dne 7. 11. 2011 na območju Slovenije in s tem tudi v Mariboru. To pomeni, da je bilo treba v Mariboru namesto izmerjene koncentracije 76,1 µg/m³ upoštevati zmanjšano koncentracijo 45,1 µg/m³. Ta koncentracija je pod mejno dnevno vrednostjo, zato za ta dan ni veljalo preseganje mejne dnevne vrednosti, ni pa to spremenilo povprečne letne vrednosti.

Vulkanski prah

V letu 2010 smo beležili izbruh vulkana Eyjafjöll na Islandiji. Zaradi velike količine izbruhanega vulkanskega prahu, vetrovni in splošni vremenski razmerje je vulkanski prah v prvih dneh po izbruhu prekril večji del severne in osrednje Evrope, v noči na 17. 4. 2010 je dosegel tudi Slovenijo. Vulkanski prah je bil potencialna nevarnost za varnost zračnega prometa. Iz višjih plasti ozračja lahko ta prah pride v pritalno plast z izpiranjem, depozicija pa bi bila mogoča tudi kot posledica lastne teže ter trenja ob tleh, kar pa ne zadošča za hitro izločanje pepela iz ozračja. Zato pregled izmerjenih vrednosti onesnaževal v Mariboru in drugod po Sloveniji pričakovano ni pokazal povišanih koncentracij PM₁₀. Vendar je podrobna analiza vzorcev pokazala prisotnost vulkanskega prahu (17. 4. 2010 je bil delež 30 %, naslednji dan pa 15 %). Meritve vertikalnih profilov koncentracije delcev v ozračju nad Slovenijo so pokazale njegovo prisotnost, največ na višini 2100 m.

5. PODROBNOSTI O UKREPIH ALI PROJEKTIH ZA IZBOLJŠANJE, KI SO SE IZVAJALI PRED UVELJAVITVIJO DIREKTIVE 2008/50/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA Z DNE 11. MAJA 2008 O KAKOVOSTI ZUNANJEGA ZRAKA IN ČISTEJŠEM ZRAKU ZA EVROPO

a. Lokalni, državni, mednarodni ukrepi

Ukrepi za izboljšanje kakovosti zunanje zraka se izvajajo že od druge polovice osemdesetih let prejšnjega stoletja naprej. Najprej so bili to lokalni ukrepi, sredi devetdesetih let so se začeli prepletati z državnimi ukrepi, ko so pred približno 10 leti državni ukrepi prevladali nad lokalnimi. Vedno bolj so nanje vplivale mednarodne oziroma evropske obveznosti iz direktiv, konvencij, resolucij in drugih dokumentov.

Lokalni ukrepi

V letih 1978–1979 je Plinarna Maribor zgradila nov, sodoben in varnejši sistem oskrbe z zemeljskim plinom po plinovodni mreži. Zato lahko to obdobje označimo kot začetek oskrbe z zemeljskim plinom v široki potrošnji mesta Maribor. Takrat je tudi večina večjih industrijskih kotlovnice (TAM, MTT, Metalna itd.) prešla na uporabo zemeljskega plina, vendar bolj zaradi ekonomskih kakor ekoloških razlogov.

Leta 1980 je začela obratovati in dobavljati toplotno energijo kotlovnica Maribor – jug Toplotne oskrbe Maribor (TOM). Razvoj daljinske oskrbe s toploto in pripravo tople sanitarne vode je na začetku potekal predvsem zaradi gradnje novih stanovanjskih naselij na desnem bregu Drave, ki so bila po energetskih zasnovah predvidena za tovrstno oskrbo s toploto.

Marca 1987 je bil sprejet Odlok o varstvu zraka na območju mariborskih občin (MUV št. 7/87), ki je določal prve zakonske zahteve za sanacijo kritičnega stanja onesnaženosti zraka predvsem z žveplanim dioksidom pa tudi z delci v Mariboru. V letih 1989 in 1990 so se že kazali prvi učinki v zmanjšanju koncentracij onesnaževal. Izvajala se je pospešena plinifikacija mestnega središča in prehod skupinskih kotlovnice na zemeljski plin.

Na podlagi prvega sanacijskega programa iz leta 1989 je bil dve leti pozneje izdan mariborski odlok o prepovedi uporabe in prodaje trdnih in tekočih energentov, v katerih energijsko specifična vrednost gorljivega žvepla presega 0.5 g/MJ (MUV, št. 4/91), ki je prepovedoval prodajo in uporabo goriv (premogov in tekočih goriv), v katerih energetsko specifična vrednost gorljivega žvepla presega 0.5 g/MJ.

Drugi sanacijski program za zrak v Mariboru je bil sprejet leta 1992, nosilec njegove izdelave je bil Inštitut za varstvo okolja pri ZZV Maribor. V letih po sprejetju sanacijskega programa se uporaba zmogljivosti TOM za ogrevanje in pridobivanje tople vode ni bistveno povečala, precej širšo uporabo pa je doživel zemeljski plin. V skladu s sprejetim sanacijskim programom se je začela intenzivna širitev omrežja zemeljskega plina na prednostnih območjih. Najprej je zemeljski plin zamenjal obstoječe omrežje mestnega plina v mestnem središču, poleg tega pa se je omrežje razširilo tudi na območja izven mestnega središča, na primer Tezno in Pobrežje, ki sta bili značilni območja goste individualne pozidave z večinsko uporabo premoga v zastarelih kurilnih napravah. Na območjih, kjer širitev plinovodnega omrežja tudi dolgoročno ni bila predvidena, se je izvajala preusmeritev na utekočinjeni naftni plin. To se je dogajalo predvsem v primestnih območjih. Po podatkih mariborske plinarne, ki pa ni edini ponudnik takšnega načina ogrevanja, je bilo v letih od 1992 do 1996 postavljenih na območju mesta Maribor in nekdanje občine Maribor več kakor 1000 novih plinskih kontejnerjev. Vse to je povzročilo zmanjšano porabo premogov; v času največje onesnaženosti zraka se je v Mariboru pokurilo do 140.000 t premogov, v letu 1996 pa je bila porabljena količina le še 20.000 t kakovostnih premogov z nizko vsebnostjo žvepla.

Odlok o varstvu zraka na območju občine Maribor (za območje Mestne občine Maribor) se je ves čas izvajanja sanacijskega programa dopolnjeval na podlagi izkušenj in drugih spoznanj. Zadnji odlok je bil sprejet leta 1996. Obvezni ukrepi za nadaljnje zmanjšanje onesnaženosti so se še naprej uveljavljali na III. območju onesnaženosti zraka, ki je obsegalo strnjeno zazidane dele naselja Maribor in vseh drugih naselij: prepovedan je bil prehod na manj primerno gorivo oziroma način ogrevanja, ki bi povečal onesnaževanje zraka, ob izgradnji novega objekta ali obnovi kurilne naprave je bila obvezna njihova priključitev na toplovodno omrežje ali na bližnjo

kotlovnico s še prosto zmogljivostjo, če to ni bilo mogoče, je bila obvezna priključitev na omrežje zemeljskega plina; če pa navedenih možnosti ni bilo, je bilo obvezno predpisati le ogrevanje na utekočinjeni naftni plin, na ekstra lahko kurilno olje ali izjemoma na električno energijo. Odlok je prepovedoval lakiranje na prostem z uporabo kompresorskih ali električnih razpršilnih naprav in sežiganje vseh vrst odpadkov na prostem oziroma v napravah, ki za to niso primerne in načrtovane, tudi sežiganje suhih vrtnih odpadkov. Ta odlok je veljal do leta 2009, ko je bil z Odlokom o prenehanju veljavnosti odlok o varstvu zraka na območju Mestne občine Maribor (MUV št. 13/09) predvsem zaradi neusklajenosti z novo slovensko zakonodajo, ki je urejala kakovost zunanjega zraka, razveljavljen. To je pomenilo, da se razveljavlja sanacijski program, ki se je izvajal vse do tega leta.

Lokalna agenda 21 Program varstva okolja za Maribor (LA 21 – PVO za Mb, MUV 24/2001) je dokument, ki ga je mestni svet Občine Maribor sprejel julija 2001. V njem je bil določen prednostni cilj izboljšanje kakovosti zraka z naslednjimi ukrepi: zmanjševanje emisij iz energetike in industrije, med drugim zmanjšati delež trdnih in tekočih goriv v mestni energetski strukturi, kar pomeni nadaljevanje priključevanja na toplovodno omrežje in omrežje zemeljskega plina, kakovostnejši nadzor nad kurišči, pri gradbenih posegih bi bilo treba zagotoviti čim manjše onesnaževanje okolice, gospodarna rabe energije, zmanjšanje števila individualnih kurišč in hkratno povečanje števila skupnih kotlovnice, izboljšanje toplotnih lastnosti objektov, izobraževanje kurjačev in občanov z namenom zmanjšane porabe goriv, spodbujati in popularizirati delovanje energetske svetovalne pisarne ter boljše informiranje o možnostih pridobivanja kredita iz Ekološko razvojnega sklada in Sklada za investicije v učinkovito rabo energije.

Občinski program varstva okolja za Maribor (OPVO za Maribor) za obdobje 2008 do 2013 (MUV 10/08) je načrt razvoja občine, pri čemer so poleg okoljskih vidikov upoštevani tudi gospodarski in socialni dejavniki razvoja mesta. Strateški cilj 3 zajema tudi varstvo zraka z okoljskimi cilji: doseganje mejnih oziroma ciljnih vrednosti za posamezna onesnaževala, med katerimi so bili tudi delci PM_{10} do leta 2010, doseganje 12 % obnovljivih virov energije v celotni energetski oskrbi do leta 2010, zmanjšanje energetske intenzivnosti za 30 % do leta 2015 in drugo. Kot sistemski ukrep je bila predlagana izdelava operativnega programa za zmanjšanje delcev v zraku. Ukrepi za doseganje ustreznih vrednosti kakovosti zraka so bili predlagani tudi pri trajnostno usmerjenem razvoju prometa. Poudarjeno sta bila tudi celovito okoljsko informiranje in ozaveščanje.

Daljijsko ogrevanje - Energetika Maribor

Od leta 2003 se v sklopu daljijskega ogrevanja Energetike Maribor izvaja ogrevanje na levem bregu Drave (pripojitev kotlovnice Pristan k osnovnim sredstvom Energetike Maribor), kjer je nanj priključenih nekaj javnih objektov in stanovanjskih zgradb (kopališče Pristan, tehniške fakultete, Dravske terase, Ribiška ulica 2–6, študentski domovi).

Od leta 2003 deluje tudi kogeneracijska naprava za sočasno proizvodnjo toplote in elektrike. Priključna moč električnega dela naprave je 3,030 MW.

Tabela 5.1: Energetika Maribor v letih 1996–2011

leto	Skupna priključna moč [MW]	Letni toplotni odjem [MWh]	Specifična poraba stanovanjski del [KWh/m ²]	Specifična poraba nestanovanjski del [KWh/m ²]	Število stopinjskih dni	Skupna dolžina distribucijskega omrežja [m]
1996	85,63	116.216	203	249	3.104	14.817
1997	83,45	118.023	203	232	3.359	16.158
1998	86,00	114.290	197	216	3.301	16.158
1999	86,68	109.289	186	216	3.137	16.964
2000	89,78	101.296	183	223	2.907	18.284
2001	89,70	105.724	185	266	3.141	19.509
2002	90,59	100.369	176	251	2.935	19.639
2003	90,83	107.710	187	277	3.220	21.745
2004	93,31	105.930	167	291	3.100	23.407
2005	93,44	107.160	170	284	3.232	24.566
2006	97,93	98.878	154	279	2.962	25.510
2007	102,53	91.419	140	278	2.704	26.715
2008	102,90	98.449	149	308	2.891	30.714
2009	104,78	96.064	142	324	2.817	31.491
2010	104,78	104.782	149	393	3.132	32.453
2011	119,86	105.254	136	391	2.911	33.791

Distribucija zemeljskega plina - Plinarna Maribor

Kakor je razvidno iz tabele 5.2, je do leta 2010 poraba zemeljskega plina naraščala, število odjemnih mest pa je bilo največje leta 2009. Nato se je kljub širjenju omrežja poraba zmanjševala.

Tabela 5.2: Distribucija zemeljskega plina v občini v letih 2007–2012

LETO	DOLŽINA OMREŽJA*	PORABA ZEMELJSKEGA PLINA	AKTIVNA ODJEMNA MESTA
	km	mio Sm ³	kom
2007	175	45,9	22.820
2008	185	52,6	20.533
2009	190	50,7	20.832
2010	196	53,3	20.437
2011	197	50,1	20.282
2012	199	47,0	20.177

* Dolžina omrežja ne vključuje hišnih priključkov

Državni ukrepi

Država področje kakovosti zunanjega zraka ureja s predpisi in finančnimi spodbudami. Zakonodajne zahteve neposredno omejujejo emisije iz nepremičnih virov (ukrepi in postopki za preprečevanje ali zmanjševanje onesnaženosti zraka iz naprav, ki kot nepremični viri onesnaževanja zraka zaradi svojega obratovanja povzročajo onesnaževanje zunanjega zraka), posebej še iz kurilnih naprav (omejevanje emisij iz malih, srednjih in velikih kurilnih naprav), posredno pa prek taks za obremenjevanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. Določena je tudi kakovost tekočih goriv za ogrevanje in v prometu.

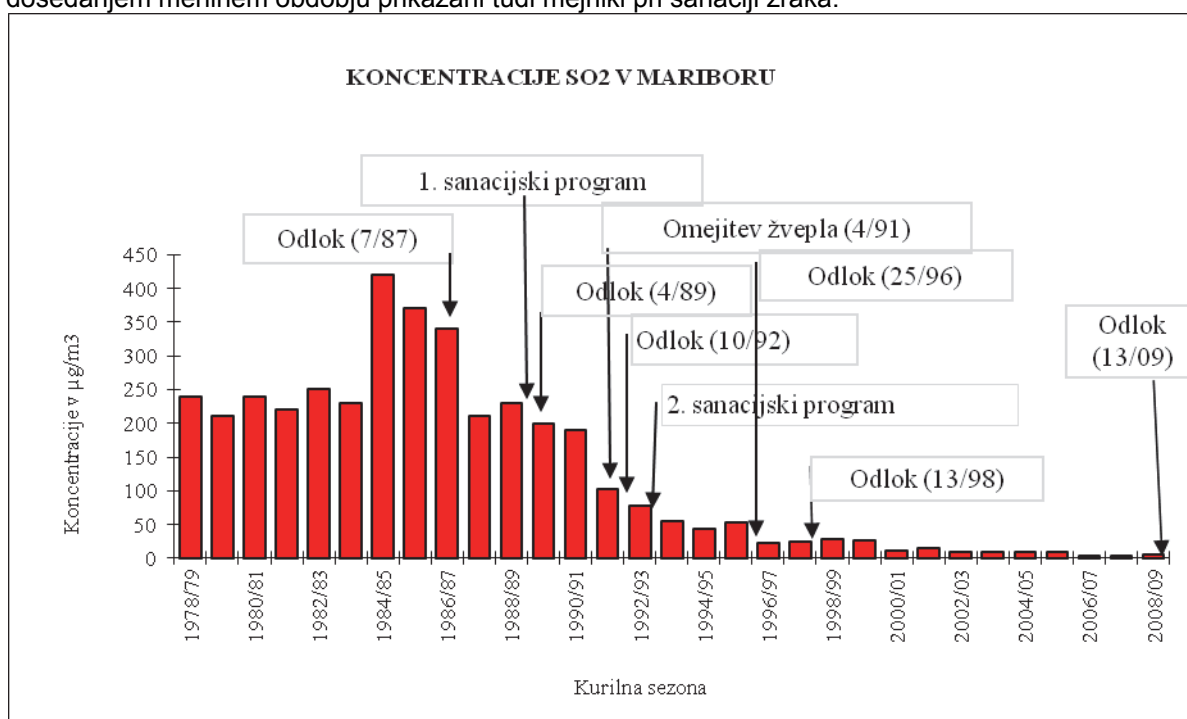
Država je ustanovila Ekološko razvojni sklada Republike Slovenije, katerega pravni naslednik je Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad, ki je začel uveljavljati spodbud. Ker so sanacijski program za zrak v Mariboru in dodatne študije, ki so bile izdelane v ta namen, pokazali, da se v drobnih kuriščih uporabljajo že amortizirane kurilne naprave, ki v glavnem uporabljajo premog

ali lahko kurilno olje, in da je treba prehod na čistejšo gorivo tudi finančno podpreti, je država že sredi devetdesetih let pridobila za sanacijo zraka v mestih s povečano onesnaženostjo zraka kredit mednarodne banke za obnovo in razvoj, ki ga sklad pod ugodnimi pogoji nudi prebivalcem. Mariborčani so ta kredit lahko pridobili že od leta 1995.

Občanom, ki obnovljajo obstoječe stanovanjske stavbe, ter novograditeljem so na voljo različni mehanizmi finančnih spodbud na področju varstva okolja. Najobsežnejši in hkrati najaktualnejši je program izdajanja nepovratnih finančnih spodbud in kreditiranja iz naslova javnih pozivov in razpisov Eko sklada, j. s., za učinkovito rabo in obnovljive vire energije ter okoljske ukrepe pri okoljskih naložbah za obvladovanje in omejevanje onesnaževanja zraka v skladu z nacionalnim programom varstva okolja in s skupno okoljsko politiko Evropske unije. Kreditiranje je namenjeno okoljevarstvenim naložbam, nepovratne finančne spodbude pa so namenjene za različne okoljevarstvene naložbe in so odvisne od trenutno odprtega razpisa.

b. Ugotovljeni učinki teh ukrepov

Učinek izvajanja ukrepov v Mariboru, povezan s sprejemanjem zakonodaje, je opazen pri žveplovi dioksidu, kjer so na sliki 5.1 ob koncentracijah tega onesnaževala v celotnem dosedanjem merilnem obdobju prikazani tudi mejniki pri sanaciji zraka.

Slika 5.1: Koncentracije SO₂ v kurilnih sezonah 1978—2009 in sprejemanje predpisov v Mariboru

Sanacijski program je vplival na zmanjševanje koncentracij žveplovega dioksida, kar je bil tudi njegov namen. Danes to onesnaževalo v Mariboru in okolici ni več problematično, saj je že več kakor 10 let v skladu z zahtevami zakonodaje.

V začetku devetdesetih let je izvajanje sanacijskega programa vplivalo tudi na koncentracije delcev, ki so se znižale najmanj za polovico glede na najvišjo izmerjeno vrednost v letu 1989. Vendar pa mejni vrednosti, ki sta bili v Sloveniji sprejeti v letu 2002, še nista popolnoma doseženi.

Hkrati s koncentracijami delcev se je zniževala tudi vsebnost težkih kovin, ki je daleč pod mejnimi vrednostmi, prav tako ogljikovega monoksida. Bistveno so se znižale tudi koncentracije benzo(a)pirena v delcih, vendar v središču mesta še niso dosegle predpisane mejne vrednosti. Zaradi sanacijskega programa se je bistveno znižala poraba premoga oziroma se je ta energent v Mariboru in okolici skoraj prenehal uporabljati. Prehod na tekoče in plinasto gorivo se kaže v boljši kakovosti zunanega zraka. V zadnjih letih se je povečala uporaba lesne biomase v vseh oblikah, kar se kaže v povečani obremenjenosti z delci v mestu in okoliških občinah, prav tako v višjih koncentracijah benzo(a)pirena. Ukrepi tudi niso bili učinkoviti pri skupnih dušikovih oksidih in ozonu.

6. PODROBNOSTI O UKREPIH ALI PROJEKTIH, KI SO BILI SPREJETI ZA ZMANJŠANJE ONESNAŽENOSTI PO UVELJAVITVI DIREKTIVE 2008/50/ES

a. Seznam in opis ukrepov, navedenih v projektu

Pilotna okoljska cona

Za zmanjšanje onesnaženosti z delci PM_{10} iz cestnega prometa v občini je bila uvedena okoljska cona. Izkušnje številnih evropskih mest so namreč pokazale, da so okoljske cone eden najbolj učinkovitih ukrepov za zmanjševanje onesnaženosti zunanega zraka s PM_{10} (pa tudi z dušikovimi oksidi in prizemnim ozonom) na območju mestnega okolja zaradi vplivov cestnega prometa. V teh cona se izvajajo omilitveni ukrepi v zvezi z urejanjem prometa in omejitvijo voženj vozil z neustreznim emisijskim razredom EURO. Fakulteta za gradbeništvo Univerze v Mariboru je v sodelovanju z občino in Zavodom za zdravstveno varstvo Maribor pripravila načrt pilotne okoljske cone in njenega razvoja.

Cilj prometnih ukrepov v pilotni coni je bil zmanjšati emisije PM_{10} iz cestnega prometa in spremeniti potovalne navade ljudi, ki se v mestno središče še vedno najraje pripeljejo z osebnimi vozili. Ti v občini prispevajo 77 % emisij PM_{10} iz cestnega prometa.

Na območju načrtovane pilotne okoljske cone se je omejil promet osebnih, dostavnih in tovornih vozil, ki ne dosegajo emisijskega EURO standarda 0 in 1. To so vsa vozila z dnevom prve registracije pred 1. oktobrom 1996. Cona je bila uvedena za pilotno obdobje od 1. 10. 2012 do 30. 4. 2013, v katerem so se merili njeni prometni in okoljski učinki.

Da ne bi uvedba okoljske cone že v njeni pilotni fazi ogrozila splošne dostopnosti in gospodarske aktivnosti mesta, so veljale številne izjeme. Omejitve za vstop neustreznih vozil v območje okoljske cone so veljale samo med delovniki, to je v času, ko je koncentracija delcev v zraku največja. Omejitve niso veljale za stanovalce znotraj cone, ki so na pristojni občinski službi za varstvo okolja lahko pridobili začasne dovolilnice za neovirano vožnjo znotraj cone.

Ne glede na emisijski standard so v okoljsko cono lahko prosto vstopala dostavna in tovorna vozila do 3,5 t med 5. in 7. uro ter med 20. in 22. uro. Iz sistema omejitev so bili izvzeti tudi avtobusi, taksiji, urgentni prevozi in prevozi nujnih služb, starodobniki, delovna vozila, vozila oseb z motnjami gibanja, invalidi in slepi.

Območje pilotne okoljske cone zajema velik del pozidanega območja na levem bregu Drave, kakor je prikazano na skici 6.1.

Slika 6.1: Pilotno območje okoljske cone v Mariboru

Vstop v cono je bil označen z vertikalno prometno signalizacijo za prepoved vožnje (slika 6.2). Vstop v okoljsko cono je bil označen tako, da so imeli vozniki možnost pravočasno in brez ustvarjanja zastojev opustiti vstopanje v območje okoljske cone.

Na podlagi rezultatov meritev kakovosti zunanjega zraka bo sprejeta odločitev o bodisi nadaljnji širitvi okoljske cone bodisi o uvedbi drugih ukrepov, na primer, da bo država uvedla sistem enotnega označevanja vozil glede na standard EURO.

Širjenje kolesarske infrastrukture

V okviru evropskega projekta TRAMOB se je v letu 2011 uredilo približno 6 km novih kolesarskih stez, iz lastnih sredstev občine pa je bila vzpostavljena povezava na Krekovi ulici med Ulico heroja Staneta do Strossmayerjeve ulice, kjer je bilo treba spremeniti tudi prometni režim parkiranja. Uredila se je tudi zelo pomembna povezava na Ulici kneza Koclja od Mlinske ulice do Glavnega trga. Sredstva so bila investirana tudi v zagotovitev večjega števila kolesarskih stojal na številnih lokacijah v mestu.

V letu 2012 je občina izvedla še nekaj delov manjkajočih povezav, in sicer Pobreške ceste s Starim mostom, manjkajočo povezavo kolesarske steze prek Gosposvetske ceste na Gregorčičevo in Mladinsko ulico, Smetanovo ulico, Prežihovo ulico. V sklopu tega so bile odpravljene tudi številne druge arhitektonske ovire za kolesarje.

Javni avtobusni promet

Občina je v letu 2010 kupila in v vozni park uvrstila 5 avtobusov za mestni promet, ki ustrezajo vsem zahtevam okoljskih predpisov na področju onesnaženja zraka s prašnimi delci PM₁₀. Vozila znamke Mercedes CONECTO imajo pogonski motor EUR 5 in EEV sistem, ki preprečuje onesnaževanje s prašnimi delci.

Izgradnja plinske črpalke

Občina je pripravila prostorske dokumente za umestitev plinske črpalke na območju Teznega, ki bo omogočila polnjenje avtobusov s stisnjanim zemeljskim plinom (t. i. CNG črpalka) in ki je predpogoj za nabavo mestnih avtobusov na plinski pogon.

CONA 30

Območje omejene hitrosti je namenjeno zagotavljanju varnosti mestnega prometa v najbolj obiskanih in občutljivih predelih. V razvojnih načrtih ukrepov na tem področju je predvsem širjenje con in s tem izboljšanje varnosti mestnega prometa na temelju povečevanja mobilnosti s kolesom ali peš, zmanjševanja hrupa, predvsem pa se s počasno vožnjo s ceste dviguje manj prahu in v zrak pride manj emisij.

Razširjeno območje omejene hitrosti naj bi zajelo naslednje ulice:

- na severu Tomšičeva ulica,
- na vzhodu Partizanska cesta,
- na jugu Razlagova ulica,
- na zahodu Ulica heroja Staneta.

Območje omejene hitrosti se bo še širilo na levem in desnem bregu Drave.

Ureditev območja cone 30 je smiselna ob hkratni infrastrukturni ureditvi določenih odsekov ulic, kar bo občina uredila v 2014.

Ureditev krožnih križišč

V letu 2012 je bilo dokončano krožno križišče na Titovi cesti in Ulici heroja Bračiča, ki je nadomestilo trenutno montažno krožno križišče.

Ureditev krožnih križišč vpliva na izboljšanje pretočnosti, zagotovitev večje prometne varnosti, zmanjšanje obremenitev okolja z izpušnimi plini in hrupom.

Širjenje bele cone

Bela cona, ki je bila uvedena v letu 2010, je namenjena izboljševanju parkirnega procesa in zagotavljanju jasnega režima parkiranja v mestu. V prvi fazi razvoja so se označena parkirnišča izkazala kot smiselna poteza s pozitivnimi učinki.

Bela cona se v letu 2013 širi na desni breg reke Drave, na območje Tabora v okolico bolnišnice, ker se bi na ta način povečala dostopnost do javnih stavb in izboljšala prometna ureditev. Ob tem naj bi se zmanjšala prometna obremenitev tega predela mesta, zlasti z zmanjšanjem voženj iskalcev brezplačnega parkirnega mesta.

Območja za pešce in območja umirjenega prometa

V mestu se uspešno izvaja tudi strategija uvedbe območij za pešce in območja umirjenega prometa, ki so pomembna za mobilnost prebivalcev in prometno higieno v ključnih mestnih jedrih.

V letu 2013 bo občina po dokončanju medicinske fakultete uvedla novo območje umirjenega prometa na Taborski ulici. Tako bo v Mariboru določenih 33.037 m² peš con in 4.674 m² območja umirjenega prometa.

SNAGA

Za potrebe javne higiene v mestu se uporabljata dve manjši komunalni vozili s pogonom na elektriko.

Učinkovita rabe energije in raba obnovljivih virov energije

Občina izvaja aktivnosti na področju učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije tudi v sektorju prometa. Pripravljene so smernice za pripravo akcijskega načrta za trajnostno mobilnost. Izvajajo več evropsko sofinanciranih projektov, ki spodbujajo trajnostne oblike mestnega prometa, predvsem avtobus, kolesa in hojo. Pripravljajo se mobilnostni načrti za podjetja in institucije. Zmanjšanje uporabe osebnih vozil veliko prispeva k zmanjšani rabi energije v sektorju prometa, ki porabi kar 1/3 vse energije. V sektorju prometa je država tudi energetsko najbolj odvisna od uvoza, saj več kakor 99 % energentov uvaža.

Okoljska odgovornost podjetij (primer Pošte Slovenije)

Tudi podjetja s svojo dejavnostjo prispevajo k čistejšemu zraku. Kot primer okolju odgovornega podjetja je treba omeniti Pošto Slovenije, ki ima izdelano ekološko študijo z nazivom »Strategija ekološke učinkovitosti transporta v Pošti Slovenije«. Strategija temelji na postopni vpeljavi okolju prijaznih vozil in vključuje smernice, kako doseči zastavljeni cilj glede znižanja emisij CO₂ za 17 % do leta 2015, za 31 % do leta 2020 in za 50 % do leta 2030.

Posodobitve voznega parka z uvajanjem okolju prijaznih tehnologij so predvideli v različnih časovnih obdobjih, in sicer kratkoročno do leta 2015, srednjeročno do leta 2020 in dolgoročno do leta 2030, pri čemer predvidevajo, da bo med vozili v voznem parku leta 2015 približno 10 % vozil na plin, 10 % vozil na akumulatorski in 10 % vozil na hibridni pogon.

V letu 2012 so nadaljevali s predvidenimi aktivnostmi na področju nabave ekoloških vozil in na ta način dopolnili ekološki vozni park, ki obsega: 60 električnih skuterjev, 10 električnih triciklov, 3 hibridna osebna vozila, 70 LDV na plinski pogon, 41 električnih koles in 5 električnih dostavnih vozil.

Električna vozila se uporabljajo na različnih poštah po Sloveniji, v Mariboru pa imajo električno dostavno vozilo, dostavna vozila na plinski pogon in električno kolo, v poletnih mesecih pa se bo skupina ekoloških vozil povečala še za električni skuter.

Daljijsko ogrevanje – Energetika Maribor

Zaradi gospodarske krize, ki je povzročila zastoj novogradenj, se na daljijsko ogrevanje priključujejo predvsem starejši stanovanjski bloki, ki niso imeli centralnega ogrevanja, pa tudi mnogo trgovskih in nekaj industrijskih objektov (Mercator d. d., Merkur d. d., Tuš center, Qlandia, Europark, Bauhaus, Elektro remont itn.), šol in vrtcev, bank, poslovnih objektov in poslovnih prostorov.

Distribucija zemeljskega plina – Plinarna Maribor

Kljub širjenju plinovodnega omrežja, ki obsega okoli 280 km plinovodov in hišnih priključkov, sta se je v zadnjem času zmanjšala število aktivnih odjemnih mest in poraba. Pri odjemnih mestih gre v veliki meri za zmanjšanje števila odjemnih mest, ki uporabljajo zemeljski plin samo za kuhanje. Ta porabijo samo 2 % celotnih količin. Glavnina zemeljskega plina se porabi za ogrevanje. Kljub temu je mogoče v zadnjih letih opaziti trend zmanjševanje porabe, večinoma zaradi intenzivne energetske sanacije objektov (subvencije Eko sklada, j. s.).

V letu 2011 je bilo v Mariboru od 5.132 priključkov 377 neaktivnih. V preteklem obdobju se širjenje omrežja ni izvajalo na podlagi merila zadostne izkoriščenosti oziroma se je izgrajevalo »na zalogo«, kar pomeni velik potencial za novo priključevanje objektov.

Časovni raspored izvedbe

Daljijsko ogrevanje – Energetika Maribor

Energetika Maribor se bo v prihodnje usmerila v popolno obvladovanje naslednjih poslovnih področij:

- proizvodnja toplote:
- a) povečevanje deleža proizvedene toplote v kogeneracijskih enotah z visokim izkoristkom, s poudarkom na uporabi biomase oziroma OVE;
- b) obratovanje z ekološko najučinkovitejšimi enotami;
- c) uporaba alternativnih virov (biomasa, biometan ipd.);
- d) meritve, analiza, napovedi in posledično zmanjšanje specifične porabe energentov;
- distribucija toplote:
- a) zagotovitev maksimalne izkoriščenosti potenciala distribucijskega omrežja z aktivno vlogo oblikovanja prostorskih aktov in soodločanja v procesu sprejemanja prostorske oziroma energetske politike občine,
- b) izvajanje aktivnosti sistemskega operaterja distribucijskega vročevodnega omrežja občine,

- c) aktivno sodelovati pri načrtovanju in širjenju vročevodnega omrežja kot prednostnega energetskega distribucijskega sistema v skladu z dolgoročnimi usmeritvami NEP-a,
- d) učinkovito upravljanje distribucijskega vročevodnega omrežja občine, kar poleg vzdrževanja obstoječega omrežja vključuje tudi investicijsko dejavnost izgradnje novega omrežja, še posebej na območjih, kjer je zagotovljena zadostna gostota toplotnega odjema in kjer so možnosti za distribucijo toplotne energije izven ogrevalne sezone, tj. za potrebe priprave tople sanitarne vode in daljinskega hlajenja. Učinkovito izvajanje zajema tudi povezovanje z drugimi komunalnimi podjetji, da bi preprečili podvajanje gradbenih del ob nekoordinirani izgradnji,
- e) priprava omrežja za koriščenje novih okoljsko sprejemljivih proizvodnih rešitev, kakor so koriščenje toplote nove toplarne oziroma obnovljivih virov energije, katerih priključevanje je ob ustreznih tehničnih rešitvah zaradi usmeritev NEP-a (20 % energije iz obnovljivih virov, 60 % energije iz SPTE do leta 2020) treba spodbujati;
 - uvajanje obnovljivih virov:
 - a) za proces proizvodnje toplote,
 - b) za promet,
 - c) za lastno rabo;
 - toplotna obdelava odpadkov;
 - svetovalna dejavnost.

Distribucija zemeljskega plina – Plinarna Maribor

Širjenje distribucijskega omrežja se bo izvajalo v skladu z zainteresiranostjo občanov oziroma zadostne izkoriščenosti novo izgrajenega omrežja, saj lahko le tako zagotovimo povečanje izkoriščenosti celotnega omrežja.

Tabela 6.1: Načrt izgradnje distribucijskega omrežja v občini v letih 2013—2017

IZGRADNJA	NAČRTOVANI PLINOVODI	NAČRTOVANI PRIKLJUČNI PLINOVODI	NAČRTOVANI PRIKLJUČNI PLINOVODI	NAČRTOVANI ODJEMALCI
LETO	m	kom	m	kom
2013-2017	12950	751	10585	932
2013	2540	151	2000	160
2014	2390	131	1715	189
2015	2840	194	2910	294
2016	2560	145	2060	155
2017	2620	130	1900	134

7. UKREPI ZA IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ZRAKA

7.1 Ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije

7.1.1 Daljinsko ogrevanje in oskrba s plinom

7.1.1.1 Izboljšava strukture rabe energentov v sistemu daljinskega ogrevanja in optimizacija obratovanja

V sistem daljinskega ogrevanja se vključi tudi delež toplote, proizvedene iz uplinjanja biomase v sproizvodnji toplotne in električne energije z visokim izkoristkom.

Obratovanje toplotnih virov in distribucijskega omrežja je treba optimizirati s ciljem zmanjšanja toplotnih izgub in manjše porabe električne energije. Z znižanjem obratovalnih stroškov se bo povečala konkurenčnost cen dobavljene energije in povečal odjem toplotne energije iz sistema daljinskega ogrevanja, ki manj onesnažuje zrak kakor večina naprav za individualno ogrevanje.

Nosilci ukrepa: država, občina, javno podjetje.

7.1.1.2 Širitev sistema daljinskega ogrevanja

Občina v svojih aktih določi, da za območja z večjo gostoto odjema, kjer omrežje daljinskega ogrevanja že obstaja ali je predvideno (LEK določa območja daljinskega ogrevanja in oskrbe z zemeljskim plinom), velja daljinsko ogrevanje za prednostni način ogrevanja. Občina ta območja v svojih aktih določi na parcelno številko natančno. Potrebne podatke za namen izvajanja dodatnih spodbud iz tega načrta dostavlja državnim institucijam, ki podeljujejo spodbude (npr. Eko skladu, j. s.)

V sistem daljinskega ogrevanja se ob širitvi omrežja vključujejo območja goste poselitve, ki imajo centralni sistem ogrevanja.

Nosilci ukrepa: država, občina, javno podjetje.

7.1.1.3 Povečevanje odjema iz daljinskega ogrevanja

Na področju daljinskega ogrevanja je treba zagotoviti ogrevanje javnih in zasebnih objektov iz tega sistema. Spodbujati in razširiti je treba možnost uporabe sistema daljinskega ogrevanja za hlajenje prostorov (absorbcijski hladilni sistemi).

Priključevanje objektov na sistem daljinskega ogrevanja se spodbuja s subvencijami za postavitve toplotne postaje. Sredstva za subvencijo zagotovita država in lokalna skupnost, ki zagotovita tudi sredstva za izgradnjo vročevoda.

Nosilci ukrepa: država, občina, javno podjetje.

7.1.1.4 Ugotavljanje možnosti in spodbujanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso (DOLB) v primestnih naseljih in vaseh

V primestnih naseljih je vzpostavljanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso ukrep, ki zaradi nadomestitve obstoječih, večinoma zastarelih ogrevalnih naprav, prispeva k izboljševanju kakovosti zunanjega zraka in rabi obnovljivih virov energije. Občina določi območja, kjer je smiselna izgradnja mikro sistema daljinskega ogrevanja na lesno biomaso. Občina aktivno sodeluje pri informiranju občanov in spodbujanju uveljavljanja obstoječih vzpodbud v ta namen.

Nosilki ukrepa: občina, država.

7.1.1.5 Širitev omrežja in priključevanje objektov na plinovodno omrežje

Občina bo v svojih aktih določila, da za območja, kjer že obstaja plinovodno omrežje, velja zemeljski plin za prednostni primarni način ogrevanja. To velja predvsem za stare objekte, ki spreminjajo način pridobivanja toplote, in tudi za nove eno- ali večstanovanjske objekte ali celotne soseske. Občina bo skupaj s Plinarno Maribor pripravila načrt razvoja plinovodnega omrežja na območjih, kjer bo zagotovljena zadostna gostota odjema in kjer se bo možnost distribuiranja zemeljskega plina. Plinarna Maribor mora v svoje razvojne načrtne vključiti širjenje plinovodnega omrežja. Prav tako mora izvajati aktivnosti za zmanjšanje specifične porabe energentov in zagotoviti maksimalno izkoriščenost zmogljivosti distribucijskega omrežja.

Občina bo v svojih aktih določila območja, na katerih se bo kot prednostno določilo ogrevanje z zemeljskim plinom. Načrt razvoja plinovodnega omrežja mora biti usklajen z načrtom razvoja daljinskega ogrevanja in načrtom vzpostavljanja mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso.

Za priključevanje objektov na distribucijsko omrežje zemeljskega plina se bodo pripravile spodbude za izgradnjo distribucijskega omrežja, individualnih priključkov in visoko učinkovitih kurilnih naprav. Sredstva za spodbude bosta zagotovili občina in država.

Še posebej si je treba prizadevati, da bodo občani zaradi ugodnih pogojev/spodbud opuščali uporabo obstoječih kurilnih naprav predvsem na trdno gorivo in se priključili na obstoječe plinovodno omrežje.

Občina bo aktivno sodelovala pri informiranju občanov in spodbujanju uveljavljanja obstoječih spodbud za priključevanje na zemeljski plin.

Nosilki ukrepa: občina (skupaj s koncesionarjem), država.

7.1.1.6 Obnova določenih kotlovnice in združevanje priključevanja na ogrevanje z njimi

Na območjih z zgoščeno poselitvijo poslovnih in javnih objektov, kjer je treba zamenjati oziroma obnoviti kotlovnico, v bližini pa ni toplovodnega omrežja ali omrežja zemeljskega plina, se kotlovnice obnovijo na tak način, da se zmanjšajo emisije delcev obstoječega načina ogrevanja, hkrati pa se na tako obnovljeno kotlovnico priključijo zasebni, poslovni ali javni objekti, ki se nahajajo v bližini.

Ukrep se izvaja v skladu z lokalnim energetskega konceptom.

Nosilka ukrepa: občina.

7.1.2 Ukrepi na področju naprav za ogrevanje gospodinjstev

7.1.2.1 Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustrežnejšimi viri ogrevanja
Zastarele kurilne naprave za ogrevanje v gospodinjstvih v eno- ali večstanovanjskih hišah so eden izmed glavnih virov onesnaževanja zraka z delci. Da bi spodbudili pospešeno zamenjavo zastarelih kurilnih naprav s sodobnejšimi, varnejšimi in varčnejšimi viri ogrevanja ter hkrati upoštevali cilj povečanja deleža obnovljivih virov v energetskega bilanci na državni ravni, bodo v okviru razpisov Eko sklada, j. s., za spodbujanje vgradnje sodobnih kurilnih naprav na lesno biomaso, toplotnih črpalk za ogrevanje in priključevanje na omrežje daljinskega ogrevanja določeni ugodnejši pogoji. Deležu spodbud, ki veljajo za območje celotne države, bodo lahko dodana sredstva občine. Subvencije ne bo mogoče dobiti za območje, kjer že poteka obstoječe plinovodno in toplovodno omrežje ali bo v skladu z občinskimi akti to omrežje predvideno, saj je cilj čim večji izkoristek obstoječega omrežja za daljinsko ogrevanje oziroma plinovodnega omrežja.

Vgradnja kotlov na zemeljski plin ob hkratni priključitvi na sistem distribucije plina na območju, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina, se lahko spodbuja z dodatnimi subvencijami države in občine.

Občina bo aktivno sodelovala pri informiranju občanov in spodbujanju uveljavljanja obstoječih spodbud.

Nosilki ukrepa: država, občina.

7.1.2.2 Svetovanje občanom za ureditev ogrevanja z nizkimi emisijami onesnaževal

Organizirajo se kampanje za svetovanje občanom o ureditvi kurjenja z nizkimi emisijami onesnaževal. Kampanje vključujejo delavnice oziroma zloženke, na katerih se občanom predstavijo možnosti ureditve ogrevanja v skladu z občinskimi akti in načrti. Predstavijo se jim prednosti in pomanjkljivosti posameznega načina ogrevanja, možne spodbude in drugo. V kampanje se vključijo tudi koncesionarji dimnikarske službe, ki ob svojih rednih pregledih oziroma meritvah občanom dodatno svetujejo glede upravljanja kurilnih naprav, izbire goriva, zagotavljanja požarne varnosti in drugo. Dimnikarji zagotovijo ustrezno merilno opremo za ugotavljanje koncentracij delcev v dimnih plinih, s katero se ugotavlja dejansko stanje. V primeru ugotovljenih pomanjkljivosti ali nepravilnosti na napravah in gorivu bodo občanom dana priporočila in navodila, kako jih odpraviti, da bo dosežen boljši izkoristek goriva, manjše emisije dimnih plinov in večja varnost rabe kurilnih naprav.

Nosilci ukrepa: država, občina, izvajalci dimnikarske javne službe, ENSVET.

7.1.2.3 Vzpostavitev centra za lesno biomaso

V občini se izvede pilotni projekt postavitve centra za lesno biomaso, ki bo namenjen promociji okolju primernih kurilnih naprav in prikazu trajnostnega gospodarjenja z lesom. V sistem je treba vključiti dobavitelje lesne biomase in omogočiti pravilno pripravo lesne biomase. Center za lesno biomaso mora vključevati tudi informativno izobraževalne in svetovalne dejavnosti za dobavitelje, prodajalce in uporabnike lesne biomase.

Nosilka ukrepa: občina.

7.1.2.4 Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za pametno uporabo lesne biomase kot goriva za male kurilne naprave

Ministrstvo, pristojno za okolje, vzpostavi, vzdržuje in izboljšuje spletno mesto za pametno uporabo lesne biomase kot goriva za male kurilne naprave z naslednjimi vsebinami:

- pomen pravilne priprave lesnih goriv za največji izkoristek in zmanjšanje emisij delcev,
- lesna goriva, merske enote za lesna goriva,
- voda v lesu in vlažnost lesa,
- kemijska sestava lesa,
- vsebnost energije,
- proizvodnja polen in lesnih sekancev,
- zahteve glede kakovosti lesnih goriv in standardi,
- skladiščenje lesnih goriv,
- moderni kotli za biomaso,
- spodbude in razpisi za kotle na lesno biomaso,
- ponudniki izdelave polen in sekancev
- varnost pri delu z lesnimi gorivi (pri podiranju drevja in spravilu lesa; pri pripravi lesnega goriva),
- primeri dobrih praks pri oskrbi z energijo iz lesne biomase,
- lesni potencial po območjih Slovenije,
- naloge dimnikarske službe pri kakovostni izrabi lesne biomase kot goriva,
- požarna varnost pri uporabi lesne biomase kot goriva.

V občini je treba izvesti pilotni projekt postavitve centra za lesno biomaso, ki bo namenjen promociji okolju primernih kurilnih naprav in prikazu trajnostnega gospodarjenja z lesom. V sistem je treba vključiti dobavitelje lesne biomase in omogočiti pravilno pripravo lesne biomase. Center mora vključevati tudi informativno izobraževalne in svetovalne dejavnosti za dobavitelje, prodajalce in uporabnike lesne biomase.

Nosilci ukrepa: država, občina, območni zavod za gozdove, EnergaP.

7.1.2.5 Izvajanje poostrelega nadzora nad kurjenjem v malih kurilnih napravah

Občina bo ozaveščala uporabnike o škodljivosti kurjenja z neustreznimi gorivi v malih kurilnih napravah. Država bo poostрила nadzor nad kurjenjem v malih kurilnih napravah. Država bo za izvajanje tega ukrepa povečala učinkovitost delovanja dimnikarske službe in izboljšala sistem, ki bo omogočal izvedbo ukrepa.

Nosilci ukrepa: občina, država, inšpekcija, izvajalci dimnikarske javne službe.

7.1.2.6 Prepoved uporabe premoga v malih kurilnih napravah

Občina bo prepoved uporabe premoga v malih kurilnih napravah določila v lokalnem energetskega konceptu in določila, da se pospešuje uporaba lokalno dosegljive lesne biomase primerne kakovosti oziroma drugih primernih obnovljivih virov energije, ki manj obremenjujejo okolje kakor premog.

Nosilka ukrepa: občina.

7.1.3 Horizontalni ukrepi

7.1.3.1 Sodelovanje sosednjih občin na področju ogrevanja

Država in občina bosta v času izvajanja tega načrta sodelovali s sosednjimi občinami z namenom izboljšanja kakovosti zunanjskega zraka.

Nosilki ukrepa: država, občina.

7.1.3.2 Lokalni energetske koncepti

Občina bo pri pripravi in prenovi lokalnega energetskega koncepta med glavne usmeritve dokumenta vključila zahteve za varstvo zraka. Lokalni energetske koncept bo temeljil na učinkoviti rabi energije, pri oskrbi z energijo pa bo imelo prednost daljinsko ogrevanje pred individualnimi načini ogrevanja. Država bo preučila možnosti za izvajanje večjega nadzora nad izvajanjem lokalnih energetske konceptov.

Nosilki ukrepa: občina, država.

7.1.3.3 Informiranje in spodbujanje zmanjševanja toplotnih izgub stavb

Z zmanjševanje toplotnih izgub stavb se zmanjšuje potreba po toploti za ogrevanje in v prvem približku sorazmerno tudi emisije zaradi ogrevanja. Aktivnosti Energetske agencije za Podravje v sodelovanju z Energetske svetovalno službo »ENSVET« se bodo okrepile in nadgradile, občina pa bo občane informirala o možnosti in koristnosti uporabe energetske nasvetov. Občina bo izvedla dodatno informiranje občanov o nepovratnih sredstvih in kreditih Eko sklada, j. s., za zmanjševanje toplotnih izgub stavb. Občina bo spodbujala uvajanje energetske izkaznice stavb na svojem območju.

Nosilka ukrepa: občina.

7.1.3.4 Natančna evidenca malih kurilnih naprav

Izvajalci dimnikarske javne službe bodo vzpostavili in sporočali evidence kurilnih naprav in izmerjenih vrednostih emisij dimnih plinov (vrsta, tip, starost, moč kurilne naprave, rezultati meritev dimnih plinov, vrsta goriva, vlažnost drv ipd.). V ta namen ministrstvo, pristojno za okolje, do 1. 1. 2014 zagotovi ustrezne enotne obrazce in programsko opremo ter določi skrbnika evidenc, ki se bodo vzpostavile za celotno Slovenijo. Država izvede povezljivost

evidenc o nepremičninah Geodetske uprave Republike Slovenije in evidenc o energetskih izkaznicah stavb ter drugih državnih evidenc. Občini so na voljo podatki iz evidence.

Nosilci ukrepa: država, izvajalci dimnikarske javne službe.

7.1.3.5 Energetski manager

Občina je za potrebe kakovostnega upravljanja URE in OVE ter za boljši zrak Energetski agenciji EnergaP poverila naloge energetskega managerja.

Naloge Energetske agencije EnergaP na tem področju so:

- izvajanje in koordiniranje Energetskega koncepta občine ter izpolnjevanje ciljev, ki so v njem zapisani;
- energetsko učinkovito upravljanje v javnih stavbah z izvajanjem energetskih pregledov in uvajanjem energetske izkaznice;
- vodenje energetskega knjigovodstva za javne stavbe, analiza podatkov, vrednotenje podatkov in prepoznavanje pomanjkljivosti, načrtovanje in izvajanje ukrepov učinkovite rabe energije;
- izvajanje informativnih izobraževanj za uporabnike javnih stavb (vodstvene delavce in delavce, odgovorne za področje rabe energije);
- izvajanje informativno izobraževalnih aktivnosti o učinkoviti rabi energije in rabi obnovljivih virih energije za občinsko upravo, občane, podjetja in šole;
- priprava poročil o izvajanju lokalnega energetskega zasnovkoncepta za občinsko upravo in ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, in predstavitev poročil občinskemu svetu;
- priprava in izvedba projektov s področja URE in OVE, njihova promocija in ozaveščanje ljudi;
- priprava informacij o novi zakonodaji in razpisih na področju trajnostne energije in pomoč pri pridobivanju nepovratnih finančnih sredstev;
- priprava dokumentov za izvajanje javno-zasebnega partnerstva na področju energetskih sanacij;
- svetovanje pri zelenih javnih naročilih;
- priprava načrtov zmanjšanja porabe električne energije javne razsvetljave;
- priprava akcijskega načrta za trajnostni energetski razvoj mesta Maribora (SEAP) v okviru konvencije županov in izvajanje aktivnosti, ki so v njem zapisani;
- skrb za trajnostni energetski razvoj občine.

Nosilka ukrepa: občina (zanjo Energetska agencija EnergaP).

7.2 Ukrepi na področju prometa

7.2.1 Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta

Občina bo pripravila celovito prometno študijo z elementi trajnostne mobilnosti, ki bo zagotovila strokovne podlage za prostorsko načrtovanje in urejanje prometa na območju občine. V skladu s smernicami EU mora mestna občina pripraviti načrt za trajnostno mobilnost.

Občina bo v svoje akte in programe na področju prometa v skladu s finančnimi in prostorskimi možnostmi vključila naslednje prednostne ukrepe:

- spodbujanje kolesarjenja tudi z umestitvijo novih kolesarskih stez in peš prometa,
- predlaganje novih poti javnega potniškega prometa (v nadaljnjem besedilu: JPP),
- določitev možnih con mirujočega prometa izven centra mesta (P&R),
- zmanjševanje motoriziranega prometa,
- širitev okoljske cone,
- širjenje območij umirjenega prometa in con omejene hitrosti.

Prednostno se izvajajo ukrepi za posodobitev voznega parka javnega avtobusnega prometa. Izvajanje ukrepov je treba redno letno spremljati in o njih poročati državi.

Nosilka ukrepa: občina.

7.2.2 Zagotovitev parkiranja koles na avtobusnih in železniških postajališčih

Občina bo v sodelovanju z državo zagotovila izgradnjo in ureditev nadstrešnic za parkiranje koles na železniških postajah v povezavi s sistemom parkiranja (P&R; B&R). Kolesarnice morajo biti v neposredni bližini postajališč avtobusa in železnice.

Nosilki ukrepa: občina, država.

7.2.3 Ureditev obstoječih postaj/postajališč JPP z vidika prometne varnosti in standardov kakovosti storitev JPP

Občina bo zagotovila izboljšanje povezav pločnikov do avtobusnih postajališč in ureditev varnih dostopov.

Občina bo zagotovila lokacije postajališč JPP tam, kjer je za potnike najugodnejše.

Nosilka ukrepa: občina.

7.2.4 Trajnostna parkirna politika

Občina bo v sodelovanju z državo zagotovila povečevanje cenovno ugodnih površin za parkiranje na železniški postaji in avtobusni postaji (t. i. parkiraj in se pelji).

Občina bo zmanjšala število parkirnih mest v središču mesta in namenila več površin pešcem in kolesarjem.

Nosilki ukrepa: občina, država.

7.2.5 Urejanje javnega potniškega prometa

Ob obnovi voznega parka izvajalcev JPP se pospešeno izvaja zamenjava vozil, ki ustrezajo standardu EEV. Prednostno se uporabljajo alternativni viri goriva, ki manj obremenjujejo zrak. Spodbuja se uporaba sistemov, kakor sta na primer uporaba zemeljskega plina ali bioplina ter elektrike. Ukrepi se podpirajo s subvencijami Eko sklada, j. s., in iz drugih virov.

Izvede se pilotni projekt enotna vozovnica, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za promet.

Za povečevanje deleža javnega potniškega prometa bo prilagojen vozni red z večjo pogostnostjo odhodov mestnih avtobusov.

Posebna pozornost bo namenjena povezavam naselij z železniškimi postajami za večjo mobilnost dnevnih migrantov, pri čemer bo treba zagotoviti večjo točnost in zanesljivost železniškega prometa. Vožni redi in povezave rednih in šolskih prog prevozov se bodo dodatno uskladili. Občina bo dodatno uredila subvencioniranje šolskih, dijaških, študentskih in upokojskih letnih vozovnic. Občina bo proučila možnost uvedbe brezplačnega prevoza na železniško postajo ob prometnih konicah.

Na območjih, kjer se srečujeta lokalni in regionalni avtobusni potniški promet, občina in država uredita sistem financiranja na način, ki je najučinkovitejši za uporabnike in je hkrati za državni in lokalni proračun najgospodarnejši.

Preveri se možnost vira financiranja lokalnega potniškega prometa iz dajatev na CO₂ ali sorodnih dajatev, uvedbe obveznega nakupa vozovnic za podjetja in javni sektor (povračilo potne stroške bi delodajalec povrnil z nakupom vozovnic JPP), za dijake, študente itd. S tem bo povečana uporaba JPP.

Preveri se možnost širitve JPP tudi v sosednje občine.

Nosilci ukrepa: občina, država, prevoznik.

7.2.6 Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov ter promocija trajnostne mobilnosti

Subjekti javnega sektorja in gospodarstva na območju občine za svoje potrebe izdelajo mobilnostne načrte, v katerih določijo ukrepe za povečanje trajnostne mobilnosti:

- odgovorno rabo avtomobila, portal za dogovore o skupnih vožnjah,
- spodbujanje hoje z načrti pešpoti, službenim dežnikom, garderobami,
- spodbujanje kolesarjenja z varnimi kolesarnicami, službenim kolesom, kolesarju prijaznim delovnim mestom,
- spodbujanje uporabe JPP, kakor so informacije o povezavah, potovalni načrt,
- zmanjševanje potovalnih potreb z delom na domu, gibljivim delovnim časom, telekonferencami,
- drugi ukrepi na predlog nosilca naloge.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi pristojnimi ministrstvi pripravi enotne usmeritve za izdelavo načrtov z vzorcem načrta in ga pošlje vsem subjektom javnega in gospodarskega sektorja na območju občine.

Občina in državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva izdelajo mobilnostne načrte do konca leta 2014.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva na območju občine morajo medsebojno uskladiti ukrepe iz svojih načrtov.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva izvajanje ukrepov iz načrta pospešijo tako, da se bo načrt v celoti izvajal najmanj do konca leta 2015.

Občina bo spodbujala ukrepe za zmanjševanje emisij delcev iz prometa.

Nosilci ukrepa: občina, država, posamezni subjekti javnega sektorja in gospodarski sektor.

7.2.7 Delovanje mobilnostnega centra Maribor

V Mariboru se v letu 2014 vzpostavi mobilnostni center v okviru projekta TRAMOB.

V mobilnostnem centru Maribor se izvajajo naslednji ukrepi za izboljšanje trajnostne mobilnosti:

- a) informiranje:
 - vozni redi JPP (avtobus, vlak, taksi, žičnica ipd.),
 - kolesarske poti, možnosti kolesarskih izletov,
 - souporaba in izposoja avtomobila (car sharing, car pulling, rent-a-car ipd.),
 - varstvo okolja, zdravje, promet,
 - turizem,
 - dogodki, odpiralni časi,
- b) storitve:
 - izposoja koles in opreme,
 - servis koles in prodaja rezervnih delov (zračnice in pribor za njihovo popravilo, zavorne obloge ipd.),
 - shranjevanje prtljage za turiste,
 - prodaja vozovnic JPP,
- c) organizacija dogodkov:
 - okrogle mize,
 - mobilnostni forumi,
 - tiskovne konference,
 - javne predstavitve, demonstracije, poskusne vožnje (električna vozila, ležeča kolesa, ekološki avtobusi ipd.),
 - izobraževanja (varna vožnja s kolesom, trajnostna mobilnost ipd.),
- d) analize in zbiranje podatkov:
 - mobilnostne navade občanov (število kolesarjev, prepeljanih potnikov ipd.),
 - prometna varnost (statistika nesreč, lokacije ipd.),
- e) koordinacija ukrepov za trajnostno mobilnost:
 - vodenje participativnih procesov in javnih razprav,
 - meddeležniška koordinacija.

Nosilci: Mariborska kolesarska mreža, občina, država

7.2.8 Preusmeritev tovornega prometa na železnico

Zaradi večjega števila tovornega prometa, ki ga uporabljajo predvsem večji industrijski obrati (v gradbeni, kemični, steklarski in drugi industriji), se ocenjuje, da so emisije prahu iz tovornega cestnega prometa visoke in jih je treba zmanjšati. Preučene bodo možnosti, da se večji del prevoza surovin in izdelkov preusmeri na železnico.

Nosilka ukrepa: država.

7.2.9 Izboljšanje cestne infrastrukture

Načrtovanje cestne infrastrukture s prednostno obravnavo trajnostne mobilnosti (pešec, kolo, JPP, osebno prevoz ipd.).

Nosilki ukrepa: država, občina.

7.2.10 Optimizacija zimskega posipavanja in soljenja cest, pranje cest

Ceste se bodo v čim večji meri plužile, da se bo zmanjšalo posipanje. Ceste se bodo posipale le s soljo (natrijevim kloridom) oziroma s soljo z dodatki kalcijevih in magnezijev kloridov. Posipanje z drobljenimi kamnitimi agregati je dopustno samo v izjemnih primerih oziroma ob posebnih vremenskih razmerah. Ti izjemni primeri se določijo v načrtih zimske službe. Navedeno velja tudi za posipanje površin za pešce. Posip s kamnitimi agregati je vedno dopusten na malo ali zelo malo obremenjenih cestah nižjega reda s strmimi nakloni izven naselij in na makadamskih voziščih, kjer bi drugačen način zimskega vzdrževanja povzročal prevelike težave v prometu. Ti odseki cest morajo biti navedeni v načrtih zimske službe.

V poletnem času se ob daljšem sušnem obdobju zagotovi pranje cest, da bi se izognili povečani resuspenziji trdnih delcev.

Nosilki ukrepa: občina, država.

7.2.11 Poostren nadzor nad izvajanjem predpisa, ki ureja nalaganje in pritrjevanje tovora v cestnem prometu

Država bo poostрила nadzor nad izvajanjem predpisa, ki ureja nalaganje in pritrjevanje tovora v cestnem prometu.

Nosilka ukrepa: država.

7.2.12 Komunalna vozila in taksi služba

Komunalna podjetja bodo v urbanih predelih uporabljala novejša vozila (EURO V in več).

Občina bo določila pogoje za taksi službo, ki bo prispevala k zmanjšanju emisij delcev.

Nosilci ukrepa: občina, izvajalci občinskih komunalnih javnih služb.

7.2.13 Spodbude za nakup vozil z minimalnimi emisijami prašnih delcev (električna vozila, vozila na zemeljski plin ali bioplin)

Država in občina bosta spodbujali nakup vozil z minimalno emisijo delcev.

V času priporočil zaradi povečane koncentracije delcev v zraku bo občina omogočila brezplačno uporabo JPP.

Za vozila javnega potniškega prometa, komunalna vozila, vozila javnih podjetij ter druga pogosto udeležena vozila v mestnem prometu se bo uvajal kot energent stisnjeni zemeljski plin (CNG), uvajala se bodo vozila na električni pogon in druga vozila z minimalnimi emisijami delcev.

Nosilki ukrepa: država, občina.

7.3. Ukrepi na drugih področjih

7.3.1 Izvajalci gospodarskih dejavnosti – naprave, ki kot nepremični vir zaradi svojega obratovanja povzročajo onesnaževanje zunanjega zraka

Nosilci ukrepov: upravljavci naprav na območju občine.

7.3.1.1 Spodbujanje sistema okoljevarstvenega vodenja organizacij (EMAS)

Izvajalce gospodarskih dejavnosti, ki imajo pomemben delež pri emisijah delcev v deležu, ki presega 10 % skupnih emisij na območju občine, se spodbuja k vključitvi v sistem EU za okoljevarstveno vodenje organizacij.

7.3.2 Izobraževanje in ozaveščanje

7.3.2.1 Vzpostavitev posebnega spletnega mesta za kakovost zraka

Agencija in ministrstvo, pristojno za okolje, ter Medobčinski urad za varstvo okolja in ohranjanje narave vzpostavijo spletno mesto za kakovost zraka z naslednjimi vsebinami:

- pomen kakovosti zraka,
- pomen čistega zraka za zdravje,
- letni podatki o preteklih emisijah ter temeljne značilnosti teh emisij časovno (analize, trendi itd.) in podatki o učinkih ukrepov,
- viri emisij po skupinah (male kurilne naprave, promet, industrija in drugi viri),
- ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka, ki jih lahko v vsakodnevnem življenju izvajajo posamezniki in gospodinjstva,
- kratkoročni ukrepi, ki so predvideni v primeru nekajdnevnega zaporednega in visokega preseganja emisij,
- dostop do tega odloka,
- povezave na druga spletna mesta z vsebinami o kakovosti zraka,
- kontaktni podatki.

Vzpostavi se elektronsko podajanje predlogov ministrstvu, pristojnemu za okolje, v zvezi z ukrepi za izboljšanje kakovosti zunanjega zraka.

Nosilki ukrepa: država, občina.

7.3.2.2 Izvajanje stalne medsektorske socialno-ekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov

Ministrstvo, pristojno za okolje, bo izvajalo stalno medsektorsko socialno-ekonomsko analizo, ki bo upoštevala različne okoliščine ter pogoje za ravnanje ljudi in gospodinjstev glede kakovosti zraka. Vsakoletna analiza je obvezen sestavni del in ena od izhodišč letnega programa ukrepov ter sprememb in dopolnitev odloka.

Nosilka ukrepa: država.

7.3.2.3 Izobraževanje in ozaveščanje o ukrepih za izboljšanje kakovosti zunanjega zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, in Medobčinski urad za varstvo okolja in ohranjanje narave skupaj izvedeta akcijo izobraževanja in ozaveščanja laične in strokovne javnosti o ukrepih za izboljšanje kakovosti zraka takoj po sprejetju tega načrta.

Nosilki ukrepa: država, občine.

7.3.3 Ozelenitev (zatravitev in/ali pogozditev) vseh odprtih površin, ki niso v uporabi

Lastniki zemljišč zatravijo oziroma pogozdijo vse površine, ki so iz kakršnihkoli vzrokov odprte. Občina vsako leto pripravi seznam odprtih površin.

Nosilci ukrepa: občina, pravne in fizične osebe.

7.3.4 Vključitev problematike kakovosti zraka v občinske akte

Občina zagotovi vključitev ureditve načina pridobivanja toplote (ogrevanja in hlajenja) v svoje akte tako, da načrtovanje in izvajanje aktov vključujeta tudi ukrepe za boljšo kakovost zunanjega zraka iz tega načrta in drugih predpisov, ki vplivajo na kakovost zraka.

Občina zagotovi prednostno načrtovanje t. i. zelenih streh v svojih prostorskih aktih zaradi varovanja kakovosti zunanjega zraka in zmanjševanja vpliva na podnebne spremembe.

Nosilka ukrepa: občina.

7.3.5 Zmanjševanje ognjemetov na območju občin

Občina bo izvedla ozaveščanje prebivalstva o škodljivem učinku ognjemetov na onesnaženost zraka z delci PM₁₀. Država bo sprejela ustrezne predpise za uvedbo prepovedi uporabe ognjemetov na območju občine.

Nosilki ukrepa: občina, država

7.3.6 Omejitev kurjenja izven naprav

Država bo sprejela ustrezne predpise za uvedbo omejitve kurjenja izven naprav (na prostem) na območju občine.

Nosilki ukrepa: država, občina.

7.4. Kratkoročni ukrepi

Kratkoročni ukrepi se izvajajo s ciljem skrajšati čas, ko so presežene dnevne mejne vrednosti PM₁₀ v zunanjem zraku. Kratkoročni ukrepi vsebujejo priporočila občanom in institucijam, da v okviru svojih možnosti začasno zmanjšajo emisije delcev pri uporabi prometnih sredstev in kurilnih naprav za ogrevanje ter drugih naprav, ki emitirajo večje količine delcev.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občinami pripravi zloženko s priporočili občanom za zmanjševanje emisij PM₁₀ v času povečane onesnaženosti s PM₁₀. Zloženka vsebuje tudi druge informacije o onesnaženosti zraka na območju.

Nosilci ukrepov: občina, država, povzročitelji obremenitve.

8. SEZNAM PUBLIKACIJ, DOKUMENTACIJE, DEL ITD., KI DOPOLNJUJEJO PODATKE

V skladu s 1.10 točko priloge 7 Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11) so vsi razpoložljivi podatki ali njihovi viri, ki niso vsebovani v tem odloku, objavljeni na spletni strani ministrstva, pristojnega za okolje: (http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/zrak/).

3949. Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto

Na podlagi prvega odstavka 24. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US in 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12 in 92/13) in za izvajanje prvega odstavka 15. člena Uredbe o kakovosti zunanega zraka (Uradni list RS, št. 9/11) izdaja Vlada Republike Slovenije

ODLOK**o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto****1. člen**
(namen)

Ta odlok določa:

– območje izvajanja ukrepov, ki je s Sklepom o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 58/11) opredeljeno kot podobmočje z oznako SI21 in je na podlagi Odredbe o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zraka (Uradni list RS, št. 50/11) zaradi čezmerne onesnaženosti zunanjega zraka (v nadaljnjem besedilu: zrak) z delci PM₁₀ uvrščeno v razred največje obremenjenosti,

– ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ za doseganje skladnosti z mejnimi vrednostmi za PM₁₀ s ciljem zmanjšati škodljive vplive na zdravje in okolje,

– spremljanje učinkov izvajanja, noveliranje in čas izvajanja ukrepov iz prejšnje alineje,

– odgovorne organe za pripravo in izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznostmi povzročiteljev obremenitve, obveznostmi izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja,

– podrobnejši program ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ (v nadaljnjem besedilu: podrobnejši program ukrepov),

– program za analizo vzrokov onesnaženosti, spremljanje učinkov ukrepov in podporo novelaciji načrta.

2. člen

(določitev območja največje obremenjenosti)

Območje največje obremenjenosti z delci PM₁₀ je območje Mestne občine Novo mesto (v nadaljnjem besedilu: občina).

3. člen

(opis onesnaženja in ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti)

(1) Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaževanja, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznosti povzročiteljev obremenitve, obveznosti izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, so določeni v prilogi, ki je sestavni del tega odloka.

(2) Pri intenzivnosti izvajanja posameznih ukrepov se upošteva tudi njihov prispevek k zmanjševanju onesnaženosti z delci PM_{2,5} in drugimi onesnaževali zunanjega zraka, zmanjševanju lokalne obremenjenosti s hrupom ter sinergije z zmanjševanjem izpustov toplogrednih plinov.

4. člen

(spodbude države in občine)

(1) Investicijski projekti gospodinjstev za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi napravami za ogrevanje stavb ter obnova posameznih delov ali celotnega zunanjega ovoja stavb, ki jih spodbuja Eko sklad, j. s., in veliki zavezanci z ne-

povratnimi sredstvi na podlagi predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih (v nadaljnjem besedilu: subvencije), se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(2) Upravičenci do spodbud za zamenjavo kotlov na katero koli vrsto goriv z novimi kotli na lesno biomaso in vgradnjo toplotnih črpalk za ogrevanje stavb iz predpisa, ki ureja spodbujanje učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije, in predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, do teh spodbud niso upravičeni na območju, kjer je z občinskimi akti ali lokalnim energetskega konceptom kot prednostni način ogrevanja stavb določeno daljinsko ogrevanje, razen če so ti kotli namenjeni za daljinsko ogrevanje. Če je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina, upravičenci do spodbud niso upravičeni do spodbud za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi kotli na lesno biomaso.

(3) Vgradnja kotlov na zemeljski plin ali toplotnih postaj ob hkratni priključitvi na sistem distribucije zemeljskega plina ali omrežje daljinskega ogrevanja na območju, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina ali toplota iz daljinskega ogrevanja, se lahko spodbuja s subvencijami države in občine.

(4) Občina za namen dodeljevanja subvencij zagotovi Eko sklado, j. s., in ministrstvu, pristojnemu za energijo, podatke o meji območja iz 2. člena tega odloka na parcelo natančno in podatke o mejah območij, kjer je kot prednostni način ogrevanja določeno daljinsko ogrevanje ali uporaba zemeljskega plina, prav tako na zemljiško parcelo natančno.

(5) Investicijski projekti za uporabo goriv ali tehnologij, ki imajo majhne emisije delcev, v javnem potniškem prometu ali v vozilih, ki jih uporabljajo lokalne javne službe, se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(6) Veliki zavezanci iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, pridobijo podatke iz četrtega odstavka tega člena od Eko sklada, j. s.

(7) Eko sklad, j. s., pri potrditvi programa za izboljšanje energetske učinkovitosti iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, upošteva določbe tega odloka.

5. člen

(kratkoročni ukrepi)

(1) Agencija za okolje Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: agencija) dnevno napoveduje možnost čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ za prihodnje dni na območju iz 2. člena tega odloka.

(2) V primeru napovedane čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ je priporočljivo, da posamezniki in pravne osebe:

– zmanjšajo ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov, kjer se kot energent uporabljajo tekoča ali trdna goriva;

– uporabljajo goriva za ogrevanje prostorov, ki sproščajo nižje emisije delcev, če imajo to možnost;

– uporabljajo javni prevoz;

– zmanjšajo uporabo osebnih vozil;

– ne izvajajo dejavnosti na prostem, pri katerih se sproščajo večje količine delcev.

(3) Agencija razglasi prenehanje obdobja povečane onesnaženosti s PM₁₀, ko oceni, da zaradi spremenjenih meteoroloških razmer mejne vrednosti za PM₁₀ tisti ali naslednji dan ne bodo več prekoračene.

(4) O napovedani čezmerni onesnaženosti z delci PM₁₀ iz prvega odstavka tega člena in o priporočilih iz drugega odstavka tega člena ter o prenehanju iz prejšnjega odstavka agencija nemudoma obvesti občino in sredstva javnega obveščanja.

6. člen

(podrobnejši program ukrepov)

(1) Na podlagi ukrepov iz priloge tega odloka Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) sprejme po-

drobnejši program ukrepov za tri koledarska leta, ki je finančno ovrednoten.

(2) Podrobnejši program ukrepov iz prejšnjega odstavka pripravi ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino in ga predloži vladi v sprejetje vsaka tri leta, najpozneje do 30. septembra tistega leta, v katerem se ta program izteče, za naslednja tri leta. Podrobnejši program ukrepov se sprejme po enakem postopku kakor ta odlok.

(3) Če se v okolju bistveno spremenijo okoliščine, ki imajo pomemben in takojšen vpliv na kakovost zraka, ter bi ustrezen ukrep lahko prispeval k izboljšanju kakovosti zunanega zraka, vendar ni vključen v prilogo tega odloka, se podrobnejši program ukrepov iz prvega odstavka tega člena lahko dopolni s tem ukrepom.

7. člen

(program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

(1) Agencija v sodelovanju z občino pripravi program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov izvajanja ukrepov za zmanjševanje onesnaženosti zraka.

(2) Program iz prejšnjega odstavka vsebuje:

a) meritve ravni onesnaženosti ter kemično in elementno speciacijo delcev PM₁₀ v zraku,

b) emisijske evidence s primerno krajevno in časovno resolucijo za:

– modeliranje disperzije delcev PM₁₀ v zraku,

– ugotavljanje sprememb emisij zaradi izvedenih ukrepov in drugih vzrokov in

– pripravo scenarijev zmanjševanja emisij,

c) kemično in elementno speciacijo značilnih virov delcev PM₁₀ na območju občine za določanje prispevka virov z receptorskimi modeli,

d) zajem in pripravo meteoroloških podatkov, ki bodo omogočali ustrezno analizo obdobj s preseženimi mejnimi vrednostmi delcev PM₁₀ in modeliranje disperzije delcev PM₁₀ v pogojih na območju občine,

e) analizo obdobj s preseženimi koncentracijami delcev PM₁₀ ob upoštevanju značilnosti virov in vremenskih razmer,

f) modeliranje vpliva virov sedanjih emisij delcev PM₁₀ na onesnaženost zraka z delci PM₁₀ in modeliranje vpliva scenarijev emisij,

g) določanje prispevka posameznih virov emisij na onesnaženost zraka z receptorskimi modeli in

h) sintezo in celovito interpretacijo rezultatov analiz in modeliranja iz tega odstavka ter oceno učinkov izvajanja ukrepov.

(3) Pri ugotavljanju vpliva virov na onesnaženost zraka se ločeno določa prispevek virov iz območja največje obremenjenosti iz 2. člena tega odloka ter prispevek regionalnih virov in prispevek čezmejnega onesnaževanja.

(4) Agencija pripravi letno poročilo o izvajanju programa iz prvega odstavka tega člena do 31. marca za preteklo leto.

8. člen

(noveliranje)

Na podlagi analize spremljanja učinkov izvajanja ukrepov iz priloge tega odloka in drugih analiz iz prejšnjega člena tega odloka ter najboljših rešitev stanja tehnike in dobrih praks ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi ministri in občino predlaga vladi spremembe in dopolnitve odloka najpozneje do konca leta 2016.

9. člen

(uskajevanje in nosilci ukrepov)

(1) Ukrepe usklajuje ministrstvo, pristojno za okolje.

(2) Nosilci ukrepov na državni ravni so ministrstva, pristojna za okolje, promet in energijo, in izvajalci obveznih državnih gospodarskih javnih služb, na občinski ravni pa organi občine ter izvajalci lokalnih gospodarskih javnih služb, kakor so določeni v prilogi tega odloka.

(3) Med nosilce ukrepov se štejejo tudi osebe, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, in povzročitelji obremenitve (pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost, ter posamezniki na območju občine).

10. člen

(čas izvajanja ukrepov)

Izvajanje ukrepov iz tega odloka in programa iz prvega odstavka 6. člena tega odloka traja najmanj, dokler kakovost zunanega zraka tri koledarska leta zapored ne doseže mejnih vrednosti za delce PM₁₀, kakor so določene v predpisu, ki ureja kakovost zunanega zraka.

11. člen

(podrobnejši program ukrepov za leta 2014, 2015 in 2016)

Podrobnejši program ukrepov zmanjševanja onesnaženosti z delci PM₁₀ se za leta 2014, 2015 in 2016 sprejme v treh mesecih po sprejetju tega odloka.

12. člen

(izvajanje kratkoročnih ukrepov in programa za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

Agencija začne napovedovati čezmerno onesnaženost z delci PM₁₀ iz prvega odstavka 5. člena tega odloka 1. januarja 2014. Agencija pripravi program iz prvega odstavka 7. člena tega odloka do 30. marca 2014, prvo sintezo in celovito interpretacijo rezultatov analiz in modeliranja iz točke h) drugega odstavka 7. člena tega odloka pa do 31. avgusta 2015.

13. člen

(začetek veljavnosti)

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00728-72/2013

Ljubljana, dne 18. decembra 2013

EVA 2012-2330-0272

Vlada Republike Slovenije

mag. Alenka Bratušek i.r.
Predsednica

Mestni svet Mestne občine Novo mesto je podal soglasje k nalogam občine, kot izhajajo iz predloga Odloka o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto (gradivo Ministrstva za kmetijstvo in okolje št. 007-632/2012 z dne 1. 10. 2013), s sklepom številka 354-54/2013 z dne 14. 11. 2013.

PRILOGA: Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaženosti, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov

1. Opis območja čezmerne onesnaženosti

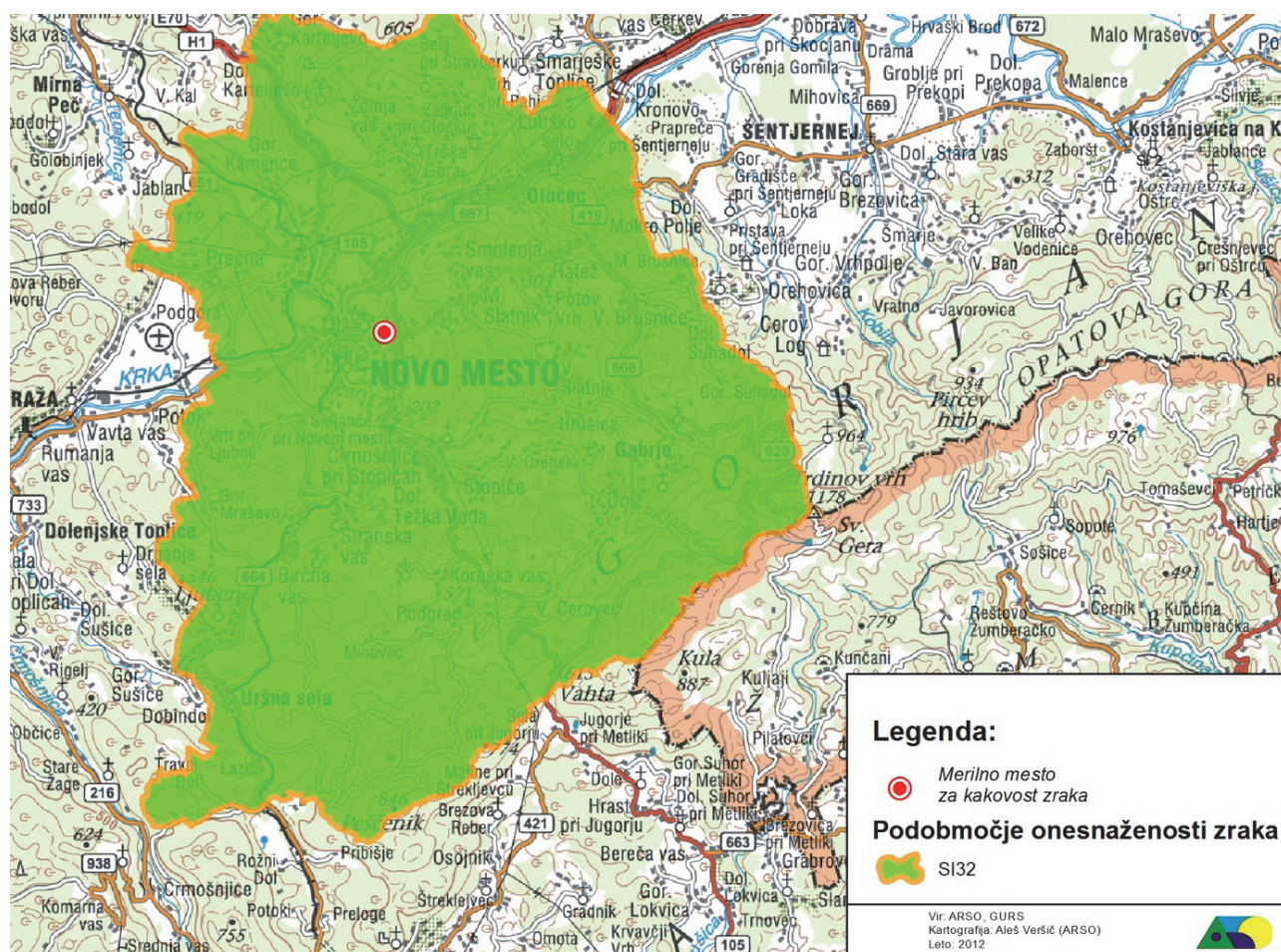
Območje SI3 (osrednja Slovenija brez Ljubljane) zajema območje od Gorenjske do Kočevja. Poseljenost območja SI3 je neenakomerna. Relief je hribovit.

V skladu s Sklepom o določitvi podobmočji zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 58/11) je bilo na območju SI3 zaradi obremenjenosti zraka z delci PM₁₀ določeno podobmočje SI32, ki obsega območje občine Novo mesto.

Površina območja je 236 km² s 36.182 prebivalci.

Območje SI 32 je podano na sliki 1.

Merilno mesto po tipu štejeemo v mestno ozadje. Je na manjši vzpetini, obkroženo s stanovanjskimi hišami, zato je reprezentativno za širše območje mesta, kjer živi večina prebivalstva. Na kakovost zraka, predvsem na onesnaženost z delci, vplivata emisija iz individualnih kurišč v času kurilne sezone in industrija.

Slika 1. Zemljevid območja čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ in merilno mesto

2. Raven onesnaženosti z delci PM₁₀

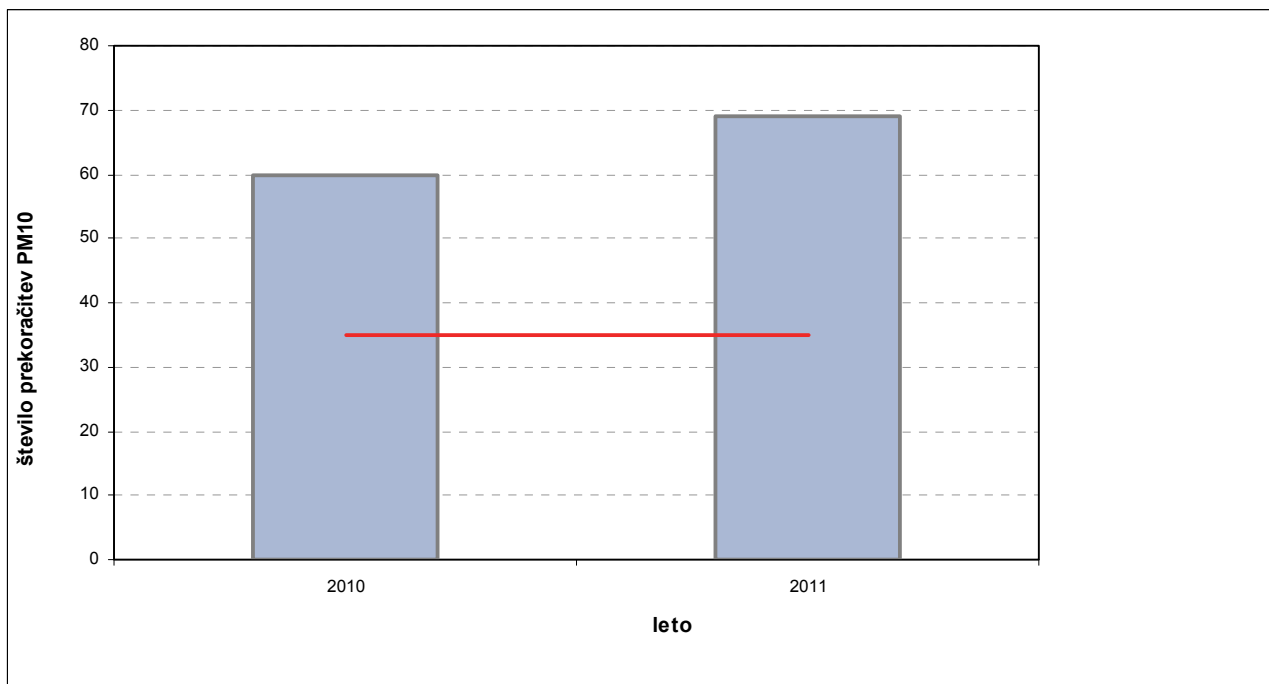
Meritve delcev PM₁₀ je agencija na tej lokaciji začela izvajati v začetku leta 2010.

Podatki o ravni onesnaženosti območja so podani na sliki 2: Število prekoračitev mejne dnevne koncentracije delcev PM₁₀ na merilnem mestu Novo mesto v letih 2010 in 2011 in na sliki 3: Povprečna letna koncentracije PM₁₀ na merilnem mestu Novo mesto v letih 2010 in 2011.

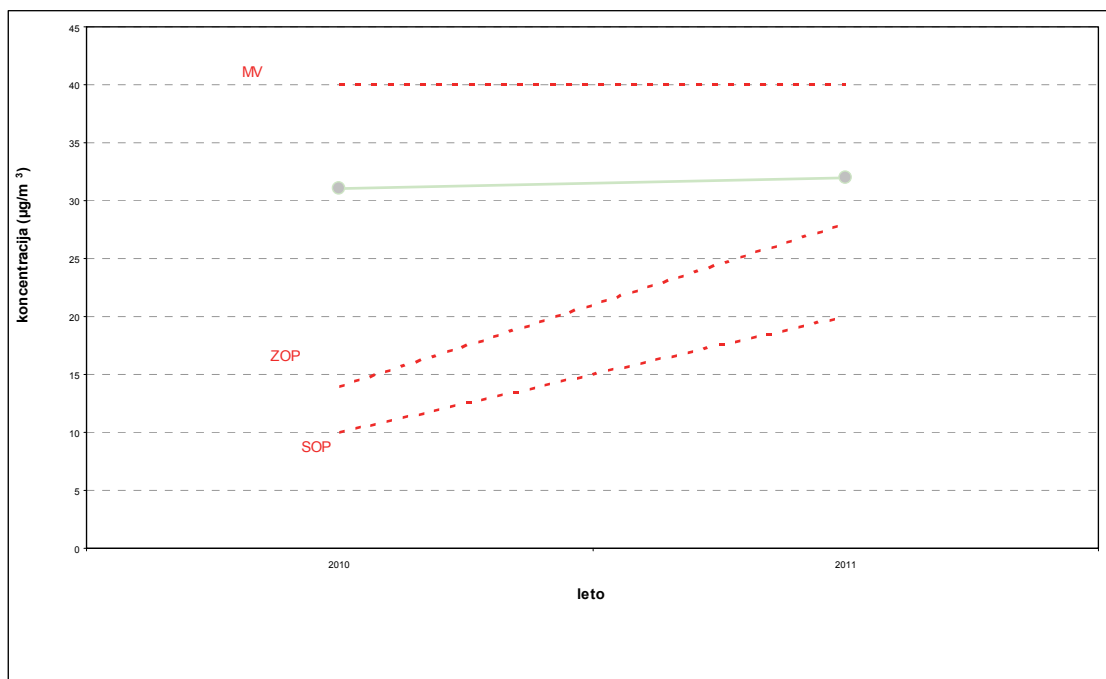
V omenjenem obdobju meritve predpisana mejna letna koncentracija ni bila presežena, presežen pa je bil zgornji ocenjevalni prag (ZOP).

Do preseganj mejne dnevne koncentracije prihaja izključno v zimskem obdobju leta (od oktobra do aprila), kar je povezano z nizkimi temperaturami, vplivom individualnih kurišč in temperaturno inverzijo in seveda z dodatnimi emisijami iz prometa in industrije.

V zadnjih dveh letih je opazno povečan vpliv individualnih kurišč. Gospodarska kriza je veliko prispevala k uporabi cenejših in s tem »nečistih« energentov, zlasti drv, premoga, biomase. Poleg tega se uporabljajo stare naprave s slabim toplotnim izkoristkom in preveč mokra drva.

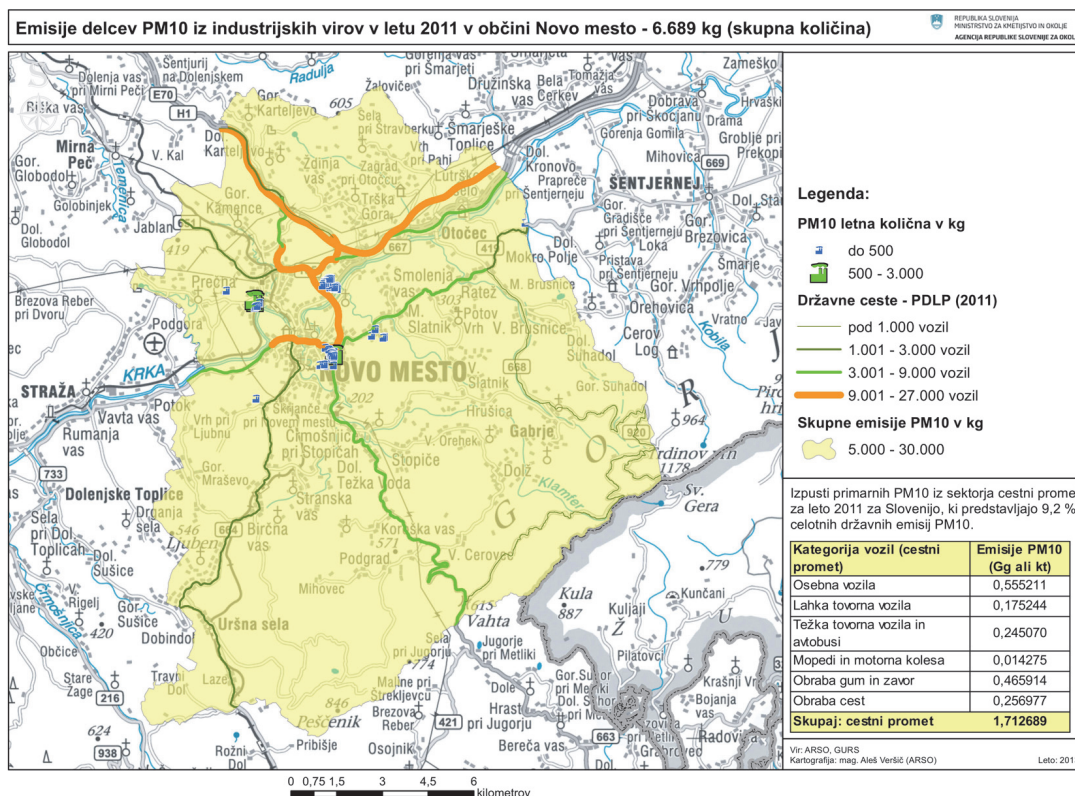
Slika 2: Število prekoračitev mejne dnevne koncentracije delcev PM₁₀

Slika 3: Povprečna letna koncentracija PM₁₀ (MV – mejna letna vrednost; SOP – spodnji ocenjevalni prag; ZOP – zgornji ocenjevalni prag)

3. Viri onesnaževanja

Viri emisij z izjemo industrije niso natančno določeni, predvideva pa se, da so glavni viri podobno kakor na drugih območjih promet in male kurilne naprave.

Slika 4: Kartografski prikaz emisij delcev PM₁₀ industrije in prometnih obremenitev državnih cest v letu 2011.

4. Vpliv virov na onesnaženost zraka

Glede na to, da meritve na merilnem mestu Novo mesto potekajo šele od leta 2010, opredelitve virov še niso opravljene. Dodatne analize za to lokacijo so predvidene v letu 2013, prvo poročilo in opredelitev virov delcev PM₁₀ je torej pričakovati v prvi polovici leta 2014.

Glede na to, da so trendi na vseh merilnih mestih po Sloveniji enaki, Agencija za okolje Republike Slovenije (v nadaljevanju besedila: agencija) strokovno ocenjuje, da so viri delcev PM₁₀ podobni kakor na drugih podobnih lokacijah. Lahko pride do odstopanja pri deležu individualnih kurišč, ker je merilno mesto Novo mesto locirano znotraj naselja hiš, ki so izključno vezane na lasten način ogrevanja in večinoma uporabljajo les.

Na podlagi zgornjih predpostavk agencija meni, da gre za naslednje vire: individualna kurišča, industrija, sekundarni delci (transport) in promet. Do konkretne analize virov agencija ne more podati odstotkovne ocene posameznega vira.

V splošnem agencija za Slovenijo ocenjuje, da znaša prispevek virov, ki niso lokalni približno eno tretjino izmerjenih ravni delcev PM₁₀.

5. Ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti in odgovorni organi za izvajanje ukrepov

5.1 Ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije

5.1.1 Priključevanje objektov na plinovodno omrežje in mikro sistemi daljinskega ogrevanja

5.1.1.1 Priključevanje objektov na plinovodno omrežje

Občina že zagotavlja možnost priključevanja objektov na plinovodno omrežje na večini območja največje obremenjenosti. Občina je v svojih aktih določila območja, na katerih se kot prednostno določi ogrevanje z zemeljskim plinom.

Koncesionar distribucijskega omrežja za oskrbo z zemeljskim plinom izvede širjenje plinskega omrežja v skladu s koncesijsko pogodbo in usmeritvami občine in vodi evidenco izvedenih priključitev objektov.

Nosilca ukrepa: občina, koncesionar distribucijskega omrežja za oskrbo z zemeljskim plinom.

5.1.1.2 Opredelitev možnosti in spodbujanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso (DOLB) v primestnih naseljih in vaseh

V primestnih krajevnih skupnostih je vzpostavljanje mikro sistemov daljinskega ogrevanja na lesno biomaso ukrep, ki zaradi nadomestitve obstoječih, večinoma zastarelih ogrevalnih naprav prispeva k izboljševanju kakovosti zunanega zraka. Občina določi nekatera območja, kjer je smiselna izgradnja mikro sistemov daljinskega ogrevanja na lesno biomaso in spodbujala aktivnosti, ki bodo pripomogle k izgradnji sistemov.

Cilj je, da bi do leta 2015 v občini vzpostavili najmanj en mikro sistem daljinskega ogrevanja na lesno biomaso.

5.1.2 Ukrepi na področju zamenjave naprav za ogrevanje gospodinjstev

5.1.2.1 Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustrežnejšimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije z nizko stopnjo emisij PM₁₀ na območju največje obremenjenosti

Zastarele kurilne naprave za ogrevanje gospodinjstev so eden glavnih virov onesnaževanja zraka.

Da bi spodbudili pospešeno zamenjavo zastarelih kurilnih naprav, ki jih ni mogoče nadomesti z napravami na zemeljski plin, s sodobnejšimi varnejšimi in varčnejšimi (energetska učinkovitost novih kurilnih naprav je najmanj 90 %) in hkrati upoštevali cilje za povečanje deleža obnovljivih virov v energetske bilanci na državni ravni, sev okviru razpisov države za spodbujanje vgradnje sodobnih kurilnih naprav na obnovljive vire energije in toplotnih črpalk z nizko stopnjo emisije PM₁₀ za ogrevanje določijo ugodni pogoji. Deležu spodbud, ki veljajo za območje celotne države, se dodajo sredstva države.

Vgradnja kotlov na zemeljski plin ob istočasni priključitvi na sistem distribucije plina na območju, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina, se lahko spodbuja z dodatnimi subvencijami države in občine.

Nosilka: država.

5.1.2.2 Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah

Ministrstvo, pristojno za okolje, vzpostavi, vzdržuje in izboljšuje spletno mesto za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah.

Za uspešno izrabo informacij s spletnega mesta se izvaja promocija spletnega mesta in se informacije sporočajo gospodinjstvom tudi na druge načine. Občina pred vsako kurilno sezono na krajevno primeren način oglašuje spletno mesto in v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za okolje, po svoji oceni na podlagi informacij s spletnega mesta v gospodinjstva dostavlja ustrezna tiskana gradiva.

Ministrstvo pred začetkom kurilne sezone in v času povečanih možnosti za slabšo kakovost zunanjega zraka sporoči informacijo o pomembnosti pravilne uporabe lesne biomase kot goriva. Nosilki ukrepa: država, občina.

5.1.2.3 Prepoved uporabe premoga v malih kurilnih napravah

Država in občina proučita ukrep prepovedi uporabe premoga v malih kurilnih napravah na prekomerno onesnaženem območju, da bi preprečili ponovno širšo uporabo premoga.

Nosilki ukrepa: država, občina.

5.1.2.4 Izvajanje poostrenega nadzora nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah

Občina izvaja izobraževanje uporabnikov o škodljivosti kurjenja z neustreznimi gorivi v malih kurilnih napravah v okviru smernic in gradiv, ki jih zagotovi država. Država izvaja poostren nadzor nad kurjenjem gorljivih odpadkov v malih kurilnih napravah. Država poveča učinkovitost delovanja dimnikarske službe za izvajanje tega ukrepa in izboljša sistem za izvedbo ukrepa.

Nosilci ukrepa: koncesionar dimnikarskih storitev, občina, država.

5.1.3 Horizontalni ukrepi

5.1.3.1 Lokalni energetske koncepti

Občina pri prenovi lokalnega energetskega koncepta med glavne usmeritve dokumenta vključi zahteve za učinkovitejše varstvo zraka. Lokalni energetske koncept mora temeljiti na učinkoviti rabi energije, pri zmanjšanju potreb pri oskrbi z energijo pa mora imeti prednost ogrevanje brez emisij PM₁₀.

Za izvajanje lokalne energetskega koncepta občina določi energetskega upravitelja, njegove naloge in način delovanja.

Nosilka ukrepa: občina.

5.1.3.2 Informiranje in spodbujanje zmanjševanja toplotnih izgub stavb

Z zmanjševanje toplotnih izgub stavb se zmanjšuje potreba po toploti za ogrevanje in sorazmerno tudi emisije zaradi ogrevanja. Energetska sanacija stavb je glavni dolgoročni ukrep za zmanjšanje onesnaževanja zraka. Aktivnosti Energetske svetovalne službe »ENSVET« se okrepijo in nadgradijo, občina pa občane informira o možnosti in koristnosti uporabe energetske nasvetov. Občina dodatno informira občane o nepovratnih sredstvih in kreditih, ki jih Eko sklad j. s. v okviru svojih dejavnosti namenja v ta namen. Občina tudi spodbuja uvajanje energetske izkaznice stavb na svojem območju. Deležu spodbud, ki veljajo za območje celotne države, se dodajo sredstva države in občin.

Na območju občine je energetska sanacija večstanovanjskih zgradb ena od ključnih prednostnih nalog.

Izvede se energetske pregled največjih javnih objektov mesta in se na podlagi analiz zanje pripravi poseben načrt energetske sanacije s prednostno izvedbo sanacije.

Država v sodelovanju z občino spodbuja vključevanje zasebnih investitorjev v izvajanje ukrepov energetske prenove večstanovanjskih zgradb (energetske pogodbeništvu).

Nosilki ukrepa: občina, država.

5.1.3.3 Natančna evidenca malih kurilnih naprav

Izvajalci dimnikarske javne službe vzpostavijo in sporočijo evidence kurilnih naprav in izmerjenih vrednostih emisij dimnih plinov (vrsta, tip, starost, moč kurilne naprave, rezultati meritev dimnih plinov, vrsta goriva, vlažnost drv itd.). V ta namen ministrstvo, pristojno za

okolje, zagotovi ustrezne enotne obrazce in programsko opremo ter določi skrbnika evidenc, ki se bodo vzpostavile za celotno Slovenijo. Država izvede povezljivost evidenc o nepremičninah Geodetske uprave Republike Slovenije ter evidenc o energetskih izkaznicah stavb in evidenc dovoljenih rekonstrukcij in novogradenj kurilnih naprav.

Nosilci ukrepa: država, izvajalci dimnikarske javne službe.

5.1.3.4 Analiza možnosti energetske izrabe termalne vode

V občini so izviri termalne vode, kar obeta možnost izrabe geotermalne energije. Predvidena je izdelava analize o možnostih izrabe geotermalne energije za ogrevanje stavb, s čimer bi lahko zmanjšali emisije delcev zaradi ogrevanja.

Nosilki ukrepa: občina, država.

5.2 Ukrepi na področju prometa

5.2.1 Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta

Občina po svoji presoji pripravi celovito prometno študijo z elementi trajnostne mobilnosti, ki bo zagotovila strokovne podlage za prostorsko načrtovanje in urejanje prometa na območju mesta.

Občina v svoje akte in programe na področju prometa v skladu s finančnimi in prostorskimi možnostmi vključi naslednje prednostne ukrepe:

- spodbujanje kolesarjenja tudi z umestitvijo novih kolesarskih stez in peš prometa,
- predlagane nove poti javnega potniškega prometa (v nadaljnjem besedilu: JPP),
- urejanje mirujočega prometa.

Nosilka ukrepa: občina.

5.2.2 Izboljšanje mestnega potniškega prometa

Občina izboljša učinkovitost mestnega potniškega prometa z naslednjimi ukrepi:

- prenovitev mestnega potniškega prometa s ponovno določitvijo prog in povečanjem pogostnosti voženj, zlasti ob prometnih konicah (obprihodu in odhodu delavcev in šolajoče mladine),
- v sodelovanju s sosednjimi občinami pregled voženj v primestnem in medkrajevem prometu in uskladitev obeh vrst prometa (možnost podaljševanja obeh vrst prog obeh).

Nosilki ukrepa: občina, država.

5.2.3 Uvajanje vozil na stisnjeni zemeljski plin in vozil brez ali z zelo nizko stopnjo emisij delcev

Občina vzpostavi pogoje, da zasebni investitorji vzpostavijo tržno oskrbo s stisnjenim zemeljskim plinom za uporabo vozil na stisnjeni zemeljski plin.

Izvajalci javnih služb začnejo uporabljati vozila na stisnjeni zemeljski plin. Država in občina v okviru svojih pristojnosti vzpostavljata ugodnejše pogoje za vozila na stisnjeni zemeljski plin, država pa preuči možnost finančnega ali davčnega vzpodbujanja rabe vozil brez ali z zelo nizko stopnjo emisij delcev.

Nosilki ukrepa: občina in država.

5.2.4 Zagotovitev parkiranja koles na železniških postajališčih

Občina zagotovi izgradnjo in ureditev nadstrešnice na pomembnih avtobusnih postajah za parkiranje koles ter uredi parkirišča za kolesa pred najbolj obiskanimi javnimi stavbami v mestu. Upravljavac železniških postaj zagotovi nadstrešnice za parkiranje koles.

Nosilca ukrepa: občina in upravljavec železniških postaj.

5.2.5 Nadgraditev obstoječih postaj/postajališč JPP glede prometne varnosti in standardov kakovosti storitev JPP

Občina zagotovi izboljšanje povezav pločnikov do avtobusnih postajališč in ureditev varnih dostopov.

Nosilka ukrepa: občina.

5.2.6 Urejanje javnega potniškega prometa

Ob obnovi voznega parka izvajalca JPP se pospešeno izvaja zamenjava vozil, ki ustrezajo standardu najmanj EEV. Ukrep subvencionira država.

Izvede se pilotni projekt enotna vozovnica, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za promet.

Za povečevanje deleža javnega potniškega prometa se vozni red prilagodi z možnostjo povečanja pogostnosti odhodov mestnih, primestnih in medkrajevnih avtobusov.

Posebna pozornost se nameni povezavam naselij z železniškimi postajami za večjo mobilnost dnevnih migrantov, pri čemer je treba zagotoviti večjo točnost in zanesljivost železniškega prometa. Vozni redi in povezave rednih in šolskih prog prevozov se dodatno uskladijo.

Nosilki ukrepa: občina, država.

5.2.7 Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov in trajnostne mobilnosti

Subjekti javnega sektorja in gospodarstva na območju občine za svoje potrebe izdelajo mobilnostne načrte, v katerih določijo ukrepe za povečanje trajnostne mobilnosti:

- odgovorno rabo avtomobila, portal za dogovore o skupnih vožnjah,
- spodbujanje hoje značrti pešpoti, službenim dežnikom, garderobami,
- spodbujanje kolesarjenja z varnimi kolesarnicami, službenim kolesom, kolesarju prijaznim delovnim mestom,
- spodbujanje uporabe JPP z informacijami o povezavah, potovalnim načrtom,
- zmanjševanje potovalnih potreb z delom na domu, gibljivim delovnim časom, telekonferencami,
- drugi ukrepi na predlog nosilca naloge.

V letih 2013 in 2014 ta načrt izdelajo subjekti javnega sektorja (občine, državni organi in drugi subjekti javnega sektorja) ter gospodarstva.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi pristojnimi ministrstvi do konca leta 2013 pripravi enotne usmeritve za izdelavo načrtov z vzorcem načrta in ga pošlje vsem subjektom javnega in gospodarskega sektorja na območju občine.

Občina načrte izdelata do konca leta 2013, državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva pa do konca leta 2014.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva na območju občine morajo medsebojno uskladiti ukrepe iz svojih načrtov.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva izvajanje ukrepov iz načrta intenzivirajo tako, da se bo načrt v celoti izvajal najmanj do konca leta 2015.

Občina izvaja promocijo ukrepov za zmanjševanje emisij delcev iz prometa.

Nosilci ukrepa: občina, država, posamezni subjekti javnega sektorja in gospodarski sektor.

5.2.8 Preusmeritev tovornega prometa na železnico

Zaradi večjega števila tovornega prometa, ki ga uporabljajo predvsem večji industrijski obrati, ki delujejo v industriji, se ocenjuje, da so emisije prahu iz tovornega cestnega prometa dokaj visoke, zato jih je treba znatno zmanjšati. Preučijo se možnosti, da se večji del tovornega prometa preusmeri na železnico.

Nosilci ukrepa: država, občina, izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine, in Gospodarska zbornica Slovenije.

5.2.9 Izboljšanje cestne infrastrukture

Država pospeši izgradnjo ceste, načrtovane z državnim prostorskim načrtom "3. razvojna oč jug", rekonstrukcija križišča Belokranjske ceste, obvoznica Regrča vas.

Nosilka ukrepa: država.

5.2.10 Ukrepi za zmanjšanje emisij zaradi zimskega posipanja cest

Ceste se bodo v čim večji meri plužile, da bo manjša potreba po posipanju. Ceste se bo posipalo le s soljo (natrijevim kloridom) oziroma s soljo z dodatki kalcijevih in magnezijev kloridov. Posipanje z drobljenimi kamnitimi agregati je dopustno samo v izjemnih primerih posebnih vremenskih situacij. Ti izjemni primeri se opredelijo v planih zimske službe. Navedeno velja tudi za posipanje površin za pešce. Posip s kamnitimi agregati se še vedno dopusti na malo ali zelo malo obremenjenih cestah z nižjega reda strmimi nakloni izven naselij in na makadamskih voziščih, kjer bi drugačen način zimskega vzdrževanja povzročal prevelike težave pri odvijanju prometa. Ti odseki cest morajo biti opredeljeni v planih zimske službe.

5.2.11 Poostren nadzor nad izvajanjem predpisa, ki ureja nalaganje in pritrjevanje tovora v cestnem prometu

Država izvaja poostren nadzor nad izvajanjem predpisa, ki ureja nalaganje in pritrjevanje tovora v cestnem prometu.

Nosilka ukrepa: država.

5.3 Ukrepi na drugih področjih

5.3.1 Izvajalci gospodarskih dejavnosti

Nosilci ukrepov: izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine.

5.3.1.1 Uveljavitev sistema ravnanja z okoljem

Izvajalci gospodarskih dejavnosti izvedejo usposabljanje za uveljavitev sistema ravnanja z okoljem v vseh podjetjih, ki vključuje pripravo načrta za usposabljanje, organizacijske prilagoditve in investicije.

5.3.1.2 Zmanjševanje ubežnih emisij

Izvajalci gospodarskih dejavnosti pripravijo program za zmanjševanje ubežnih emisij, v katerem ugotovijo njihov vzrok in izvedejo ukrepe za njihovo zmanjšanje.

5.3.1.3 Spodbujanje tehnologij BAT

Izvajalci gospodarskih dejavnosti v okviru BAT spodbujajo tehnologije, ki najmanj obremenjujejo zrak z delci PM₁₀.

5.3.1.4 Zmanjševanje prašenja pri prevozu sipkega tovora

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo prevoz sipkega tovora v pokritih tovornjakih ali cisternah.

Pri pretovoru trdnih snovi je potrebno:

- popolno ali v pretežni meri zaprtje prostorov, kjer se izvaja pretovor;
- odsesavanje lijakov na presipnih mestih;
- uporaba učinkovitih sistemov filtiranja in zbiranja delcev iz ubežnih emisij (filtri);
- kontrolirano delovanje odsesovalnih naprav;
- uporaba vetrobranov pri pretovoru na odprtem;
- prepoved pretovora pri visokih hitrostih vetra (določiti mejo v m/s);
- prilagajanje višine iztresa spreminjajoči se višini nasutja;
- prašenje – megličenje z vodo na izstopnih odprtinah in v zbirnih lijakih.

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo kontrolirano izvajanje pretovora sipkega tovora v cisterne, s čimer se zmanjšajo enkratni izpusti sipkega tovora v okolico. Zagotavljajo se tudi naslednje aktivnosti:

- prekrivanje transportnih tokov sipkih tovorov;
- zapiranje strojev in druge opreme za obdelavo trdnih snovi (mletje, mešanje);

- tesnjenje mest, kjer lahko nastane ubežna emisija.

Država izvaja poostren nadzor.

Dodatna nosilka ukrepa: država.

5.3.1.5 Zmanjševanje prašenja deponij, gradbišč in voznih površin podjetij

Izvajalci gospodarskih dejavnosti proučijo in uporabljajo nove metode koagulacije, ki zagotavljajo učinkovito zmanjševanje prahu.

Izvajalci gospodarskih dejavnosti izvajajo pranje gum v vseh primerih, kadar bi to dodatno obremenilo zrak z delci.

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo sistem vlaženja deponij peska in trdnih snovi na odprtih skladiščih in dvoriščih; v primeru daljše suše zagotavljajo mokrenje huje obremenjenih dvorišč. Priporoča se zviševanje vlažnosti materialov v primerih, kadar to ne vpliva na kakovost proizvoda.

Država izvaja poostren nadzor.

Dodatna nosilka ukrepa: država.

5.3.1.6 Zaščita površin z različnimi materiali, ki so odprti

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zaščitijo in preprečujejo odnašanje prašnih delcev z vseh odprtih površin zemljišč. Država izvaja poostren nadzor.

Dodatna nosilka ukrepa: država.

5.3.2 Zmanjševanje prašenja na peskokopih in kamnolomih

Država poostri nadzor nad delovanjem obstoječih kamnolomov in peskokopov ter nad nezakonitimi peskokopi in kamnolomi. Na podlagi inšpekcijskega nadzora se zagotovi izvajanje potrebne sanacije tudi v manjših peskokopih.

Dodatna nosilka ukrepa: država.

5.3.3 Ozelenitev mesta

Na površine rastlin se absorbirajo delci in na ta način pripomorejo k znižanju koncentracij PM10 v zraku. Rastline absorbirajo tudi druga onesnaževala, kakor so dušikovi oksidi in ozon, in tako prispevajo k izboljšanju kakovosti zraka. Zelene površine prispevajo tudi k zmanjševanju mestnega toplotnega otoka, izboljšajo mikro klimo in so eden izmed ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam. Obstoječe zelene površine v mestu se varujejo, hkrati pa se pri načrtovanju novih zelenih površin upošteva njihov pomen za kakovost zraka tako pri obsegu novih zelenih površin kakor tudi pri izbiri vrst zasajenih rastlin.

5.3.4 Izobraževanje in ozaveščanje

5.3.4.1 Vzpostavitev posebnega spletnega mesta za kakovost zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, vzpostavi spletno mesto za kakovost zraka z naslednjimi vsebinami:

- pomen kakovosti zraka;
- pomen čistega zraka za zdravje;
- letni podatki o preteklih emisijah ter temeljne značilnosti teh emisij časovno (analize, trendi itd.) in podatki o učinkih ukrepov;
- viri emisij po skupinah (male kurilne naprave, promet, industrija in drugi viri),
- ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka, ki jih lahko v vsakodnevnem življenju izvajajo posamezniki in gospodinjstva;
- kratkoročni ukrepi, ki so predvideni v primeru, da gre za nekajdnevno zaporedno in visoko preseganje mejnih vrednosti;
- dostop do tega odloka;
- povezave na druga spletna mesta s področja vsebin kakovosti zraka (EU, organizacije civilne družbe s področij kakovosti zraka, evropska mesta in regije);
- kontaktni podatki.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se izvaja promocija spletnega mesta in se informacije sporočajo gospodinjstvom tudi na druge načine.

Nosilka ukrepa: država.

5.3.4.2 Izvajanje stalne medsektorske socialno-ekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov

Ministrstvo, pristojno za okolje, izvaja stalno medsektorsko sociološko-ekonomsko analizo o socioloških, ekonomskih in drugih okoliščin ter pogojih za ravnanje ljudi in gospodinjstev glede kakovosti zraka. Na podlagi rezultatov analize je treba letno čimbolj natančno načrtovati uporabo virov za izboljšanje kakovosti zraka in za spremembe načrtov za kakovost zraka.

Nosilka ukrepa: država.

5.3.4.3 Izobraževanje in ozaveščanje o kakovosti zunanjega zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, in občina skupaj izvedeta akcijo izobraževanja in ozaveščanja javnosti o kakovosti zraka in o tem odloku takoj po sprejetju tega odloka.

Nosilki ukrepa: država, občina.

5.3.5 Zmanjševanje ognjemetov na območju mestne občine

Občina izvede ozaveščanje prebivalstva o škodljivem vplivu ognjemetov na onesnaženost zraka s PM₁₀.

Nosilka ukrepa: občina.

5.3.6 Ozelenitev (zatravitev in/ali pogožditev) vseh odprtih površin, ki niso v uporabi

Lastniki zemljišč zatravijo ali pogoždijo vse površine, ki so iz kakršnih koli vzrokov odprte, razen kmetijskih obdelovalnih površin.

Nosilka ukrepa: država (inšpektor za prostor, kmetijstvo ali gozdarstvo).

5.3.7 Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte

Občina zagotovi vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v svoje akte tako, da načrtovanje in izvajanje aktov zajemata tudi ukrepe za boljšo kakovost zunanjega zraka iz tega odloka in drugih predpisov, ki vplivajo na kakovost zraka.

Nosilka ukrepa: občina.

5.3.8 Drugi dodatni ukrepi industrije

Industrija glede na svoje zmožnosti v zvezi z energetiko opravi analizo toplotnih izgub svojih zgradb in na tej podlagi izvede toplotno izolacijo stavb.

Na področju prometa vsa večja podjetja pripravijo mobilnostne načrte, jih medsebojno po potrebi uskladijo in jih začnejo izvajati že v letu 2014.

5.4 Kratkoročni ukrepi

Kratkoročni ukrepi se izvajajo zaradi skrajšanja obdobja, ko so presežene dnevne mejne vrednosti PM_{10} v zunanjem zraku. Kratkoročni ukrepi vsebujejo priporočila občanom in institucijam, da v okviru svojih možnosti začasno zmanjšajo emisije delcev pri uporabi prometnih sredstev in kurilnih naprav za ogrevanje ter drugih naprav, ki emitirajo večje količine delcev.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z mestno občino pripravi zloženko s priporočili občanom za zmanjševanje emisij PM_{10} med obdobji prekomerne onesnaženosti s PM_{10} , vključno s priporočili o ravnanju v času prekomerne onesnaženosti za zmanjševanje vplivov na zdravje. Zloženka vsebuje tudi druge informacije o onesnaženosti zraka na območju mestne občine.

Nosilci ukrepa: občina, država, povzročitelji obremenitve.

6. Drugi podatki

V skladu s 1.10 točko priloge 7 Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11) so vsi razpoložljivi podatki ali njihovi viri, ki niso vsebovani v tem odloku objavljeni na spletni strani ministrstva, pristojnega za okolje (http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/zrak/).

3950. Sklep o določitvi vrednosti točke za odmero rudarske koncesnine

Na podlagi 6. člena Uredbe o rudarski koncesnini in sredstvih za sanacijo (Uradni list RS, št. 91/11 in 57/13) je Vlada Republike Slovenije sprejela

S K L E P
o določitvi vrednosti točke
za odmero rudarske koncesnine

I.

Vrednost točke za odmero rudarske koncesnine znaša 0,009144 eura.

II.

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00729-67/2013
Ljubljana, dne 18. decembra 2013
EVA 2013-2430-0133

Vlada Republike Slovenije**mag. Alenka Bratušek** l.r.
Predsednica**3951. Sklep o odprtju Konzulata Republike Slovenije v Pittsburghu, v Združenih državah Amerike**

Na podlagi 14. člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09 in 80/10 – ZUTD) je na predlog ministra za zunanje zadeve Vlada Republike Slovenije sprejela

S K L E P
o odprtju Konzulata Republike Slovenije
v Pittsburghu, v Združenih državah Amerike

I.

Odre se Konzulat Republike Slovenije v Pittsburghu, v Združenih državah Amerike, ki ga vodi častni konzul.

Konzularno območje konzulata obsega zvezno državo Pennsylvania.

Konzulat spodbuja in pomaga pri razvijanju gospodarskih, kulturnih in znanstvenih odnosov Republike Slovenije z zvezno državo Pennsylvanijo.

II.

Ta sklep se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 50100-12/2013
Ljubljana, dne 30. maja 2013
EVA 2013-1811-0035

Vlada Republike Slovenije**mag. Alenka Bratušek** l.r.
Predsednica**3952. Sklep o imenovanju častne konzulke Republike Slovenije v Pittsburghu, v Združenih državah Amerike**

Na podlagi 23. člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 –

ZNOMCMO, 76/08, 108/09 in 80/10 – ZUTD) je na predlog ministra za zunanje zadeve Vlada Republike Slovenije sprejela

S K L E P
o imenovanju častne konzulke
Republike Slovenije v Pittsburghu,
v Združenih državah Amerike

I.

Za častno konzulko Republike Slovenije v Pittsburghu, v Združenih državah Amerike se imenuje Petra B. Mitchell.

II.

Ta sklep se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 50101-60/2013
Ljubljana, dne 30. maja 2013
EVA 2013-1811-0036

Vlada Republike Slovenije**mag. Alenka Bratušek** l.r.
Predsednica**MINISTRSTVA****3953. Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu**

Na podlagi 74. člena Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 Odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 21/13 – ZVRS-G in 47/13) in za izvajanje 37. člena Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE) izdaja minister za finance

P R A V I L N I K
o načinu in rokih usklajevanja terjatev
in obveznosti po 37. členu
Zakona o računovodstvu

1. člen

S tem pravilnikom se ureja:

– način uskladitve terjatev neposrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov, z evidentiranim stanjem obveznosti pri pravnih osebah (javni zavodi, agencije, javna podjetja ter privatna podjetja in zasebniki), ki so prejela sredstva iz javnih financ za nabavo oziroma povečanje vrednosti neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev ter kot posojila,

– način uskladitve dolgoročnih finančnih naložb v namensko premoženje, preneseno javnim skladom ter premoženje, preneseno v last drugim pravnim osebam javnega prava, ki imajo premoženje v svoji lasti,

– roke za uskladitev.

2. člen

Terjatve, naložbe in obveznosti navedene v prejšnjem členu tega navodila se usklajujejo pisno, po stanju na dan 31. decembra poslovnega leta.

3. člen

Neposredni in posredni uporabniki državnega in občinskih proračunov usklajujejo terjatve in obveznosti na podlagi izpiska odprtih postavk ter izpisa stanja terjatev za sredstva dana v

upravljanje. Stanje dolgoročnih finančnih naložb za namensko premoženje, preneseno javnim skladom in premoženje, preneseno v last drugim pravnim osebam javnega prava, ki imajo premoženje v svoji lasti, se usklajuje s stanjem sklada premoženja v javnih skladih in drugih pravnih osebah javnega prava, ki je v njihovi lasti, na podlagi izpisa stanja dolgoročnih finančnih naložb.

4. člen

Na izpisku odprtih postavk, izpisu stanja terjatev za sredstva dana v upravljanje ter izpisu stanja dolgoročnih finančnih naložb, ki so podlaga za usklajevanje, morajo biti podatki o:

- nazivu neposrednega uporabnika proračuna države oziroma občinskih proračunov,
- nazivu prejemnika sredstev iz javnih financ,
- vrsti posamezne odprte terjatve oziroma naložbe,
- znesku posamezne odprte terjatve oziroma naložbe.

5. člen

Izpisek odprtih terjatev, izpis stanja terjatev za sredstva dana v upravljanje ter izpis stanja dolgoročnih finančnih naložb podpiše pooblaščen računovodja neposrednega uporabnika državnega oziroma občinskih proračunov, ki namenijo sredstva za nabavo oziroma povečanje vrednosti neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev ter za posojila.

6. člen

Neposredni uporabniki državnega oziroma občinskih proračunov, pošljejo prejemnikom sredstev iz javnih financ izpisek odprtih postavk, izpis stanja terjatev za sredstva dana v upravljanje ter izpis stanja dolgoročnih finančnih naložb, najpozneje do 25. januarja naslednje leto. Prejemniki sredstev iz javnih financ morajo potrditi skladnost postavk, ki so predmet usklajevanja, s podatki, ki jih v svojih poslovnih knjigah izkazujejo iz naslova obveznosti do neposrednega uporabnika državnega oziroma občinskih proračunov, v primeru neskladnosti pa morajo navesti svoje stanje obveznosti, izkazano v poslovnih knjigah z obrazložitvijo ter listinsko dokumentacijo, ki to stanje dokazuje, najkasneje do 3. februarja naslednje leto.

7. člen

Uskladitev terjatev za sredstva dana v upravljanje, izkazanih v poslovnih knjigah neposrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov, z obveznostmi za sredstva prejeta v upravljanje, izkazanimi v poslovnih knjigah posrednih uporabnikov državnega oziroma občinskih proračunov, se opravi na podlagi predloženih podatkov prejemnikov sredstev, razčlenjenih po podskupinah kontov. Uskladitev stanja dolgoročnih finančnih naložb za namensko premoženje, preneseno javnim skladom in premoženje, preneseno v last drugim pravnim osebam javnega prava, ki imajo premoženje v svoji lasti, izkazanimi v poslovnih knjigah neposrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov, s stanjem sklada premoženja v javnih skladih in drugih pravnih osebah javnega prava, ki je v njihovi

lasti, izkazanim v poslovnih knjigah javnih skladov in posrednih uporabnikov, se opravi na podlagi predloženih podatkov prejemnikov sredstev, razčlenjenih po podskupinah kontov.

8. člen

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 117/02 in 134/03).

9. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-906/2013

Ljubljana, dne 10. decembra 2013

EVA 2013-1611-0093

dr. Uroš Čufer l.r.
Minister
za finance

3954. Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2014

Na podlagi 74. člena Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12 in 47/13) za izvajanje 111. člena, prvega odstavka 112. člena, prvega in drugega odstavka 114. člena, prvega odstavka 117. člena ter prvega odstavka 122. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11 – ZUKD-1, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12 in 96/13) v zvezi s 199. členom Zakona o ukrepih za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/12, 96/12 – ZPIZ-2, 104/12 – ZIPRS1314, 105/12, 25/13 – odl. US, 46/13 – ZIPRS1314-A, 47/13 – ZOPRZUJF, 56/13 – ZŠtip-1, 63/13 – ZOsn-I, 63/13 – ZJAKRS-A, 63/13 – ZIUPTDSV, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C in 101/13 – ZIPRS1415) izdaja minister za finance

PRAVILNIK o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2014

1. člen

Zneski olajšav, določeni v 111. členu, prvem odstavku 112. člena, prvem in drugem odstavku 114. člena in v prvem odstavku 117. člena ter zneski skupnega dohodka, ki so določeni v drugem in tretjem odstavku 111. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11 – ZUKD-1, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12 in 96/13; v nadaljnjem besedilu ZDoh-2) za leto 2014 znašajo:

1. splošna olajšava	3.302,70 eura
1.1. dodatna splošna olajšava za zavezance s skupnimi dohodki do 10.866,37 eura	3.217,12 eura
1.2. dodatna splošna olajšava za zavezance s skupnimi dohodki nad 10.866,37 eura do 12.570,89 eura	1.115,94 eura
2. osebna olajšava:	
– invalidu s 100% telesno okvaro	17.658,84 eura
3. posebna osebna olajšava za rezidenta, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta	2.477,03 eura
4. posebna olajšava za prvega vzdrževanega otroka	2.436,92 eura
5. posebna olajšava za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo	8.830,00 eura
6. za vsakega nadaljnjega vzdrževanega otroka se olajšava za prvega vzdrževanega otroka oziroma olajšava za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo poveča za:	
– drugega vzdrževanega otroka za	212,32 eura
– tretjega vzdrževanega otroka za	1.981,62 eura
– četrtega vzdrževanega otroka za	3.750,93 eura

– petega vzdrževanega otroka za	5.520,22 eura
– vse nadaljnje vzdrževane otroke za glede na višino olajšave za predhodnega vzdrževanega otroka	1.769,30 eura
7. posebna olajšava za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana	2.436,92 eura
8. olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	2.819,09 eura.

2. člen

Zneski neto letnih davčnih osnov iz prvega odstavka
122. člena ZDoh-2 za leto 2014 znašajo:

če znaša neto letna davčna osnova v eurih		znaša dohodnina v eurih
nad	do	
	8.021,34	16%
8.021,34	18.960,28	1.283,41 + 27% nad 8.021,34
18.960,28	70.907,20	4.236,92 + 41% nad 18.960,28
70.907,20		25.535,16 + 50% nad 70.907,20

3. člen

Ta pravilnik začne veljati 1. januarja 2014.

Št. 007-856/2013/9
Ljubljana, dne 18. decembra 2013
EVA 2013-1611-0098

dr. Uroš Čufer l.r.
Minister
za finance

3955. Pravilnik o vpisu v register pokojninskih načrtov

Na podlagi 228. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C in 101/13 – ZIPRS1415) izdaja minister za finance

P R A V I L N I K

o vpisu v register pokojninskih načrtov

1. člen

S tem pravilnikom se določa vsebina in oblika prijave za vpis v register pokojninskih načrtov (v nadaljnjem besedilu: register), prijava sprememb in dopolnitev, način dajanja podatkov ter dokumentacija, ki jo je treba priložiti prijavi za vpis v register.

2. člen

(1) V register se vpišejo pokojninski načrti in pokojninski načrti za izplačevanje pokojninske rente.

(2) Prijavo za vpis pokojninskega načrta ter sprememb in dopolnitev podatkov v registru vložijo delodajalec ali upravljavec pokojninskega sklada, ki bo izvajal pokojninski načrt. Če upravljavec pokojninskega sklada, ki bo izvajal pokojninski načrt, še ni vpisan v sodni register, vložijo prijavo za vpis pokojninskega načrta v register njegov ustanovitelj.

(3) Prijavo za vpis pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente ter sprememb in dopolnitev podatkov v registru vložijo izplačevalec pokojninske rente po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

(4) Prijava za vpis pokojninskega načrta, pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente ter sprememb in dopolnitev podatkov v registru se vložijo pri davčnem uradu (v

nadaljnjem besedilu: davčni organ), pri katerem je vlagatelj prijave kot zavezanec za davek vpisan v davčni register.

(5) Prijava za vpis pokojninskega načrta ter sprememb in dopolnitev podatkov v registru se izpolni na Obrazcu PN-U1 za vpis pokojninskega načrta v register pokojninskih načrtov (v nadaljnjem besedilu: obrazec PN-U1), ki je Priloga 1 in sestavni del tega pravilnika, ali na drugem dokumentu, na katerem so izpisani vsi podatki, vsebovani v navedenem obrazcu.

(6) Delodajalec, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: delodajalec), prijavo za vpis pokojninskega načrta ter sprememb in dopolnitev podatkov v registru izpolni na Obrazcu PN-D2 za vpis pokojninskega načrta v register pokojninskih načrtov (v nadaljnjem besedilu: obrazec PN-D2), ki je Priloga 2 in sestavni del tega pravilnika, ali na drugem dokumentu, na katerem so izpisani vsi podatki, vsebovani v navedenem obrazcu, in ga predloži v 15 dneh po oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja ali sklenitvi posebne pogodbe o financiranju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja z upravljavcem pokojninskega sklada, prek katerega se izvaja kolektivni pokojninski načrt.

(7) Prijava za vpis pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente ter sprememb in dopolnitev podatkov v registru se izpolni na Obrazcu PN-IR za vpis pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente v register pokojninskih načrtov (v nadaljnjem besedilu: obrazec PN-IR), ki je Priloga 3 in sestavni del tega pravilnika, ali na drugem dokumentu, na katerem so izpisani vsi podatki, vsebovani v navedenem obrazcu.

3. člen

(1) Če vlagatelj prijave predloži davčnemu organu prijavo za vpis v register več pokojninskih načrtov, se obrazec izpolni za vsak pokojninski načrt posebej.

(2) V obrazec PN-U1 se vpiše:

1. oznaka pokojninskega načrta, ki jo določi upravljavec sam,

2. podatki o pokojninskem skladu:

- vzajemnem pokojninskem skladu iz 295. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C in 101/13 – ZIPRS1415; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2),
- krovnem pokojninskem skladu iz 296. člena ZPIZ-2,
- kritnem skladu iz 323. člena ZPIZ-2,
- skupini kritnih skladov iz četrtega in osmega odstavka 323. člena ZPIZ-2;

3. podatki o upravljavcu:

- vzajemnega pokojninskega sklada in krovnega pokojninskega sklada iz 297. člena ZPIZ-2,
- kritnega sklada in skupine kritnih skladov iz 323. člena ZPIZ-2.

(3) V obrazec PN-D2 se vpišejo podatki o pokojninskem načrtu in delodajalcu iz 233. člena ZPIZ-2.

(4) V obrazec PN-IR se vpišejo podatki o pokojninskem načrtu za izplačevanje pokojninske rente in o izplačevalcu pokojninske rente iz prvega odstavka 348. člena ZPIZ-2.

4. člen

(1) Delodajalec ali upravljavec pokojninskega sklada, ki izvaja pokojninski načrt, in izplačevalec pokojninske rente, v 30 dneh po nastanku spremembe ali dopolnitve obvesti davčni organ o vseh spremembah in dopolnitvah podatkov, ki jih vsebuje prijava za vpis v register.

(2) Ob prijavi spremembe in dopolnitve pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente se zahtevi priloži še besedilo sprememb in dopolnitev.

5. člen

(1) Ob prijavi za vpis pokojninskega načrta v register vlagatelj prijave predloži naslednje listine:

- besedilo pokojninskega načrta,
- odločbo o odobritvi pokojninskega načrta, ki jo izda minister, pristojen za delo,
- pogodbo o odprtju posebnega denarnega računa pokojninskega sklada, sklenjeno s skrbnikom, ki za pokojninski sklad opravlja skrbniške storitve ali pogodbo o odprtju posebnega denarnega računa krovnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov, sklenjeno z banko skrbnico.

(2) Ob prijavi za vpis pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente v register vlagatelj prijave predloži naslednje listine:

- besedilo pokojninskega načrta,
- odločbo o odobritvi pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente, ki jo izda minister, pristojen za delo.

(3) Delodajalec ob prijavi za vpis v register skupaj z obrazcem PN-D2 predloži naslednje listine:

- pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta med delodajalcem in pri njem zaposlenimi delavci ali kolektivno pogodbo, s katero se zaveže, da bo oblikoval in financiral pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja,
- pogodbo med delodajalcem in upravljavcem pokojninskega sklada, ki izvaja pokojninski načrt, o financiranju pokojninskega načrta kolektivnega zavarovanja,

– pogodbo med delodajalcem in upravljavcem pokojninskega sklada, ki izvaja odobreni kolektivni pokojninski načrt, o pristopu k že odobrenemu pokojninskemu načrtu.

6. člen

Davčni organ opravi vpis v register, če je prijavo v predpisani obliki in vsebini vložila pristojna oseba, če so prijavi priložene predpisane listine in če pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente, ki se prijavlja za vpis v register, izpolnjuje pogoje iz prvega in šestega odstavka 225. člena ZPIZ-2.

7. člen

Davčni organ izda odločbo, s katero odloči o prijavi za vpis pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente v register, v 30 dneh po prejemu prijave za vpis pokojninskega načrta.

8. člen

Če davčni organ ugotovi, da prijava za vpis pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente v register ne vsebuje vseh zahtevanih podatkov in listin, pozove vlagatelja prijave za vpis v register, da v roku, ki ne sme biti daljši od 15 dni, predloži manjkajoče podatke in listine. Če vlagatelj v postavljenem roku predloži manjkajoče podatke in listine, se šteje, da je bila prijava za vpis pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente v register vložena takrat, ko so vloženi manjkajoči podatki in listine.

9. člen

(1) Izbris pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente iz registra opravi davčni organ na podlagi pisne vloge ali po uradni dolžnosti.

(2) Davčni organ izda odločbo, s katero odloči o izbrisu pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente iz registra, v 30 dneh po nastanku dejstev, ki imajo za posledico izbris pokojninskega načrta iz registra.

10. člen

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Navodilo za vpis v register pokojninskih načrtov (Uradni list RS, št. 35/02).

11. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-809/2013/17

Ljubljana, dne 19. decembra 2013

EVA 2013-1611-0163

dr. Uroš Čufer l.r.
Minister
za finance

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE

DAVČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

PRILOGA 1

Izpolni davčni organ		
Datum:		
vpisa:	izbrisa:	spremembe:

OBRAZEC PN-U1

za vpis pokojninskega načrta v register pokojninskih načrtov

Podatki o pokojninskem načrtu in upravljavcu pokojninskega sklada, ki izvaja pokojninski načrt

Podatki o pokojninskem načrtu:		
1.	Oznaka pokojninskega načrta:	
	z dne: (vpiše se datum odobritve pokojninskega načrta)	
	Oblika in naziv sklada, na podlagi katerega se izvaja pokojninski načrt:	
	a) vzajemni pokojninski sklad:	
	b) krovni pokojninski sklad:	
	Nazivi podskladov:	1.
		2.
		3.
	c) kritni sklad:	
	d) skupina kritnih skladov:	
	Nazivi kritnih skladov:	1.
		2.
		3.
2.	Pokojninski načrt: 1. kolektivnega zavarovanja; 2. individualnega zavarovanja	

Podatki o upravljavcu ali ustanovitelju, če upravljavec ni vpisan v sodni register:		
1.	davčna številka:	
2.	matična številka:	
3.	naziv/firma upravljavca:	
4.	skrajšano ime firme:	
5.	naslov firme:	
6.	telefonske	

	številke:	
	faks:	
	e-naslov:	
7.	številke računov pri ponudnikih plačilnih storitev:	
8.	številka posebnega denarnega računa pokojninskega sklada:	
9.	ime in priimek odgovorne osebe:	
	davčna številka odgovorne osebe:	
10.	ime in priimek kontaktne osebe:	
	davčna številka kontaktne osebe:	
	telefonske številke kontaktne osebe:	
	e-naslov kontaktne osebe:	

V/Na, dne

Podpis odgovorne osebe:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE

DAVČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

PRILOGA 2

Izpolni davčni organ		
Datum:		
vpisa:	izbrisa:	spremembe:

OBRAZEC PN-D2

za vpis pokojninskega načrta v register pokojninskih načrtov

Podatki o pokojninskem načrtu in delodajalcu, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja

Podatki o pokojninskem načrtu:	
1.	Oznaka pokojninskega načrta: _____
	z dne: _____ (vpiše se datum odobritve pokojninskega načrta)
	Naziv sklada:
	a) vzajemni pokojninski sklad: _____
	b) krovni pokojninski sklad: _____
	Nazivi podskladov:
	1. _____
	2. _____
	3. _____
	c) kritni sklad: _____
	d) skupina kritnih skladov:
	Nazivi kritnih skladov:
	1. _____
2. _____	
3. _____	
2.	datum vstopa v zavarovanje: _____
3.	datum izstopa iz zavarovanja: _____

Podatki o delodajalcu, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja:	
1.	davčna številka: _____
2.	matična številka: _____
3.	firma: _____
4.	skrajšano ime firme: _____
5.	naslov firme: _____
6.	telefonske številke: _____
	faks: _____
	e-naslov: _____

7.	ime in priimek odgovorne osebe:										
	davčna številka odgovorne osebe:										
8.	ime in priimek kontaktne osebe:										
	davčna številka kontaktne osebe:										
	telefonske številke kontaktne osebe:										
	e-naslov kontaktne osebe:										

V/Na, dne.....

Podpis odgovorne osebe:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE

DAVČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

PRILOGA 3

Izpolni davčni organ		
Datum:		
vpisa:	izbrisa:	spremembe:

OBRAZEC PN-IR

**za vpis pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente v register
pokojninskih načrtov**

**Podatki o pokojninskem načrtu za izplačevanje pokojninske rente in o
izplačevalcu pokojninske rente**

Podatki o pokojninskem načrtu za izplačevanje pokojninske rente:										
1.	Oznaka pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente:									
	z dne: (vpiše se datum odobritve pokojninskega načrta)									

Podatki o izplačevalcu pokojninske rente:										
1.	davčna številka:									
2.	matična številka:									
3.	firma:									
4.	skrajšano ime firme:									
5.	naslov firme:									
6.	ime in priimek odgovorne osebe:									
	davčna številka odgovorne osebe:									
7.	ime in priimek kontaktne osebe:									
	davčna številka kontaktne osebe:									
	telefonske številke kontaktne osebe:									
	e-naslov kontaktne osebe:									

V/Na, dne

Podpis odgovorne osebe:

**3956. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah
Pravilnika o enotnem kontnem načrtu
za proračun, proračunske uporabnike in druge
osebe javnega prava**

Na podlagi 13. člena Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF – C in 114/06 – ZUE) izdaja minister za finance

P R A V I L N I K

**o spremembah in dopolnitvah Pravilnika
o enotnem kontnem načrtu za proračun,
proračunske uporabnike in druge osebe
javnega prava**

1. člen

V Pravilniku o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11 in 97/12) se v Prilogi I Enotni kontni načrt, v okviru konta 4029 – Drugi operativni odhodki, naziv podkonta 402905 spremeni tako, da se glasi:

»402905 – Sejnine in pripadajoča povračila stroškov«
in doda nov podkonto, ki se glasi:
»402945 – Davek na nepremičnine«.

V okviru konta 7000 – Dohodnina, se naziva podkontov 700009 in 700014 spremenita tako, da se glasita:

»700009 – Dohodnina od dohodka iz dejavnosti na podlagi normiranih stroškov
700014 – Dohodnina od dohodkov iz oddajanja premoženja v najem«.

V okviru konta 7030 – Davki na nepremičnine, se dodata nova podkonta, ki se glasita:

»703012 – Davek na nepremičnine
703013 – Zamudne obresti od davka na nepremičnine«.

V okviru konta 7044 – Davki na posebne storitve, se dodajo novi podkonti, ki se glasijo:

»704412 – Davek na finančne storitve
704413 – Zamudne obresti od davka na finančne storitve
704414 – Davek od srečk
704415 – Zamudne obresti od davka od srečk«.

V okviru konta 7050 – Carine, se naziva podkontov 705002 in 705003 spremenita tako, da se glasita:

»705002 – Zamudne obresti od uvoznih dajatev z učinkom carin
705003 – Uvozne dajatve z učinkom carin«

ter doda nov podkonto, ki se glasi:
»705004 – Izravnalne in protidampinške dajatve«.

V okviru konta 7103 – Prihodki od premoženja, se naziv podkonta 710314 spremeni tako, da se glasi:

»710314 – Prihodki od dodatne koncesijske dajatve za občasna in začasna dela študentov in dijakov«

in dodata nova podkonta, ki se glasita:
»710315 – Prihodki od koncesijske dajatve za občasna in začasna dela študentov in dijakov
710316 – Prihodki od dajatve začasno ali občasno delo upokojujencev«.

V okviru konta 7111 – Upravne takse in pristojbine, se doda nov podkonto, ki se glasi:

»711138 – Prispevek za promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov«.

2. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, prvič pa se uporabi za pripravo letnega poročila za leto 2013.

Št. 007-901/2013

Ljubljana, dne 10. decembra 2013

EVA 2013-1611-0094

dr. Uroš Čufer l.r.
Minister
za finance

**3957. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah
Pravilnika o vsebini in obliki obračuna davčnih
odtegljajev ter o načinu predložitve davčnemu
organu**

Na podlagi drugega odstavka 57. člena, tretjega odstavka 278. člena, tretjega odstavka 325. člena ter drugega in tretjega odstavka 352. člena Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12 in 94/12) izdaja minister za finance

P R A V I L N I K

**o spremembah in dopolnitvah
Pravilnika o vsebini in obliki obračuna davčnih
odtegljajev ter o načinu predložitve
davčnemu organu**

1. člen

V Pravilniku o vsebini in obliki obračuna davčnih odtegljajev ter o načinu predložitve davčnemu organu (Uradni list št. 37/08, 64/08, 62/09, 22/10, 109/10, 107/12, 32/13 in 85/13) se v Prilogi 1, v poglavju A. Prikaz zbirnih podatkov iz obračuna davčnih odtegljajev za vse vrste dohodkov – pojasnila v zvezi z vsebino podatkov, v točki 1.1.2 Opis podatkov, opis polja 104 spremeni tako, da se glasi:

»104 Razlika do najnižje osnove za plačilo prispevkov

Vpiše se znesek razlike do najnižje osnove za plačilo prispevkov, če je izplačana plača oziroma nadomestilo plače nižje od najnižje osnove za plačilo prispevkov, določene v 144. členu ZPIZ-2.

Podatek je že vključen v zaporedno številko 101 ali 103. Od navedene razlike se plača prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevek za zdravstveno zavarovanje, prispevek za zaposlovanje in prispevek za starševsko varstvo. Zavezanec za plačilo prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zavarovanca in delodajalca ter prispevka za zdravstveno zavarovanje zavarovanca in delodajalca, od navedene razlike, je delodajalec. Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje delojemalca se vpiše v polje 505, prispevek za zdravstveno zavarovanje delojemalca se vpiše v polje 501a. Podatek v polju 501a Prispevek za zdravstveno zavarovanje delojemalca, se vpisuje za izplačila od 1. februarja 2014 dalje.«.

V opisu polja 111 Drugi dohodki iz delovnega razmerja (razen regresa za letni dopust), od katerih se izračuna, odtegne in plača davčni odtegljaj, se druga alineja spremeni tako, da se glasi:

»– odpravnina iz poslovnih razlogov, odpravnina iz razloga nesposobnosti

Vpiše se znesek izplačanega dohodka v delu, ki presega znesek, neobdavčen v skladu z 9. točko prvega odstavka 44. člena ZDoh-2. Pri izplačilu odpravnine zaradi odpovedi vsake naslednje pogodbe pri istem delodajalcu ali pri izplačilu odpravnine osebi, ki je z delodajalcem povezana oseba in odpravnine, izplačane delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba, se vpiše celotni znesek izplačanega dohodka.«.

Za drugo alinejo se doda nova tretja alineja, ki se glasi:

– odpravnina zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas

Vpiše se znesek izplačanega dohodka v delu, ki presega znesek, neobdavčen v skladu z 11. točko prvega odstavka 44. člena ZDoh-2. Pri izplačilu odpravnine zaradi prenehanja vsake naslednje pogodbe za določen čas pri istem delodajalcu ali pri izplačilu odpravnine osebi, ki je z delodajalcem povezana oseba in odpravnine, izplačane delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba, se vpiše celotni znesek izplačanega dohodka.«.

dosedanja tretja do osma alineja pa postanejo četrta do deveta alineja.

V opisu polja 112 Drugi dohodki iz delovnega razmerja (razen regresa za letni dopust) v delu, ki se všteva v osnovo za prispevke za socialno varnost, se druga in tretja alineja spremenita tako, da se glasita:

»– **odpravnina iz poslovnih razlogov, odpravnina iz razloga nesposobnosti**

Vpiše se znesek izplačanega dohodka v delu, od katerega se v skladu z ZDoh-2 plačuje dohodnina.

– **odpravnina zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas**

Vpiše se znesek izplačanega dohodka v delu, od katerega se v skladu z ZDoh-2 plačuje dohodnina.«.

V točki 1.1.3 II. Osnove za izračun davčnega odtegljaja, se v opisu polja 303 Osnova za prispevke – neplačana odsotnost, tretji stavek spremeni tako, da se glasi:

»Od te osnove se plačajo prispevki delodajalca za socialno varnost.«.

V točki 1.4.2 Dohodki iz drugega pogodbenega razmerja, se prvi odstavek v opisu polja 107 Davčna osnova, spremeni tako, da se glasi:

»Vpiše se znesek davčne osnove od dohodkov iz zaporedne številke 101, od katerih se odtegne in plača davčni odtegljaj, zmanjšan za priznane normirane stroške in obvezne prispevke za socialno varnost delojemalca, ki jih je dolžan plačati delojemalec. V znesek se ne vključujejo dohodki pod zaporedno številko 104.«.

V točki III. Prispevki za socialno varnost, se na koncu doda novo polje 224, ki se glasi:

»**224 Prispevek delojemalca za zdravstveno zavarovanje**

Vpiše se osnova za izračun prispevka delojemalca od dohodkov iz drugega pravnega razmerja, če je prejemnik dohodka vključen v zdravstveno zavarovanje v Republiki Sloveniji po zakonu, ki ureja zdravstveno zavarovanje. Vpiše se tudi znesek izračunanega prispevka. Podatek v polju 224 se vpisuje za dohodke, izplačane od 1. februarja 2014 dalje.«.

V poglavju B. Prikaz individualnih podatkov iz obračuna davčnih odtegljajev za vse vrste dohodkov – pojasnila v zvezi z vsebino predloženih podatkov, se v točki 1.1 Podatki, ki jih za posameznega davčnega zavezanca – prejemnika dohodka oziroma zavarovanca izplačevalci sporočajo ob vsakem izplačilu, za poljem A023 dodata novi polji A024 in A025, ki se glasita:

»A024 oseba ni zavarovanec po 15. ali 20. členu ZZZVZ.

A025 za osebo se glede plačila prispevkov uporablja zakonodaja druge države članice EU.«.

V opisu polja A052 Znesek dohodka, se na koncu doda besedilo, ki se glasi:

»Pri izplačilu nadomestila za uporabo lastnih sredstev prostovoljca se vpiše celoten izplačan dohodek.«.

V opisu polja A062 Znesek osnove za prispevke, se v opisu oznake P02 za besedilom »prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje,« doda besedilo »prispevkov za zdravstveno zavarovanje,«.

Opis polja D05 se spremeni tako, da se glasi:

»**D05 Osebna olajšava za starost nad 65 let:** Podatek se ne vpisuje.«.

Naziv polja D10 se spremeni tako, da se glasi:

»**D10 Osebna olajšava ob izplačilu pokojnine, poklicne pokojnine, nadomestila in priznavalnine:**«.

Za poljem B09 se doda novo polje B09a, ki se glasi:

»**B09a odpravnine zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas**

Vpiše se znesek izplačanih odpravnin zaradi prenehanja pogodbe o zaposlitvi za določen čas, ki je določena kot pravica iz delovnega razmerja in se na podlagi 11. točke prvega odstavka 44. člena ZDoh-2 ne všteva v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja.«.

2. člen

Ta pravilnik začne veljati 1. januarja 2014.

Št. 007-836/2013/19

Ljubljana, dne 16. decembra 2013

EVA 2013-1611-0103

dr. Uroš Čufer l.r.

Minister
za finance

**3958. Pravilnik o spremembah in dopolnitvi
Pravilnika o načinu in stopnjah odpisa
neopredmetenih sredstev in opredmetenih
osnovnih sredstev**

Na podlagi drugega odstavka 42. člena Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE) izdaja minister za finance

P R A V I L N I K
**o spremembah in dopolnitvi Pravilnika o načinu
in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev
in opredmetenih osnovnih sredstev**

1. člen

V Pravilniku o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/05, 114/06 – ZUE, 138/06, 120/07, 48/09, 112/09 in 58/10) se v 7. členu peti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Ne glede na četrty odstavek tega člena se v primeru, če so letne stopnje odpisa za opredmetena osnovna sredstva s področja gospodarskih javnih služb določene v področnih predpisih, uporabljajo te letne stopnje odpisa. Enako velja za uporabo druge metode amortiziranja.«.

Za šestim odstavkom se doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»Stavbna pravica kot neopredmeteno sredstvo se amortizira v dobi trajanja stavbne pravice.«.

Dosedanji sedmi odstavek postane osmi odstavek.

2. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-900/2013

Ljubljana, dne 10. decembra 2013

EVA 2013-1611-0216

dr. Uroš Čufer l.r.

Minister
za finance

**3959. Povprečni znesek trošarine za plinsko olje
za pogonski namen v novembru 2013**

Na podlagi drugega odstavka 5. člena Pravilnika o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije (Uradni list RS, št. 21/13), tretjega odstavka 2. člena Pravilnika o vračilu trošarine za komercialni prevoz (Uradni list RS, št. 16/13), tretjega odstavka 2. člena Pravilnika o vračilu trošarine za energente, ki se porabijo za industrijsko-komercialni namen (Uradni list RS, št. 16/13) in v zvezi s 1. členom Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente (Uradni list RS, št. 26/10, 39/10, 43/10,

48/10, 55/10, 61/10, 74/10, 77/10, 82/10, 101/10, 5/11, 8/11, 11/11, 16/11, 21/11, 29/11, 36/11, 59/11, 63/11, 66/11, 70/11, 73/11, 77/11, 87/11, 91/11, 96/11, 101/11, 106/11, 2/12, 39/12, 44/12, 70/12, 74/12, 94/12, 103/12, 15/13, 28/13, 31/13, 45/13, 62/13, 66/13, 72/13 in 93/13) minister za finance objavlja

POVPREČNI ZNESEK trošarine za plinsko olje za pogonski namen v novembru 2013

Povprečni znesek trošarine za plinsko olje za pogonski namen iz 2.1 točke tretjega odstavka 54. člena Zakona o trošarinah (Uradni list RS, št. 97/10 – uradno prečiščeno besedilo, 48/12 in 109/12) za obdobje od 1. novembra 2013 do 30. novembra 2013 znaša 402,83 eurov na 1000 litrov.

Št. 007-893/2013/6
Ljubljana, dne 16. decembra 2013
EVA 2013-1611-0210

dr. Uroš Čufer l.r.
Minister
za finance

USTAVNO SODIŠČE

3960. Odločba o razveljavitvi II., III., IV. točke sodbe in sklepa Vrhovnega sodišča

Številka: Up-1357/11-15
Datum: 5. 12. 2013

O D L O Č B A

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi mag. Roberta Stražišarja, Jesenice, ki ga zastopa Mihael Savnik, odvetnik v Kranju, na seji 5. decembra 2013

o d l o č i l o:

Razveljavijo se II., III. in IV. točka sodbe in sklepa Vrhovnega sodišča št. VIII Ips 17/2010 z dne 3. 10. 2011 in zadeva se v tem obsegu vrne temu sodišču v novo odločanje.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Sodišče prve stopnje je tožbenim zahtevkom pritožnika delno ugodilo in toženi stranki naložilo plačilo potnih in selitvenih stroškov ter prevoza blaga na relaciji Sarajevo–Jesenice, najemnine za stanovanje in dnevnic za obdobje od 1. 9. 2001 do 15. 1. 2004. V presežku je tožbene zahtevke, vključno s tožbenim zahtevkom za povrnitev stroškov predhodnega postopka, zavrnilo in toženi stranki naložilo, naj pritožniku povrne stroške postopka. V zvezi z odločitvijo o dnevnicah je ugotovilo, da pritožniku prehrana v Sarajevu ni bila zagotovljena in da noben pravni predpis v spornem času ni določal povrnitve materialnih stroškov zaposlenemu pri toženi stranki, ki je opravljal delo v mirovni misiji v okviru Organizacije združenih narodov, čeprav mora delodajalec po 130. členu Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/02 in 103/07 – v nadaljevanju ZDR) delavcu zagotoviti povračilo stroškov za prehrano. Sodišče prve stopnje je ob ugotovljeni pravni praznini in upoštevanju statusa, ki ga je imel pritožnik, presodilo, da je za pritožnika treba upo-

rabiti Uredbo o plačah, nadomestilih in drugih prejemkih osebja v predstavništvih Republike Slovenije v tujini (Uradni list RS, št. 60/92, 42/93, 6/94, 62/96, 29/99 in 42/2000 – v nadaljevanju Uredba). Pritožnik se je pritožil zoper zavrnili del, tožena stranka pa zoper ugodilni del sodbe sodišča prve stopnje. Višje delovno in socialno sodišče je zavrnilo obe pritožbi, potrdilo sodbo sodišča prve stopnje ter odločilo, da stranki krijeta vsaka svoje stroške pritožbenega postopka. Zoper odločitev Višjega sodišča, ki se nanaša na plačilo najemnine in dnevnic, je tožena stranka vložila revizijo. Vrhovno sodišče je revizijo tožene stranke, vloženo zoper odločitev o najemnini, zavrglo kot nedovoljeno (I. točka izreka), reviziji zoper odločitev o dnevnicah pa ugodilo ter sodbi sodišča druge in prve stopnje v tem delu spremenilo, tako da je tožbeni zahtevek zavrnilo (II. točka izreka). Spremenilo je tudi odločitev o stroških pred sodiščem prve stopnje (III. izreka). Odločilo je tudi, da vsaka stranka nosi svoje stroške pritožbenega in revizijskega postopka (IV. točka izreka). Presodilo je, da pri pritožniku ni šlo za službena potovanja, zato mu dnevnic ne pripadajo. Ker pritožnik po mnenju Vrhovnega sodišča ni postavil tožbenega zahtevka na plačilo regresa za prehrano, je Vrhovno sodišče sklenilo, upoštevaje načelo dispozitivnosti, da se s tem vprašanjem ne bo ukvarjalo.

2. Pritožnik z ustavno pritožbo izpodbija II., III. in IV. točko izreka sodbe in sklepa Vrhovnega sodišča. Zatrjuje, da mu Vrhovno sodišče ni zagotovilo varstva pravice do prehrane in spoštovanja načela enakega obravnavanja z drugimi pripadniki Slovenske vojske na isti mirovni operaciji, katerim je tožena stranka zagotavljala vso potrebno oskrbo, vključno s prehrano. Vrhovno sodišče bi moralo njegov zahtevek presojati tudi z uporabo navedenega načela, saj naj bi bilo v postopku jasno izkazano, da je bil pritožnik delavec, častnik, da je opravljal dela in naloge za toženo stranko, da je bil na mirovni misiji 24 ur na dan in nepretrgoma ter da je vse stroške, povezane z delom, tudi stroške prehrane, plačeval sam iz lastnih sredstev. Ob popolni odsotnosti zakonske oziroma podzakonske podlage, ki bi urejala njegov položaj, naj bi bil prisiljen uporabiti predpis, ki ureja podobna dejanska stanja v zvezi s povračilom stroškov prehrane, da je lahko sploh vrednostno in določno postavil svoj tožbeni zahtevek. Tako je dnevnic uporabil le kot vrednostni kriterij, s katerim je določil višino tožbenega zahtevka. Da ne terja plačila dnevnic, naj bi jasno navedel v tožbi in odgovoru na revizijo, vendar naj Vrhovno sodišče ne bi preverilo teh navedb oziroma jih je spregledalo. Izpodbijana odločitev naj bi bila zato tudi napačna in brez zakonite podlage. Vrhovno sodišče naj bi z zavrnitvijo zahtevka poseglo v njegovo dostojanstvo, hkrati potrdilo nevedno dejanje tožene stranke in mu kratilo pravico do prehrane oziroma do povrnitve škode. Globoko in resno naj bi poseglo tudi v njegove premoženjske pravice. Ustavnemu sodišču predlaga, naj ustavno pritožbo sprejme v obravnavo, izpodbijani akt razveljavi, zahtevku pritožnika ugoti in spremeni odločitev o stroških sodnega postopka.

3. Ustavno sodišče je s sklepom senata št. Up-1357/11 z dne 4. 12. 2012 ustavno pritožbo v izpodbijanem delu, tj. glede odločitve o zavrnitvi tožbenega zahtevka, ki se nanaša na plačilo dnevnic in stroškov postopka (II., III. in IV. točka sodbe in sklepa Vrhovnega sodišča), sprejelo v obravnavo. O tem je obvestilo Vrhovno sodišče.

4. Ustavna pritožba je bila poslana toženi stranki, nasprotni stranki iz delovnega spora. Ta nasprotuje pritožnikovem predlogu, naj Ustavno sodišče samo odloči o sporni pravici, ker meni, da niso izpolnjeni pogoji za tako odločanje. Meni tudi, da pritožnik od Ustavnega sodišča zahteva zgolj, naj o zadevi instančno presodi, saj glede na njegove navedbe ni mogoče zaključiti, da bi mu bile kršene človekove pravice, ki jih zatrjuje. Sklicevanje pritožnika na kršitev načela pravne države ni dopustno, ker ne gre za človekovo pravico. Prav tako ni na mestu njegovo sklicevanje na 18. člen (prepoved mučenja) in 21. člen Ustave (varstvo človekove osebnosti in dostojanstva), ker do teh kršitev v pritožnikovem primeru, ki je sprožil delovni spor, sploh ni moglo priti. Tožena stranka zavrača tudi očitke o neenaki obravnavi pritožnika z drugimi vojaki in častniki Slovenske

vojske na mirovni misiji v Sarajevu. V pritožnikovi osnovni plači naj bi bili upoštevani življenjski stroški po kraju napotitve. Med te stroške pa naj bi sodili tudi stroški za prehrano. Izkazana naj tudi ne bi bila kršitev 22. člena Ustave. Po oceni tožene stranke sta bili obe stranki obravnavani enako, imeli sta možnost polnega sodelovanja, sodišče pa je o zahtevku pritožnika tudi vsebinsko odločalo. Sodišče tudi ni odstopilo od ustaljene sodne prakse, ni privilegiralo nobene od strank ali ju omejevalo v njihovih pravicah, svojo odločitev pa naj bi tudi ustrezno obrazložilo. Po mnenju tožene stranke tudi ni izkazana kršitev 26. člena Ustave. Pritožnik namreč ni zahteval odškodnine, Ustavno sodišče pa ni pristojno, da bi samo opravljalo funkcijo rednih sodišč in v konkretnem primeru ugotavljalo, ali so izpolnjene predpostavke odškodninske odgovornosti. Pritožnikova zatrjevanja o kršitvi 49. člena Ustave pa naj bi bila pavšalna. Tožena stranka zato Ustavnemu sodišču predlaga, naj ustavno pritožbo pritožnika zavrne.

5. Odgovor tožene stranke je Ustavno sodišče poslalo pritožniku. Ta zavrača njene navedbe in vztraja pri svojih navedbah.

B.

6. Pritožnik nasprotuje odločitvi Vrhovnega sodišča med drugim s trditvijo, da Vrhovno sodišče ni preverilo njegovih navedb v tožbi in odgovoru na reviziji, da je zahteval stroške v zvezi s prehrano, da ni uveljavljal dnevnic in da je dnevnicu uporabil le kot vrednostni kriterij, s katerim je določil višino zahtevka. Ustavno sodišče je zato izpodbijano sodbo preverilo z vidika 22. člena Ustave.

7. Iz ustaljene ustavnosodne presoje izhaja, da je obrazložena sodna odločba bistven del poštenega sodnega postopka. Z njo mora sodišče na konkreten način in z zadostno jasnostjo opredeliti razloge, na podlagi katerih je sprejelo svojo odločitev. Zahteva po obrazloženosti odločb instančnih sodišč je praviloma nižja od siceršnje zahteve po obrazloženosti sodnih odločb, vendar le, kadar instančno sodišče pritrdi pravnemu naziranju nižjih sodišč in je zato mogoče že iz sodbe nižjih sodišč razbrati razloge za sprejeto pravno stališče. V primerih, kot je obravnavani, v katerem je Vrhovno sodišče na podlagi drugačne razlage predpisov spremenilo odločitev nižjih sodišč, pa vsebina obveznosti do obrazložitve ne more biti bistveno ožja od obveznosti sodišča prve stopnje.¹ Iz sodbe instančnega sodišča mora biti zato v takih primerih razvidno, ali je sodišče pri odločanju upoštevalo vse bistvene navedbe pritožnika v postopku.² Pri tem se po ustaljeni ustavnosodni presoji obveznost sodišča do opredelitve ne nanaša samo na dejanske navedbe, temveč obsega tudi zahtevo po opredelitvi sodišča do nosilnih pravnih naziranj stranke, ki so dovolj argumentirana, ki niso očitno neutemeljena in ki za odločitev v zadevi po razumni presoji sodišča niso neupoštevna. Poleg tega, da se instančno sodišče mora opredeliti do vseh bistvenih navedb strank v postopku, pa to sodišče v primerih, ko na podlagi drugačne razlage predpisov spremeni odločitev nižjega sodišča, tudi ne sme spregledati bistvenih razlogov, s katerimi je nižje sodišče utemeljilo izdajo za pritožnika ugodne sodne odločbe. Tudi opredelitev do teh argumentov namreč prispeva k prepričljivosti odločitve sodišča (in s tem njene sprejemljivosti za stranko, ki je v sporu izgubila) kot eni izmed zahtev, ki izhaja iz pravice do obrazloženosti sodne odločitve.³

8. Ustavno sodišče je pridobilo spis zadeve, v kateri je bila izdana izpodbijana sodba Vrhovnega sodišča. Iz spisa

¹ Tako npr. odločba št. Up-1273/09 z dne 13. 10. 2011 (Uradni list RS, str. 93/11).

² Primerjaj npr. z odločbo št. Up-1067/11 z dne 19. 1. 2012 (Uradni list RS, št. 9/12), iz katere izhaja stališče, da mora Vrhovno sodišče v upravnem sporu v primeru, ko samo odloči o tožbi, v obrazložitvi sodbe odgovoriti ne samo na pritožbene navedbe, temveč tudi na vse upoštevne tožbene očitke.

³ Tako v odločbi št. Up-919/10 z dne 8. 11. 2012 (Uradni list RS, št. 91/12).

izhaja, da je pritožnik zahteval izplačilo dela plače oziroma materialnih stroškov, med drugim stroške v zvezi s prehrano na podlagi pogodbe o opravljanju nalog v tujini z dne 13. 7. 2001. Navedel je, da mu kot predstavniku Slovenske vojske v misiji Urada visokega predstavnika v Bosni in Hercegovini ni bilo omogočeno bivanje v tamkajšnji bazi SFOR, niti mu v bazi, skladno z internimi pravili oziroma hišnim redom, ni bila zagotovljena prehrana, zato je bil primoran te stroške kriti z lastnimi sredstvi. S toženo stranko vprašanja v zvezi s povračilom materialnih stroškov nista uredila s pogodbo, temveč sta se sklicevala na veljavne prepise. Pritožnik je vrednost zahtevka za stroške v zvezi s prehrano opredelil v višini dnevnic za službena potovanja v tujino po Uredbi ter Uredbi o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino (Uradni list RS, št. 38/94, 63/94, 24/96, 96/2000, 35/02, 86/02, 66/04, 73/04, 16/07, 30/09 in 51/12).

9. Sodišče prve stopnje je glede na tožbene navedbe presodilo, da pritožnik zahteva povračilo stroškov za prehrano, pri čemer je njihovo višino enačil z vrednostjo dnevnic, ki po svoji vsebini pomeni povračilo stroškov za prehrano na službenem potovanju. Ugotovilo je, da se tožbeni zahtevek nanaša na obdobje, ko je pritožnik kot delavec Ministrstva za obrambo opravljal delo v mirovni misiji Organizacije združenih narodov, in sicer je bil na podlagi pogodbe o opravljanju nalog v tujini z dne 13. 7. 2001 imenovan na formacijsko dolžnost častnika v Uradu visokega predstavnika v Bosni in Hercegovini. S pogodbo sta stranki uredili količnik za določitev pritožnikove plače in dodatke, glede drugih pravic in obveznosti pa sta določili, da veljajo predpisi o obrambi, pravila službe v Slovenski vojski in drugi predpisi, ki se uporabljajo za delavce v državnih organih. Pritožnik je bil prvi predstavnik Republike Slovenije na takšni funkciji, v Bosni in Hercegovini so mu priznavali status diplomata, medtem ko njegov delovnopравни status v predpisih, ki so se uporabljali v Republiki Sloveniji, ni bil urejen. Ob ugotovljeni pravni praznini in upoštevanju 130. člena ZDR, da mora delodajalec zagotoviti delavcu povračilo stroškov za prehrano med delom, tožena stranka pa pritožniku ni niti zagotovila prehrane niti mu te ni plačala, je sodišče prve stopnje presodilo, da je treba v pritožnikovem primeru izhajati iz določb, ki se nanašajo na podobne primere, uporabiti Uredbo ter mu na podlagi njenega 21. člena priznati del vtoževanih stroškov v zvezi s prehrano kot dnevnic, kljub temu da ni šlo za službeno pot. Po oceni sodišča prve stopnje pritožnik ni mogel biti zgolj zato, ker njegov status formalnoppravno z delovnopravnega vidika ni bil urejen, v slabšem položaju glede na druge delavce v tujini, ki so imeli urejeno prehrano ali pa so jo dobili regresirano.

10. Do vsebine tožbenega zahtevka se je opredelilo tudi Višje sodišče. Po oceni Višjega sodišča je glede temelja tožbenega zahtevka treba izhajati iz tretjega odstavka 180. člena Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo in 45/08 – ZPP) v zvezi z 19. členom Zakona o delovnih in socialnih sodiščih (Uradni list RS, št. 2/04 in 10/04 – popr. – ZDSS-1), po katerem sodišče ni vezano na zatrjevano pravno podlago zahtevka, pač pa zadošča, da tožnik zahtevek opredeli po višini, sodišče pa mora materialnoppravno presojati tisto dejansko podlago, ki jo navede stranka. Tudi Višje sodišče je namreč razložilo, da je sodišče prve stopnje utemeljeno priznalo stroške prehrane v višini 55,00 USD na dan. Poudarilo je tudi, da v pritožnikovem primeru ni šlo za službeno potovanje, temveč za trajno opravljanje delovnih nalog na misiji v tujini. Po oceni Višjega sodišča je dnevnic v obravnavnem primeru pomenila zgolj podlago za določitev (pavšalne) višine prikrajšanja iz naslova stroškov prehrane.

11. Vrhovno sodišče je spremenilo odločitev sodišča prve in druge stopnje ter zavrnilo pritožnikov zahtevek. Ocenilo je, da pri pritožniku ni šlo za službeno potovanje, dnevnic pa po svoji vsebini pomeni povračilo stroškov prehrane na službenem potovanju. Taka obrazložitev po presoji Ustavnega sodišča ne zadosti zahtevam iz 22. člena Ustave. Vrhovno sodišče je svojo presoj omejilo le na vprašanje upravičenosti

pritožnika do dnevnice, z vprašanjem upravičenosti pritožnika do povračila stroškov za prehrano se ni ukvarjalo, ker je ocenilo, da pritožnik zahtevka v tej smeri ni postavil in bi zato odločanje o tem nasprotovalo načelu dispozitivnosti. Do navedbe pritožnika, da mu tožena stranka sploh ni zagotovila prehrane, se tako Vrhovno sodišče ni opredelilo. Prav tako se ni opredelilo do nosilnih razlogov nižjih sodišč, ki sta jasno razmejili med dnevnicom kot stroškom za prehrano, ki ga ima delavec na službenem potovanju, in stroški za prehrano, ki jih ima delavec v času opravljanja dela za delodajalca, ko je v tujini, vendar ne na službenem potovanju. Da pritožnik v času napotitve in bivanja v tujini ni bil na službenem potovanju, pa ne toženi stranki, ki je to tudi ves čas zatrjevala, ne nižjima sodiščema ni bilo sporno. Vrhovno sodišče je tako zavrnilo pritožnikov zahtevek, ne da bi preizkusilo tudi, ali je utemeljen oziroma ni utemeljen z vidika pravne kvalifikacije in pravnih norm, na katere sta se sklicevali nižji sodišči. Odgovora, ali je njegov zahtevek, kot ga je pravno opredelilo sodišče, po temelju upravičen ali ne, pritožnik glede na navedeno od Vrhovnega sodišča ni dobil. Ob odsotnosti razlogov Vrhovnega sodišča o tem je Vrhovno sodišče pritožnika prikrajšalo za obrazloženo sodno odločbo in s tem za poštenu postopek, kar pomeni kršitev ustavnega jamstva o enakem varstvu pravic iz 22. člena Ustave.

12. Zaradi ugotovljene kršitve je Ustavno sodišče razveljavilo odločitev Vrhovnega sodišča o glavni stvari v II. točki izreka, odločitev o stroških postopka v III. in IV. točki izreka ter v tem obsegu zadevo vrnilo Vrhovnemu sodišču v novo odločanje. Pri tem ni sledilo pritožnikovemu predlogu, naj samo na podlagi 60. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) odloči o sporni pravici, saj za to niso izpolnjeni pogoji. Ker je že ugotovljena kršitev narekovala Ustavnemu sodišču ugoditev ustavni pritožbi, Ustavno sodišče ni presojalo pritožnikovih očitkov o drugih zatrjevanih kršitvah človekovih pravic.

C.

13. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik mag. Miroslav Mozetič ter sodnice in sodnika dr. Mitja Deisinger, dr. Dunja Jadek Pensa, mag. Marta Klampfer, dr. Etelka Korpič - Horvat, Jasna Pogačar, dr. Jadranka Sovdat in Jan Zobec. Odločbo je sprejelo soglasno.

mag. Miroslav Mozetič i.r.
Predsednik

3961. Odločba o razveljavitvi sodbe Vrhovnega sodišča

Številka: Up-1056/11-15
Datum: 21. 11. 2013

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi samostojnega podjetnika Petra Kezića, s. p., Ilirska Bistrica, ki ga zastopa Bojana Ozimek, odvetnica v Ljubljani, na seji 21. novembra 2013

o d l o č i l o:

Sodba Vrhovnega sodišča št. X Ips 154/2009 z dne 25. 5. 2011 se razveljavi. Zadeva se vrne Vrhovnemu sodišču v novo odločanje.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Upravno sodišče je zavrnilo pritožnikovo tožbo zoper II. točko izreka odločbe Davčnega urada Kranj, s katero je davčni organ prve stopnje pritožniku za obračunsko obdobje od junija 2003 do junija 2004 naložil plačilo 20 odstotkov davka na dodano vrednost v znesku 40.738.939,81 SIT, obračunanega od davčne osnove v višini 203.694.699,05 SIT. Davčni organ druge stopnje je njegovo pritožbo zavrnil. Po mnenju sodišča je šlo pri gradnji in prodaji trgovskega centra na več zemljiščih, med katerimi sta dve parceli ostali v lasti pritožnika kot fizične osebe, za obdavčljivi promet blaga oziroma storitev, ki ga je opravil pritožnik v okviru opravljanja svoje dejavnosti, in ne za promet, ki ga je opravila fizična oseba v zasebni sferi. Za celoten kompleks trgovskega centra po mnenju sodišča ne moreta obstajati dva različna davčna režima, čeprav fizična oseba dveh parcel ni prenesla v dejavnost samostojnega podjetnika. S temi stališči se je strinjalo Vrhovno sodišče, ki je zavrnilo pritožnikovo revizijo.

2. Pritožnik zatrjuje kršitev 14., 22., 23., 25., 33., 67., 69., 74. in 147. člena Ustave. Navaja, da je v obravnavanem primeru prišlo do neenakega obravnavanja prodaje premoženja fizičnih oseb, saj je bila pritožnikova prodaja sredstva, ki ga je imel kot fizična oseba, v celoti obdavčena, druge fizične osebe pa ob taki prodaji ne bi plačale davka. Do neenake obravnave naj bi prišlo tudi pri določitvi vrednosti prodanih parcel, saj je davčni organ vrednost določil z revalorizacijo nabavne vrednosti parcel in s primerjavo z vrednostjo drugih parcel, ki jih je pritožnik kupil kot samostojni podjetnik in vložil v svoje podjetje, pri čemer niso bila upoštevana vlaganja v parceli, ki jih je opravil kot fizična oseba. Pri drugih davčnih zavezancih pa naj bi se sredstva vrednotila po tržni vrednosti, če se vložijo v podjetje (475. do 478. člen Zakona o gospodarskih družbah, Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12 in 82/13 – ZGD-1). Pritožnik opozarja na sodbo Upravnega sodišča št. U 2199/2000 z dne 3. 7. 2003, iz katere naj bi izhajalo, da je treba ugotoviti, ali je opremo pridobil davčni zavezanec kot fizična oseba ali kot samostojni podjetnik, pri čemer naj bi se kot sredstvo podjetja štelo zgolj tisto, ki ga zavezanec opredeli kot tako in ga vnese v register osnovnih sredstev, uporaba za opravljanje dejavnosti pa naj ne bi bila odločilna okoliščina. Da ni pravne podlage za to, da bi se parceli šteli za sredstvi podjetja, naj bi izhajalo tudi iz sodb Vrhovnega sodišča št. I Up 538/2002 z dne 15. 3. 2005 in I Up 369/2001 z dne 23. 5. 2002, v katerih naj bi Vrhovno sodišče sprejelo stališče, da je podlaga za odpis amortizacije kot odhodka v postopku odmere davka od dohodkov iz dejavnosti le izkazano lastništvo nad osnovnimi sredstvi. Pritožnik navaja, da se je na vse tri sodbe skliceval tudi v reviziji, vendar naj Vrhovno sodišče ne bi pojasnilo, zakaj gre v njih za drugačna dejanska in pravna stanja kot v njegovem primeru. Zato naj bi bila obrazložitev izpodbijane sodbe pomanjkljiva, Vrhovno sodišče pa naj bi brez obrazložitve odstopilo od ustaljene in enotne sodne prakse. Pritožnik podobno navaja tudi v zvezi s sodbo Sodišča Evropske unije v zadevi *Finanzamt Uelzen proti Dieterju Armbrechtu*, C-291/92, z dne 4. 10. 1995, kjer naj bi Vrhovno sodišče prav tako navedlo le, da gre za drugačno dejansko stanje. Sodišči naj bi s tem, ko sta parceli pritožnika kot fizične osebe šteli za premoženje podjetja, posegli v njegovo pravico do zasebne lastnine, varovano v 33. členu Ustave. Pritožnik se sklicuje tudi na Šesto direktivo Sveta z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero (77/388/EGS) (UL L 145, 13. 6. 1977 – v nadaljevanju Šesta direktiva), iz katere naj bi jasno izhajalo, kdaj je fizična oseba davčni zavezanec v zvezi z občasnimi transakcijami. Pritožnik navaja tudi, da je Vrhovnemu sodišču predlagal prekinitve postopka in predložitev zadeve Sodišču Evropske unije na podlagi 234. člena Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (prečiščena različica, UL C 325, 24. 12. 2002, in Uradni list RS,

št. 27/04, MP, št. 7/04 – v nadaljevanju PES) s tremi vprašanji o razlagi Šeste direktive, vendar Vrhovno sodišče temu predlogu ni sledilo. Še več, do njegovega predloga se sploh ni opredelilo, čeprav bi moralo v skladu s tretjim odstavkom 234. člena PES in 113.a členom Zakona o sodiščih (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 33/11 in 63/13 – ZS) predložiti zadevo Sodišču Evropske unije. Kršitev 147. člena Ustave naj bi bila podana, ker naj ne bi bilo pravne podlage, ki bi določala, da se zasebna sredstva štejejo za sredstva podjetja, če jih to trajno ali začasno uporabi za svojo dejavnost. Zato naj bi bilo upoštevanje kupnine med prihodke od upravljanja dejavnosti brez zakonske podlage. Pravna podlaga naj ne bi bila niti 4. točka drugega odstavka 4. člena Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 25/05 – uradno prečiščeno besedilo in 108/05 – v nadaljevanju ZDDV), na katero se sklicuje Vrhovno sodišče, saj je treba upoštevati tudi 3. in 13. člen tega zakona, iz katerih izhaja, da pritožnik kot fizična oseba ne more imeti položaja davčnega zavezanca.

3. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-1056/11 z dne 4. 12. 2012 ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo. V skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju ZUstS) je o tem obvestilo Vrhovno sodišče in Ministrstvo za finance.

B.

4. V obravnavani zadevi obračunavanja davka na dodano vrednost se je pritožnik ves čas postopka skliceval na sodno prakso Sodišča Evropske unije, iz katere naj bi po njegovem mnenju izhajalo, da v obravnavanem primeru ne bi smel biti obdavčen za prodajo dveh parcel, ki naj bi jih kupil kot fizična oseba. Poleg tega je v reviziji Vrhovnemu sodišču podrejeno predlagal, naj postopek prekine in zadevo predloži v odločanje Sodišču Evropske unije na podlagi tedaj veljavnega 234. člena PES (sedaj 267. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije, prečiščena različica, UL C 326, 26. 10. 2012 – v nadaljevanju PDEU). Vrhovno sodišče je pritožnikovo sklicevanje na sodno prakso Sodišča Evropske unije zavrnilo kot neutemeljeno, saj naj bi šlo za drugačne dejanske okoliščine, pri tem pa se do njegovega predloga za predložitev zadeve Sodišču Evropske unije ni izrecno opredelilo. Zato je Ustavno sodišče preizkusilo, ali so podane zatrjevane kršitve človekovih pravic ali temeljnih svoboščin.

5. Vendar je treba najprej preizkusiti, ali gre v obravnavani zadevi obračunavanja davka na dodano vrednost sploh za zadevo, pri kateri se pojavijo vprašanja razlage in uporabe prava Evropske unije, vključno s sodno prakso Sodišča Evropske unije ter obveznostjo predložiti zadeve temu sodišču v predhodno odločanje. Kot je Ustavno sodišče obširneje pojasnilo že v svojem sklepu št. U-I-113/04 z dne 27. 2. 2007 (Uradni list RS, št. 16/07, in OdlUS XVI, 16), je Republika Slovenija izvrševanje dela svojih suverenih pravic prenesla na Evropsko unijo, kar pomeni, da je nanjo prenesla tudi normativno urejanje na nekaterih področjih. Področje skupnega urejanja pomeni tudi področje t. i. indirektnih davkov. Člen 113 PDEU (prej člen 93 PES) namreč določa, da Svet sprejme določbe za harmonizacijo zakonodaje glede prometnih davkov, trošarin in drugih oblik posrednega obdavčenja v obsegu, v kakršnem je takšna uskladitev potrebna za vzpostavitev in delovanje notranjega trga in preprečevanje izkrivljanja konkurence. Na tej pravni podlagi je bila sprejeta Šesta direktiva,¹ ki jo je Republika Slovenija v skladu z zahtevami tretjega odstavka 288. člena PDEU (prej 249. člena PES) v svoj pravni red prenesla z ZDDV,² ki to izrecno določa v prvem odstavku prvega člena. Da gre pri

davku za dodano vrednost za področje, katerega urejanje je bilo vsaj deloma³ preneseno na Evropsko unijo, ima nekatere pomembne posledice. Čeprav gre za področje, na katerem ravnanje držav članic ni v celoti določeno s pravom Evropske unije, velja, da države članice tega področja ne morejo urejati z nacionalnimi pravili, kadar Evropska unija uredi področje s svojim pravnim aktom;⁴ če pa pravo Evropske unije posameznega vprašanja ne ureja, morajo države članice v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča Evropske unije⁵ izvrševati svoje pristojnosti z upoštevanjem pravil prava Evropske unije.⁶ Ker gre torej za področje skupnega urejanja, morajo države članice v okviru skupnega sistema davka na dodano vrednost zagotoviti spoštovanje obveznosti, ki jih imajo davčni zavezanci, in imajo v zvezi s tem določeno svobodo, zlasti z načinom uporabe sredstev, ki jih imajo na voljo.⁷ Vendar je ta svoboda držav članic omejena z obveznostjo zagotoviti učinkovito pobiranje lastnih sredstev Unije in obveznostjo, da se davčni zavezanci ne smejo različno obravnavati bodisi znotraj določenih držav članic ali v vseh državah članicah.⁸ Da gre v obravnavani zadevi za področje, ki spada tudi v področje urejanja Evropske unije, pa pomeni tudi, da morajo sodišča nacionalne predpise razlagati v luči prava Evropske unije in v skladu z njegovim namenom (načelo lojalne razlage).⁹

6. S pristopom k Evropski uniji je Republika Slovenija na podlagi prvega odstavka 3.a člena Ustave prenesla izvrševa-

³ Po prevladujočem stališču gre na področju harmonizacije posrednih davkov za področje deljene pristojnosti med Evropsko unijo in državami članicami. Glej npr. R. de la Feria, *The EU VAT System and the Internal Market*, IBFD, Amsterdam 2009, str. 21–22.

⁴ Sodba Sodišča Evropske unije v zadevi *The Queen proti Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd in Imperial Tobacco Ltd*, C-491/01, z dne 10. 12. 2002.

⁵ Njegova sodna praksa je na tem področju obširna, v zvezi z vprašanjem uporabe različnih davčnih režimov glede na lastništvo, ki se pojavlja v obravnavani zadevi, pa je treba opozoriti na nekatera stališča iz te prakse. Tako iz nje jasno izhaja, da je treba ne glede na to, ali po nacionalnem pravu velja načelo *superficies solo cedit*, razlikovati med obdavčitvijo parcel, ki jih ima davčni zavezanec v lasti kot fizična oseba, in obdavčitvijo stavb, ki jih je davčni zavezanec postavil na teh parcelah v okviru opravljanja svoje gospodarske dejavnosti (primerjaj zlasti sodbo v zadevi *Pieter de Jong proti Staatssecretaris van Financiën*, C-20/91, z dne 6. 5. 1992, 19. točka), kot tudi, da ima davčni zavezanec pravico izbire, ali bo posamezno stvar oziroma sredstvo vključil v svojo poslovno dejavnost ali ne (glej npr. sodbe v zadevi *Finanzamt Uelzen*, 20. točka; v zadevi *Finanzamt Bergisch Gladbach proti HE*, C-25/03, z dne 21. 4. 2005, 46. točka; v zadevi *Laszlo Bakcsi proti Finanzamt Fürstenfeldbruck*, C-415/98, z dne 8. 3. 2001, 24. do 34. točka; in v zadevi *Wolfgang Seeling proti Finanzamt Starnberg*, C-269/00, z dne 8. 5. 2003, 40. in 41. točka). Poleg tega se vprašanje rabe stvari v poslovne ali zasebne namene kot dejansko vprašanje, na katero mora odgovoriti nacionalno sodišče, lahko zastavi le, če je bil davčni zavezanec upravičen do zmanjšanja vstopnega davka na dodano vrednost ob nakupu stvari (sodba v zadevi *Bakcsi*, 31. točka). Šele če je odgovor pritrdilen, mora nacionalno sodišče z upoštevanjem vseh okoliščin primera, zlasti pa narave stvari ter časa med nakupom stvari in njeno uporabo za poslovno dejavnost davčnega zavezanca, presoditi, ali je bila stvar pridobljena z namenom uporabe v poslovne namene (prav tam, 29. točka, in sodba v zadevi *Hansgeorg Lennartz proti Finanzamt München III*, C-97/90, z dne 11. 7. 1991, 21. točka).

⁶ Glej npr. sodbe Sodišča Evropske unije v zadevi *Komisija Evropskih skupnosti proti Združenemu kraljestvu*, C-246/89, z dne 4. 10. 1991; v zadevi *Petri Manninen*, C-319/02, z dne 7. 9. 2004; v zadevi *Centro di Musicologia Walter Stauffer proti Finanzamt München für Körperschaften*, C-386/04, z dne 14. 9. 2006.

⁷ Sodba Sodišča Evropske unije v zadevi *Komisija Evropskih skupnosti proti Italijanski republiki*, C-132/06, z dne 17. 7. 2008, 38. točka.

⁸ Prav tam.

⁹ Tako že v odločbi Ustavnega sodišča št. Up-2012/08 z dne 5. 3. 2009 (Uradni list RS, št. 22/09, in OdlUS XVIII, 65).

¹ To področje sedaj ureja Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. 11. 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL L 347, 11. 12. 2006, s spremembami).

² Tega je kasneje nadomestil Zakon o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 18/11, 78/11, 38/12 in 83/12 – ZDDV-1).

nje dela suverenih pravic na institucije Evropske unije in jih v okviru Evropske unije za čas trajanja izvršuje v sodelovanju skupaj z drugimi državami članicami. Tretji odstavek 3.a člena Ustave pa določa, da se pravni akti in odločitve, sprejeti v okviru mednarodnih organizacij, na katere Republika Slovenija prenese izvrševanje dela suverenih pravic, v Republiki Sloveniji uporabljajo v skladu s pravno ureditvijo teh organizacij. Ta določba zavezuje vse državne organe, tudi nacionalna sodišča, da pri izvrševanju svojih pristojnosti v skladu s pravno ureditvijo Evropske unije upoštevajo pravo Evropske unije.¹⁰ To je izključno pristojno za predhodno odločanje o vprašanih glede razlage pogodb ter veljavnosti in razlage aktov institucij, organov, uradov ali agencij Unije (267. člen PDEU). Naloga Sodišča Evropske unije je torej skrb za enotno razlago in uporabo prava Evropske unije (primarnega in sekundarnega), njegove odločitve pa so obvezne za vsa nacionalna sodišča in vse druge organe in subjekte v državah članicah.¹¹ Ko se nacionalno sodišče v postopku, ki ga vodi, sreča z vprašanjem, katerega rešitev je v izključni pristojnosti Sodišča Evropske unije, o tem ne sme odločati, razen če je Sodišče Evropske unije na vprašanje že odgovorilo oziroma so izpolnjeni drugi pogoji za odločanje nacionalnega sodišča.¹² Če nacionalno sodišče sprejme stališča, ki so neskladna z navedenim, gre za kršitev pravice do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave.

7. V obravnavani zadevi gre za področje indirektnih davkov (davek na dodano vrednost), ki je predmet skupnega urejanja držav članic in Evropske unije. Pritožnik je predlagal postavitev predhodnega vprašanja v zvezi z izvajanjem Šeste direktive Sodišču Evropske unije. Vrhovno sodišče se do predloga ni opredelilo. Zato se zastavlja vprašanje, ali ni bila pritožniku s tem kršena pravica do sodnega varstva (prvi odstavek 23. člena Ustave).

8. Spoštovanje prvega odstavka 23. člena Ustave v zvezi s tretjim odstavkom 3.a člena Ustave in tretjim odstavkom 267. člena PDEU predpostavlja, da je Sodišče Evropske unije sodišče v smislu prvega odstavka 23. člena Ustave in da je bilo Vrhovno sodišče kot sodišče v smislu tretjega odstavka 267. člena PDEU dolžno predložiti zadevo Sodišču Evropske unije, ob predpostavki, da je vprašanje razlage prava Evropske unije za odločitev bistveno, v sodni praksi Sodišča Evropske unije pa nanj še ni bil dan odgovor. Zato je moralo Ustavno sodišče najprej opraviti preizkus, ali sta navedena pogoja izpolnjena.

9. Sodišče Evropske unije je sodišče v smislu neodvisnega, nepristranskega in z zakonom ustanovljenega sodišča iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Glede na obsežne institucionalne določbe (zlasti 13. in 19. člen Pogodbe o Evropski uniji, prečiščena različica, UL C 326, 26. 10. 2012 – v nadaljevanju PEU; 251. do 256. člen PDEU in Protokol (št. 3) o Statutu Sodišča Evropske unije) ne more biti dvoma, da je po svojih značilnostih Sodišče Evropske unije sodišče v smislu prvega odstavka 23. člena Ustave. Na to opredelitev ne vpliva dejstvo, da je postopek po 267. členu PDEU vmesni postopek,¹³ katerega stranke postopka v glavni stvari pred sodiščem države članice ne morejo same začeti, in niti dejstvo, da je glavni namen tega postopka (zgolj) razlaga prava Evropske unije in/ali presoja veljavnosti sekundarnega prava Evropske unije. Vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe je del enotnega sodnega spora, za katerega končno odločitev je odločilnega pomena odgovor na vprašanje glede razlage pogodb in/ali veljavnosti in razlage pravnih aktov, sprejetih na njuni podlagi.

Pravica posameznika, ki je stranka glavnega postopka, do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave se nanaša tudi na dolžnost sodišča, da predloži zadevo Sodišču Evropske unije iz 267. člena PDEU, ne glede na vrsto glavnega sodnega postopka.

10. Tretji odstavek 267. člena PDEU nalaga dolžnost predložitve sodišču države članice, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva. Tako pojem "sodišče" kot pojem "pravno sredstvo" sta pojma prava Evropske unije.¹⁴ Pri pojmu "sodišče" je treba upoštevati, da Sodišče Evropske unije, preden opredeli neki organ kot "sodišče" v smislu 267. člena PDEU, upošteva vse njegove elemente, kot so zakoniti izvor organa, njegova trajnost, obvezna narava njegove sodne oblasti, kontradiktorna narava postopka, njegovo uporabljanje pravnih pravil in njegova neodvisnost.¹⁵ Ob upoštevanju navedenih meril ne more biti dvoma, da Vrhovno sodišče je sodišče v smislu 267. člena PDEU, saj izpolnjuje vsa merila, ki jih kot odločilna določa sodna praksa Sodišča Evropske unije. Poleg tega Ustava v 127. členu določa, da je Vrhovno sodišče najvišje sodišče v državi in da odloča o rednih in izrednih pravnih sredstvih ter opravlja druge zadeve, ki jih določa zakon. Tudi pri razlagi pojma "pravno sredstvo" je treba upoštevati pravo Evropske unije. Pri opredelitvi pravnega sredstva v smislu prava Evropske unije ni pomembno, ali gre za tako pravno sredstvo, ki ga mora nacionalno sodišče najprej dopustiti,¹⁶ kot tudi ne, ali so razlogi, zaradi katerih je mogoče vložiti pravno sredstvo, omejeni (npr. le na pravna vprašanja).¹⁷ Na vprašanje, kako v nacionalnem pravu razlagati "odločitev, zoper katero po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva," je teorija podala dva odgovora. Prvi je abstraktna oziroma institucionalna metoda, drugi pa funkcionalna oziroma konkretna metoda.¹⁸ K slednji se nagiba tudi sodna praksa Sodišča Evropske unije.¹⁹ Izbira metode v obravnavanem primeru ni odločilna, saj je rezultat v primeru uporabe ene ali druge metode enak: Vrhovno sodišče je sodišče države članice, zoper katerega odločitev po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva. Ustavna pritožba kot posebno sredstvo za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin namreč ni pravno sredstvo v smislu tretjega odstavka 267. člena PDEU.²⁰ Drugačno stališče bi namreč imelo za posledico, da bi le za ustavna sodišča v državah, v katerih obstajajo, veljala dolžnost predložitve iz tretjega odstavka 267. člena PDEU.

11. Ker je Sodišče Evropske unije sodišče v smislu prvega odstavka 23. člena Ustave, je s to človekovo pravico zago-

¹⁴ Tako npr. sodba Sodišča Evropske unije v zadevi *Cartesio Oktató és Szolgáltató bt*, C-210/06, z dne 16. 12. 2008, 55. točka.

¹⁵ Glej zlasti sodbo Sodišča Evropske unije v zadevi *Standesamt Stadt Niebüll*, C-96/04, z dne 27. 4. 2006, 12. točka, in tam navedeno sodno prakso.

¹⁶ Sodba Sodišča Evropske unije v zadevi *Kazenski postopek proti Kennyju Rolandu Lyckeskogu*, C-99/00, z dne 4. 6. 2002, 16. točka.

¹⁷ Sodba v zadevi *Cartesio Oktató és Szolgáltató bt*, 75. do 78. točka.

¹⁸ A. Middeke v: H. - W. Rengeling, A. Middeke in M. Gellermann, nav. delo, str. 237–239; U. Ehrlicke v: R. Streinz (ur.), EUV/AEUV, Vertrag über die Europäische Union und Vertrag über die Arbeitsweise der Europäischen Union, Verlag C. H. Beck, München 2012, str. 2324–2325; M. Holoubek, Vorlageberechtigung und Vorlageverpflichtung, v: M. Holoubek in M. Lang, Das EuGH-Verfahren in Steuersachen, Linde Verlag, Dunaj 2000, str. 56.

¹⁹ Glej npr. sodbo v zadevi *Kazenski postopek proti Kennyju Rolandu Lyckeskogu*, 15. in 16. točka.

²⁰ Tako tudi U. Ehrlicke v: R. Streinz (ur.), nav. delo, str. 2325; C. Gaitanides v: H. von den Groeben in J. Schwarze (ur.), Kommentar zum Vertrag über die Europäische Union und zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft (4. knjiga), 6. izdaja, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 2004, str. 543; J. Schwarze v: J. Schwarze (ur.), EU-Kommentar, 2. izdaja, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 2009, str. 1820; M. Holoubek, nav. delo, str. 57; A. Middeke v: H. - W. Rengeling, A. Middeke in M. Gellermann, nav. delo, str. 238; M. Pechstein, nav. delo, str. 412.

¹⁰ Primerjaj sklep Ustavnega sodišča št. U-I-65/13 z dne 26. 9. 2013.

¹¹ Glej npr. M. Ilesič, Vloga sodišča EU pri enotnosti razlage pravil o (trgovinskih, tržnih) znakah, Pravna praksa, št. 12 (2010), str. 12.

¹² Glej sodbo v zadevi *C.I.L.F.I.T.*, 283/81, z dne 6. 10. 1982.

¹³ A. Middeke v: H. - W. Rengeling, A. Middeke in M. Gellermann, Handbuch des Rechtsschutzes in der Europäischen Union, 2. izdaja, Verlag C. H. Beck, München 2003, str. 213; M. Pechstein, EU-Prozessrecht, 4. izdaja, Mohr Siebeck, Tübingen 2011, str. 369.

tovljeno tudi, da v primeru, ko se v sporu zastavi vprašanje razlage prava Evropske unije in/ali veljavnosti sekundarnega prava Evropske unije, nanj odgovori sodišče, ki je v skladu z 267. členom PDEU pristojno nanj odgovoriti. To ustavno jamstvo pa ne pomeni, da je naloga Ustavnega sodišča, da preizkuša vsako napako, ki jo glede vprašanj, povezanih s pristojnostjo, naredijo sodišča. Ustavno sodišče v postopku z ustavno pritožbo preizkuša le, ali je bilo posamezniku zagotovljeno sodno varstvo pred zakonitim sodiščem, in sicer tako, da je glede na prenos izvrševanja dela suverenih pravic Republike Slovenije na Evropsko unijo (tretji odstavek 3.a člena Ustave) upoštevana tudi delitev pristojnosti med sodišči Republike Slovenije kot članice Evropske unije in Sodiščem Evropske unije (267. člen PDEU).

12. Pogoje, pod katerimi morajo sodišča držav članic zadevo predložiti Sodišču Evropske unije, ureja tretji odstavek 267. člen PDEU. Opustitev dolžnosti predložitve zadeve Sodišču Evropske unije mora biti skladna s sodno prakso Sodišča Evropske unije, izoblikovano glede tretjega odstavka 267. člena PDEU (tretji odstavek 3.a člena Ustave). Po njej morajo sodišča, kadar se pred njimi postavi vprašanje *razlage* prava Evropske unije, izpolniti svojo dolžnost, da Sodišču Evropske unije predložijo vprašanje, razen če se ugotovi, 1) da vprašanje ni upošteveno, pri čemer je nacionalno sodišče tisto, ki presodi o upoštevnosti vprašanja,²¹ 2) da je upoštevena določba Evropske unije že bila predmet *razlage* Sodišča Evropske unije²² ali 3) da se pravilna uporaba prava Evropske unije ponuja tako očitno, da ne pušča prostora za noben razumen dvom.²³ Preden nacionalno sodišče zaključi, da gre za tak primer, mora biti prepričano, da je to enako očitno tudi za sodišča drugih držav članic in Sodišče Evropske unije. Samo če so izpolnjeni ti pogoji, lahko nacionalno sodišče opusti predložitev vprašanja Sodišču Evropske unije in o njem odloči na lastno odgovornost.²⁴ Pri tem mora upoštevati značilnosti prava Evropske unije in posebne težave, ki jih prinaša njegova razlaga, vključno s primerjavo vseh jezikovnih različic besedila, spoštovanjem posebne terminologije prava Evropske unije in umestitvijo razlage v kontekst tega prava.²⁵ Kadar pa gre za vprašanje *veljavnosti* pravnih aktov Evropske unije, se nacionalno sodišče ne more izogniti predložitvi zadeve Sodišču Evropske unije, ker nacionalna sodišča niso pristojna, da bi sama ugotovila neveljavnost pravnih aktov Evropske unije.²⁶

13. Nujen predpogoj, da lahko Ustavno sodišče presodi, ali je bilo posamezniku zagotovljeno sodno varstvo pred zakonitim sodiščem in ali je bila upoštevana delitev pristojnosti iz 267. člena PDEU, je, da se sodišče do vprašanj, povezanih s pravom Evropske unije, v zadostni meri opredeli. To vključuje tudi obrazložitev, zakaj se sodišče kljub strankinemu predlogu za prekinitve postopka in predložitev zadeve v skladu z 267. členom PDEU, z upoštevanjem meril, ki izvirajo iz sodne prakse Sodišča Evropske unije, ni odločilo. Že iz ustaljene ustavnosodne presoje izhaja, da je obrazložena sodna odločba bistveni del poštenega postopka, varovanega s pravico do

²¹ Glej zlasti sodbi Sodišča Evropske unije v zadevi *C.I.L.F.I.T.*, 10. točka; in v zadevi *Mecanarte – Metalúrgica da Lagoa Ld.ª proti Chefe do Serviço da Conferência Final da Alfândega do Porto*, C-348/89, z dne 27. 6. 1991, 47. točka.

²² Sodbi Sodišča Evropske unije v združenih zadevah *Da Costa en Shaake NV in drugi proti Netherlands Inland Revenue Administration*, 28–30/62, z dne 27. 3. 1963; in v zadevi *C.I.L.F.I.T.*, 14. točka.

²³ Glej sodbe v zadevi *C.I.L.F.I.T.*, 21. točka, v zadevi *Intermodal Transports BV proti Staatssecretaris van Financiën*, C-495/03, z dne 15. 9. 2005, 33. točka, in v zadevi *Gaston Schul Douane-expediteur BV proti Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit*, C-461/03, z dne 6. 12. 2005, 16. točka.

²⁴ Sodba Sodišča Evropske unije v zadevi *C.I.L.F.I.T.*, 16. točka.

²⁵ Prav tam, 18. do 20. točka.

²⁶ Sodbi v zadevi *Foto-Frost proti Hauptzollamt Lübeck-Ost*, 314/85, z dne 22. 10. 1987 in v zadevi *Gaston Schul Douane-expediteur BV*, 17. do 19. točka.

enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave, in da mora sodišče s sodno odločbo na konkreten način in z zadostno jasnostjo opredeliti razloge, na podlagi katerih je sprejelo svojo odločitev (odločba Ustavnega sodišča št. Up-147/09 z dne 23. 9. 2010, Uradni list RS, št. 83/10).²⁷ Čeprav iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice izhaja, da Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP) ne daje absolutne pravice do obravnave vprašanja prava Evropske unije pred Sodiščem Evropske unije,²⁸ saj so primarno nacionalni organi, zlasti sodišča, tisti, ki morajo uporabljati in razlagati nacionalno pravo tudi, če se to nanaša oziroma sklicuje na mednarodno pravo ali sporazume, in da so sodni organi Evropske unije primernejši za razlago in uporabo prava Evropske unije,²⁹ to ne pomeni, da pravica do obravnave vprašanja prava Evropske unije pred Sodiščem Evropske unije ni varovana posredno, s pravico do poštenega postopka iz prvega odstavka 6. člena EKČP. Ta kršitev je lahko podana, če zadeva ni predložena Sodišču Evropske unije.³⁰ Vendar gre za kršitev 6. člena EKČP le, kadar nacionalno sodišče sprejme arbitrarno odločitev, da zadeve ne bo predložilo Sodišču Evropske unije.³¹ Arbitramost nepredložitve zadeve Sodišču Evropske unije se v skladu s prakso Evropskega sodišča za človekove pravice kaže kot opustitev dolžnosti obrazložitve odločitev,³² varovane s prvim odstavkom 6. člena EKČP. Pri tem naloga Evropskega sodišča za človekove pravice ni popravljati napake v razlagi ali uporabi upoštevene določbe prava Evropske unije, temveč zagotoviti, da je odločitev ustrezno obrazložena.³³

14. Zadostnost obrazložitve v postopku, kjer se zastavi vprašanje uporabe prava Evropske unije, je bistvena ne le zaradi ustavnoprocenjskih jamstev, zagotovljenih s pravico do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave, temveč tudi zato, ker se z opustitvijo ali pomanjkljivostjo obrazložitve znikajo pogoji, določeni v pravu Evropske unije, pod katerimi je treba zadevo predložiti v predhodno odločanje Sodišču Evropske unije. Nepredložitev zadeve Sodišču Evropske unije ima za posledico, da o vprašanih prava Evropske unije odloči sodišče, ki za odgovor nanje ni pristojno. Kadar obstaja dolžnost predložitve (tretji odstavek 267. člena PDEU),

²⁷ Ustavno sodišče je že sprejelo stališče, da gre za kršitev 22. člena Ustave, ker se Vrhovno sodišče ni opredelilo do trditve o neskladju zakonske ureditve z direktivo Evropske unije in tudi ne o predlogu, da se Sodišču Evropske unije postavi predhodno vprašanje (odločba Ustavnega sodišča št. Up-958/09, U-I-199/09 z dne 15. 4. 2010, Uradni list RS, št. 37/10).

²⁸ Sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevah *Société Divagsa proti Španiji* z dne 12. 5. 1993; *André Desmots proti Franciji* z dne 23. 3. 1999; *Schweighofer in drugi proti Avstriji* z dne 24. 8. 1999; *Peter Moosbrugger proti Avstriji* z dne 25. 1. 2000; *mutatis mutandis Coëme in drugi proti Belgiji* z dne 22. 6. 2000; *Canela Santiago proti Španiji* z dne 4. 10. 2001; *Bakker proti Avstriji* z dne 13. 6. 2002; *Pedersen in Pedersen proti Danski* z dne 12. 6. 2003; *John proti Nemčiji* z dne 13. 2. 2007; *Herma proti Nemčiji* z dne 8. 12. 2009, *Wallihauser proti Avstriji* z dne 20. 6. 2013.

²⁹ Sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevah *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Irski* z dne 30. 6. 2005 in *Herma proti Nemčiji*.

³⁰ Glej zlasti sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevi *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Irski*, 147. točka. Glej tudi M. Schröder, Die Vorlagepflicht zum EuGH aus europarechtlicher und nationaler Perspektive, *Europa-recht*, št. 6 (2011), str. 824.

³¹ Sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevah *Société Divagsa proti Španiji*; *Peter Moosbrugger proti Avstriji*; *Coëme in drugi proti Belgiji*; *Canela Santiago proti Španiji*; *Pedersen in Pedersen proti Danski*; *John proti Nemčiji*; *Herma proti Nemčiji*.

³² Sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevah *Higgins in drugi proti Franciji* z dne 19. 2. 1998 in *Predil Anstalt S. A. proti Italiji* z dne 8. 6. 1999.

³³ Sodba Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevi *Ullens de Schooten in Rezabek proti Belgiji* z dne 20. 9. 2011.

ima lahko njena opustitev za posledico odškodninsko odgovornost države članice zaradi kršitve prava Evropske unije,³⁴ na drugi strani pa ni izključen niti postopek zoper državo članico zaradi kršitve prava Evropske unije po 258. členu PDEU.³⁵ Z opustitvijo obrazložitve ali s pomanjkljivo obrazložitvijo je tudi Ustavnemu sodišču onemogočeno, da opravi preizkus odločitve z vidika prvega odstavka 23. člena Ustave. Obrazložitev sodišča, ki se nanaša na vidike prava Evropske unije, vključno z zavrnitvijo strankinega predloga za predložitev zadeve Sodišču Evropske unije, mora torej biti takšna, da omogoča preizkus, ali so bili upoštevani pogoji za dolžnost predložitve iz tretjega odstavka 267. člena PDEU na način, ki je skladen s temi pogoji.³⁶ Ti pogoji so namreč odločilni za presojo, katero je tisto sodišče, ki je pristojno razlagati pravo Evropske unije.

15. Kot izhaja iz obrazložitve sodbe, zlasti njene 15. točke, je Vrhovno sodišče očitno štel, da je za odločitev o zadevi pomembno tudi pravo Evropske unije, konkretneje Šesta direktiva. Pri tem je sprejelo stališča, da sodna praksa Sodišča Evropske unije, na katero se je skliceval pritožnik, za njegov primer ni upoštevna, saj "dejanskih okoliščin in tudi zaključkov SES v teh zadevah ni mogoče enačiti z dejanskim stanjem v obravnavani zadevi", in da je treba "navedene sodbe razlagati glede na način in vrsto uporabe 'skupne stvari', ki mora biti jasno ločena med zasebno in poslovno sfero", kot tudi, da "sta bili sporni zemljišči neposredno vključeni v izvajanje poslovne dejavnosti revidenta in neposredno povezani tudi z doseženim poslovnim izidom, ne glede na to, da je revident s civilnimi pogodbami skušal doseči drugačne poslovne rezultate in znižati svojo davčno obveznost".

16. Če torej sodna praksa Sodišča Evropske unije, na katero se je skliceval pritožnik, za pritožnikov primer ni upoštevna, saj dejanskega stanja v obravnavani zadevi in dejanskih stanj iz zadev, o katerih je odločalo Sodišče Evropske unije, po stališču Vrhovnega sodišča ni mogoče enačiti, bi to lahko v obravnavanem primeru pomenilo tudi, da Sodišče Evropske unije (še) ni odločilo o vprašanjih, ki se zastavljajo v tem primeru. To bi hkrati pomenilo, da je Vrhovno sodišče s tem, ko je sprejelo stališče, da sta bili sporni zemljišči vključeni v izvajanje poslovne dejavnosti, izoblikovalo svoje stališče, za katero ni razvidno, ali temelji na stališčih, sprejetih v sodni praksi Sodišča Evropske unije (*acte éclairée*). Če ne temelji, bi Vrhovno sodišče moralo predložiti zadevo Sodišču Evropske unije v predhodno odločanje, saj upoštevna določba prava Evropske unije glede vprašanj, ki se zastavljajo v obravnavani zadevi in z upoštevanjem okoliščin tega primera, (še) ni bila predmet razlage Sodišča Evropske unije.³⁷ V takem primeru nepredložitev vprašanja Sodišču Evropske unije pomeni, da je Vrhovno sodi-

šče odločilo o vprašanju, o katerem zaradi prenosa izvrševanja dela suverenih pravic na Evropsko unijo ne more samo odločati (tretji odstavek 3.a člena Ustave in 267. člen PDEU). Tako stališče ob odsotnosti razlogov Vrhovnega sodišča, ki bi utemeljevali drugačno odločitev, že samo po sebi pomeni kršitev pritožnikove pravice do zakonitega sodišča iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Do vprašanja, ali se pravilna uporaba prava Evropske unije ponuja tako očitno, da ne pušča prostora za noben razumen dvom (*acte clair*),³⁸ in da zato zadeve ni treba predložiti v predhodno odločanje Sodišču Evropske unije, pa se Vrhovno sodišče ni opredelilo. Zato Ustavno sodišče preizkusa z vidika prvega odstavka 23. člena Ustave v tem delu niti ne more opraviti.

17. Glede na ugotovljeno kršitev pravice iz prvega odstavka 23. člena Ustave je Ustavno sodišče izpodbijano sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo Vrhovnemu sodišču v nov postopek. V njem naj sodišče upošteva stališča Ustavnega sodišča iz te odločbe. Ker je Ustavno sodišče izpodbijano sodbo razveljavilo zaradi kršitve pravice iz prvega odstavka 23. člena Ustave, ni presojalo drugih zatrjevanih kršitev.

C.

18. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik mag. Miroslav Mozetič ter sodnice in sodniki dr. Mitja Deisinger, dr. Dunja Jadek Pensa, mag. Marta Klampfer, dr. Etelka Korpič - Horvat, dr. Ernest Petrič, Jasna Pogačar, dr. Jadranka Sovdat in Jan Zobec. Odločbo je sprejelo soglasno.

mag. Miroslav Mozetič i.r.
Predsednik

DRUGI DRŽAVNI ORGANI IN ORGANIZACIJE

3962. Akt o načinu zagotavljanja učinkovitosti v železniškem prometu

Na podlagi drugega odstavka v zvezi s četrto alinejo tretjega odstavka 21. člena Zakona o železniškem prometu (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo in 63/13) in prvega odstavka 27.a člena Uredbe o dodeljevanju vlakovnih poti in uporabniki na javni železniški infrastrukturi (Uradni list RS, št. 113/09 in 73/12) ter druge točke prvega odstavka 6. člena Sklepa o ustanovitvi Javne agencije za železniški promet Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 30/03, 59/03, 54/07, 76/08, 37/10, 67/11, 22/13 in 63/13) Javna agencija za železniški promet Republike Slovenije izdaja

A K T

o načinu zagotavljanja učinkovitosti v železniškem prometu

1. člen
(vsebina)

S tem aktom se spodbuja prevoznike v železniškem prometu in upravljavca k zmanjševanju motenj na železniškem omrežju in izboljšanju kakovosti izvedbe prevoznih storitev ter se posledično zagotavlja optimalna uporaba javne železniške infrastrukture (v nadaljnjem besedilu: JŽI).

³⁴ Sodbi v zadevi *Gerhard Köbler proti Republikli Avstriji*, C-224/01, z dne 30. 9. 2003 in v zadevi *Traghetti del Mediterraneo SpA proti Italijanski republikli*, C-173/03, z dne 13. 6. 2006. Glej tudi J. Kokott, C. Sobotta, Die Pflicht zur Vorlage an den Europäischen Gerichtshof und die Folgen ihrer Verletzung, Neue Juristische Wochenschrift, št. 13 (2006), str. 637–639; C. Calliess, Der EuGH als gesetzlicher Richter im Sinne des Grundgesetzes, Auf dem Weg zu einer kohärenten Kontrolle der unionrechtlichen Vorlagepflicht?, Neue Juristische Wochenschrift, št. 27 (2013), str. 1909.

³⁵ Sodba v zadevi *Komisija proti Kraljevini Španiji*, C-154/08, z dne 12. 11. 2009, 124.–126. točka. Glej tudi M. López Escudero, Case Note on Case C-154/08, Commission v. Spain, Common Market Law Review, št. 2 (2011), str. 227–242. Prim. tudi sodbe v zadevi *Komisija proti Italijanski republikli*, C-129/00, z dne 9. 12. 2003, 29. in 32. točka; v zadevi *Komisija proti Grčiji*, C-156/04, z dne 7. 6. 2007, 52. točka; in v zadevi *Komisija proti Zvezni republikli Nemčiji*, C-441/02, z dne 27. 4. 2006, 49., 50. in 99. točka; ter J. Kokott, C. Sobotta, nav. delo, str. 640–641; M. Pechstein, nav. delo, str. 416–418.

³⁶ Prim. tudi odločbe nemškega Zveznega ustavnega sodišča št. 1 BvR 1036/99 z dne 9. 1. 2001, št. 2 BvR 264/06 z dne 14. 7. 2006, št. 1 BvR 2722/06 z dne 20. 2. 2008 in št. 1 BvR 230/09 z dne 25. 2. 2010.

³⁷ Prim. sodbo v zadevi *C.I.L.F.I.T.*, 14. točka.

³⁸ Glej zlasti sodbe v zadevah *C.I.L.F.I.T.*, 21. točka, *Intermodal Transports BV*, 33. točka, in *Gaston Schul Douane-expediteur BV*, 16. točka.

2. člen

(pomen izrazov)

(1) V tem aktu uporabljeni izrazi imajo naslednji pomen:

- »čas potovanja« je čas izražen v minutah, v katerem vlak prevozi pot od začetne do končne postaje, mejne postaje JŽI ali postaje izmenjave prometa vlakov;

- »točnost vlaka« se ugotavlja na dogovorjenih merilnih mestih vožnje vlaka na osnovi odstopanja med načrtovanim in dejanskim časom vožnje vlaka in je izražena v minutah;

- »zamuda« je čas izražen v minutah, ki izraža odstopanje od voznega reda vlaka med načrtovanim in dejanskim časom vožnje vlaka med začetno in končno postajo, zaradi primarnega, sekundarnega ali zunanjega vzroka.

(2) Drugi izrazi, uporabljeni v tem aktu, imajo enak pomen, kot ga določa uredba, ki ureja dodeljevanje vlakovnih poti in uporabnino na javni železniški infrastrukturi.

3. člen

(točnost vlaka glede na dodeljeno vlakovno pot)

(1) Osnovni element načina zagotavljanja učinkovitosti je točnost vlaka glede na njegovo dodeljeno vlakovno pot, izraženo z zamudo.

(2) Točnost vlakov se ugotavlja na dogovorjenih merilnih mestih vožnje. Dogovorjena merilna mesta vožnje vlaka so prometne točke (postaje izmenjave prometa vlakov, izhodne, medpotne in končne postaje), ki so določene kot točke vožnje vlaka.

4. člen

(podatki, ki se zajemajo pri izračunu točnosti vlaka)

Pri izračunu točnosti vlaka se upoštevajo:

- osnovni podatki o vlakovni poti;
- podatki iz predvidenega voznega reda posameznega vlaka;
- morebitna odstopanja od predvidenega voznega reda posameznega vlaka;
- podatki o povzročitelju zamude;
- meje toleriranja zamude;
- vzroki nastanka zamude.

5. člen

(vzroki zamud)

(1) Za zamudo v železniškem prometu je odgovoren upravljavec ali prevoznik, lahko pa se odgovornost za zamudo razdeli med oba. Povzročitelju zamude se za vsako nastalo zamudo zaračuna nadomestilo. Nadomestilo se obračuna samo za zamude primarnih vzrokov, ki so nastale na železniškem omrežju, katerega upravlja upravljavec. Za zamude, ki so posledica sekundarnega ali zunanjega vzroka, se nadomestilo ne obračuna.

(2) Vzroki za nastanek zamude se delijo na:

- primarne,
- sekundarne in
- zunanje vzroke nastanka zamude.

(3) Primarni vzrok je osnovni dogodek ali dejstvo, ki je povzročil zamudo. Vsak primarni vzrok za zamudo se dodeli upravljavcu ali prevozniku.

(4) Sekundarni vzrok zamude nastane zaradi primarnega vzroka. Posledico sekundarnega vzroka predstavlja nadaljnja zamuda istega vlaka, ki že zamuja, ali nastanek zamude pri drugem vlaku. Zamuda zaradi sekundarnega vzroka se lahko dodeli upravljavcu ali prevozniku, ne glede na določitev krivca za zamudo iz primarnega vzroka.

(5) Vsi vzroki zamud se kodirajo skladno z UIC Objavo 450-2. Iz kodirne tabele, ki je Priloga A UIC Objave 450-2, so razvidni osnovni vzroki zamud ter posledice vpliva na učinkovitost prometa vlakov.

6. člen

(zbiranje podatkov o vzrokih zamud)

(1) Evidenco gibanj vseh vlakov in zamud vodi upravljavec. Prav tako upravljavec določa vzrok za vse zamude, razen za tiste, ki so nastale po krivdi prevoznika. Za te zamude vzroke določi odgovoren prevoznik, ki je zamudo povzročil.

(2) Pridobljeni podatki se zberejo na centralnem mestu v informacijskem sistemu pri upravljavcu, preko katerega upravljavec posreduje podatke agenciji in prevoznikom ali drugim pravnim osebam.

7. člen

(toleriranje zamude)

(1) Toleriranje zamude pomeni dovoljeno zamudo, za katero se ne obračuna nadomestilo in se uporablja v skladu z dogovorom med prevozniki, upravljavcem in agencijo.

(2) Za izračun zamud vlakov se upoštevajo naslednje meje toleriranja zamud:

- potniški vlaki: 10 minut,
- tovorni vlaki: 60 minut.

(3) Za vlake upravljavca, namenjene za vožnjo vozil za vzdrževanje, obnovo ali gradnjo JŽI, se zamude ne obračunavajo.

8. člen

(usklajevanje in dokončno potrjevanje zamude)

(1) Odgovorni delavec upravljavca takoj, ko zamuda nastane, vpiše vzrok zamude, če je ta nastala po krivdi upravljavca ali iz zunanjega oziroma sekundarnega vzroka.

(2) Če je zamuda nastala po krivdi prevoznika, odgovorni delavec upravljavca pošlje podatek o zamudi prevozniku, ki je zamudo povzročil. S prenosom se ta zamuda avtomatsko prenese v potrditev odgovornemu prevozniku, ki je dolžan takoj po prejemu obvestila o nastali zamudi določiti vzrok za zamudo, ki jo je povzročil. Z vpisom vzroka se šteje, da je zamuda dokončno potrjena.

(3) Če se prevoznik ne strinja z odgovornostjo za zamudo, vrne prejeto obvestilo o zamudi upravljavcu brez vpisa vzroka ter odgovornemu delavcu upravljavca zavrnitev utemelji.

(4) Če se odgovorni delavec upravljavca strinja z utemeljitvijo, vnese popravljen-pravilen vzrok za zamudo (krivda upravljavca, zunanji ali sekundarni vzrok). S tem je zamuda dokončno potrjena.

(5) Če se upravljavec in prevozniki oziroma prevozniki med seboj ne morejo dogovoriti o povzročitelju vzroka za nastalo zamudo, se uvede postopek reševanja spornih primerov (poravnava).

(6) Prikaz poteka posredovanja in dokončne potrditve je v prilogi, ki je sestavni del tega akta.

9. člen

(postopek reševanja spornih primerov – poravnava)

(1) Agencija, upravljavec in prevoznik oziroma prevozniki ustanovijo skupni odbor za reševanje spornih primerov. Skupni odbor zaključi vse sporne primere najkasneje do desetega v mesecu za pretekli mesec. Sestanke za reševanje spornih primerov sklicuje agencija.

(2) Upravljavec, prevozniki in agencija zagotovijo ustrezno osebje, ki bo spremljalo, vrednotilo in dokončno potrjevalo podatke, ki so potrebni za način zagotavljanja učinkovitosti.

(3) Če se ugotovi, da sta za povzročeno zamudo odgovorna tako upravljavec kakor udeležen prevoznik oziroma prevozniki, potem se prevzeta obveznost udeleženca za povzročeno zamudo določi glede na ugotovljen odstotek povzročitve vzroka za zamudo.

(4) Če se udeležene strani ne morejo sporazumeti glede odgovornosti za povzročeno zamudo, se vse minute zamude porazdelijo v sorazmernem deležu med upravljavca in udeležene prevoznike, ki ga določi skupni odbor za reševanje spornih primerov.

(5) Če se katera koli od udeleženih strani ne strinja s porazdelitvijo iz prejšnjega odstavka, se lahko pritoži Agenciji za pošto in elektronske komunikacije, ki kot regulatorni organ odloča o pritožbi. Za pritožbeni postopek se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

10. člen

(model zaračunavanja nadomestila za zamude)

(1) Nadomestilo za zamudo se obračunava za vsako nadaljnjo minuto zamude nad predpisano mejno vrednostjo (toleriranje zamude). Za vsak vlak posebej se za vsakega povzročitelja (upravljavec infrastrukture ali prevoznik), ki je zamudo povzročil, izračuna zamuda. Čas se pomnoži z nadomestilom, ki je določeno za zamudo ene minute.

(2) Skupno obračunsko število zamud posameznega vlaka lahko znaša maksimalno 300 minut.

(3) Na koncu meseca se seštejejo vsa nadomestila za zamudo za vsakega povzročitelja (upravljavec infrastrukture ali prevoznik), ki je zamudo povzročil. Agencija, na osnovi kompenzacije, izstavi račun tistemu, ki ima presežek povzročenih zamud.

(4) Nadomestilo za zamudo se izračuna po naslednjih formulah:

a) za zamudo upravljavca: $Z_{nad} = t_{upi} \times C$ [EUR]

b) za zamudo prevoznika: $Z_{nad} = t_{pr} \times C$ [EUR]

(5) Kratice iz prejšnjega odstavka imajo naslednji pomen:

– t_{upi} : zamuda, katere vzrok nastane zaradi upravljavca;

– t_{pr} : zamuda, katere vzrok nastane zaradi prevoznika;

– C : nadomestilo za vsako minuto zamude.

(6) Pri izračunu t_{upi} in t_{pr} se upošteva določba 7. člena tega akta.

(7) Vrednost nadomestila za vsako minuto zamude znaša 0,10 €/min.

11. člen

(predčasna vožnja in prehod vzrokov)

(1) Predčasna vožnja se v načinu zagotavljanja učinkovitosti ne upošteva.

(2) Če sekundarna zamuda preide v primarno zamudo, se obračuna le razlika teh dveh.

12. člen

(končna določba)

Ta akt začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

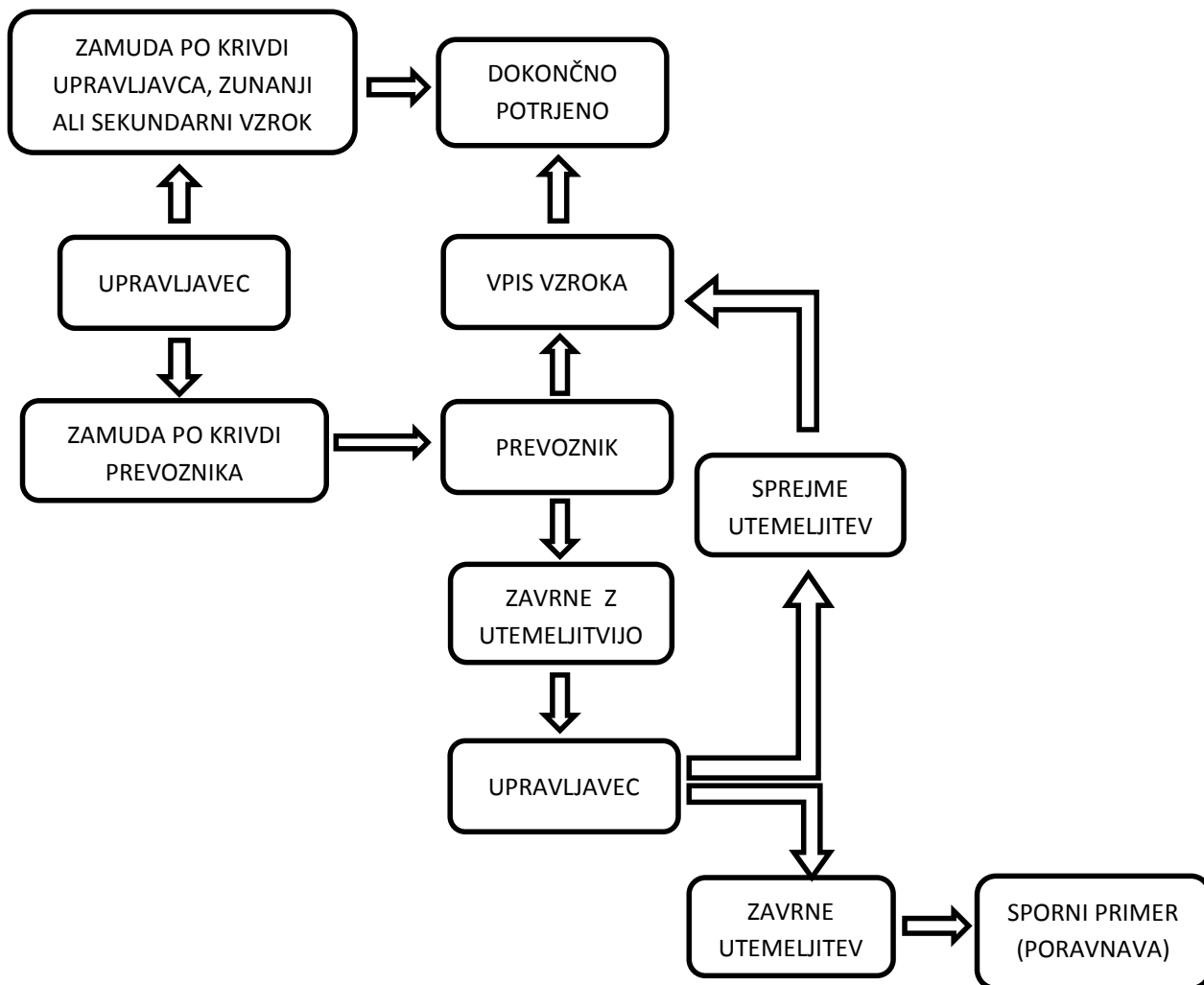
Št. 3772-2/2013/1

Maribor, dne 15. novembra 2013

EVA 2013-2430-0106

Predsednik sveta
Javne agencije za železniški promet
Republike Slovenije
dr. Klavdij Logožar l.r.

Priloga:

3963. Spremembe in dopolnitve Splošnih pogojev poslovanja Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije

Na podlagi tretje alineje 16. člena Zakona o javnih skladih (Uradni list RS, št. 77/08 in 8/10 – ZSKZ-B) je Nadzorni svet Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije na svoji 3. seji sprejel

**SPREMEMBE IN DOPOLNITVE
SPLOŠNIH POGOJEV
poslovanja Javnega sklada Republike Slovenije
za razvoj kadrov
in štipendije**

1. člen

V Splošnih pogojih poslovanja Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije (Uradni list RS, št. 91/09 in 102/12) se v 33. členu doda nov deveti odstavek, ki se glasi:

»(9) Ne glede na peti odstavek tega člena lahko Sklad v javnem razpisu določi tudi daljše obdobje za izpolnitev obveznosti iz tega člena.«.

Dosedanji deveti odstavek postane deseti odstavek in se spremeni tako, da glasi:

»(10) Obveznost iz prvega odstavka tega člena velja le za štipendiste, ki so državljani Republike Slovenije ter štipendiste, ki so štipendijo pridobili na podlagi enega od statusov navedenih v drugem odstavku 18. člena.«.

2. člen

V 69. členu se doda nov deveti odstavek, ki se glasi:

»(9) Ne glede na peti odstavek tega člena lahko Sklad v javnem razpisu določi tudi daljše obdobje za izpolnitev obveznosti iz tega člena.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

3. člen

Postopki javnih razpisov, ki so se začeli pred uveljavitvijo teh Sprememb in dopolnitev Splošnih pogojev poslovanja Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije, se dokončajo po določbah splošnih pogojev poslovanja, ki so veljali na dan objave posameznega javnega razpisa.

4. člen

Te Spremembe in dopolnitve Splošnih pogojev poslovanja Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije začnejo veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 0143-113/2013
Ljubljana, dne 7. novembra 2013
EVA 2013-2611-0083

Zoran Kotlenko l.r.
Predsednik
Nadzornega sveta

MINISTRSTVA

3964. Navodilo za izvršitev določb 2. in 3. člena Zakona o načinu izplačila razlike v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovnih plačah javnih uslužbencev

Na podlagi 5. člena Zakona o načinu izplačila razlike v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovnih

plačah javnih uslužbencev (Uradni list RS, št. 100/13) izdajata minister za notranje zadeve in minister za finance

NAVODILO

za izvršitev določb 2. in 3. člena Zakona o načinu izplačila razlike v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovnih plačah javnih uslužbencev

1. člen

S tem navodilom se določa vsebina obvestila in način obračuna razlike v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovni plači zaposlenega, ki je bil v skladu z Aneksom št. 2 h Kolektivni pogodbi za javni sektor (Uradni list RS, št. 91/09) upravičen do izplačila odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovnih plačah za čas od 1. oktobra 2010 do 31. maja 2012.

2. člen

Obvestilo vsebuje izračun, iz katerega je razvidno:

– bruto znesek po posameznih elementih plače, nadomestil v breme delodajalca in drugih prejemkov v breme delodajalca za čas, za katerega je izvršeno izplačilo, prikazano po posameznih mesecih in

– zakonske zamudne obresti (izračunane od posameznih mesečnih zneskov razlik) do dneva izplačila posameznega obroka.

3. člen

Razlika v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovni plači zaposlenega (v nadaljnjem besedilu: razlika v plači) se obračuna v skladu z uredbo, ki določa metodologijo in obrazce za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju (v nadaljevanju: uredba).

Pri obračunu razlike v plači se upošteva polovica zneska odprave nesorazmerij v osnovni plači zaposlenega, s katerim so bili zaposleni v javnem sektorju seznanjeni ob vsakokratnem obračunu plač, in sicer na plačilni listi pod oznako Z113 od plačilne liste za obračun plače za mesec oktober 2010 do vključno plačilne liste za obračun plače za mesec maj 2012.

Za znesek tretje četrtine se povečajo naslednje osnovne plače:

- osnovna plača javnega uslužbenca, ki je določena s plačnim razredom, v katerega je uvrščeno delovno mesto oziroma naziv, ki ga je pridobil z napredovanjem (Z070),
- osnovna plača, znižana v skladu s 14. členom ZSPJS (Z116),
- osnovna plača, zvišana v skladu s 15. členom ZSPJS (Z118),
- osnovna plača, zvišana po 2. odstavku 59. člena ZSSloV (Z571),
- osnovna plača delovnega mesta oziroma naziva, znižana za 6 plačnih razredov (Z580),
- osnovna plača za pripravnika MORS (Z581),
- osnovna plača, zvišana na podlagi 1. odstavka 19. člena ZSPJS (Z591),
- osnovna plača, zvišana na podlagi 2. odstavka 19. člena ZSPJS (Z592).

4. člen

Povečana osnovna plača vpliva na izračun dodatkov (tip izplačila C), delovne uspešnosti (tip izplačila D), dežurnega dela (tip izplačila O), dela preko polnega delovnega časa (tip izplačila E) in na nadomestila, ki gredo v breme delodajalca (tip izplačila B in G) ter na odpravnine (tip izplačila J), katerih višina je odvisna od višine plače.

Razlika v plači se izračuna za vsak posamezni mesec poračuna na sledeči način:

– **razlika v rednem delu A010**

- za število obveznih oziroma normiranih ur, ki jih je javni uslužbenec v konkretnem mesecu opravil, se

izračuna redno delo A010 na podlagi osnovne plače, ki ni povečana za znesek tretje četrtine in za enako število obveznih oziroma normiranih ur se izračuna redno delo A010 na podlagi nove osnovne plače, ki je povečana za znesek tretje četrtine. Razlika med zneskoma predstavlja znesek odprave tretje četrtine iz naslova rednega dela.

– razlika do minimalne plače A020

– razliko, ki jo javni uslužbenec prejme v primeru, ko njegova plača ne dosega minimalne plače, se ugotavlja glede na izračunano plačo na podlagi nove osnovne plače, ki je povečana za znesek tretje četrtine. V primeru, ko izračunana plača na podlagi nove osnove ne dosega minimalne plače, se izračuna (nova) razlika do minimalne plače (A020), ki je manjša, kot pa je bila javnemu uslužbencu že izplačana. Poračun razlike A020 ne vpliva na končni izračun izplačila razlike v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovnih plačah, saj ne glede na višino zneska A020, javni uslužbenec vselej prejme minimalno plačo.

V primeru, ko izračunana plača na podlagi nove osnovne plače, ki je povečana za znesek tretje četrtine, presega znesek minimalne plače, se razlika med že izplačano plačo (minimalno) in plačo, ki je povečana za znesek tretje četrtine, poračuna v skladu z ZNIRPJU.

– razlika v izplačilih tipa B (bruto plača – nadomestila)

Za vrste izplačil:

- B010 – nadomestilo za praznik,
- B020 – nadomestilo za letni dopust,
- B030 – nadomestilo za izredni dopust,
- B040 – nadomestilo za študijski dopust,
- B050 – nadomestilo za strokovno izobraževanje,
- B060 – nadomestilo za strokovno izobraževanje v tujini,
- B080 – nadomestilo za rekreacijski in nagradni dopust,
- B090 – nadomestilo za stavko,
- B100 – nadomestilo za odklonitev dela, če niso zagotovljene varne delovne razmere,

B110 – nadomestilo za koriščenje letnega dopusta po vrnitvi iz tujine

se razlika ugotavlja po enakem postopku kot velja za ugotavljanje razlike v rednem delu A010. Upoštevati je potrebno konkretno število obveznih oziroma normiranih ur.

– razlika v izplačilih tipa G (nadomestila v breme delodajalca)

Za vrste izplačil:

- G010 – boleznina v breme delodajalca – 100%,
- G020 – boleznina v breme delodajalca – 90%,
- G030 – boleznina v breme delodajalca – 80%,
- G040 – poškodbe pri delu,
- G041 – poškodba pri delu po sedmem odstavku 137. člena ZDR,

G050 – poškodba, ki ni povezana z delom – 80%,

G051 – poškodba, ki ni povezana z delom – 90%,

G060 – nadomestilo po rehabilitaciji I in

vsa druga nadomestila v breme delodajalca, za katere se kot osnova upošteva plača meseca, v katerem je javni uslužbenec prejel izplačilo v skladu z ZNIRPJU

se razlika ugotavlja po enakem postopku kot velja za ugotavljanje razlike v rednem delu A010. Vsaka vrsta nadomestila se izračuna za število obveznih oziroma normiranih ur, ki so bile že obračunane v konkretnem mesecu.

– razlika v izplačilih tipa C (dodatki)

Razlika se izračuna za vsako vrsto dodatka, katerega izračun je odvisen od osnovne plače in ki ga je javni uslužbenec prejel v konkretnem mesecu, za katerega se ugotavlja razlike v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovnih plačah. Dodatek za delo preko polnega delovnega časa se ne izplačuje kot samostojen dodatek. Obračuna se pri izplačilu dela preko polnega delovnega časa (tip izplačila E) in pri izplačilu dežurnega dela (tip izplačila O).

– razlika v izplačilih tipa D (delovna uspešnost)

Razlika se izračuna za vsako vrsto delovne uspešnosti, katere izračun je odvisen od osnovne plače in ki jo je javni uslužbenec prejel v konkretnem mesecu, za katerega se ugotavlja razlike v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovnih plačah. Razlika se torej ugotavlja za:

D020 – povečan obseg dela in sodelovanje na projektih, ki niso posebni projekti – javni uslužbenci,

D026 – sodelovanje pri posebnih projektih – javni uslužbenci,

D040 – delovna uspešnost na podlagi drugega odstavka 59. člena ZSSloV,

D050 – delovna uspešnost na podlagi tretjega odstavka 59. člena ZSSloV,

D060 – dodatna tedenska pedagoška obveznost za visokošolske učitelje in sodelavce,

D070 – povečana pedagoška oziroma učna obveznost.

– razlika v izplačilih tipa E (delo preko polnega delovnega časa)

Razlika se izračuna za vsako vrsto izplačila za delo preko polnega delovnega časa, katerega izračun je odvisen od osnovne plače, in sicer za število ur, ki jih je javni uslužbenec opravil v konkretnem mesecu, za katerega se ugotavlja razlika v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovnih plačah. Razlika se torej ugotavlja za:

E010 – delo prek polnega delovnega časa,

E020 – delo prek polnega delovnega časa (nočno),

E030 – delo prek polnega delovnega časa (nedelja),

E031 – delo prek polnega delovnega časa (dela prost dan),

E040 – delo prek polnega delovnega časa (nedelja – nočno),

E041 – delo prek polnega delovnega časa (dela prost dan – nočno),

E060 – plačilo pripadajočih dodatkov za opravljene ure dela preko polnega delovnega časa v primeru koriščenja teh ur,

E061 – plačilo pripadajočih dodatkov za opravljene ure dela preko polnega delovnega časa (nočno) v primeru koriščenja teh ur,

E062 – plačilo pripadajočih dodatkov za opravljene ure dela preko polnega delovnega časa (nedelja) v primeru koriščenja teh ur,

E063 – plačilo pripadajočih dodatkov za opravljene ure dela preko polnega delovnega časa (dela prost dan) v primeru koriščenja teh ur,

E064 – plačilo pripadajočih dodatkov za opravljene ure dela preko polnega delovnega časa (nedelja – nočno) v primeru koriščenja teh ur,

E065 – plačilo pripadajočih dodatkov za opravljene ure dela preko polnega delovnega časa (dela prost dan – nočno) v primeru koriščenja teh ur.

– razlika v izplačilih tipa O (dežurno delo)

Razlika se izračuna za vsako vrsto izplačila za dežurno delo, katerega izračun je odvisen od osnovne plače, in sicer za število ur, ki jih je javni uslužbenec opravil v konkretnem mesecu, za katerega se ugotavlja razlika v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovnih plačah. Razlika se torej ugotavlja za vse vrste tipa izplačil O, ki so navedena v uredbi.

– razlika v izplačilih tipa J (dohodki iz drugega delovnega razmerja)

Razlika se izračuna le za odpravnine, katerih višina je odvisna od plače javnega uslužbenca.

5. člen

To navodilo začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-784/2013/2

Ljubljana, dne 19. decembra 2013

EVA 2013-1711-0094

dr. Gregor Virant l.r.

Minister
za notranje zadeve

dr. Uroš Čufer l.r.

Minister
za finance

VSEBINA

VLADA

3939.	Uredba o spremembi Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o plačah direktorjev v javnem sektorju	12493
3940.	Uredba o spremembah Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske odpadne vode	12493
3941.	Uredba o spremembah Uredbe o odlaganju odpadkov na odlagališčih	12494
3942.	Uredba o spremembah Uredbe o načinu izvajanja javne službe upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov	12494
3943.	Uredba o spremembi Uredbe o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije	12504
3944.	Uredba o spremembi in dopolnitvi Uredbe o koncesiji za graditev sedežnice Kladje na Golteh	12504
3945.	Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Kranj	12505
3946.	Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Zasavja	12518
3947.	Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Celje	12538
3948.	Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Maribor	12559
3949.	Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Novo mesto	12598
3950.	Sklep o določitvi vrednosti točke za odmero rudarske koncesnine	12613
3951.	Sklep o odprtju Konzulata Republike Slovenije v Pittsburghu, v Združenih državah Amerike	12613
3952.	Sklep o imenovanju častne konzulke Republike Slovenije v Pittsburghu, v Združenih državah Amerike	12613

MINISTRSTVA

3953.	Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu	12613
3954.	Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2014	12614
3955.	Pravilnik o vpisu v register pokojninskih načrtov	12615
3956.	Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava	12622
3957.	Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o vsebini in obliki obračuna davčnih odtegljajev ter o načinu predložitve davčnemu organu	12622
3958.	Pravilnik o spremembah in dopolnitvi Pravilnika o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev	12623
3964.	Navodilo za izvršitev določb 2. in 3. člena Zakona o načinu izplačila razlike v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovnih plačah javnih uslužbenecv	12634
3959.	Povprečni znesek trošarine za plinsko olje za pogonski namen v novembru 2013	12623

USTAVNO SODIŠČE

3960.	Odločba o razveljavitvi II., III., IV. točke sodbe in sklepa Vrhovnega sodišča	12624
3961.	Odločba o razveljavitvi sodbe Vrhovnega sodišča	12626

DRUGI DRŽAVNI ORGANI
IN ORGANIZACIJE

3962.	Akt o načinu zagotavljanja učinkovitosti v železniškem prometu	12630
3963.	Spremembe in dopolnitve Splošnih pogojev poslovanja Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije	12634

